

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приета с Решение №298 от Протокол №44 от 25.05.2022 г. на Общински съвет - Ценово

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

СЪДЪРЖАНИЕ

Списък на таблиците.....	4
Списък на фигурите	5
Списък на използваните съкращения.....	6
Въведение	8
1. Анализ на средата	15
1.1. Природо-географски и териториално-административни данни за община Ценово.....	15
1.1.1. Географско положение на общината и съседни общини.....	15
1.1.2. Релеф.....	16
1.1.3. Климат	16
1.1.4. Инженерно-геоложки и хидрогеоложки условия и полезни изкопаеми.....	20
1.1.5. Риск и изменение на климата	20
1.1.6. Население и населени места в общината	27
1.2. Въздух	28
1.3. Води	29
1.3.1. Повърхностни води	29
1.3.2. Подземни води.....	33
1.3.3. Зони за защита на водите.....	36
1.3.4. Минерални води - местонахождение, характеристики, дебит, използване, потенциал	41
1.3.5. Източници на замърсяване за повърхностни и подземни води - на територията на общината и извън територията на общината.....	42
1.3.6. Степен на изграденост, степен на ползваемост и състояние на канализационната система в населените места	44
1.3.7. Селищни пречиствателни станции за отпадъчни води.....	44
1.3.8. Водоснабдяване на населените места - количествени и качествени характеристики.....	45
1.4. Отпадъци	47
1.4.1. Генерирани отпадъци по видове и източници - битови, опасни, строителни, производствени.....	47
1.4.2. Начини на третиране на различните видове отпадъци и съоръжения	50
1.5. Почви и нарушени терени	53
1.5.1. Видове почви в община Ценово.....	53
1.5.2. Съществуващи екологични проблеми (деградационни процеси) при почвите на община Ценово – степен на развитие и прогноза за развитието им.....	55
1.5.3. Заблатени почви.....	56
1.5.4. Ерозирали почви.....	56
1.5.5. Замърсяване на почвите	59
1.5.6. Физически нарушени почви; нарушени терени от добивни дейности, от изкопни работи (водопроводи и др.)	59
1.6. Защитени територии и биоразнообразие	60
1.6.1. Гори - състояние, видово разнообразие, собственост, използване за рекреационни цели, за дърводобив, за други цели и т.н.	60
1.6.2. Защитени видове растения и животни	61
1.6.3. Видове, обект на ловен туризъм	63

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

1.6.4. Защитени територии	64
1.7. Шум, радиационна обстановка и влияние от нейонизиращи лъчения	67
1.7.1 източници на шума и население, подложено на въздействия	67
1.7.2 данни от единната система за мониторинг	68
1.7.3. Радиационно състояние на атмосферния въздух.....	68
1.7.4. Радиационно състояние на повърхностните реки, необработваеми почви и дънни утайки от водни обекти	69
1.7.5. Опасни вещества.....	71
1.8. Зелени площи	72
1.9. Управленски капацитет	73
1.9.1. Наличие на комисии/отдели/сектори/отделни специалисти в Общинския съвет/ Общинската администрация - отговорности и задачи, които изпълняват	73
1.9.2. Квалификация на кадрите, заети в горепосочените дейности	74
1.9.3. Общински наредби в разглежданата област	75
1.9.4. Обмен на информация и сътрудничество с регионални органи на централни ведомства, от компетенциите на които са въпроси по опазване на околната среда, в териториалния обхват на които попада общината	76
1.9.5. Сътрудничество в разглежданата област със съседни общини, бизнеса, НПО	77
1.9.6. Информирание на обществеността – използвани подходи и механизми	78
1.9.7. Мобилни и стационарни системи за наблюдение и контрол на качеството на околната среда	78
1.10. Услуги, предоставяни от общината и на територията на общината, свързани с опазване на околната среда – обхват на дейност и статут на фирмите, осъществяващи съответната дейност 83	
1.10.1. Третиране на отпадъците и комунално-битови услуги	83
1.10.2. Водоснабдяване, канализация и пречистване на отпадъчните води	84
1.10.3. Чистота на територията на населените места и местата за отдих извън населените места - състояние, честота на почистването, на миенето на улиците, кошчетата за отпадъци в населените места	84
1.10.4. Задължения на гражданите.....	85
1.11. Икономически фактори	85
1.11.1 Състояние и развитие на отделните отрасли в общината, които влияят или могат да повлияят върху състоянието на околната среда	85
1.11.2 Състояние на инфраструктурата – пътища, пристанища и т.н.	87
1.12. Финансиране на дейностите по опазване на околната среда.....	88
2. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите (SWOT).....	90
2.1. Анализ на компонент въздух	90
2.2. Анализ на компонент води	90
2.3. Анализ на фактор отпадъци	91
2.4. Анализ на риска и изменението на климата	93
2.5. Анализ по компонент почви и нарушени терени	93
2.6. Анализ по компонент биоразнообразие	94
2.7. Анализ по фактор шум.....	95
2.8. Анализ по компонент зелени системи	95
2.9. Анализ по компонент радиационни лъчения	96

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

2.10. Анализ по компонент опасни вещества	96
2.11. Оценка на състоянието на инфраструктурата като фактор за околната среда.....	96
2.12. Анализ на организационната и икономическата структура за управление на дейностите по опазване на околната среда.....	97
3. Визия за околната среда на общината	98
4. Цели	98
5. План за действие	100
6. Организация за изпълнението на програмата	106
7. Приложения към програмата	107

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ

Таблица 1.	Списък с регистрирани наводнения, случили се в периода 2011-2019 г. на територията на община Ценово	23
Таблица 2.	Оценка на регистрирани наводнения за периода 2011-2019 г.	25
Таблица 3.	Регистрирани свлачища на територията на община Ценово	27
Таблица 4.	Население в община Ценово към 31.12.2020 г.	27
Таблица 5.	Повърхностни водни тела на територията на община Ценово	30
Таблица 6.	Екологично състояние на повърхностните водни тела в община Ценово през 2020 г.	31
Таблица 7.	Химично и количествено състояние на подземните водни тела	36
Таблица 8.	Регистър на зоните за защита на подземни води в община Ценово	37
Таблица 9.	Защитени зони на територията на община Ценово	41
Таблица 10.	Водоизточници и помпени станции в Община Ценово	45
Таблица 11.	Водоснабдителна мрежа в община Ценово	46
Таблица 12.	Източници на питейно-битово водоснабдяване за община Ценово	46
Таблица 13.	Генерирани годишни количества битови отпадъци в община Ценово за периода 2014-2020 г.	47
Таблица 14.	Морфологичен състав на генерираните битови отпадъци – смесени и разделно събрани – средно за общината за 2019 г.	48
Таблица 15.	Обработваеми земеделски земи в община Ценово	55
Таблица 16.	Размер и структура на земеделските земи в община Ценово	55
Таблица 17.	Действителен риск от ерозия на почвата в община Ценово	56
Таблица 18.	Засоляване на почвите в община Ценово през 2019 г.	58
Таблица 19.	Горски фонд в община Ценово	60
Таблица 20.	Фонов мониторинг на пункт р. Янтра преди вливане в р. Дунав при с. Новград	69
Таблица 21.	Фонов мониторинг на пункт р. Дунав при гр. Свищов	69
Таблица 22.	Радиологичен мониторинг на седименти	71
Таблица 23.	Основни икономически показатели в община Ценово през 2019 г.	86
Таблица 24.	Фирми осигуряващи най-голяма заетост в община Ценово	86
Таблица 25.	Финансова информация за дейностите по опазване на околната среда за периода 2014-2020 г.	88
Таблица 26.	План за действие на ПООС Ценово 2021-2028 г.	101

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ

Фигура 1.	Разпределение на групите заинтересованите страни, взели участие в анкетното проучване	14
Фигура 2.	Община Ценово	15
Фигура 3.	Средномесечна температура за района на село Ценово	17
Фигура 4.	Максимални температури в района на с. Ценово.....	17
Фигура 5.	Облачни, слънчеви и валежни дни в района на с. Ценово	18
Фигура 6.	Количество на валежите в района на с. Ценово	19
Фигура 7.	Годишна роза на вятъра за територията на с. Ценово	19
Фигура 8.	Скорост на вятъра за територията на с. Ценово	20
Фигура 9.	Средногодишна температура за региона на с. Ценово през периода 1979-2021 г.	21
Фигура 10.	Повърхностни води в обхвата на БД Дунавски район.....	30
Фигура 11.	Райони с потенциален риск и заплаха от наводнения.....	33
Фигура 12.	Подземни водни тела слой 1 - Неоген-кватернер.....	34
Фигура 13.	Подземни водни тела слой 2 - Неоген	34
Фигура 14.	Подземни водни тела слой 5 – Триас-Юра-Креда.....	35
Фигура 15.	Подземни водни тела слой 6 – Горна юра – Долна креда – малм валанж	35
Фигура 16.	Зони за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми.. ..	38
Фигура 17.	Зони, в които водите са чувствителни към биогенни елементи – нитратно уязвими зони	39
Фигура 18.	Зони, в които водите са чувствителни към биогенни елементи	40
Фигура 19.	Почвеногеографски райони	54
Фигура 20.	Действителен риск от водоплощна ерозия.....	57
Фигура 21.	Действителен рискът от ветрова ерозия	57
Фигура 22.	Биогеографски райони и подрайони на България (по Груев, 1988)	63

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

dB	Децибела
NO	Азотен оксид
NO ₂	Азотен диоксид
АИС	Автоматична измервателна станция
БАН	Българска академия на науките
БДДР	Басейнова дирекция „Дунавски район“
БДЗП	Българско дружество за защита на птиците
БЕК	Биологичен Елемент за Качество (по РДВ 2000/60/ЕС)
БИОМОН	Мобилно приложение за въвеждане данни от проведен мониторинг (BioMon Mobile)
БО	Битови отпадъци
БПК	Биологична потребност от кислород
ВиК	Водоснабдяване и канализация
ВТ	Водно тяло
ГПП	Геолого-проучвателна площ
ДБ	Държавен бюджет
ДН	Директива за наводненията (Директива 2007/60/ЕО на ЕС от 2007)
ДО	Допустимо отклонение
ДОАС „OPSIS“	Диференциална оптична автоматична система „OPSIS“
ДОП	Долен оценъчен праг
ЕО	Екологична оценка
ЕР	Експлоатационен ресурс
ЕС	Европейски съюз
ЕФРР	Европейски фонд за регионални развитие
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗЗ	Защитена зона
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗЗШОС	Закон за защита от шум в околната среда
ЗЛР	Закон за лечебните растения
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗМСМА	Закон за местното самоуправление и местната администрация
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗПТ	Защитени природни територии
ЗСПЗЗ	Закон за собствеността и ползването на земеделските земи
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ИАОС	Изпълнителна агенция по околната среда и водите
ИЕО	Индивидуални емисионни ограничения
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
КАВ	Качество на атмосферния въздух
КПКЗ	Комплексно предотвратяване и контрол на замърсяванията
КПС	Канална помпена станция
КФ	Кохезионен фонд
ЛОС	Летливи органични съединения
ЛПСОВ	Локална пречиствателна станция за отпадъчни води
МГПТ	Масов градски пътнически транспорт
МДК	Максимална допустима концентрация
МЕК	Максимална еднократна концентрация

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

МЗ	Министерство на здравеопазването
МКОРД	Международна комисия за опазване на река Дунав
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МПС	Моторни превозни средства
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МШК	Скала на Медведев, Шпонхоер, Карник
НАСЕМ	Националната автоматизирана система за екологичен мониторинг
НВ	Неразтворени вещества
НДЕ	Норми за допустими емисии
НЕМ	Национална екологична мрежа
НМ	Национален мониторинг
НПО	Неправителствена организация
НСИ	Национален статистически институт
НСМБР	Национална система за мониторинг на биологичното разнообразие
ОА	Общинска администрация
ОБ	Общински бюджет
ОВОС	Оценка на въздействието върху околната среда
ОГП	Общ градоустройствен план
ОП	Обществена поръчка
ОПУО	Общинска програма за управление на отпадъците
ОО	Организация по оползотворяване
ОУП	Общ устройствен план
ОХВ	Опасни химични вещества
ПВТ	Подземно водно тяло
ПООС	Програма за опазване на околната среда
ПОРН	Предварителна оценка на риска от наводнения
ПОУПВП	Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите
ПС	Помпена станция
ПУО	Програма за управление на отпадъците
РВ	Разрешително за водоползване
РДНО	Регионално депо за неопасни отпадъци
РЗПРН	Район със значителен потенциален риск от наводнения
РСУО	Регионално сдружение за управление на отпадъците
СБР	Специализирана болница за рехабилитация
СГС	Средна годишна стойност
СК	Средна концентрация
СКОС	Стандарт за качеството на околната среда
СПИ	Собствени периодични измервания
ТБО	Твърди битови отпадъци / Такса битови отпадъци

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

ВЪВЕДЕНИЕ

ОБХВАТ НА ПРОГРАМАТА

Програмата за опазване на околната среда (ПООС) на община Ценово обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на общините в съответствие с нормативните документи по опазване на околната среда.

ПООС е разработена за период, който съвпада с периода на действие на Плана за интегрирано развитие на община Ценово 2021-2028 г. и подлежи на евентуална актуализация при всяка значима промяна на екологичното законодателство или в приоритетите на региона/общината.

ПООС отговоря на нарастващата необходимост опазването и подобряването на качеството на околната среда да се разглежда като един от стълбовете на устойчивото развитие, съвместно с икономическото и социалното развитие. Програмата очертава цели и действия, насочени към опазването, възстановяването и възпроизводството на естествената околна среда, поддържането на разнообразието на живата природа, разумното използване на природните богатства и ресурсите на страната в контекста на устойчивото развитие.

Програмата за опазване на околната среда се основава на концепцията, че **предотвратяването на отрицателните изменения на екосистемите и нарушаването на техните функции в следствие на антропогенни въздействия е ключов фактор за постигане на глобалната цел на политиката по устойчиво развитие – подобряване на качеството на живот и благосъстоянието на настоящото и бъдещите поколения посредством създаването на устойчиви общности, способни да управляват и използват ефективно ресурсите и да развиват екологичния и социалния потенциал на икономиката, както и да осигуряват просперитет, опазване на околната среда и социално сближаване.** В този смисъл ПООС цели не само по-устойчива околна среда, но и по-добро качество на живот.

Тя е продължение на Общинската програма за опазване на околната среда за периода 2016-2020 година.

ПРАВНО ОСНОВАНИЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПРОГРАМАТА

Програмата за опазване на околната среда на община Ценово е изготвена в съответствие с:

- чл. 79, т. 1 от Закона за опазване на околната среда;
- т. 8 от чл. 17, ал. 1 от Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА), според която „Местното самоуправление се изразява в правото и реалната възможност на гражданите и избраните от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение, които законът е предоставил в тяхна компетентност в сферата на опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси“;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

- Указанията на Министерство на околната среда и водите относно структурата и съдържанието на общинските програми за опазване на околната среда.

При разработване на ПООС, органите на местното самоуправление се ръководят и от указания на министъра на околната среда и водите. Териториалните административни звена към съответните министерства и държавни агенции, които събират и разполагат с информация за околната среда, подпомагат разработването на програмата чрез участие на свои експерти и предоставяне на информация. При разработването, допълването и актуализирането на програмата се привличат и представители на неправителствени организации, на фирми и на браншови организации.

ПООС е изготвена в тясно съответствие с принципите на Националната стратегия за околна среда (НСОС), която се разработва за период от 10 години и се приема от Народното събрание по предложение на Министерския съвет (чл. 76, ЗООС). В допълнение на основния национален стратегически документ в областта на околната среда, се разработват и приемат и други национални планове и програми по компоненти на околната среда и фактори, които им въздействат. Те се основават на принципите, целите и приоритетите на Националната стратегия за околна среда и са в съответствие с изискванията на специалните закони за околната среда. При разработката на програмата са използвани и следните **стратегически документи**:

- Национална стратегия за околна среда (НСОС) 2009-2018 г.;
- Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г.;
- Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие;
- Актуализиран Национален план за действие по управление на устойчивите органични замърсители (УОЗ) в България 2012-2020 г.;
- Трети Национален план за действие по изменение на климата;
- Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие до 2030 г.;
- Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018-2024 г.), приета с Решение № 334 на Министерския съвет от 07.06.2019 г.;
- Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха (2020-2030 г.), приета с Решение № 541 на Министерския съвет от 13.09.2019 г.;
- Националната стратегия за управление и развитие на водния сектор (НСУРВС) в Република България;
- Национална Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020-2030 г.);
- Национална Програма за действие за устойчиво управление на земите и борба с опустиняването в Р България (актуализация за програмен период 2014-2020 г.);
- Програма за опазване на околната среда на община Ценово за периода 2016-2020 година;
- План за интегрирано развитие на община Ценово 2021-2027 г.;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

- Справки, годишни доклади и отчети на Община Ценово.

Други използвани **источници на информация** са както следва:

- Официални данни и статистическа информация от ТСБ – гр. Русе, ДБТ – гр. Бяла; ОДЗ – гр. Русе, РИОСВ – гр. Русе, Басейнова дирекция „Дунавски район“, ИАОС и други;
- Информация, предоставена от дирекциите и отделите на общинска администрация Ценово;
- Относимите и приложими нормативни и поднормативни актове;
- Интернет сайтове и портали: Официален сайт на Община Ценово, НСИ, МОСВ, ИАОС и други.

ПРИНЦИПИ НА ПРОГРАМАТА

Националната стратегия за околна среда и общинските програми за околна среда са средство за постигане целите на закона и се разработват в съответствие с принципите за опазване на околната среда, регламентирани в Закона за опазване на околната среда, а именно:

Устойчиво развитие

Устойчивото развитие се дефинира като развитие, което „посреща потребностите на настоящото поколение, без да е в ущърб на възможността бъдещите поколения да посрещнат собствените си нужди“. То се постига посредством осъществяването на политики, при които се хармонизират и интегрират икономическото, социалното развитие и опазването на околната среда. Тази концепция предполага устойчив икономически ръст, намаляване на бедността, справедливо разпределение на националното богатство, подобряване на общественото здраве и качеството на живот, като същевременно се намалява замърсяването на околната среда, предотвратяват се бъдещи замърсявания и се съхранява биологичното разнообразие.

Опазване на природните ресурси

Постигането на целите на устойчивото развитие изисква съблюдаването на принципа за устойчиво използване на природните ресурси и принципа на заменяемост. Природните ресурси следва да се използват при условия и по начини, при които да се съхраняват екосистемите и присъщото им минерално, биологично и ландшафтно разнообразие.

Моделите на потребление на възобновяеми ресурси следва да гарантират тяхното непрекъснато и ефективно обновяване, както и запазване и подобряване на качеството им.

Невъзобновяемите ресурси следва да се използват рационално и разумно, включително и като бъдат налагани ограничения върху използването на стратегически и редки природни ресурси и тяхната замяна в потреблението с алтернативни ресурси и синтетични материали.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Принцип на превенцията и предпазливостта

Необходимо е да се даде предимство на предотвратяването на замърсяванията за сметка на отстраняването на екологичните щети, причинени от тях. Дейности, които съгласно принципа на предпазливостта представляват потенциална заплаха за околната среда и човешкото здраве, следва да се избягват.

Всяка една дейност трябва да се планира и осъществява така, че:

- да причинява минимални изменения на околната среда;
- да създава най-малък риск за околната среда и човешкото здраве;
- да се редуцира до възможния минимум използването на суровини и енергия при производството, дистрибуцията и потреблението на стоки и материали;
- да осигурява възможности за рециклиране, повторно използване и/или извличане на вторични суровини и енергия от отпадъците, генерирани от потреблението на продуктите;
- да се предотвратят и ограничават отрицателните ефекти върху околната среда още при източника на замърсяване.

Принципът на предпазливостта се прилага посредством оценка на въздействието върху околната среда и използване на най-добрите налични технологии. Липсата на сигурни научни данни не следва да бъде възприемана като основание за непредприемане на мерки за предотвратяване на деградацията на околната среда в случаи на потенциални или съществуващи въздействия върху нея.

Интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики

Според този принцип е необходимо изискванията за опазване на околната среда да бъдат интегрирани в секторните политики и в политиките на национално, регионално и местно равнище. На ниво община спазването и прилагането на този принцип изисква разработването, приемането и прилагането на различни концепции, стратегии, планове и програми за регионално развитие, за развитие на икономиката или на отделни нейни отрасли и сектори (транспорт, енергетика, строителство, селско стопанство, туризъм, промишленост, образование и други) на местно равнище (но съобразени с предвижданията на национално и регионално равнище) да осигуряват интегрирано опазване на околната среда в съответствие с принципите и целите на закона и Националната стратегия за околна среда.

Субсидиарност на политиките

Този принцип се основава на децентрализиране на процеса на вземане на решения. Необходимо е все повече компетенции и отговорности да бъдат трансферирани в посока от централно към регионално и местно равнище. Органите на регионалното и местното управление са по-близо до проблемите и в някои случаи до правилните решения за справянето с тях.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Замърсителят плаща за причинените вреди

Замърсителят заплаща глоби и такси, ако извършваните от него дейности причиняват или могат да причинят натиск върху околната среда, или ако произвежда, използва или търгува със суровини, полуфабрикати и готови продукти, съдържащи материали, увреждащи околната среда. Замърсителят трябва да поеме екологичните разходи за предприемане на превантивни мерки, ако в резултат на дейността му е възникнала непосредствена заплаха за екологични щети, както и за оздравителни мерки при настъпване на екологични щети.

Прилагане на чисти технологии

Необходимо е да се насърчава въвеждането на „чисти технологии“ и постепенно да се преустановява използването на технологии, които причиняват вредни въздействия върху околната среда. Следва да се прилагат „най-добри налични техники“ в индустрията и енергетиката по смисъла на Директива 96/61/ЕС за комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването, както и „добри земеделски практики“ в селското стопанство, съгласно дефиницията на Организацията за прехрана и земеделие на ООН (FAO).

Използване на икономически инструменти за опазване и подобряване състоянието на околната среда

Икономическите инструменти, които се използват за целите на екологичната политика е необходимо да включват стимули за въвеждане на съобразени с опазването на околната среда технологии, иновации, дейности и практики, и да предвиждат постепенно премахване на субсидии, които подкрепят дейности, причиняващи вредни въздействия върху околната среда.

Потребителят плаща

Всеки, който ползва природни ресурси и услуги, следва да заплаща реалната цена за тях и да покрие разходите за възстановяването им.

Споделена отговорност

Всички страни, които носят отговорност за замърсяване на околната среда, трябва да участват в разрешаването на възникналите екологични проблеми.

Достъп до информация за околната среда

Компетентните органи следва да предоставят на обществеността информация за околната среда. Всеки има право на достъп до наличната информация за околна среда, без да е необходимо да доказва конкретен интерес.

Участие на обществеността във вземането на решения и достъп до правосъдие по въпроси на околната среда

На обществеността следва да бъде осигурена възможност да участва в процеса на вземането на решения за околната среда, както и да ѝ бъде осигурен ефективен достъп до правосъдие по въпроси на околната среда.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Програмата за опазване на околната среда си поставя няколко основни цели:

- да идентифицира и анализира проблемите в областта на околната среда на територията на община Ценово, да установи причините и да предложи решения и действия за тяхното преодоляване;
- да насърчи и обезпечи разумното използване на територията на общината за развитие на икономическия потенциал;
- да открие приоритетите в разглежданата област;
- да обедини усилията на общинските органи, държавните институции, населението, НПО и бизнеса на територията на общината за решаване на съществуващите проблеми;
- да аргументира мерките и проектите на общината, които тя ще предложи за финансиране;
- да използва оптимално ограничените финансови и човешки ресурси, като ги съсредоточи за решаване на най-приоритетните проблеми.

Програмата се приема от общинския съвет, който контролира и изпълнението ѝ. По предложение на кмета на общината ежегодно с приемането на общинския бюджет се определят средства за изпълнение на приоритетни екологични проекти и дейности, включени в общинската програма за опазване на околната среда. Кметът на общината ежегодно внася в общинския съвет отчет за изпълнението на Програмата за околна среда, а при необходимост - и предложения за нейното допълване и актуализиране. Отчетът за изпълнението на програмата се представя за информация в РИОСВ.

ПООС е динамичен и отворен документ. Тя ще бъде периодично допълвана и/или променяна съобразно настъпилите промени в приоритетите на общината, в националното законодателството и други фактори със стратегическо значение. Основният използван апарат в разработката е стратегическо планиране, почиващо на SWOT анализ.

Програмата за опазване на околната среда прилага комплексна система от административни и икономически мерки за регулиране екологичното поведение на стопанските субекти и населението в общината. Програмата цели да формира правилно екологично поведение на населението, селскостопанските производители и стопанските субекти, да осигури разумен баланс между административните и пазарно-ориентирани икономически регулатори, като в максимална степен използва представения интегриран подход за координация и взаимодействие на структури, ресурси и усилия.

ОПРЕДЕЛЯНЕ И ВЪВЛИЧАНЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ

Процесът на определяне и въвличане на заинтересованите страни при разработване на ПООС премина през няколко стъпки. Първоначално бе **проведено анкетно проучване** сред следните целеви групи: представители на общинска администрация Ценово, представители на общински съвет Ценово, бизнес организации, граждани,

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

неправителствени организации и други заинтересовани страни. В резултат на анкетното проучване бяха отчетени основни проблеми в състоянието на общината. Поставени са цели за развитие и мерки, които отчитат проблемите на общината и на основата на силните характеристики и възможностите ограничават слабите страни.

Проучването бе осъществено през периода септември-ноември 2021 г. и бе публично обявено на сайта на Община Ценово и разпространено посредством онлайн платформа за електронно попълване. На следващата фигура са представени съотношенията по групи.

Фигура 1. Разпределение на групите заинтересованите страни, взели участие в анкетното проучване

Представените данни от фигурата показват, че ядрото на изследването е базирано на мнението на гражданите и на представителите на общинска администрация Ценово. При провеждане на анкетното проучване е отчетен слаб интерес от страна на целевите групи и особено представителите на бизнеса и НПО и поради тази причина проучването не може да бъде класифицирано, като такова с представителен характер. В **Приложение № 1** към програмата са представени подробно резултатите от проведеното анкетно проучване.

В изпълнение на втора стъпка от процеса на въвличане на заинтересованите страни ПООС бе **съгласувана с представители на общинска администрация Ценово.**

Третата стъпка бе **предаване на документа в РИОСВ – Русе за съгласуване.** След изтичане на едномесечния срок за съгласуване, ПООС бе одобрена с издаденото от РИОСВ – Русе Решение №РУ-19-ЕО/2022 г.

В изпълнение на четвърта стъпка Програмата за опазване на околната среда на община Ценово бе публикувана на официалния сайт на общината <https://www.tsenovo.eu/> за **съгласуване със заинтересованите страни.**

След като проектът на Програмата за опазване на околната среда на община Ценово бе съгласуван с представителите на общинска администрация Ценово, с РИОСВ – Русе, както и със заинтересованите страни, документът бе внесен за **приемане в Общински съвет - Ценово** и одобрен с *Решение №298 от Протокол №44 от 25.05.2022г.*

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

1. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

1.1. ПРИРОДО-ГЕОГРАФСКИ И ТЕРИТОРИАЛНО-АДМИНИСТРАТИВНИ ДАННИ ЗА ОБЩИНА ЦЕНОВО

1.1.1. Географско положение на общината и съседни общини

Община Ценово се намира в Северна България, част от област Русе. Площта на общината е 258,204 км², която ѝ отрежда 7-о, предпоследно място сред 8-те общини на областта, което съставлява 8,92% от територията на областта. Административен център е с. Ценово.

Граници на община Ценово:

- на изток – община Борово;
- на юг – община Бяла;
- на югозапад – община Полски Тръмбеш (Велико Търново);
- на запад – община Свищов (област Велико Търново);
- на север – Република Румъния.

Село Ценово се намира на около 51 км от областни център – гр. Русе и на 260 км от столицата.

Фигура 2. Община Ценово

Източник: <https://bg.wikipedia.org/>

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

1.1.2. Релеф

Територията на община Ценово се намира в най-североизточната част на Средната Дунавска равнина. Релефът ѝ е низинен и равнинно-хълмист. През средата на общината, от юг на север протича най-долното течение на река Янтра. Районите на запад от долината ѝ са с равнинно-хълмист релеф и надморска височина между 120 и 180 м, а територията на изток от нея е също с равнинно-хълмист релеф, със загладени форми, но малко по-висок – между 150 и 230 м. В най-източната точка на общината, на границата с община Борово се намира максималната ѝ височина в местността Липите – 252,7 м.

На север, покрай река Дунав, релефът е низинен с височина от 20 до 50 м. Тук в пределите на община Ценово попадат най-източната част на Вардимската низина и най-западната част на Батинската низина. Североизточно от село Кривина, на брега на река Дунав е минималната височина на общината – 15 м. н.в.

1.1.3. Климат

Климатът в общината е умереноконтинентален. Особеностите на релефа създават благоприятни условия за безпрепятствено нахлуване на студените континентални въздушни маси. Поради тези причини, като характерност и за цялата Русенска област е, че в сравнение с другите ниски части на страната, зимата тук е сред най-студените, пролетта настъпва рано и е сравнително хладна, лятото е горещо, а есента е по-топла от пролетта.

Средната годишна температура е 12°C, средногодишна амплитуда е 25,6°C, а максимална амплитуда е 70°C. През зимата тук се наблюдават много ниски температури, през лятото много високи, които са по-големи от средните за същата географска ширина.

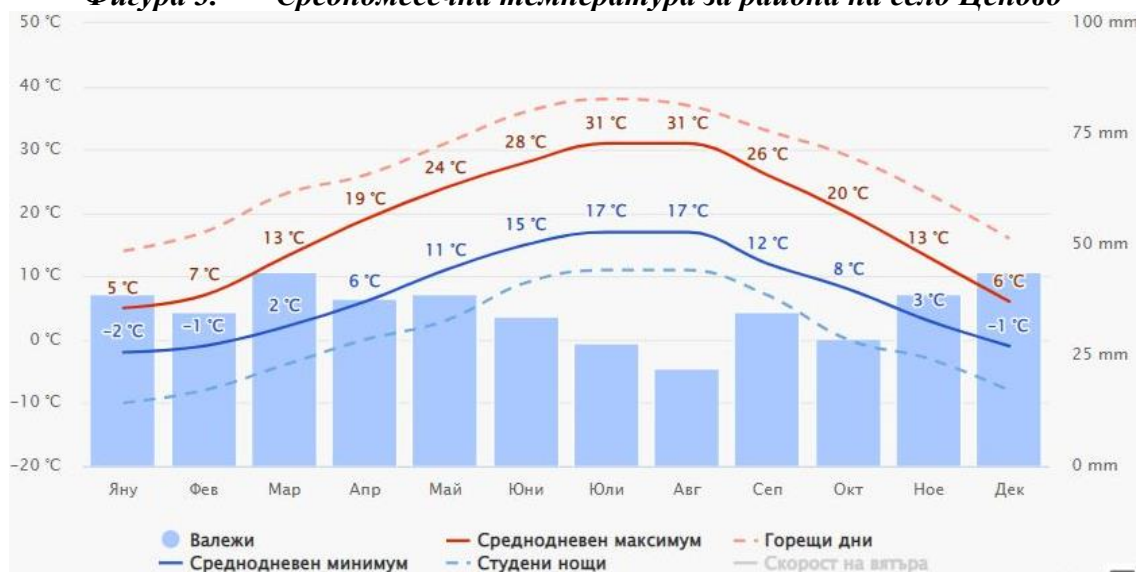
На фигурата по-долу са показани средномесечните температури в района на с. Ценово. „Среднодневният максимум“ (плътна червена линия) показва средната максимална дневна температура за всеки месец. По същия начин „Среднодневният минимум“ (плътна синя линия) показва средната минимална дневна температура.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

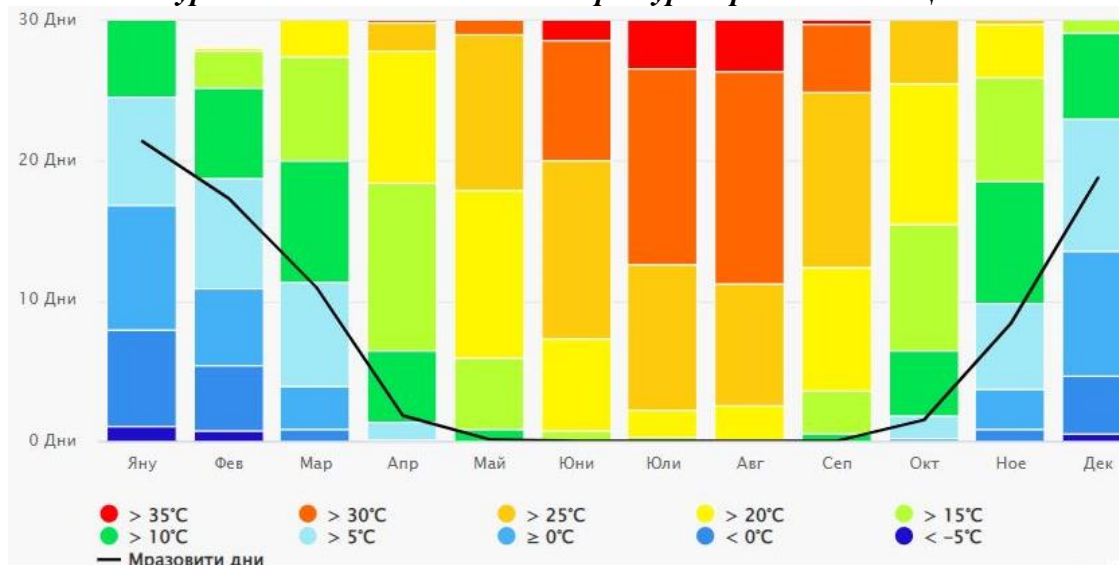

Фигура 3. Средномесечна температура за района на село Ценово

Източник: <https://www.meteoblue.com/>

Фигура 4. Максимални температури в района на с. Ценово

Източник: <https://www.meteoblue.com/>

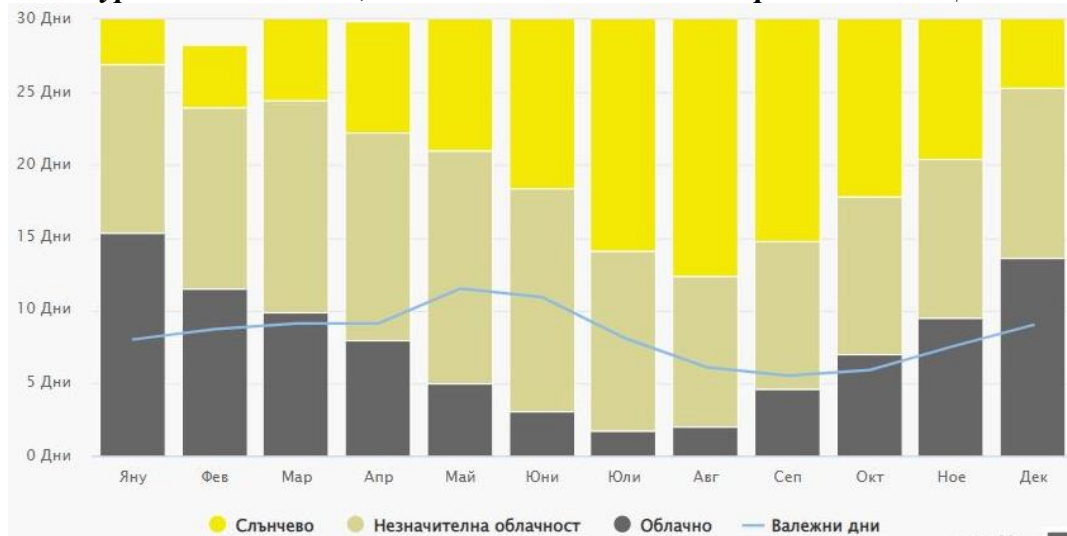
Данни за слънчеви, облачни и валежни дни в района на с. Ценово, са показани на следващата фигура. Облачността в района има максимум през зимните месеци декември - януари (13-15 дни), а през летните месеци юли - август, спада на 6-8 дни.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Фигура 5. Облачни, слънчеви и валежни дни в района на с. Ценово

Източник: <https://www.meteoblue.com/>

Следващата графика представлява диаграма за валежите, показва броя на дните от месеца, в които е достигнато определено количеството валежи. Най-много валежи има през месеците май и юни. В общината преобладават пролетно-летните и есенно-зимните валежи.

Средногодишното количество на валежите е 550-650 мм (малко над средното за страната), а в крайбрежните низини е под 500 мм. Това налага изкуственото напояване на земеделските култури. Зимните застудявания обикновено са придружени от чести ветрове, с посока главно от североизток и север. Широката отвореност на територията на север на цялата област е причина ветровете да отвяват снежната покривка и да нанасят поражения на посевите. Често снежните бури през зимата създават транспортнокомуникационни и битови проблеми. Сумата на валежите през зимния сезон е най-малка – между 85-120 мм.

Снежната покривка е неустойчива, образува се към 5-10 декември и рядко се задържа за по-дълго време. Въпреки студената зима, благодарение на малката надморска височина и бързо нарастващия ден, пролетта настъпва рано. Характерни за нея са късните пролетни мразове, които се прекратяват едва към 18-20 април.

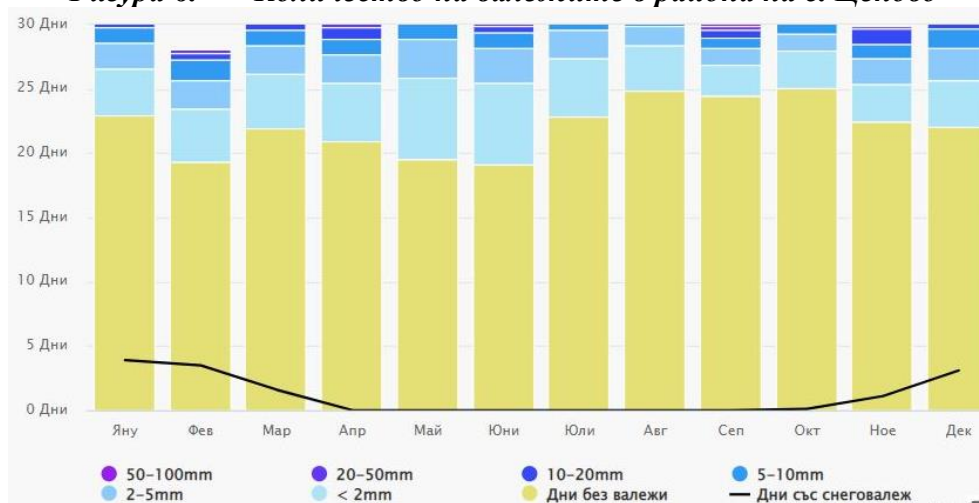
Валежите през пролетта са малко по-големи от тези през зимата и достигат 135-170 мм. Валежният максимум е през летния сезон - 150-200 мм, но поради високите температури на въздуха, повърхностните слоеве на почвата (2–10 см.) твърде често остават с много малко влага. Сумата на валежите намалява и е около 115-145 мм. през есента.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

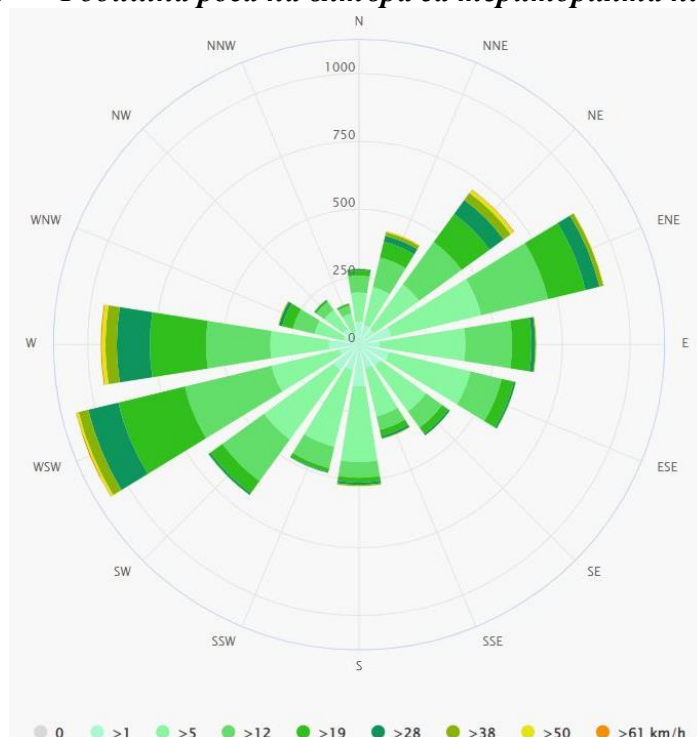
Фигура 6. Количество на валежите в района на с. Ценово

Източник: <https://www.meteoblue.com/>

На следващата фигура е представена годишната роза на вятъра по посока и честота. Средната годишна скорост на вятъра е 2,3 м/сек. Преобладават югозападните, западните и източните ветрове, а през летните месеци - и южните. Суховеите през лятото и недостатъчната влага на места причиняват ерозия. Западните ветрове през лятото причиняват и гръмотевични бури, и градушки. Често явление тук са и температурните инверсии, сланите, поледиците и мъглите по поречието на реките Дунав и Янтра.

Фигура 7. Годишна роза на вятъра за територията на с. Ценово

Източник: <https://www.meteoblue.com/>

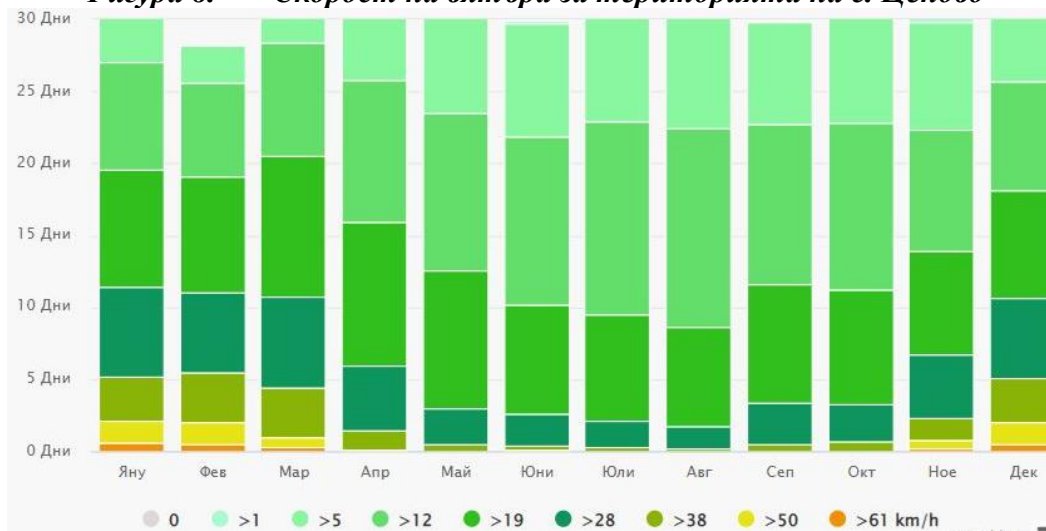

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

На следващата фигура са показани данни за скоростта на вятъра. В общината могат да се отчетат ветрове по-високи от 61 км/ч. през месеците между декември и март. Най-много дни от година се отчита скорост на вятъра 12-19 км/ч.

Фигура 8. Скорост на вятъра за територията на с. Ценово

Източник: <https://www.meteoblue.com/>

1.1.4. Инженерно-геоложки и хидрогеоложки условия и полезни изкопаеми

Община Ценово принадлежи към Мизийската платформа, която се явява бедна на полезни изкопаеми. Преобладават само нерудните полезни изкопаеми. В тази територия са открити и се изследват кварцов пясък, облицовачен варовик и каолин.

Със стопанско значение в община Ценово се експлоатират находища на камък и вар (с. Ценово) и инертни материали от р. Дунав.

1.1.5. Риск и изменение на климата

Наводненията остават най-значимото природно бедствие за България, като последица от климатичните промени. Отчетено е, че те са нанесли най-големи щети, следвани от свлачища, засушавания и пожари, бури, вихрушки, земетресения (НСИ, 2018).

Според данните от EM-DAT (The International Disaster Database – Centre for Research on the Epidemiology of Disasters-CRED), през годините България е била засегната предимно от наводнения, екстремни температури, бури, пожари и земетресения.

Прегледът на възникналите бедствия показва, че голяма част от тях са причинени вследствие на природни явления. В тази връзка е необходимо да се отчетат резултатите от извършените проучвания, според които средната годишна температура на въздуха в България, през последните две десетилетия (1988-2011 г.) се е повишила средно с 1,3°C в сравнение с тази от периода 1961-1990 г. Установени са и значителни вариации в количеството на валежите през отделните години за периода 1988-2011 г.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

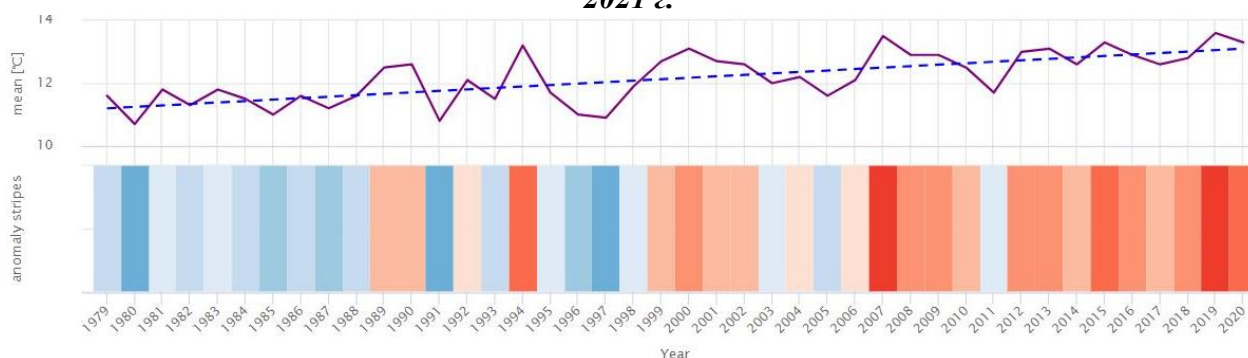

Промени се наблюдават и в максималните денонощни валежи, като всички тези резултати показват тенденция към повишаване на риска от свързаните с тях бедствия.

Прогнозираните промени в температурите и валежите показват, че в зависимост от използвания сценарий, средната температура на въздуха в страната ще нарасне към 2082-2100 г. спрямо нормата от 1961-1990 г. с от 2 до 7°C. Според прогнозите се очаква намаление на средногодишните валежи в рамките на 10-20% към края на века, както и увеличаване на броя и интензивността на сухи и горещи периоди през лятото.

На следващите диаграми може да се види изменението на температурите за региона на Ценово през последните 40 г. Използваният източник на данни е ERA5, петото поколение атмосферен повторен анализ на ECMWF на глобалния климат, обхващащ времеви диапазон от 1979 г. до 2020 г., с пространствена разделителна способност от 30 км.

Фигура 9. Средногодишна температура за региона на с. Ценово през периода 1979-2021 г.

Източник: <https://www.meteoblue.com/>

На горната графика е показана приблизителна средна годишна температура за региона на Ценово. Прекъснатата синя линия е линейната тенденция на климатичните промени, която показва, че в Ценово става все по-топло.

В долната част на графиката са показани т.нар. ивици на затопляне. Всяка цветна ивица представлява средната температура за една година - синята е за по-студени, а червената - за по-топли години.

В допълнение, скорошна оценка на риска от свързани с климатичните промени природни бедствия, извършена в рамките на проекта FP7 ENHANCE, показва, че Европа може да бъде изправена пред непрекъснато нарастване на свързаните с климата опасности. Резултатите, които се базират на набор от симулации на регионални климатични модели за три прогнозни периода (2020 г., 2050 г., 2080 г.), обхващат седем опасности, свързани с климата: топли вълни, студени вълни, суши, горски пожари, речни наводнения, крайбрежни наводнения и бури. Според направената оценка в доклад на Европейската агенция по околна среда (EEA Report No 1/2017 Climate change, impacts and vulnerability in Europe 2016: An indicator-based report), до 2080 г. огромни райони в редица

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

европейски страни, сред които и България, ще бъдат обект на увеличаване на вероятността от възникване на опасност от най-малко 20% при три или дори четири от разгледаните седем опасности.

Нанесените щети са показател, че обществото все още не е достатъчно защитено и подготвено да се противопостави на подобни рискове. В този смисъл, вкл. и съгласно Доклад за България за 2019 г., фокусът е върху изграждането на цялостна система за справяне с риска от бедствия, ориентирана по-скоро към превенцията и предотвратяването на тези рискове. Повишената честота на екстремните климатични явления засяга социално-икономическите и природните системи. Оценяването на икономическите разходи от изменението на климата е предизвикателство за отделните сектори, като проучванията показват, че тези разходи могат да бъдат високи дори при незначителни изменения. Ключов хоризонтален проблем за всички сектори е уязвимостта към екстремни метеорологични явления и необходимостта от развиване на устойчивост и готовност чрез цялостно управление и предотвратяване на риска от бедствия.

В изпълнение на ангажиментите по РДВ и Директива 2007/60/ЕО, България прилага дългосрочно планиране за намаляване на риска от наводнения, като е разработила ПУРН за четирите района на басейново управление.

Община Ценово попада в административния обхват на Басейнова дирекция Дунавски район. Съгласно данни от Актуализирана предварителната оценка на риска от наводнения на Дунавски район (2022-2027), списък с регистрирани наводнения, случили се в периода 2011-2019 г. на територията на Дунавски район за басейново управление, на територията на общината, са посочени в следващата таблица. Извършена е и оценка на риска от наводнения и последиците от повтарянето им съгласно ПУРН.

Таблица 1. Списък с регистрирани наводнения, случили се в периода 2011-2019 г. на територията на община Ценово

Идентификатор на събитие	Идентификатор на местоположение	Значимо събитие	Значимо местоположение	Населено място	Източник на наводнение	Механизъм на наводнение	Характеристика на наводнение	Описание на засегнатата територия
BG1_201306_23_Pfb_001	BG1_201306_23_Pfb_001_78361	не	не	Ценово	Дъждовно наводнение	Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение	Наводнени улици и отнесена асфалтова настилка с повреда в устоя на мост намиращ се на ул. Цар Освободител
BG1_201406_20_Pfb_002	BG1_201406_20_Pfb_002_03745	не	не	Белцов	Речно наводнение	Естествено преливане на река	Друго внезапно наводнение	Наводнена е обработваема земеделска земя
BG1_20140620_Pfb_002	BG1_20140620_Pfb_002_2277	не	не	Долна Студена	Речно наводнение	Естествено преливане на река	Друго внезапно наводнение	Наводнена е обработваема земеделска земя
BG1_20140620_Pfb_002	BG1_20140620_Pfb_002_51977	не	не	Новград	Речно наводнение	Естествено преливане на река	Друго внезапно наводнение	Наводнена е обработваема земеделска земя
BG1_20140620_Pfb_002	BG1_20140620_Pfb_002_78361	не	не	Ценово	Речно наводнение	Естествено преливане на река	Друго внезапно наводнение	Наводнена е обработваема земеделска земя

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Идентификатор на събитие	Идентификатор на местоположение	Значимо събитие	Значимо местоположение	Населено място	Източник на наводнение	Механизъм на наводнение	Характеристика на наводнение	Описание на засегнатата територия
BG1_201501 24_PFB_001	BG1_201501 24_PFB_001_36316	не	не	Караманово	Речно наводнение, Дъждовно наводнение	Естествено преливане на река, Преливане над защитните съоръжения, Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Друго внезапно наводнение, Висока скорост на течението, Поройно наводнение	Наводнена е обработваема земеделска земя
BG1_201707 03_PFB_009	BG1_201707 03_PFB_009_36316	не	не	Караманово	Речно наводнение, Дъждовно наводнение	Естествено преливане на река, Преливане над защитните съоръжения, Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Друго внезапно наводнение, Висока скорост на течението, Поройно наводнение	Наводнена е обработваема земеделска земя, свинеферма, кравеферми, завод за биопост и сеновали
BG1_201803 14_PFB_001	BG1_201803 14_PFB_001_36316	не	не	Караманово	Речно наводнение, Дъждовно наводнение	Естествено преливане на река, Преливане над защитните съоръжения, Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Друго внезапно наводнение, Висока скорост на течението, Поройно наводнение	Наводнена е обработваема земеделска земя, свинеферма, кравеферми, завод за биопост и сеновали
BG1_201906 04_PFB_002	BG1_201906 04_PFB_002_36316	не	не	Караманово	Речно наводнение, Дъждовно наводнение	Естествено преливане на река, Преливане над защитните съоръжения, Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Друго внезапно наводнение, Висока скорост на течението, Поройно наводнение	Наводнена е обработваема земеделска земя, свинеферма, кравеферми, завод за биопост и сеновали

Източник: Приложение 5 Списък с регистрирани наводнения, случили се в периода 2011-2019 г. на територията на Дунавски район за басейново управление

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Таблица 2. Оценка на регистрирани наводнения за периода 2011-2019 г.

Идентификатор на събитие	Идентификатор на местоположение	Човешко здраве	Общество	Недвижимо имущество	Инфраструктура	Първичен сектор	Вторичен сектор	Състояние на водните тела	Защитени територии	Замърсяване с опасни вещества	Други неблагоприятни последици върху околната среда	Културни ценности
BG1_20130623_P Fb_001	BG1_20130623_P Fb_001_78361	ниска	ниска	ниска	средна	ниска	ниска	ниска	ниска	ниска	ниска	ниска
BG1_20140620_P Fb_002	BG1_20140620_P Fb_002_03745	ниска	ниска	ниска	ниска	ниска	ниска	ниска	ниска	ниска	ниска	ниска
BG1_20140620_P Fb_002	BG1_20140620_P Fb_002_22277	ниска	ниска	ниска	ниска	ниска	ниска	ниска	ниска	ниска	ниска	ниска
BG1_20140620_P Fb_002	BG1_20140620_P Fb_002_51977	ниска	ниска	ниска	ниска	ниска	ниска	ниска	ниска	ниска	ниска	ниска
BG1_20140620_P Fb_002	BG1_20140620_P Fb_002_78361	ниска	ниска	ниска	ниска	ниска	ниска	ниска	ниска	ниска	ниска	ниска
BG1_20150124_P Fb_001	BG1_20150124_P Fb_001_36316	ниска	ниска	ниска	ниска	средна	ниска	ниска	ниска	ниска	ниска	ниска
BG1_20170703_P Fb_009	BG1_20170703_P Fb_009_36316	ниска	ниска	ниска	ниска	средна	ниска	ниска	ниска	ниска	средна	ниска
BG1_20180314_P Fb_001	BG1_20180314_P Fb_001_36316	ниска	ниска	ниска	ниска	средна	ниска	ниска	ниска	ниска	средна	ниска
BG1_20190604_P Fb_002	BG1_20190604_P Fb_002_36316	ниска	ниска	ниска	ниска	средна	ниска	ниска	ниска	ниска	средна	ниска

Източник: Приложение 5 Списък с регистрирани наводнения, случили се в периода 2011-2019 г. на територията на Дунавски район за басейново управление

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

По данни на Басейнова дирекция „Дунавски район“ община Ценово попада в район BG1_APSFR_DU_001: р. Дунав, който е включен като РЗПРН в предходния цикъл на прилагане на Директивата за наводненията (ДН). За района е извършено картиране на опасността и риска за речен тип наводнения.

Районът обхваща поречието на р. Дунав – 6 области и общо 23 общини. Землищата, които попадат в обхвата на района от община Ценово са: с. Новград и с. Кривина.

През първия цикъл на прилагане на ДН, българският участък на река Дунав е определен като РЗПРН (BG1_APSFR_DU_001). Съгласувано с компетентните органи на Румъния, българо-румънският участък на р. Дунав е определен като общ международен РЗПРН за България и Румъния и е приет общ код за обозначаването му (RO_BG_DU_1) в съответствие с политиките на МКОРД за поддържане и обмен на информация. Дейностите по прилагане на ДН в този РЗПРН, в т.ч. последващото изготвяне на карти на заплахата и на риска от наводнения и планирането на мерки за намаляване на риска от наводнения се извършват при отчитане на трансграничния характер на района и при обмен на информация с Румъния и другите държави членки на МКОРД.

Движението на земни маси остава предизвикателство и адресирането му е цел през 2021-2027 г. В сравнение с фокуса през 2014-2020 г. върху укрепването на свлачища на общинска територия, дейностите през 2021-2027 г. са насочени към различни типове движение на земни маси. Сред основните цели са осигуряването на отдалечен мониторинг на тези процеси и изпълнението на последващи действия на място, вкл. по продължение на пътната мрежа, където такива рискове представляват заплаха за населението (вкл. от гледна точка безопасност на движението по пътищата), като това ще допринесе за защитата на живота и здравето на населението, както и на околната среда по отношение на защитата на биоразнообразието.

Разширеният спектър природни бедствия в страната предполага осигуряването на подкрепа за мерки, насочени към ранно предупреждение и наблюдение, допълнително укрепване на капацитета за прогнозиране и подготовка за реакция (вкл. при земетресения) чрез инвестиции за осигуряване на Единната спасителна система (ЕСС) и разширяване обхвата на Системата за ранно предупреждение и оповестяване на населението. ЕСС включва всички институции, власти и организации (министерства и агенции, общини, фирми, спешни центрове, организации с нестопанска цел, доброволчески организации), отговорни за превенцията и реакцията в случай на природни бедствия, както и за защитата на човешкия живот и здраве. Мерки за повишаване на обществената информираност и осигуряването на тренировъчни обучения за населението са приоритетни за подкрепа по програмата.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Свлагчището е процес, при който се нарушава устойчивостта на големи земни маси и се създават предпоставки за придвижването им. Свлагчищните процеси нямат внезапен характер и е възможно да бъдат регулирани с технически средства (укрепителни работи – изграждане на подпорни стени, заскаляване на участъци, изграждане на дренажни системи с цел понижаване нивото на подпочвените води и др.).

На територията на община Ценово са регистрирани 3 свлагчища – от тях 2 са в землището на с. Караманово и 1 в с. Джулюница.

Таблица 3. Регистрирани свлагчища на територията на община Ценово

Свлагчище	Местоположение	Дата на регистрация	Тип на терена
RSE37.36316.01	с. Караманово, централна част, с.к. 35 и 37	15.5.1979	овраг
RSE37.36316.02	с. Караманово, централна част, стр. кв. 62	10.4.1986	овраг
VTR20.20835.01	с. Джулюница, южни покрайнини и южно от селото	26.6.1975	речен склон

Източник: <http://gz-pleven.mrrb.government.bg/>

1.1.6. Население и населени места в общината

Населението на община Ценово, съгласно справка в раздел „Демографска и социална статистика“ на официалния интернет сайт на НСИ, към 31.12. 2020 г. е 4 740 жители.

Населените места в общината са общо 9, което е много по-малко спрямо средния за страната брой населени места в община - 19 селища. Гъстотата на населението към 2020 г. е 18,35 души/кв.м, което е много под средното за страната.

Таблица 4. Население в община Ценово към 31.12.2020 г.

Населено място	Население
с. Белцов	336
с. Беяново	75
с. Джулюница	174
с. Долна Студена	748
с. Караманово	680
с. Кривина	335
с. Новград	813
с. Пиперково	222
с. Ценово	1 357
Общо	4 740

Източник: НСИ

Населението в общината по време на предходното преброяване през 2011 г. е било 5 783 души или за периода от 9 години е отчетено намаление на населението с минус 18%.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Единствено общинският център – с. Ценово е с населени 1 357 д., а всички останали населени места са под 1 000 души.

Няма регистрирани курорти от национално значение на територията на община Ценово.

1.2. ВЪЗДУХ

Контролт на основните показатели, характеризиращи качеството на приземния слой на атмосферния въздух в региона на РИОСВ-Русе се осъществява от пунктовете за мониторинг на Изпълнителна агенция по околна среда.

В община Ценово няма пунктове за постоянен мониторинг на атмосферните замърсители. Наблюдаваните показатели за качеството на атмосферния въздух са: серен диоксид, азотен диоксид, азотен оксид, озон, въглероден оксид, оловни аерозоли, общ прах и сероводород, амоняк, метанови въглеводороди, неметанови въглеводороди.

На територията на община Ценово няма разположен пункт за наблюдение на КАВ. През периода 2014-2020 г. не са извършени измервания на КАВ в община Ценово с Мобилна автоматична станция за КАВ.

На територията на община Ценово няма регистрирани организирани източници на емисии отпадни газове от промишлени обекти за периода 2014-2020 г.

На територията на община Ценово няма регистрирани източници на неорганизираните емисии за периода 2014-2020 г.

На територията на община Ценово няма регистрирани инсталации, извършващи дейности с употреба на разтворители за периода 2014-2020 г.

На територията на община Ценово няма регистрирани оператори, експлоатиращи оборудване, съдържащо флуорсъдържащи парникови газове за периода 2014-2020 г.

В община Ценово постъпването на емисии от вредни вещества в атмосферата се формират от: битово и административно отопление, транспорт, селскостопански дейности и дейности върху открити площи с насипни материали (депа, кариери, сметища, строителни площадки и др.), като най-голям дял се пада на битовите отоплителни източници.

Прахообразните и газообразните замърсители на атмосферния въздух в населените места са с по-високи стойности през есенно – зимния (отоплителния сезон), когато се използват предимно твърди горива в битовия сектор – дърва с висока влажност и нискокалорични въглища – както и нерегламентирани горива като пластмаси,

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

автомобилни гуми, брикети от въглищен прах и примеси и всичко това изгаряно в стари инсталации с нисък коефициент на полезно действие.

Основните замърсители са: прах, серен диоксид, азотен диоксид, сероводород и оловни аерозоли. При изгарянето на горивата в битовия сектор се отделят емисии от въглероден окис, серен диоксид, полиароматни въглеводороди, диоксини и прах. Наднормени стойности от тези вещества не са регистрирани.

Община Ценово се характеризира с нисък потенциал на замърсяване – няма установено превишаване на пределно допустимите концентрации (ПДК), климатичните условия не благоприятстват задържане и събиране на атмосферни замърсители в приземния въздушен слой.

1.3. ВОДИ

1.3.1 Повърхностни води

Територията на община Ценово е разположена в поречията на р. Дунав, р. Янтра и р. Студена.

Река Дунав е най-значимият хидроресурс в региона и освен че е държавната ни граница с Република Румъния, е северната граница на област Русе и северна граница на пет общини от областта – Ценово, Борово, Иваново, Русе и Сливо поле. Водите на реката са използвани за напояване на крайбрежните низини, транспорт, риболов, за технически нужди и др. Дунав е втората по дължина река в Европа (след Волга). Тя е единствената голяма река в Европа, която тече в посока от запад на изток.

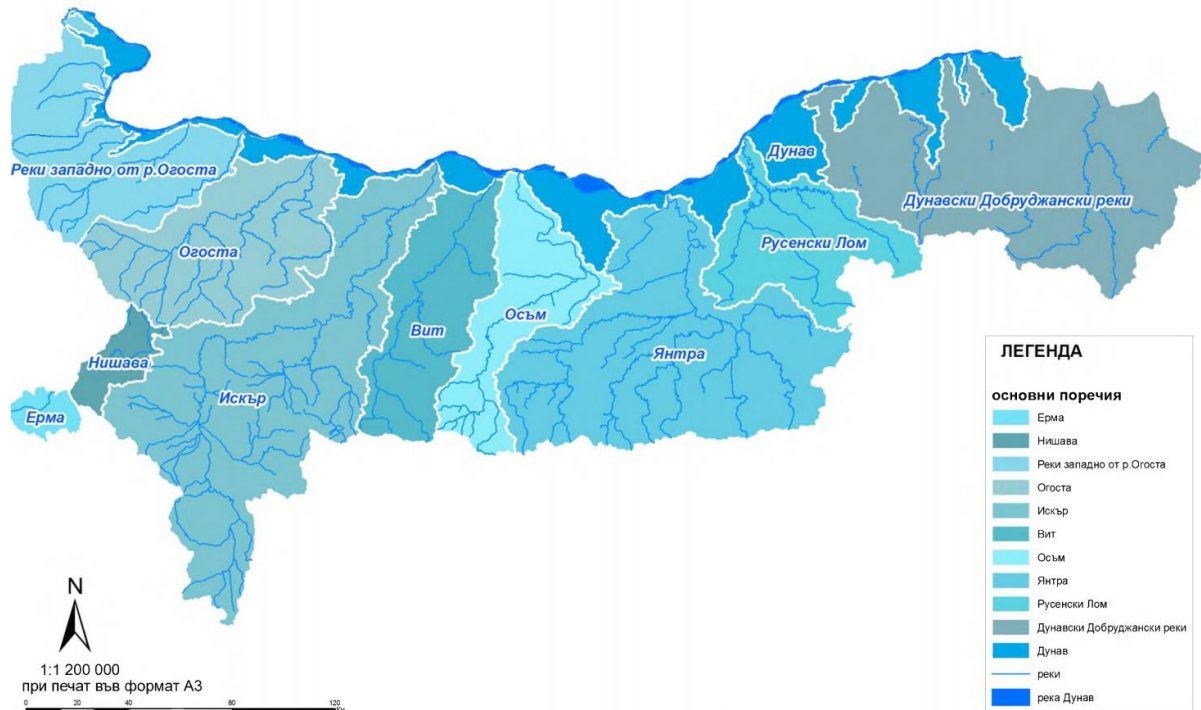
Река Янтра е река в Северна България, която преминава през територията на три области - Габрово, Велико Търново и Русе, и седем общини - Габрово, Дряново, Велико Търново, Горна Оряховица, Полски Тръмбеш, Бяла и Ценово. Реката е десен приток на река Дунав. Дължината ѝ е 285,5 км., която ѝ отрежда 7-мо място сред реките на България. Река Янтра се явява третият по дължина приток на Дунав в България след Искър и Осъм, и може да се каже, че около 1/7 от нейната дължина преминава през територията на община Ценово. При село Новград в нея отляво се влива последният ѝ проток река Студена, коритото на която по цялото ѝ протежение в община Ценово е коригирано чрез водозащитни диги.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Фигура 10. Повърхностни води в обхвата на БД Дунавски район

Източник: БДДР

На територията на община Ценово има три типа повърхностни водни тела. Преобладаващи са речен тип R6 (Среден и долен Дунав), R7 (Големи дунавски притоци) и R8 (Средни и малки дунавски реки). Определянето на типовете се извършва в зависимост от задължителни фактори (надморска височина, геология, размер, географска ширина и дължина) и незадължителни фактори (състав на субстрата, температурен диапазон на водата и др.).

Територията на община Ценово попада в границите на следните водни тела:

Таблица 5. Повърхностни водни тела на територията на община Ценово

Код	Наименование	Тип	Категория водно тяло	СМВТ/ИВТ/Естествено водно тяло
BG1DU000R001	Дунав	R6	река	СМВТ
BG1YN200R028	Студена	R8	река	СМВТ
BG1YN130R1029	Янтра	R7	река	СМВТ

Източник: БДДР

*СМВТ – Силно модифицирано водно тяло *ИВТ - Изкуствено водно тяло

В община Ценово няма естествени езера и язовири.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Състояние на повърхностни води

Оценката на екологичното състояние/потенциал на повърхностните водни тела се извършва по класификационна система за биологични и физико-химични елементи за качество, и стандарти за качество на околната среда за химични елементи и специфични замърсители, включени в Наредба № Н-4 от 14.09.2012 г. за характеризиране на повърхностните води.

Екологичното състояние на повърхностните водни тела се оценява в пет класа: отлично, добро, умерено, лошо и много лошо. В следващата таблица са дадени резултатите от оценката на екологичното състояние/потенциал на повърхностните водни тела на територията на община Ценово по речни басейни. Анализът на резултатите показва, че през 2020 г. водните тела в общината са в „добро“ и в „умерено“ състояние.

Таблица 6. Екологично състояние на повърхностните водни тела в община Ценово през 2020 г.

Код на ВТ	Географски обхват	Екологично състояние/ потенциал	Химично състояние
BG1DU000R001	р. Дунав от границата при Ново село до границата при Силистра	умерен	не достигащо добро
BG1YN200R028	р. Студена от извор до вливане в р. Янтра при Новград	умерен	добро
BG1YN130R1029	р. Янтра от вливане на р. Елийска при Полски Тръмбеш до устие	умерен	добро

Източник: БДДР

Р. Дунав от границата при Ново село до границата при Силистра с код на ВТ BG1DU000R001 се наблюдава от пет пункта за мониторинг. Нито един от пунктовете не попада на територията на община Ценово.

Състоянието на р. Янтра от вливане на р. Елийска при Полски Тръмбеш до устие с код на ВТ **BG1YN130R1029** се наблюдава в три пункта за мониторинг. Два от тези пунктове попадат на територията на община Ценово.

МП с код **BG1YN00001MS010** и име река Янтра преди вливане в река Дунав при с. Новград и МП с код **BG1YN08319MS1010** и име р. Янтра на моста за с. Долна Студена.

Анализът на данните от мониторинг на физикохимичните елементи за качество, получени през 2019-2020 г. показват отклонение от СКОС за добро състояние на показател общ азот в пункта при с. Новград. Не са констатирани други превишения спрямо стойностите за добро състояние. При анализа на металите от групата на специфични замърсители не се наблюдават концентрации над СКОС за добро състояние.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

За периода 2019-2020 г. в пунктовете, разположени в това тяло, са анализирани и оценени биологичните елементи за качество (БЕК) макрозообентос, макрофити и фитобентос. След анализа на тези резултати водното тяло се намира в умерено състояние.

Анализът на приоритетни вещества не показва стойности над СКОС за добро състояние на водите на р. Янтра преди устие в р. Дунав. Тялото е в добро химично състояние.

Р. Студена с код на ВТ **BG1YN200R028** - обхваща целия водосбор на р. Студена от извор до устието/вливането ѝ в р. Янтра. Състоянието на ВТ се наблюдава с един пункт за мониторинг - с код **BG1YN00021MS020** и име р. Студена преди вливане в Янтра.

Анализът на физикохимичните елементи за качество по данните от мониторинга за 2019-2020 г. показват, че ВТ отговаря на изискванията за умерено състояние, съгласно класификационната система в Наредба № Н-4. При анализа на резултатите на вещества от групата на специфичните замърсители, се установяват измервания, които показват превишени стойности над СКОС на показатели манган и хром. От биологичните елементи за качество са анализирани макрозообентос и фитобентос. Данните показват, че състоянието на тялото се оценява като умерено.

При извършения анализ на резултатите от мониторинга не се установяват превишени концентрации на приоритетни вещества спрямо Наредбата за СКОС. Тялото е в добро химично състояние.

Риск от наводнения

Наводненията са природно явление, което не може да бъде предотвратено. Вероятността за тяхната поява и степента на пораженията им зависят от редица фактори, познаването и управлението на които позволява да се въздейства върху общите негативни последици от наводненията.

Оценката и управлението на риска от наводнения е предмет на Директива 2007/60 на ЕС, позната още като Европейска Директива за наводненията, която е в сила от 26.11.2007 г. и е транспонирана в националното законодателство с изменението на Закона за водите през м. август 2010 г. В БДДР се разработва План за управление на риска от наводнение. Определени са окончателните райони със значителен потенциален риск за Дунавския район.

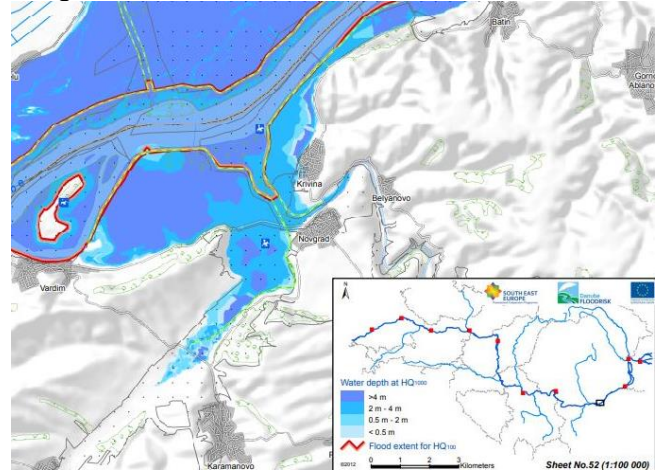
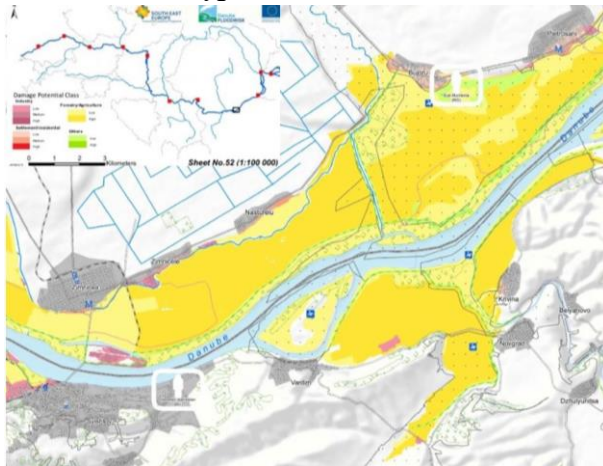
Тези райони са определени със Заповед № 88/21.08.2013 г. на Директора на БДДР и утвърдени със Заповед № РД-744/01.10.2013 г. на МОСВ.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Фигура 11. Райони с потенциален риск и заплаха от наводнения

Източник: БДПР

В ПОРН, за РЗПРН – с. Ценово няма регистрирани значителни минали наводнения.

1.3.2. Подземни води

В обхвата на община Ценово попадат по-долу описаните подземни водни тела.

Следните подземни водни тела попадат в слой 1 Неоген-кватернер:

- BG1G0000QAL009 - Порови води в Кватернера - Вардим-Новградска низина;
- BG1G0000QAL020 - Порови води в Кватернера - р. Янтра;
- BG1G0000QPL026 - Порови води в Кватернера - между реките Осъм и Янтра.

- BG1G00000N1035 - Порови води в Неогена - район Русе – Силистра.

Фигура 13. Подземни водни тела слой 2 - Неоген

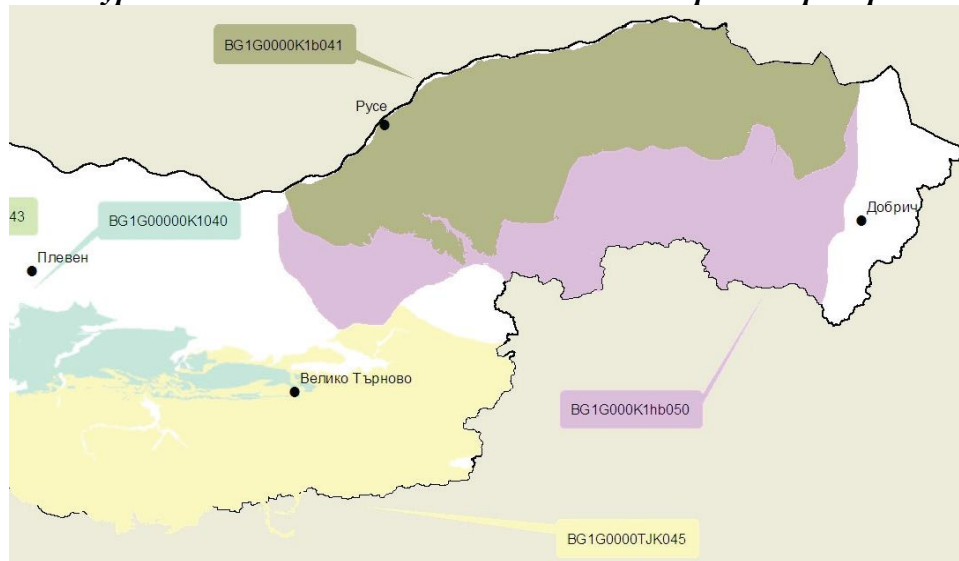
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Следните подземни водни тела попадат в слой 5 Триас-Юра-Креда:

- BG1G0000K1B041 - Карстови води в Русенската формация;
- BG1G000K1NB050 - Карстови води в Разградската формация.

Фигура 14. Подземни водни тела слой 5 – Триас-Юра-Креда

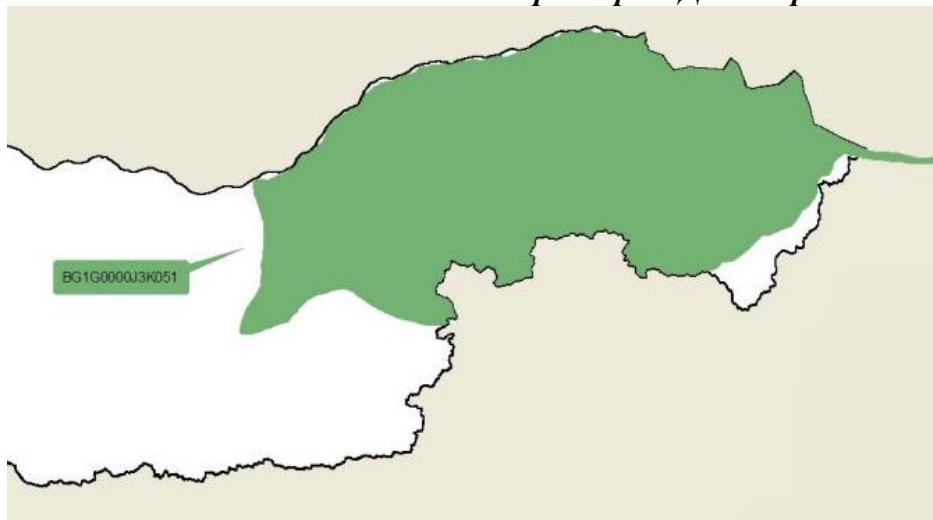

Източник: БДПР

Следните подземни водни тела попадат в слой 6 Горна юра – Долна креда – малм валанж:

- BG1G0000J3K051 - Карстови води в Малм-Валанжския басейн.

Фигура 15. Подземни водни тела слой 6 – Горна юра – Долна креда – малм валанж

Източник: БДПР

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

В следващата таблица е направена оценка на химичното и количествено състояние на подземните водни тела, които се намират на територията на община Ценово.

Подземните водни тела са в добро химично състояние, но количествено състояние за някои е отчетено като лошо.

Таблица 7. Химично и количествено състояние на подземните водни тела

Код ПВТ	Наименование на ПВТ	Количествено състояние	Химично състояние
BG1G0000QAL009	Порови води в Кватернера - Вардим-Новградска низина	добро	добро
BG1G0000QAL020	Порови води в Кватернера - р. Янтра	добро	добро
BG1G0000QPL026	Порови води в Кватернера - между реките Осъм и Янтра	лошо	добро
BG1G00000N1035	Порови води в Неогена - район Русе - Силистра	добро	добро
BG1G0000K1B041	Карстови води в Русенската формация	лошо	добро
BG1G0000K1HB050	Карстови води в Разградската формация	лошо	добро
BG1G0000J3K051	Карстови води в Малм-Валанжския басейн	добро	добро

Източник: БДПР

На територията на община Ценово не попадат пунктове за мониторинг от националната мониторингова мрежа за подземни води.

1.3.3. Зони за защита на водите

Зоните за защита на водите са регламентирани в чл. 119а, ал. 1, т. 1 – 5 от Закона за водите и се определят и актуализират на всеки шест години с Плана за управление на речните басейни (ПУРБ).

Зони за защита на питейните води са териториите, които са определени за защита на водните тела, от които се добива вода за питейно-битови нужди, включително санитарно-охранителните зони, учредени около водохващанията за добив на питейна вода.

Зони за защита на водите, съгласно чл.119 а, ал.1, т.1 от ЗВ

Зони за защита на повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване

На територията на община Ценово липсват повърхностни водни тела, които да попадат в зона за защита на питейните води, съгласно чл.119а, ал. 1, т. 1 от Закона за водите.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Зони за защита на подземни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване

Всички подземни водни тела са определени като зони за защита на подземните води за питейно-битово водоснабдяване. За зоните за защита на питейните води екологичната цел е: „намаляване на необходимостта от пречистване на водите преди тяхното използване и осигуряване на проектното количество във водоземните съоръжения.“

В ПУРБ 2016-2021 за зони за защита на подземните води за питейно-битово водоснабдяване са заложили следните мерки за опазване: прилагане на правилата за добра земеделска практика за водни тела, определени като зони за защита на водите, предназначени за питейно водоснабдяване в райони в които е установен риск от замърсяване с нитрати.

Таблица 8. Регистър на зоните за защита на подземни води в община Ценово

Код на зона	Код ПВТ	Наименование на ПВТ
BG1DGW0000QAL009	BG1G0000QAL009	Порови води в Кватернера - Вардим-Новградска низина
BG1DGW0000QAL020	BG1G0000QAL020	Порови води в Кватернера - р. Янтра
BG1DGW0000QPL026	BG1G0000QPL026	Порови води в Кватернера - между реките Осъм и Янтра
BG1DG00000N1035	BG1G00000N1035	Порови води в Неогена - район Русе - Силистра
BG1DG0000K1B041	BG1G0000K1B041	Карстови води в Русенската формация
BG1DG0000J3K051	BG1G0000J3K051	Карстови води в Малм-Валанжския басейн

Източник: ПУРБ на ДР 2016-2021 г.

Санитарно-охранителни зони

По данни от Басейнова дирекция „Дунавски район“ към 31.12.2021 г. на територията на община Ценово не са определени санитарно охранителни зони (СОЗ) по реда на Наредба № 3/16.10.2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди (ДВ, бр. 88 от 27 октомври 2000 г.).

Зони за отдих, водни спортове и/или за къпане

На територията на община Ценово няма обявени зони за отдих и водни спортове.

Зони за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми

Част от територията на община Ценово попада в обхвата на зона за опазване на

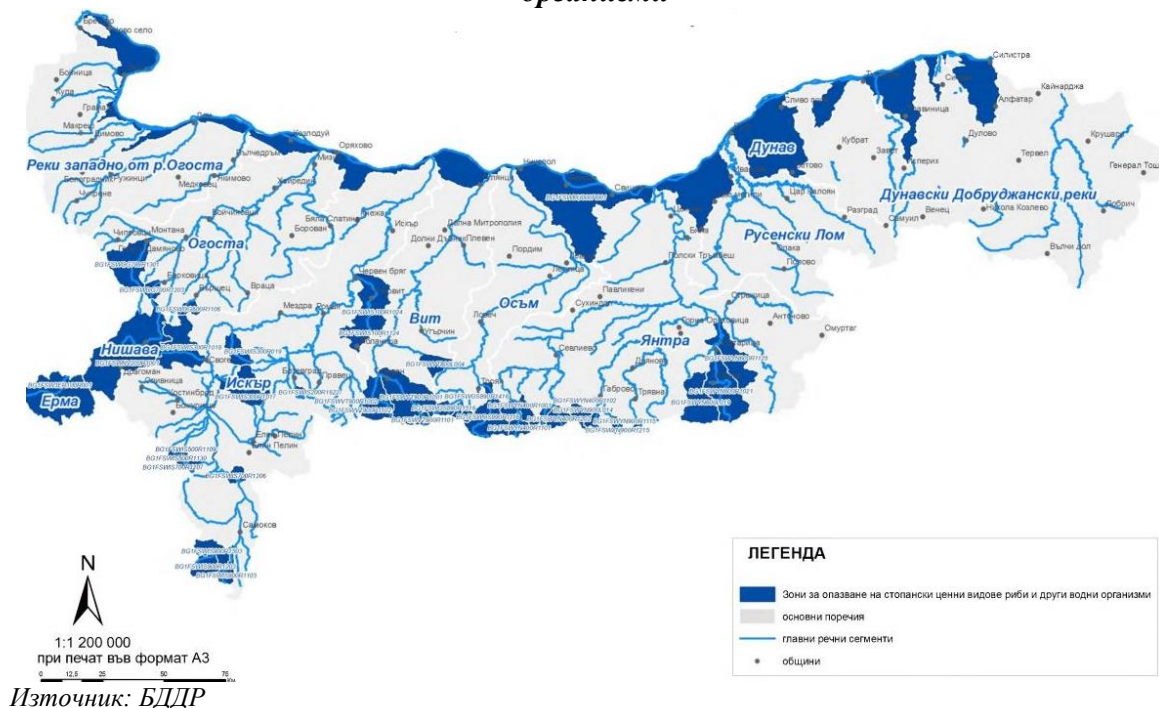

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

стопански ценни видове риби и други водни организми. Зоната за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми е с код BG1FSWDU000R001 Дунав – р. Дунав от Ново село до Силистра.

Фигура 16. Зони за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми

Уязвими зони

„Уязвими зони“ са области с определена почвено-геоморфоложка характеристика в близост до водни обекти, при които земеделската дейност води до риск за замърсяване на водите с нитрати. Те обхващат почти всички земи от низинния, равнинно-хълмистия и нископланинския пояс и в сравнение с другите европейски държави заемат значителна част от територията на страната.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Фигура 17. Зони, в които водите са чувствителни към биогенни елементи – нитратно уязвими зони

Подземни водни тела в териториалния обхват на БДДР, които са замърсени или са застрашени от замърсяване с нитрати от земеделски източници, съгласно Приложение 1 към Заповед № РД 660/28.02.2019 г. и попадащи на територията на община Ценово, са:

- BG1G0000QAL009 - Порови води в Кватернера - Вардим-Новградска низина;
- BG1G0000QAL020 - Порови води в Кватернера - р. Янтра.

Чувствителни зони

За чувствителни зони следва да се определят тези водни обекти, в които се цели защита от еутрофикация – явление, което е предизвикано от повишаване на съдържанието във водите на биогенни елементи – азот и фосфор и съответно предизвиква растеж на зелени растения във водите. Това от своя страна води до изчерпване на разтворения кислород във водоприемника и предизвиква вторично замърсяване на водите.

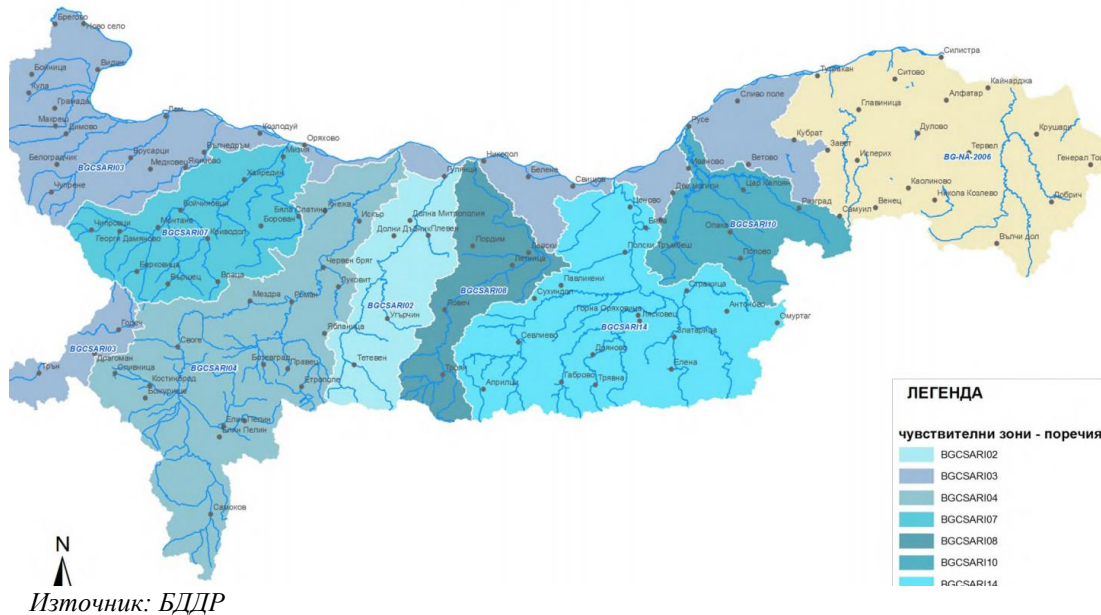
Територията на община Ценово попада в чувствителна зона, съгласно Заповед №РД –970/28.07.2003 г. на Министъра на ОСВ. Чувствителни зони в териториалния обхват на БДДР са: с начало „р. Дунав, от границата при с. Ново село“ и край „р. Дунав, до границата на гр. Силистра“, както и всички водни обекти във водосбора на р. Дунав на територията на Р България.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Фигура 18. Зони, в които водите са чувствителни към биогенни елементи

Защитени територии и зони, обявени за опазване на водозависими местообитания и биологични видове

„Екопарк - Хаджийска чешма“ в с. Ценово се намира в защитена природна територия с обща площ 2 865 дка в местността „Вехтото село“. В Приложение I на Директивата за хабитатите са включени:

- 8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове;
- 91E0* Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (*Alno-Pandion*, *Alnionincanae*, *Salicion albae*);
- 3260 Равнинни или планински реки с растителност от *Ranunculion fluitantis* и *Callitricho Batrachion*.

Всичките те са предмет на опазване в рамките на защитена зона „Река Янтра“.

Защитена местност „Находище на обикновен сладник“ с площ 2,865 дка. Намира се в землището на с. Белцов. Обявена със Заповед № 1635 от 27.05.1976 г. на министъра на горите и горската промишленост, прекатегоризирана със Заповед № 1198/24.09.2003 г. на министъра на околната среда и водите. Режими: Забранява се сечене, кастрене и повреждане на дървета; изкореняване на растения; паша на добитък; преследване на диви животни, птици и техните малки и развалянето на гнездата и леговищата им; разкриване на кариери; строителство.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Защитена местност „Находище на българска гърлица – село Караманово“ с площ 16,142 дка. Намира се в землището на с. Караманово. Обявена със Заповед № РД-300 от 29.03.2013 г. на Министъра на околната среда и водите. Режими: Забранява се промяна на предназначението и начина на трайно ползване на земята, търсене, проучване и добив на подземни богатства, строителство с изключение на дейности, свързани с ремонт и реконструкция на съществуващи съоръжения, внасяне на неместни видове, извършването на мелиоративни дейности, водещи до нарушаване на естествения характер на местообитанието, употреба на пестициди и изкуствени торове.

- Част от защитена зона, попадаща в Натура 2000 „Студена река“ с идентификационен код BG0000233, приета с Решение на Министерски съвет №122/02.03.2007 г. (ДВ бр. 21/2007 г.), с обща площ 5299,36 ха. Включва части от землищата на селата Караманово и Новград;
- Част от защитена зона, попадаща в Натура 2000 „Река Янтра“ с идентификационен код BG0000610, приета с Решение на Министерски съвет №122/02.03.2007 г. (ДВ бр. 21/2007 г.), с обща площ 13900,41 ха. Включва части от землищата на селата Ценово, Новград, Кривина, Долна Студена, Джулоница, Беляново и Белцов.

Съгласно Решенията на Министерски съвет, с които са приети списъците на защитените зони от мрежата „Натура 2000“, окончателните граници на защитените зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна се определят със заповедите за обявяването им, след съобразяването им с актуалните имотни граници от Картата на възстановената собственост/Кадастралните карти.

Таблица 9. Защитени зони на територията на община Ценово

Код на защитена зона	Име на защитена зона	Тип на защитена зона
BG0000233	„Студена река“	Директивата за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна 92/43/ЕЕС
BG0000610	„Река Янтра“	Директивата за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна 92/43/ЕЕС

Източник: ОУП община Ценово

1.3.4. Минерални води - местонахождение, характеристики, дебит, използване, потенциал

Според „Регистър на ресурсите на минералните води – изключителна държавна собственост по находища и водовземни съоръжения“ на територията на община Ценово липсват находища на минерална вода.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

1.3.5. Източници на замърсяване за повърхностни и подземни води - на територията на общината и извън територията на общината

Качеството на водите е най-значителния индикатор за въздействието на човешката дейност върху естествената водна среда. Основните източници на замърсявания на водите, от които идват и съответните проблеми са земеделието, промишлеността, транспорта и населените места, като голяма част от тези замърсявания постоянно се изпускат в повърхностните и подземни води. Състоянието на водните тела се определя в зависимост от следните категории значими натоварвания:

- Значими точкови източници на замърсяване на повърхностните води;
- Значими дифузни източници на замърсяване на повърхностните води;
- Значими водовземания от повърхностните води;
- Други въздействия върху повърхностните води - морфологични изменения и регулиране на оттока.

Точкови източници: (зауствания на отпадъчни води с преобладаващ битов характер и/или зауствания на промишлени отпадъчни води от промишлени предприятия), на повърхностните води самостоятелно или в комбинация, т.е. с кумулативно въздействие, са потенциално източници за влошаване състоянието на повърхностните водни тела. към първата група принадлежат тези обекти, заустващи отпадъчни води директно в повърхностни водни обекти.

Дифузни източници на замърсяване:

- Населени места без изградена или частично изградени канализационна мрежа във водосборната площ на поречията;
- Земеделието и съпътстващите го дейности във водосборната площ на повърхностното водно тяло;
- Животновъдството – брой и гъстота на отглежданите животни, вкл. и товар азот и фосфор във водосбора на повърхностното водно тяло (поречие);
- Добив на подземни богатства във водосборната площ на повърхностното водно тяло (поречие);
- Ерозията и типовете почва с различна степен на податливост на ерозия във водосбора на повърхностното водно тяло (поречие);
- Депата за отпадъци, които не отговарят на екологичните изисквания;
- Атмосферни отлагания от атмосферни замърсители, постъпващи във водосбора на повърхностното водно тяло (поречие);

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

- Транспорт - замърсители от автомобилен транспорт (магистрала и първокласни пътища), постъпващи във водосбора на повърхностното водно тяло /поречие/; потенциално
- замърсяване от корабоплаване;
- Ползването на земята -отчита се начина, по който се използва земята във водосборната площ на повърхностните водни тела (поречия).

Хидроморфологичен натиск: натискът от физичните изменения на водните обекти в резултат на човешката дейност - измененията на бреговете и крайбрежните зони на реките, изменения на речното легло, изменение на водния режим – отток и ниво. Този натиск се проявява в две направления – хидроложки и морфологични изменения.

- Хидроложките изменения са изменения на водния режим. Тези изменения се проявяват в различна степен и форма -постоянно или сезонно изменение на оттока (напр. след язовир или поради водовземане), изменение на скоростта на речното течение, изменение/вариране на водното ниво.
- Морфологичните изменения включват различните изменения на физическата структура на водните обекти – изменение на формата и структурата на речното легло, нарушаване на непрекъснатостта на реката, изменения на бреговете и крайбрежните територии. Примери за такива изменения са изграждането на прагове, бентове и язовири, корекции и изправяния на реки, изграждане на диги, модификации на речното легло поради изземване на наносни отложения.

Натиск от инвазивни видове: Най-уязвими за навлизането и натурализирането на чужди растителни видове са създадените от човека местообитания, следвани от крайречните местообитания. Типичен пример за подобна инвазия е мидата-зебра, която през последните 10 г. масово навлиза във водоемите в цялата страна.

Натиск от климатични изменения. Изменението на оттока във водосбора на водно тяло е параметър, присъщ на преки, и съответно косвени, въздействия от климатичните изменения. Изследването на водните ресурси в условията на климатични промени следва да се базира върху статистическите средни стойности на изменение на оттока и по-точно резултатите за средно многогодишното изменение на оттока в бъдещите периоди.

Въздействия, свързани с хидроморфологични промени значително се отразяват върху водните организми. Особено силно е въздействието на напречни строителни съоръжения, тъй като се прекъсва проходимостта за онези водни организми, които не са в състояние да преодолеят тези прегради. Прекъсването на естествената дължина на реките, физически изменения на коритото, развитие на инфраструктурата (пътища, мостове),

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

инженерни дейности, земекопни работи са важни и съществени въздействия, които влияят върху натоварването с вредни и биогенни вещества. Често те отнемат на водните организми тяхната жизнената среда и достъпа до хранителни вещества, а с това и възможността им за оцеляване.

По данни на РИОСВ - Русе, на територията на община Ценово няма производствени обекти (традиционни и потенциални), формиращи отпадъчни води.

На територията на общината се изгражда обект „Предприятие за преработка на плодове“ в с. Новград с оператор „Агрола екоинвест“ ООД, който не е въведен в редовна експлоатация. Има издадено Разрешително за ползване на воден обект за заустване на отпадъчни води в повърхностни води № 13740095/27.03.2018 г.

Основен замърсител на водни обекти на територията на община Ценово е липсата на изградена канализационна мрежа. Липсата на канализационни мрежи води до отвеждане на отпадъчните води в земните пластовете или заустване в прилежащи отводнителни канали, дерета и реки. В много от селищата отпадъчните води се отвеждат и в попивни ями.

1.3.6. Степен на изграденост, степен на ползваемост и състояние на канализационната система в населените места

Канализационните системи в населените места осигуряват отвеждането и пречистването на отпадъчните води и заустването им в съответния водоприемник. Те имат важно значение за поддържането на благоприятна и здравословна жизнена среда, опазване на водните ресурси от замърсяване и поддържане на екологичното равновесие.

До момента канализация или пречиствателна станция не е изградена в нито едно от селищата на територията на община Ценово.

1.3.7. Селищни пречиствателни станции за отпадъчни води

На територията на Община Ценово до 2021 г. няма изградени пречиствателни станции за питейни води (ПСПВ), канализационни мрежи и пречиствателни станции за отпадъчни води (ПСОВ).

Общинска администрация Ценово към момента има изготвен предварителен проект за ПУП – план за застрояване и парцеларен план за с. Ценово, като Общински съвет – Ценово е дал съгласието си за изработване на Подробен устройствен план (ПУП) - Парцеларен План за изграждане на довеждащи колектори, заустващ колектор до точка на заустване и водопровод до планираната ПСОВ в проектен имот с идентификатор № 78361.28.724 по КKKP на с. Ценово, образуван от имот с идентификатор №78361.28.351 с

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

НТП – „Пасище“, както и Решение за изработването на Подробен устройствен план /ПУП/ - План за застрояване за изграждане на пречиствателна станция за отпадъчни води (ПСОВ) с. Ценово, в част от ПИ с идентификатор №78361.28.531 (проектен № 78361.28.724 с площ 7,726 дка) по КKKP на с. Ценово, във връзка с промяна предназначението на земеделски земи за неземеделски нужди – за Пречиствателна станция за отпадъчни води.

1.3.8. Водоснабдяване на населените места - количествени и качествени характеристики

Водоснабдяването в Община Ценово се осъществява от „ВиК“ ООД гр. Русе. Населените места в общината се водозахранва от водоснабдителна група „Батин“, с изключение на селата Пиперково и Караманово, които се захранват от собствени водоизточници. В тези села снабдяването с питейна вода е недостатъчно, особено през летните месеци и предстои да бъдат включени във водопровода Батин-Джулюница-Пиперково-Караманово.

Таблица 10. Водоизточници и помпени станции в Община Ценово

Населено място	Наименование на водоизточника	Разрешено водно количество по разрешително за водовземане, м ³ /год.
с. Ценово	ПС „Ценово“	17 673
с. Ценово	Изворите	43 183
с. Караманово	ПС „Караманово-нова“	
	Овчарски дол	15 768
	Дърварски дол	
с. Караманово	ПС „Караманово-стара“	
с. Пиперково	ПС „Пиперково“	
	Русев геран	
	Спиридонов геран	
	Студен кладенец	
с. Новград	ПС „Новград“	118 980
	ПС „Беляново“	33 975
	Изтока	
с. Джулюница	ПС „Джулюница“	
с. Кривина	ПС „Кривина“	
с. Кривина	Крышлян	

Източник: „ВиК“ ООД – Русе

Водопроводната мрежа е изградена от тръби от различни видове материали, по-голямата част от нея е изградена в периода 1960-1980 г. Най-голям е дялът на етернитовите и стоманените тръби. Това прави мрежата морално и физически амортизирана, с висока аварийност, ниска ефективност при експлоатацията и високи

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

загуби. Състоянието на водопроводната мрежа в общината е обобщено в следващата таблица.

Таблица 11. Водоснабдителна мрежа в община Ценово

Населено място	Водопровод	Вътрешна мрежа	Домови отклонения	Мрежа от съоръжения	Общо мрежа
	м	м	бр.	м	м
с. Ценово	15 239	22 957	726	6 000	44 196
с. Белцов	9 366	11 954	268	2 296	23 616
с. Долна Студена	1 266	12 831	378	3 144	17 241
с. Караманово	2 405	28 319	517	4 456	35 360
с. Пиперково	11 308	11 794	261	2 280	25 382
с. Новград	3 090	18 049	388	3 304	24 443
с. Беяново	6 462	6 173	85	744	13 379
с. Джулюница	6 770	7 922	179	1 552	16 244
с. Кривина	5 685	13 817	310	2 664	22 166
Всичко	61 591	133 816	3 112	26 440	222 027

Източник: „ВиК“ ООД – Русе

Състоянието на мрежата оказва пряко влияние върху загубите на питейна вода и създава предпоставки за нарушаване на водоподаването.

Липсата на средства за превантивна поддръжка и навременна подмяна, недостатъчния тръбен материал и тръбни части, са довели до голямо влошаване на водопроводните системи. По-голямата част от тях трябва да бъдат по-скоро подменени отколкото ремонтирани, вземайки предвид количеството на загубите и броя на необходимите поправки. Намаляването на количествата неотчетена вода е продължителна и сложна задача.

Таблица 12. Източници на питейно-битово водоснабдяване за община Ценово

Име на водовземното съоръжение	Населено място	Код на подземно водно тяло
ШК-ПС Новград-ВиК Русе-Новград	Новград	BG1G0000QAL020
ТК-ПС Новград-ВиК Русе-Новград	Новград	BG1G0000QAL020
Др. Русев геран – ВиК Русе – Пиперково	Пиперково	BG1G0000QPL026
Др. Студен кладенец – ВиК Русе – Пиперково	Пиперково	BG1G0000QPL026
Др. Изворите-ПС Ценово-ВиК Русе - Долна Студена СШ	Долна Студена	BG1G000K1HB050
Др ШК - Ценово-ПС Ценово - ВиК Русе - Долна Студена	Долна Студена	BG1G000K1HB050
Др Овчарски дол-ВиК Русе-ВС Караманово-Караманово	Караманово	BG1G00000N1035

Източник: БДДР

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Изводи

По-голяма част от водопроводната мрежа е изградена в периода 1960-1980 г. от тръби от различни видове материали. Най-голям е дялът на етернитовите и стоманените тръби. Това прави мрежата морално и физически амортизирана, с висока аварийност, ниска ефективност при експлоатацията им и високи загуби. Състоянието на мрежата оказва пряко влияние върху загубите на питейна вода и създава предпоставки за нарушаване на водоподаването.

До 2021 г. канализация или пречиствателна станция не е изградена в нито едно от селищата на територията на Община Ценово.

1.4. ОТПАДЪЦИ

Към момента се разработва и Програма за управление на отпадъците на община Ценово за периода 2021-2028 г. ПУО е неразделна част от ПООС на общината.

Всички мерки, заложиени по фактора, са съгласно Програма за управление на отпадъците на община Ценово за периода 2021-2028 г., представена в приложение към настоящия документ.

1.4.1. Генерирани отпадъци по видове и източници - битови, опасни, строителни, производствени

Битови отпадъци

Количество генерирани битови отпадъци в община Ценово

Таблица 13. Генерирани годишни количества битови отпадъци в община Ценово за периода 2014-2020 г.

Година	Годишни количества отпадък с код 20 03 01, събран от системата за организирано сметосъбиране и сметоизвозване (тон)
2014	1 211,63
2015	733,81
2016	694,77
2017	714,60
2018	522,00
2019	733,80
2020	938,04

Източник: Община Ценово

Системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки обхваща територията на цялата община.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Контейнерите за разделно събиране на отпадъци от опаковки в община Ценово са раздадени след въвеждане на експлоатация на Регионално депо Бяла, обл. Русе, като част от изпълнението на проекта по изграждане на депото. Към момента разделно събраните отпадъци се транспортират до Регионално депо Бяла. Съдовете за разделно събиране на отпадъци от опаковки тип „бобър“ са общо 226 бр., от които 113 бр. жълти (пластмаса, хартия и метал) и 113 бр. зелени (стъкло).

В община Ценово липсват данни за разделно събраните отпадъци от опаковки (хартия, картон, пластмаса, метал, стъкло) на територията на общината.

През 2020 г. общото количество събрани отпадъци на територията на община Ценово е 938,040 т. Количеството депонирани отпадъци е 609,431 т., а останалите 328,609 т. са рециклирани или компостирани.

През 2019 г. количеството на събрани отпадъци е 733,800 т., от тях депонирани са 478,150 т., а останалите 255,650 т. отпадъци са рециклирани или компостирани.

Състав на генерираните битови отпадъци в община Ценово

Таблица 14. Морфологичен състав на генерираните битови отпадъци – смесени и разделно събрани – средно за общината за 2019 г.

Вид отпадъци	Морфологичен състав	Смесени битови отпадъци		Разделно събрани фракции	Общо	
		среден %	т/год		т/год	%
Органични (биоразградими)	Хранителни	6,06%	43,3	0	43,3	6,06%
	Хартия и картон	4,36%	31,18	0	31,18	4,36%
	Пластмаса	8,04%	57,44	0	57,44	8,04%
	Текстил	5,26%	37,6	0	37,6	5,26%
	Гума	1,09%	7,78	0	7,78	1,09%
	Кожа	1,67%	11,92	0	11,92	1,67%
	Градински	9,49%	67,85	0	67,85	9,49%
	Дървесни	0,59%	4,2	0	4,2	0,59%
Неорганични	Стъкло	1,74%	12,45	0	12,45	1,74%
	Метали	2,20%	15,73	0	15,73	2,20%
	Инертни - едри	1,39%	9,9	0	9,9	1,39%
Опасни	Опасни	1,36%	9,75	0	9,75	1,36%
Други	Други - неопределими	5,32%	37,99	0	37,99	5,32%
Ситна фракция	Ситна фракция < 4 см	51,43%	367,5	0	367,5	51,43%

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Вид отпадъци	Морфологичен състав	Смесени битови отпадъци		Разделно събрани фракции	Общо	
		среден %	т/год	т/год	т/год	%
Общо:		100%	714,6	0	714,6	100%

Източник: Обобщен финален доклад по проект „Определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци в България“, Изпълнител: „ЕКО-Морфология България“ ДЗЗД, Възложител: ПУДООС, 2019 г.

Опасни отпадъци

Липсват налични данни в община Ценово за количествата опасни отпадъци, които са генерирани за периода за територията на общината.

Строителни отпадъци

Липсват налични данни в община Ценово за количествата строителни отпадъци, които са генерирани за периода за територията на общината.

Община Ценово е закупила камион за извозване на 6 м³ метални контейнери, които са предназначени за растителни и строителни отпадъци и при заявяване на контейнер за строителни отпадъци, такъв ще се предоставя на заявителите лица срещу такса и в последствие ще се извозва от общината до Регионално депо Бяла.

На територията на Община Ценово няма депа или съоръжения за предварително третиране на строителни отпадъци, които се образуват на територията на Общината. Практиката показва, че в повечето случаи строителните отпадъци се оползотворяват за послеващи строителни работи.

Производствени отпадъци

За територията на община Ценово липсват данни за образуваните производствени отпадъци. Основните производства на територията на община Ценово са: отглеждане на зърнени, клубеноплодни, технически и фуражни култури, дърводобив, строителство, селско и ловно стопанство, хлебни и сладкарски изделия, производство на мебели, магазини и заведения.

Утайки от пречистване на отпадъчните води

На територията на община Ценово няма изградени ПСОВ.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Изводи:

- Общото количество на образуваните битови отпадъци намаляват до 2018 г., след което отново са наблюдава покачване на количествата отпадъци;
- Същата тенденция се проследява и при количествата образувани битови отпадъци на човек от населението – намаляване до 107 кг/ж/година през 2018 г., което е значително под средната стойност за страната (407 кг/ж/година);
- Количествата образувани битови отпадъци на човек от населението намаляват до 2018 г., но през следващите две години се наблюдава леко покачване, като към 2020 г. количеството е 198 кг/ж/година;
- В сравнителен план община Ценово е под средното ниво на образуване на битови отпадъци на жител на година за 2018 г., определено в НПУО 2021-2028 г. за общини с население 3 000-25 000 жители – 346 кг/жител/година;
- Основен източник на битовите отпадъци са домакинствата;
- Депонирането, като метод за обезвреждане на отпадъците, е с най-голям относителен дял в третирането на битовите отпадъци;
- Делът на населението, обхванато от системата за организирано сметосъбиране и транспортиране на битовите отпадъци за територията на община Ценово е 100%.

1.4.2. Начини на третиране на различните видове отпадъци и съоръжения

Всички населени места в община Ценово са обхванати от системата за организирано сметосъбиране и сметоизвозване. Към 2020 г. услугата се извършва от дейност „Чистота“ към Общинска администрация Ценово.

През 2019 г. е въведена в експлоатация „Регионална система за управление на отпадъците Борово (Бяла, обл. Русе)“, включващо следните инсталации:

- Клетка за депониране с площ 16,06 дка с капацитет, съгласно КР № 499-Н0/2014 г. – 65 450 т. или 39 т./24 ч;
- Инсталация за сепариране на отпадъци с проектен капацитет 4 т./час за работа 5 дена седмично в една смяна на непълно работно време и годишен капацитет 6 800 т./год.;
- Инсталация за компостиране на отпадъци (зелени отпадъци) с проектен капацитет 3000 т./год. или 12,5 т./24 ч.

Регионалната система за управление на отпадъците включва депо за неопасни отпадъци, от което първоначално е изградена първа клетка, инсталация за механично третиране, състояща се от инсталация за сепариране на постъпващите отпадъци и инсталация за третиране на биологично разградимите сепарирани отпадъци и разделно

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

събраните зелени такива, пречиствателна станция за отпадъчни води и други спомагателни съоръжения, обслужващи сгради. Към изградените инсталации и съоръжения със спомагателна функция е следната моторизирана техника: мини челен товарач, два броя челни товарачи, компактор, товарен автомобил, обръщач на компостни купове, шредер и сито.

Смесено събраните битови отпадъци се транспортират до площадката на Регионалната система за управление на отпадъците със сметосъбираща техника. Същите преминават през електрона везна за отчитане на входящото количество отпадъци, където се извършва и визуалната им проверка, след което сметосъбиращата техника ги транспортира до зоната за приемане в инсталацията за механично сепариране/инсталацията за компостиране на зелени отпадъци или към клетка 1 на депото. В инсталацията за механично сепариране се осъществява отделяне на рециклируемите и органичните отпадъци от потока смесени отпадъци: стъкло, смесена хартия, фолио, PE/PP, PET, черни метали, цветни метали, RDF и органични фракции подлежащи на компостиране. На изхода от инсталацията за механично сепариране рециклируемите материали се балират, след което се насочват за съхраняване в склад до тяхната реализация, биоразградимите отпадъци се насочват към зоната за компостиране, а остатъците, които не могат да бъдат използвани за рециклиране или оползотворяване се насочват към клетка 1 на депото за депониране.

Технологията на депониране включва: разтоварване, разстилане с уплътняване и запръстяване.

Експлоатацията започва от Клетка 1. Депонирането започва от най-ниската точка на клетката, като в началото компактора прибутва отпадъците от края на площадката към най-ниската точка на клетката, като оформя път от тях. Това се прави, за да не стъпва компактора върху дренажните тръби. След разтоварване на отпадъците се пристъпва към разстилането и уплътняването им до достигане на проектна плътност на пластове от 20-30 см. Тези процес се извършват върху определен работен участък за деня. С разриването и пробутването на отпадъците за деня се оформя пресечена пирамида с височина 2 м. и странични откоси с наклон 1:2,5. След завършването на даден хоризонт до проектната кота се насипва междинен изолационен слой от пръст или стабилизирана органична фракция от механично-биологично третиране с дебелина 15 см., които се компактират.

Предназначението на този слой е да спре разнасянето във въздуха на по-леки частици, да предотврати възникване и разпространение на пожари и подходяща среда за развитие на насекоми и гризачи. По този начин се оформят хоризонтите депонирани и уплътнени твърди битови отпадъци с височина 1 м.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

По проект е заложено изграждането на 6 вертикални кладенци за събиране на образуваното количество биогаз, като разстоянието между тях ще бъде най-малко 50 м. Сондажите ще бъдат с диаметър не по-малък от 80 см. През отчетния период не е започнало тяхното изграждане.

В община Ценово е въведена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, съгласно Договор за безвъзмездно предаване между община Бяла и общините на РСУО за регион Борово (Бяла), на община Ценово са предадени общо 226 бр., от които 113 бр. жълти (пластмаса, хартия и метал) и 113 бр. зелени (стъкло).

На територията на цялата община има разположени съдове за разделно събиране на отпадъци от опаковки тип „бобър“, общо 226 бр., от които 113 бр. жълти (пластмаса, хартия и метал) и 113 бр. зелени (стъкло). Честотата на събиране на отпадъците за всяко населено място е един път месечно.

В община Ценово е въведена система за разделно събиране на биоразградими отпадъци и биоотпадъци, съгласно Договор за безвъзмездно предаване между община Бяла и общините на РСУО за регион Борово (Бяла), на община Ценово са предадени 14 кафяви 6 м³ контейнера за разделно събиране на битови биоразградими отпадъци. Контейнерите са разпределени по всички населени места на територията на общината и се обслужват два пъти месечно от специален автомобил.

В общината е въведена система за събиране, съхраняване и предаване за последващо оползотворяване и/или обезвреждане на излезли от употреба гуми, има сключен договор с дружество, притежаващо документ за дейности с отпадъци съгласно изискванията на ЗУО - „Трансинс Авторециклиращ консорциум“ АД.

В общината е въведена система за разделно събиране, съхраняване и предаване за предварително третиране, рециклиране, оползотворяване, и/или обезвреждане на негодни за употреба батерии и акумулатори, има сключен договор с дружество, притежаващо документ за дейности с отпадъци съгласно изискванията на ЗУО - „Трансинс Батери“ ООД.

В общината е въведена система за разделно събиране и предаване за предварително третиране, рециклиране, оползотворяване, и/или обезвреждане на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, има сключен договор с дружество, притежаващо документ за дейности с отпадъци съгласно изискванията на ЗУО - „Трансинс технорециклираща компания“.

В общината има въведена система за събиране и временно съхраняване на отработени масла и предаването им за оползотворяване, има сключен договор с

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

дружество, притежаващо документ за дейности с отпадъци съгласно изискванията на ЗУО - „Национална компания за събиране и оползотворяване на отработени масла“ ООД.

1.5. ПОЧВИ И НАРУШЕНИ ТЕРЕНИ

1.5.1. Видове почви в община Ценово

Релефът, климатичните условия, водите и геоложкият строеж предопределят някакво разнообразие на почвите в общината. Най-широко разпространени са черноземните почви, развити върху дебела льосова подложка (от 60 м. до 100 м. по Дунавския бряг) и техните подтипове: типични, карбонатни, хумусно-карбонатни и оподзолени карбонатни.

Подходящи са за отглеждане на зърнени култури, лозя и овощни насаждения. В речните долини са разпространени алувиални, алувиално-ливадни и блатни, подходящи за отглеждане на зеленчуци, технически култури и овощни насаждения. Такива почви има и по терасите на реките Дунав и Янтра.

Почвите в самото с. Ценово са карбонатни черноземни почви, чието плодородие се обуславя от нивото на грунтовите води на р. Янтра.

Почвите на територията на намиращото се на 10 км. южно от р. Дунав с. Караманово са излужени черноземни и са се образували върху льосова скала. На север от селото се намира равната низина Елията, която в миналото е била блатиста местност.

Край с. Кривина почвите са алувиално-ливадни и те са основни за цялата Вардим–Кривинска низина. Те са много богати на органични вещества и водопропускливостта им ги прави годни за обработка.

Като пример за това, че почвите в общината са подходящи и за овощни насаждения, може да бъде посочено, че на нейна територия са най-големите насаждения от лешници (над 3 140дка) в цяла Русенска област.

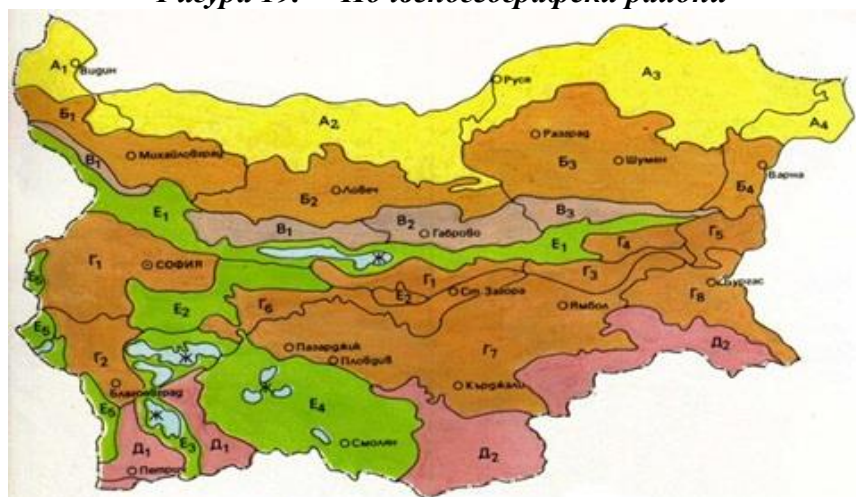
На територията на община Ценово РИОСВ - Русе има обособени два пункта за наблюдение показател „засоляване“ в село Новград.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Фигура 19. Почвеногеографски райони

КРАЙДУНАВСКА ПОДЗОНА НА ЧЕРНОЗЕМИТЕ	
A ₁	Северозападна Крайдунавска провинция
A ₂	Средна Крайдунавска провинция
A ₃	Лудогорско-Добруджанска провинция
A ₄	Добруджанско-Черноморска провинция
ДУНАВСКОРАВНИННА И ХЪЛМИСТОПРЕДБАЛКАНСКА ПОДЗОНА НА СИВИТЕ ГОРСКИ ПОЧВИ	
B ₁	Северозападна Дунавскоравнинна и Хълмистопредбалканска провинция
B ₂	Средна Дунавскоравнинна и Хълмистопредбалканска провинция
B ₃	Източна Дунавскоравнинна и Хълмистопредбалканска провинция
B ₄	Черноморска Дунавскоравнинна провинция
ПРЕДБАЛКАНСКА ПОДЗОНА НА ПСЕВДОПОДОЛИСТИТЕ ПОЧВИ В СЕВЕРНА БЪЛГАРИЯ	
V ₁	Западна Предбалканска провинция
V ₂	Централна Предбалканска провинция
V ₃	Източна Предбалканска провинция
ЮЖНОБЪЛГАРСКА ПОДЗОНА НА КАНЕЛЕНИТЕ ГОРСКИ ПОЧВИ И СМОЛНИЦИТЕ	
G ₁	Софийско-Крайщенска провинция
G ₂	Средно Струмско-Осоговска провинция
G ₃	Предбалканска провинция
G ₄	Източна Старопланинска провинция
G ₅	Старопланинско-Черноморска провинция
G ₆	Средногорска провинция
G ₇	Тракийско-Тунджанска провинция
G ₈	Бургаско-Странджанско-Черноморска провинция
ЮЖНОБЪЛГАРСКА ПОДЗОНА НА ПЛИТКИТЕ КАНЕЛЕНИ ГОРСКИ ПОЧВИ	
D ₁	Струмско-Местенска провинция
D ₂	Родопско-Странджанска провинция
ПЛАНИНСКА ЗОНА, ПОЯС НА КАФЯВИТЕ ГОРСКИ ПОЧВИ	

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

E ₁	Старопланинска провинция
E ₂	Витошко-Средногорска провинция
E ₃	Рило-Пиринска провинция
E ₄	Западно-Родопска провинция
E ₅	Осоговско-Огражденско-Беласишка провинция
Ж	ПОЯС НА ПЛАНИНСКОЛИВАДНИ ПОЧВИ

През 2020 г. обработваемите земеделски площи на територията на община Ценово са 17 826,3502 ха. Най-голям дял от територията е била засята с пшеница – 49,36% от всички засети култури. Всички останали култури, които се отглеждат заемат под 15% от общата площ.

Таблица 15. Обработваеми земеделски земи в община Ценово

Година	Обща площ (ха)
2014	15 052,281
2015	16 440,290
2016	16 992,960
2017	15 636,130
2018	15 563,270
2019	15 706,450
2020	17 826,350

Източник: ОДЗ гр. Русе

Най-голям абсолютен размер и относителен дял (62%) заемат нивите, следвани от мерите и пасищата, трайните насаждения и естествените ливади.

Таблица 16. Размер и структура на земеделските земи в община Ценово

Показател	Размер (дка)
Ниви	159 305,120
Трайни насаждения	12 088,170
Естествени ливади	1 700,666
Разсадници	-
Мери и пасища	29 724,709
Полски пътища	6 771,607
Всичко земеделски територии (по данни от регистър на земеделски земи, гори и земи в ГФ, в който участват имоти и други кадастрални единици)	258 203,521

Източник: ПИРО Ценово 2021-2027 г.

1.5.2. Съществуващи екологични проблеми (деградационни процеси) при почвите на община Ценово – степен на развитие и прогноза за развитието им

Под влияние на урбанизацията и промишлената дейност почвите са се трансформирали в антропогенни. При тези условия почвите в съществуващия профил бавно, но прогресивно са изтощени, замърсени и са се изменили в отрицателна посока в сравнение с първоначалното им естествено състояние.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

1.5.3. Заблатени почви

Заблатяване на почвите се получава от високото ниво на подпочвените води.

В РИОСВ – Русе няма данни за заблатени почви в община Ценово.

1.5.4. Ерозирали почви

Ерозия на почвата е основен деградационен процес, който се дължи както на природни и климатични фактори, така и на активна човешка дейност - неправилни обработки, прекомерната паша, обезлесяването, пожари и др.

За определяне на действителния риск от ерозия на почвата за територията на община Ценово са използвани данни от 2018 и 2019 г., които са получени въз основа на Американския ГИС-модел USLE за изчисление на риска от ерозия, който е пригоден за българските условия от института по почвознание „Никола Пушкарров“.

Данните са представени според класификацията на действителния риск от ерозия на почвата, разработена от института по почвознание „Никола Пушкарров“ и са дадени в таблиците по-долу.

Таблица 17. Действителен риск от ерозия на почвата в община Ценово

Риск от ерозия	Относителен дял			
	2018 г.		2019 г.	
	ха	%	ха	%
Обща площ на община Ценово	24 970	100	24 970	100
Много слаб действителен риск	4 396	17,61	0	0
Слаб действителен риск	820	3,28	0	0
Слаб до умерен действителен риск	5 654	22,64	2 370	9,49
Умерен действителен риск	4 557	18,25	2 545	10,19
Умерен до висок действителен риск	2 935	11,75	1 851	7,42
Висок действителен риск	603	2,42	3 852	15,43
Много висок	351	1,41	4 226	16,93

Източник: ИАОС

Интензитетът на ерозията за територията на община Ценово е както следва: за 2018 г. – 45p1 t/ha/yr, за 2019 г. – 40p5 t/ha/yr.

Оценката за средногодишните загуби на почва от ерозия, за територията на община Ценово, през 2018 г. възлиза на 890 762 т., а през 2019 г., съответно – 765 399 т.

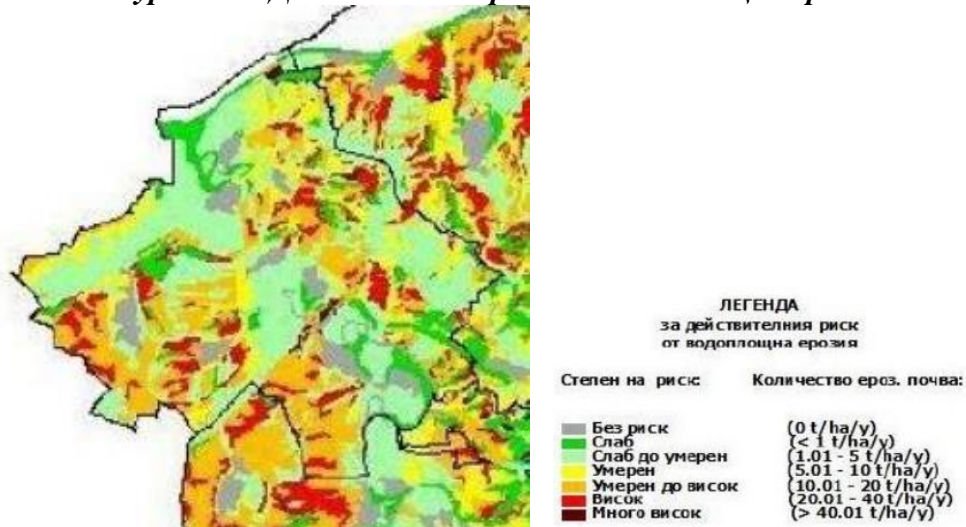
Забележка: През 2019 г. се наблюдава значителна промяна в средногодишния интензитет на плоскостната водна ерозия, тъй като са включени и териториите с надморска височина над 1 200 м. Сравнение с данните от предходни години не е коректно да се прави, поради различен обхват на изходните данни.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

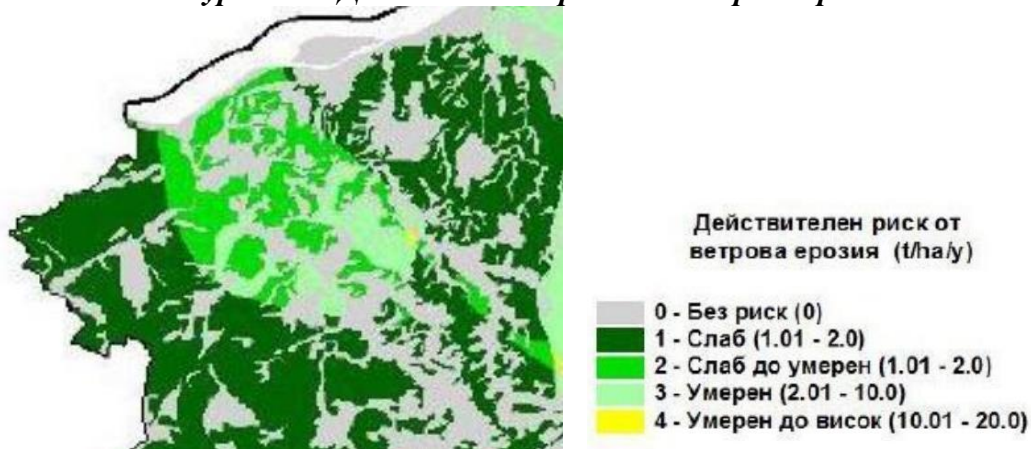

Фигура 20. Действителен риск от водоплощна ерозия

Източник: Регионален доклад за състоянието на околната среда през 2020 г., РИОСВ-Русе

Фигура 21. Действителен риск от ветрова ерозия

Източник: Регионален доклад за състоянието на околната среда през 2020 г., РИОСВ-Русе

Вкисляване на почвите

Вкисляването на почвите се извършва главно под въздействие на природни и антропогенни фактори. Източник на повишена киселинност в почвата при естествени условия са главно органичните киселини, образуващи се при разлагане на растителните остатъци и просмукващи се с атмосферната влага в почвата. Почвата се вкислява по-интензивно, когато с реколтата се изнасят значителни количества Са и Mg и не се връщат обратно в почвата.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Вкисляването, дължащо се на антропогенни фактори, се установява при интензивно минерално торене с големи количества азотни торове, внасяни под формата на амониев сулфат, амониев хлорид, амониев нитрат и др.

Почвите могат да се вкислят и под действие на киселинни промишлени отпадъци, главно серни и азотни съединения. Те попадат в почвата най-често с т.н. киселинни дъждове, но те засега в България имат ограничено значение.

По данни на РИОСВ – Русе на територията на община Ценово няма вкислени почви.

Засоляване и осолоняване

Засоляването и алкализирането на почвите е свързано освен с природни причини и с антропогенни фактори. В повече от наблюдаваните пунктове се наблюдават сезонни изменения в съдържанието на водоразтворимите соли. Измиване на солите по дълбочина – през пролетния период и леко увеличаване – през есенния сезон.

През 2019 г. на територията на община Ценово има определен един пункт - с. Пиперково, от който се вземат проби два пъти в годината (пролет и есен), за да се установи дали има засоляване на почвите.

Таблица 18. Засоляване на почвите в община Ценово през 2019 г.

Проба №	1	1	1	2	2	2	3	3	3	4	4	4
Дълбочина см	20	40	60	20	40	60	20	40	60	20	40	60
pH	8,25	8,18	8,22	8,31	8,3	8,28	8,3	8,27	8,35	8,34	8,3	8,23
Специфична електропроводимост mS/cm	0,099	0,1	0,095	0,104	0,098	0,092	0,107	0,097	0,091	0,113	0,106	0,096
Ca	0,37	0,51	0,63	0,38	0,53	0,65	0,43	0,57	0,62	0,48	0,5	0,6
Mg	0,11	0,09	0,07	0,09	0,06	0,07	0,09	0,09	0,08	0,07	0,1	0,09
Na	0,013	0,014	0,02	0,016	0,019	0,025	0,015	0,017	0,021	0,013	0,016	0,024
K	0,169	0,11	0,06	0,206	0,143	0,065	0,232	0,132	0,069	0,215	0,14	0,066
Cl	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
HCO ₃	0,453	0,51	0,6	0,465	0,539	0,624	0,53	0,632	0,64	0,522	0,518	0,596
CO ₃	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
SO ₄	0,049	0,109	0,113	0,041	0,062	0,075	0,01	0,028	0,01	0,01	0,024	0,01
Обменен Na meq/100g	1,26	1,42	3,94									
Сорбционен капацитет T	25,9	26,1	25,1									
Na % от T	4,86	5,44	15,6									

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Източник: ИАОС

По данни на РИОСВ-Русе на територията на община Ценово няма засолени почви.

Намаляване на почвеното органично вещество (дехумификация на почвите)

Намаляване на съдържанието на органичен въглерод/хумус, което води до обезструктуриране на почвата, с последващо влошаване на водно-физичните показатели и намаляване на продуктивността им. Дехумификацията предполага понижаване на буферността на почвите по отношение на химически замърсявания, както и до ускоряване на ерозионните процеси, и влошаване на генния фонд и биоразнообразието.

За територията на община Ценово няма данни за намаляване съдържанието на органичен въглерод/хумус в почвата.

1.5.5. Замърсяване на почвите

Оценката на екологичния статус на почвите се прави на базата на данните от Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС), подсистема „Почви“ на ИАОС. За целта данните за наличните концентрации на тежки метали и металоиди (As, Hg, Cd, Cu, Ni, Cr, Pb, Zn, Co) се съпоставят с нормите за максимално допустимите концентрации на тези замърсители в почвите, отнасящи се за съответните интервали на измерената реакция на почвите. Пробите се извършват от два слоя: повърхностен (0-20 см.) и подповърхностен (20-40 см.).

По данни на ИАОС на територията на община Ценово няма замърсяване на почвите с тежки метали.

Към 2020 г. на територията на община Ценово не се съхраняват негодни за употреба препарати за растителна защита.

1.5.6. Физически нарушени почви; нарушени терени от добивни дейности, от изкопни работи (водопроводи и др.)

Нарушени и увредени земи

Съгласно Националния концесионен регистър има една възложена концесия за добив на полезни изкопаеми (кариери) на територията на общината.

Запечатване

„Запечатването на почвите“ представлява трайно покриване на почвените повърхности с непропусклив материал, поради застрояване и/или изграждане на инфраструктура. При урбанизацията на териториите неминуемо почвите под изградените сгради и съоръжения остават запечатани. Запечатани са почвите и под изградената

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

транспортна инфраструктура. „Запечатаните“ почви са безвъзвратно загубени за земеделско ползване.

Свлачища

На територията на общината са локализирани 3 свлачища - от тях 2 са в землището на с. Караманово и 1 в с. Джулюница.

1.6. ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И БИОРАЗНООБРАЗИЕ

1.6.1. Гори - състояние, видово разнообразие, собственост, използване за рекреационни цели, за дърводобив, за други цели и т.н.

Горските площи, които са на територията на община Ценово са общо 9 984,578 дка. Общинския горски фонд зема 4 917,068 дка. Създават се условия за развитие на горското стопанство и генериране на доходи от него. Разпределението на горския фонд по кметства в общината е описан в следващата таблица.

Таблица 19. Горски фонд в община Ценово

Села	Общо	Държавен горски фонд	Общински горски фонд	Частни физически лица
Ценово	1 240,512	0	1 240,512	0
Долна Студена	741,62	0	710,756	30,864
Новград	1 967,489	1 314,331	648,26	4,898
Караманово	1 131,174	393,298	470,677	267,199
Белцов	1 843,123	1 050,319	792,804	0
Беляново	1 395,441	22,745	411,666	961,03
Джулюница	124,017	0	124,017	0
Кривина	1 013,783	726,944	286,839	0
Пиперково	527,419	237,882	289,537	0
ОБЩО	9 984,578	3 745,519	4 975,068	1 263,991

Източник: Община Ценово

Най-голям дял е на горския фонд в района на с. Ценово, следван от този на селата Белцов, Долна Студена и Новград. Най-малък е дялът на горския фонд на с. Джулюница.

По данни на ТП „Държавно горско стопанство“ Бяла, общото добито количество дървен материал за 2019 г. е 9 200 м³. Общата територия е 21 210,5 ха., и обхваща общините Бяла, Две могили, Борово и Ценово.

Основните дървесни видове по бреговете на р. Дунав и долното течение на р. Янтра са бряст, върба, бяла тополя, а също така са създадени множество тополови култури. В извънречните гори основен дървесен вид е сребролистната липа, която се среща в чисти и смесени издънкови насаждения, в чийто състав участва зимен дъб, летен дъб, благуна,

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

габър, цер, клен, бряст и др. Акациевите насаждения и култури също са с голямо процентно участие. Върху бедни и сухи месторастения са създадени и иглолистни култури от черен бор най-често смесени със сребролистна липа, ясен, явор, шестил.

В община Ценово има сериозни традиции в кампаниите по залесяване. През 2018 г. са създадени 100 дка с тополови насаждения по бреговете на Янтра, а миналата година в общината по инициатива на фондация са засадени близо 80 дка с фиданки. По този начин се обръща внимание на ерозираните терени и свлачища и се ограничават негативните процеси. Между деветте населени места са разпределени общо 1 600 дръвчета – 1 000 бр. явор, 200 бр. липа, 200 бр. бяла акация и 200 бр. цер. По мнението на специалистите особено полезно за развитието на пчеларството е увеличението на насажденията от бяла акация.

Около самото с. Ценово естествената растителност е предимно степна и заема необработваемите терени на оградните хълмове Бог баир, Драка баир, Саръ баир, Домуза, Плуг баир и Гидиклия. На отделни места естествената растителност е горска – в местностите Корията, Чуката и Горичките, които местности заемат доловете откъм десния бряг на р. Янтра.

На територията на община Ценово виреят над 60 вида дървета и храсти. В реките се срещат около 20 вида риби, около 10 вида земноводни и 19 вида влечуги. Например тук се среща обикновен тритон, дъждовник, змиегущер, шипобедрена и водна костенурка, различни видове змии.

Над 100 вида гнездящи птици намират местообитание на общинска територия.

Поради близостта на природен парк „Русенски Лом“, на територията на община Ценово могат да се срещнат и част от неговите обитатели, които тук през различните сезони намират храна.

1.6.2. Защитени видове растения и животни

Биогеографски райони и подрайони на България (по Груев, 1988): **I-Южнобългарски район:** I1-Струмско-Местенски подрайон; I2-Източнородопски подрайон; I3-Долномаришко-Долнотунджански подрайон; I4-Странджански подрайон; **II-Среднобългарски район:** II1-Подрайон на Горнотракийската низина; II2-Подрайон на Тунджанската хълмиста низина; II3-Източностаропланински подрайон; II4-Горнострумски подрайон; **III-Севернобългарски район:** III1 -Дунавски подрайон; III2 -Лудогорски подрайон; III3 -Добруджански подрайон; III4-Предбалкански подрайон; III5-Софийско-Радомирски подрайон; **IV-Черноморски район;** **V-Планински район:** V1-Старопланински подрайон; V2-Рило-Родопски подрайон; V3-Витошко-Ихтимански

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

подрайон; V4-Краищенско-Конявски подрайон; V5-Западнобългарски граничен планински подрайон; V6-Подрайон на Славянка.

В биогеографско отношение, община Ценово принадлежи към III-Севернобългарски район, III1 -Дунавски подрайон (по Груев, 1988).

Дунавският подрайон обхваща ивицата край Дунав, ограничена на юг от Предбалкана и Лудогорието, а на изток - от Добруджа. В тази най-равнинна част на страна, прорязана от многобройни реки, първичната лесостепна растителна покривка (която в историческо време е била добре развита) е много силно редуцирана. Остатъци от някогашните горски формации може да се видят сега по терасите на десните брегове на реките. Те са съставени предимно от благун, цер, виргилиев и летен дъб. На места се срещат дръжкоцветен дъб и съобщества от мъждрян и липа. Освен това по бреговете и в дунавските острови се срещат гъсти върбови храсталаци. В малкото необработваеми участъци растителната покривка е съставена от широко разпространени средноевропейски, палеарктични, степни, рудерални, плевелни и др. треви. Особено характерни са съобществата от садина (*Chrysopogon etum grylli*).

Представителите на средиземноморската флора в подрайона са малко. Някои от тях са плюскачът, подземната детелина, монпелийският полипогон, бадемовидната круша (*Pyrus amygdaliformis*) и срещаният се у нас само в този подрайон вид *Convolvulus althaeoides* (изящна поветица).

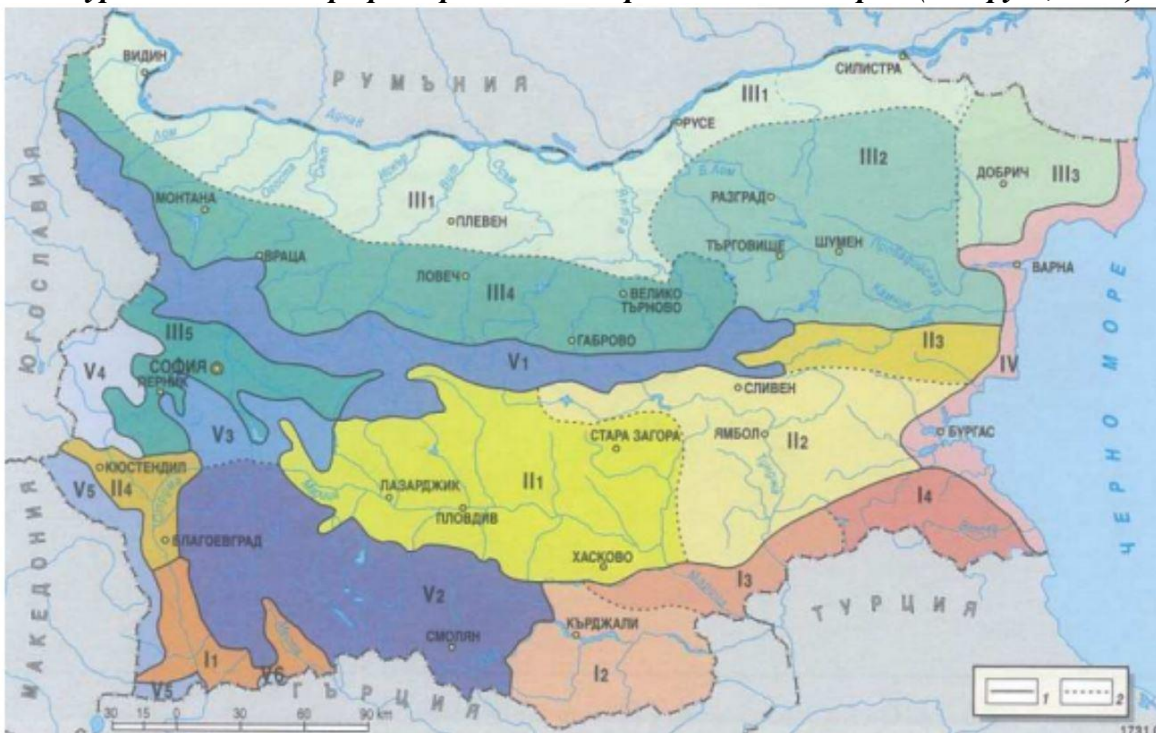
Видове, които сега се срещат само в Дунавския подрайон, са: *Aldrovanda vesiculosa* (насекомоядно; у нас само в резервата „Сребърна“), *Stratiotes aloides* (алоевиден стратиотес; евросибирски вид), *Allium angulosum* (ръбестостъблен лук; евросибирски вид), *Dianthus carthusianorum* (картузиански карамфил; европейски вид), *Corispermum marschalii* (маршалова камилска трева; само по островите на Дунав; евросибирски вид), *Cicuta virosa* (воняща цикута; евроазиатски вид), *Rindera umbellata* (сенниковидна риндера; Сърбия, Югозападна Украйна), *Salvia scabiosifolia* (степен конски босилек; Крим), *Verbascum dieckianum* (диекианов лопен; балкански ендемит), *Heleocharis carniolica* (карниолска блатница; средноевропейски вид), *Thalictrum flavum* (жълто обичниче; евросибирски вид).

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Фигура 22. Биогеографски райони и подрайони на България (по Груев, 1988)

На територията на община Ценово от видовете застрашени от изчезване се среща обикновения сладник, неговото ползване е ограничено.

Интересна особеност е срещащата се край с. Белцов билка „Белизма“. Тя е рядко срещано растение, природен халюциноген, описано в Червената книга на България за редки представители на нашата флора и фауна. Недалече от селото има поляна, където расте „Белизма“ или наречена още „сладко биле“ и тази поляна е оградена, за да не навлизат в нея тревопасни животни.

Съгласно регистъра на ИАОС за вековни дървета в Република България, на територията на община Ценово няма обявени вековни дървета.

Защитените видове животни на територията на ДГС Бяла са: Дива котка, Златка, Видра и Невестулка.

1.6.3. Видове, обект на ловен туризъм

Територията на община Ценово попада в обхвата на ДГС „Бяла“, заедно с още три общини – Бяла, Две Могили и Борово. Общата ловностопанска площ е 117 599,4 ха, като 112 339,3 ха са пригодни за развъждане на дивеч.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

ДГС обхваща част от Дунавски район на Евросибирската подобласт. Тук обитават средноевропейски и степни видове животни.

Обособени са 38 ловно стопански района предоставени за стопанисване и ползване на ловните дружини, влизащи в състава на Ловно-рибарско сдружение „Сокол“ – Бяла.

Основните видове обект на лов в района на стопанството са: Благороден елен, Елен лопатар, Сърна и Дива свиня, Див заек, Катерица, Нутрия, Вълк, Чакал, Лисица, Белка, Черен пор и Язовец.

Защитени видове на територията на горското стопанство са Дива котка, Златка, Видра и Невестулка.

От птиците на територията на ТП ДГС Бяла са разпространени: Ловен фазан, Яребица, Пъдпъдък, Гривек, Гургулица, Гугутка, Горския бекас, Патица зеленоглавка, Голяма белочела гъска и Зимно бърне.

Ежегодно се одобрява план за ползване на дивеча.

1.6.4. Защитени територии

На територията на община Ценово се намират описаните по-долу защитени местности.

Защитена местност „Находище на обикновен сладник“, обявена като защитена територия със Заповед № 1635/27.05.1976 г. на Министъра на горите и горската промишленост (ДВ, бр. 50/1976 г.) и прекатегоризирана в защитена местност със Заповед № РД-1198/24.09.2003 г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 91/2003 г.) е актуализирана площта на 2,865 дка. Намира се в землището на с. Белцов. Обявена е с цел опазване на естественото находище на редкия растителен вид обикновен сладник (*Glycyrrhiza glabra* L.). В рамките ѝ е въведен следният режим на дейностите:

- Забранява се сеченето, кастренето и повреждането на дърветата, а също така и изкореняването на всякакви растения;
- Забранява се пашата на добитък през всяко време;
- Забранява се преследването на диви животни, птици и техните малки и развалянето на гнездата или леговищата им;
- Забранява се разкриването на кариери за всякакви инертни и други материали, увреждането или изменението на естествения облик на местността, включително и на водни течения;
- Забранява се чупенето, драскането и повреждането по какъвто и да е начин на скалните и земни образувания, на сталактитите и други формации в пещерите;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

- Забранява се извеждането на голи и интензивни сечи;
- Забранява се всяко строителство;
- Разрешава се извеждането на санитарна сеч и отсичането на престарели и с влошени декоративни качества дървета.

Защитена местност „Находище на българска гърлица“ – село Караманово“, обявена със Заповед № РД-300/29.03.2013 г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 36/16.04.2013 г.) с площ 16,142 дка. Намира се в землището на с. Караманово. Обявена е с цел опазване на растителния вид българска гърлица (*Limonium bulgaricum* An ev), и неговото местообитание. В рамките ѝ е въведен следният режим на дейностите:

- Забранява се промяна на предназначението и начина на трайно ползване на земята;
- Забранява се търсене, проучване и добив на подземни богатства;
- Забранява се строителство с изключение на дейности, свързани с ремонт и реконструкция на съществуващи съоръжения;
- Забранява се внасяне на неместни видове;
- Забранява се извършването на мелиоративни дейности, водещи до нарушаване на естествения характер на местообитанието;
- Забранява се употреба на пестициди и изкуствени торове.

На територията на община Ценово се намират описаните по-долу защитени зони от мрежата Натура 2000.

По Директива 92/43/ЕИО на Съвета за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна (Директива за местообитанията).

Част от **защитена зона „Студена река“** с идентификационен код **BG0000233**, приета с Решение на Министерския съвет № 122/02.03.2007 г. (ДВ, бр. 21/2007 г.), с обща площ 529 936 дка. Включва части от землищата на селата Караманово и Новград. По данни на ДГС Бяла държавният горски фонд в обхвата на защитената местност е с площ 245,8 ха.

Цели на опазване:

- Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона;
- Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на среда;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

- Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

Предмет на опазване:

- Природни местообитания: Континентални солени ливади (Inland salt meadows), Панонски солени степи и солени блата (Pannonic salt steppes and salt marshes), Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alyso-Sedion albi Rupicolous calcareous or basophilic grasslands of the Alyso-Sedion albi*, Субпанонски степни тревни съобщества (Sub-continental steppic grasslands), Панонски льосови степни тревни съобщества (Pannonic loess steppic grasslands), Понто-Сарматски степи (Ponto-Sarmatic steppes);
- Растителни видове: Татарско диво зеле (*C. tataria*);
- Безгръбначни: Бисерна мида (*U. crassus*), Ценагрион (*C. ornatum*);
- Риби: Белопера кротуша (*G. albiginnatus*), Горчивка (*Rh. sericeus*), Обикновен щипок (*C. taenia*), Черна мряна (*B. meridionalis*);
- Земноводни влечуги: Добруджански тритон (*T. dobrogicus*), Жълтокоремна бумка (*B. variegata*), Об. блатна костенурка (*E. orbicularis*), Смок (*E. sauromates*), Червенокоремна бумка (*B. bombina*), Шипобедрена костенурка (*T. graeca*), Шипоопашата костенурка (*T. hermanni*);
- Бозайници без прилепи: Видра (*L. lutra*), Лалугер (*S. citellus*), Степен пор (*M. eversmanni*).

Част от защитена зона „Река Янтра“ с идентификационен код **BG0000610**, приета с Решение на Министерския съвет № 122/02.03.2007 г. (ДВ, бр. 21/2007 г.), с обща площ 1 390 041 дка. Включва части от землищата на селата Ценово, Новград, Кривина, Долна Студена, Джулюница, Беяново и Белцов. По данни на ДГС Бяла държавният горски фонд в обхвата на защитената местност е с площ от 868,6 ха.

Цели на опазване:

- Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона;
- Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

- Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

Предмет на опазване:

- Безгръбначни: Алпийска розалия (*R. alpina*), Бисерна мида (*U. crassus*), Бръмбар рогащ (*L. cervus*), Буков сечко (*M. funereus*), Ивичест теодоксус (*T. transversalis*), Лицена (*L. dispar*), Обикновен сечко (*C. cerdo*), Ручеен рак (*A. torrentium*), Ценагрион (*C. ornatum*);
- Риби: Балканска кротушка (*G. kessleri*), Балканска кротушка (*G. uranoscopus*), Балкански щипок (*S. aurata*), Белопера кротушка (*G. albipinnatus*), Високотел бибан (*G. baloni*), Виюн (*M. fossilis*), Голям щипок (*C. elongata*), Голяма вретенарка (*Z. zingel*), Горчивка (*Rh. sericeus*), Ивичест бибан (*G. schraetzer*), Малка вретенарка (*Z. streber*), Обикновен щипок (*C. taenia*), Распер (*A. aspius*), Сабица (*P. cultratus*), Украинска минога (*E. mariae*), Черна мряна (*B. meridionalis*);
- Земноводни и влечуги: Голям гребенест тритон (*T. karelinii*), Добруджански тритон (*T. dobrogicus*), Жълтокоремна бумка (*B. variegata*), Об. блатна костенурка (*E. orbicularis*), Смок (*E. sauromates*), Червенокоремна бумка (*B. bombina*), Шипобедрена костенурка (*T. graeca*), Шипоопашата костенурка (*T. hermanni*);
- Бозайници, без прилепи: Видра (*L. lutra*), Вълк (*C. lupus*), Добруджански хомяк (*M. newtoni*), Лалугер (*S. citellus*), Пъстър пор (*V. peregrina*);
- Прилепи: Голям нощник (*M. myotis*), Голям подковонос (*Rh. ferrumequinum*), Дългокрил прилеп (*M. schreibersii*), Дългопръст нощник (*M. saraccinii*), Дългоух нощник (*M. bechsteinii*), Малък подковонос (*Rh. hipposideros*), Остроух нощник (*M. blythii*), Подковонос на Мехели (*Rh. mehelyi*), Средиземноморски подковонос (*Rh. blasii*), Трицветен нощник (*M. emarginatus*), Широкоух прилеп (*B. barbastellus*), Южен подковонос (*Rh. euryale*).

1.7. ШУМ, РАДИАЦИОННА ОБСТАНОВКА И ВЛИЯНИЕ ОТ НЕЙОНИЗИРАЩИ ЛЪЧЕНИЯ

1.7.1 Източници на шума и население, подложено на въздействия

Шумът е от основните неблагоприятни фактори, водещи до акустичен дискомфорт в околната среда. Вредното въздействие зависи от вида му и поражащите го условия. Произходът на шума се определя от видовете дейности, при които той е генериран. В градска територия се различават промишлен (производствен), транспортен, шум от строителство и битов шум. В зависимост от характера (постоянен, периодично повтарящ

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

се, прекъснат), честотния спектър и интензивността на шума, а така също и продължителността на експозиция, въздействието му е по-малко или повече вредно.

Основният аспект на вредното въздействие на шума, разгледан в настояща програма, е свързан с вредното влияние върху човешкия организъм и здраве. Подлежащите на контрол обекти са източниците на шум, намиращи се в промишлени зони, жилищни зони и в близост до жилищни зони.

Промислен шум

По данни на РИОСВ – Русе на територията на община Ценово няма източници на емисии на шум в околната среда, подлежащи на контрол по специализираното законодателство.

Шум от битови източници

Шумът от битови източници е с локален обхват и краткотрайна експозиция.

Транспортен шум

Основният източник на шумово натоварване в урбанизираната среда на с. Ценово е автомобилният транспорт.

1.7.2 Данни от единната система за мониторинг

Нормирането на шума в Р България е извършено чрез Наредба №6 от 26 юни 2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението (Обн. ДВ. бр. 58 от 18 Юли 2006 г.), издадена от МЗ и МОСВ.

РИОСВ – Русе организира извършване на измерването, оценката, управлението и контрола на шума, излъчван от промишлени инсталации и съоръжения в областите Русе, Разград и Силистра.

По данни на РИОСВ – Русе на територията на община Ценово няма източници на емисии на шум в околната среда, подлежащи на контрол по специализираното законодателство.

1.7.3. Радиационно състояние на атмосферния въздух

Изследванията на атмосферната радиоактивност се базират на автоматично набиране на аерозолни проби (обем 3000 м³ въздух) върху стъклопластени филтри, чрез

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

стационарна автоматична станция с последващ гама-спектрометричен анализ, за определяне обемната специфична активност на естествени и техногенни радионуклиди.

Пунктът за пробонабиране на аерозолни филтри от мониторинговата мрежа се намира в гр. Свищов.

1.7.4. Радиационно състояние на повърхностните реки, необработваеми почви и дънни утайки от водни обекти

Радиологичният мониторинг на повърхностните водни тела се осъществява, чрез мрежа от пунктове и се изразява в наблюдение на радиологичните показатели във взетите водни проби. Разделени са на фонов радиологичен мониторинг и мониторинг на райони с потенциални замърсители.

Показателите за характеризиране на повърхностни води - фонов мониторинг са: обща алфа и обща бета активности. Пунктовете, включени към НСМОС на територията на община Ценово са 2 броя - пунктове за проби на повърхностни води - фонов мониторинг: (р. Янтра преди вливане в р. Дунав при с. Новград и р. Дунав при гр. Свищов). Четири пъти годишно се вземат проби от р. Дунав при гр. Свищов за измерване на специфична активност на цезий-137.

Таблица 20. Фонов мониторинг на пункт р. Янтра преди вливане в р. Дунав при с. Новград

Година	Вид проба	Обща бета-активност (Bq/l)	Обща алфа-активност (Bq/l)
2014	Повърхностни води	0,09±0,01	0,09±0,05
2015	Повърхностни води	0,1±0,01	<0,04МДА
2016	Повърхностни води	0,09±0,01	0,04±0,01
2017	Повърхностни води	0,09±0,01	0,11±0,02
2018	Повърхностни води	0,14±0,02	<0,04МДА
2019	Повърхностни води	0,14±0,02	<0,04МДА
2020	Повърхностни води	0,14±0,02	0,05±0,02

Източник: ИАОС

Таблица 21. Фонов мониторинг на пункт р. Дунав при гр. Свищов

Година	Вид проба	Обща бета-активност	Обща алфа-активност	Цезий-137	МДА
		(Bq/l)			
2014	Повърхностни води	0,07±0,01	0,06±0,03		
	Повърхностни води			0,037	< МДА
	Повърхностни води			0,105	< МДА
	Повърхностни води			0,048	< МДА
	Повърхностни води			0,114	< МДА
	Повърхностни води			0,055	< МДА

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Година	Вид проба	Обща бета-активност	Обща алфа-активност	Цезий-137	МДА
		(Bq/l)			
2015	Повърхностни води			0,057	< МДА
	Повърхностни води	0,26±0,02	<0,04МДА		
	Повърхностни води			0,114	< МДА
	Повърхностни води			0,042	< МДА
	Повърхностни води			0,037	< МДА
2016	Повърхностни води			0,098	< МДА
	Повърхностни води	0,07±0,01	<0,04МДА		
	Повърхностни води			0,041	< МДА
	Повърхностни води			0,108	< МДА
	Повърхностни води			0,041	< МДА
2017	Повърхностни води	0,17±0,01	0,12±0,02		
	Повърхностни води			0,012	< МДА
	Повърхностни води			0,102	< МДА
	Повърхностни води			0,059	< МДА
	Повърхностни води			0,076	< МДА
2018	Повърхностни води	0,2±0,04	<0,04МДА		
	Повърхностни води			0,04	< МДА
	Повърхностни води			0,037	< МДА
	Повърхностни води			0,11	< МДА
	Повърхностни води			0,043	< МДА
2019	Повърхностни води			0,106	< МДА
	Повърхностни води	0,42±0,06	0,14±0,04		
	Повърхностни води			0,042	< МДА
	Повърхностни води			0,039	< МДА
	Повърхностни води			0,084	< МДА
2020	Повърхностни води			0,06	< МДА
	Повърхностни води	0,06±0,01	<0,04МДА		
	Повърхностни води			0,056	< МДА
	Повърхностни води			0,048	< МДА
	Повърхностни води			0,022	< МДА

Източник: ИАОС

* (МДА) - минимална детектеруема активност

Седименти: Радиологичният мониторинг на седименти се изразява в определяне съдържанието на естествени и техногенни радионуклиди и включва:

- 2 броя пунктове - фонов мониторинг (р. Янтра преди вливане в р. Дунав при с. Новград и р. Дунав при гр. Свищов).

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Таблица 22. Радиологичен мониторинг на седименти

Име на пункт	Година	Уран-238	Радий-226	Торий-232	Калий-40	Олово-210	Цезий-137
		(Bq/kg)					
р. Янтра преди вливане в р. Дунав при с. Новград	2014	37±3	37±3	47±2	562±11	42±3	3,87±0,11
	2015	34±3	36±3	45±2	552±11	42±4	3,79±0,11
	2016	34±3	37±3	47±2	571±11	40±3	3,73±0,13
	2017	40±4	39±4	48±3	587±12	42±5	3,68±0,12
	2018	35±4	39±4	49±3	588±13	43±5	3,72±0,12
	2019	35±4	39±4	48±3	587±12	41±4	3,46±0,13
	2020	29±3	32±4	43±2	513±11	50±5	6,4±0,2
р. Дунав при гр. Свищов	2014	15±2	16±2	15±1	343±9	18±2	0,77±0,06
	2015	14±2	16±2	15±1	343±9	15±2	0,71±0,05
	2016	15±2	16±2	15±1	347±10	18±2	0,82±0,04
	2017	16±2	16±2	15±1	351±10	14±2	0,73±0,05
	2018	14±2	16±2	15±1	651±11	15±2	0,71±0,05
	2019	13±1	16±2	15±1	349±10	13±2	0,67±0,04
	2020	31±3	39±5	40±2	400±13	50±6	3,6±0,2

Източник: ИАОС

За **необработваеми почви** на територията на община Ценово, няма пунктове за наблюдение в мрежата за радиологичен мониторинг.

1.7.5. Опасни вещества

Прилагането и спазването на законодателството в областта на химикалите е гаранция за постигане на:

- съответствие с основните цели на националната политика по опазване на околната среда;
- намаляване и предотвратяване на риска за човешкото здраве и околната среда;
- свободно движение на стоки и сигурност за потребителя.

С цел предотвратяване на големи аварии с ОХВ и препарати и ограничаване на последствията от тях за живота и здравето на хората и околната среда, предприятия, в които се съхраняват и/или употребяват химични вещества, са длъжни да се класифицират като „Предприятие с нисък рисков потенциал“ или „Предприятие с висок рисков потенциал“.

По данни от Електронната база данни на предприятията с нисък и висок рисков потенциал на територията на община Ценово има едно предприятие с висок рисков потенциал, попадащ в обхвата на глава седма, раздел първи от ЗООС.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Предприятието е складова база за съхранение на минерални торове, което се намира в с. Долна Студена. Основната дейност на складовата база е складиране на пакетирани тор Амониев нитрат.

1.8. ЗЕЛЕНИ ПЛОЩИ

Устройството на озеленени и залесени площи се регламентира със Закона за устройството на територията. В териториите на общините се устройват озеленени площи, обединени в зелена система, като средство за подобряване на микроклимата и хигиенните условия и за организиране на отдиha на населението. Озеленените площи за широко обществено ползване и площите със специфично предназначение, собственост на държавата и общините, са публична собственост. Зелените системи и озеленените площи се устройват в съответствие с одобрените общи и подробни устройствени планове на урбанизираните територии и подробни устройствени планове за парковете и градините, като се спазват правилата и нормативите в Наредба № 7 от 22 декември 2003 г. за „Правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони“. Озеленените територии, в населените места, селищните образувания и извън тях се определят с общите и подробните устройствени планове. Зелената система включва обществените озеленени площи, в т.ч. всички паркове, градини, улично озеленяване, извънселищни паркове и горски паркове, гробищни паркове, ботанически градини, дендрариуми, защитни насаждения и разсадници.

По разположението, предназначението и вида на зелените площи в населените места на общината, площите биват:

1. Зелени площи за широко общо ползване за всекидневен отдиha: паркове, градини, улично озеленяване, извън селищни паркове – публична общинска собственост. Зелените площи в централната част на града са покрити главно с цветя, храсти и трева. Уличното озеленяване е предимно от чинар, албиция, явор, ясен, конски кестен, липа, бреза и др.
2. Насаждения със специално предназначение – зелени площи към обществени сгради, училища, детски заведения и др.
3. Следва да се отчете наличието на много дворна зеленина, чиято интензивност е значителна в парцелите за индивидуално жилищно строителство и оказва благоприятно общо въздействие върху микроклимата. Индивидуалните парцели са озеленени с цветни лехи, плододайни и цветни храсти, и различни овощни видове.

Общата площ на зелената система в Община Ценово е около 800 дка. Зелените площи се поддържат и стопанисват от общината. В дейността по поддържането и

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

възстановяването им се ангажират и лица от различни програми за временна заетост към МТСП.

Поддържането на зелените площи на територията на общината се изразява в следните видове дейности:

- Метене, оборка, извозване на отпадъците до Регионално депо за регион Борово (Бяла), както и други дейности;
- Извършване на ежегодни санитарни и подмладяващи резитби в озеленените площи;
- Засаждане на дървесна и храстова растителност и цветя, оформяне на короните на улични дървета с оглед осигуряване на условия за нормално движение на пешеходци и видимост на МПС.

Контролните и кординиращи функции се осъществяват от специалистите в общинската администрация, съвместно с кметовете по места, при пълното съдействие на органите по реда за охрана и санкциониране на нарушителите.

Липсата на достатъчно средства за финансиране на реновиране, поддръжката и изграждането на парковите елементи и растителността в парковите зони и по поречието на река Янтра, води до морално остаряване на зелените площи и влошаване на състоянието на растителността.

Извън населените места в община Ценово няма изградени паркове за отдих.

1.9. УПРАВЛЕНСКИ КАПАЦИТЕТ

1.9.1. Наличие на комисии/отдели/сектори/отделни специалисти в Общинския съвет/ общинската администрация - отговорности и задачи, които изпълняват

Общински съвет

Законодателният орган на местното самоуправление, който определя политиката на община Ценово за развитието ѝ, в т.ч. и по проблемите на околната среда, е Общинския съвет.

В Правилника за организацията и дейността на Общински съвет са определени основните дейности, функциите, правата, задълженията и отговорностите, органите за управление, организацията за тяхната работа и взаимодействието им с Общинската администрация.

В съответствие със ЗМСМА, към Общински съвет Ценово действа комисия по „Регионално развитие, хуманитарни дейности, бедствия и аварии“. На своите заседания

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

комисията разглежда по компетентност представените материали, докладни записки и излиза със становища, които се предоставят на заседанията на Общинският съвет, за обсъждане и вземане на решение.

Общинският съвет приема общинската програма за околна среда, както и всички други програми, свързани с компонентите и факторите на околната среда и контролира изпълнението им (чл. 79, ал. 4 от ЗООС).

Общинска администрация

Общинската администрация е изпълнителен орган на местното самоуправление и се представлява от кмета на общината. Функциите на кмета на общината по отношение на околната среда са подробно разписани в чл. 15 от ЗООС.

Кметът на общината е компетентният орган, отговарящ за разработването, в т.ч. актуализирането на програмата по опазване на околната среда, като ежегодно внася в общинския съвет отчет за изпълнението на програмата, а при необходимост - и предложения за нейното допълване и актуализиране (чл. 79, ал. 5 от ЗООС).

Отчетът се представя за информация и в РИОСВ – Русе. До настоящия момент община Ценово стриктно спазва тези свои законови задължения.

Кметът на общината е компетентният орган, отговарящ за разработването, в т.ч. актуализирането и на други „подпрограми“, влизащи в обхвата на Програмата по околна среда. Тези програми са разработени и са неразделна част от нея, а именно:

- Лечебни растения – в проект;
- Общинската програма за управление на отпадъците 2021-2028 г. – в проект.

От съществено значение за постоянното подобряване на социално-икономическата среда и устойчивото развитие в общината е ефикасното и ефективно управление на процесите и ресурсите, в т.ч. по околна среда.

1.9.2. Квалификация на кадрите, заети в горепосочените дейности

Община Ценово разполага с добре изградена административна структура и има нужния човешки ресурс и капацитет за изпълнение на своите отговорности. Структурата на Общината отговаря на функционалните направления, по които осъществява своята дейност. Дели се на две дирекции, като всяка една от тях съдържа съответните отдели.

Околна среда е структурирана в Дирекция „Специализирана администрация“, отдел „Общинска собственост и специализирани общински дейности“.

Оперативната дейност по направление „Екология“ се изразява в следното:

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

- Превантивен контрол, осъществяван чрез процедурите по ОВОС (оценка на въздействието върху околната среда), чрез които се цели още в етапите на планиране и проектиране на т.нар. малки обекти да се предотврати замърсяването или увреждането на околната среда;
- Текущ контрол, чрез постоянно или периодично наблюдение, както на състоянието на компонентите на околната среда, така и на потенциалните източници на замърсяване и увреждане, а също така и за спазване на изискванията на нормативните документи;
- Последващ контрол за спазване изпълнението на издадените разрешителни, предписания и решения по ОВОС.

Функциите на дирекцията са по поддържане на общинската инфраструктура, териториите за обществено ползване и околната среда, в т.ч. подготовка и изпълнение на инвестиционни програми и проекти с бюджетно и външно финансиране от европейски, международни и национални фондове и програми, както и управление на дейностите по поддържане и опазване на околната среда.

С проблемите на околната среда е натоварен един специалист по „Екология, чистота и туризъм“, който притежава необходимото образование, професионална компетентност и опит за заемане на длъжността.

За придобиване на административен, технически и финансов опит на общинската администрация голям принос има и реализацията на редица проекти за периода 2014-2020 г., насочени към повишаване на квалификацията на общинска администрация.

Постоянното повишаване на капацитета на администрацията е гаранция не само за добро управление на проблемите, свързани с околната среда и човешкото здраве, но и за увеличаване на проектите, финансирани със средства на ЕС.

1.9.3. Общински наредби в разглежданата област

С управлението на околната среда са директно свързани следните общински наредби:

- Наредба № 21 за управление на отпадъците на територията на община Ценово, приета с Решение № 348 по протокол № 54/26.09.2018 г. Тази наредба урежда екологосъобразното управление на отпадъците като съвкупност от права и задължения, решения, действия и дейности, свързани с образуването и третирането им, както и формите на контрол върху тези дейности.

Други наредби, имащи пряко отношение към проблемите на околната среда са:

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

- Наредба № 3 За определянето и администрирането на местните такси и цените на услуги, предоставени от Община Ценово, приета с Решение № 30 по протокол № 7/31.01.2008г., посл. изм. и доп с Решение № 80 по протокол № 11/24.06.2020 г. Тази наредба урежда отношенията, свързани с определяне размерите на местните данъци и такси, вкл. и „такса битови отпадъци“, както и тяхното събиране на територията на община Ценово.
- Наредба № 1 за поддържане и осигуряване на обществения ред, безопасността на движението, опазване на общественото и личното имущество и чистотата на територията на община Ценово, приета с Решение № 246 по протокол № 43/24.06.2009 г., посл. изм. и доп. с Решение № 90 по протокол № 12/29.07.2020 г. С наредбата се уреждат обществените отношения, свързани с осигуряването и опазването на обществения ред, опазването на публичната и частна собственост, създаване на условия за спокойствие, труд и отдых на гражданите и поддържане на естетичен вид, природосъобразна екологична среда и чистота на населените места, опазване на здравето на хората, както и здравето на животните и хуманното отношение към тях на територията на общината.

1.9.4. Обмен на информация и сътрудничество с регионални органи на централни ведомства, от компетенциите на които са въпроси по опазване на околната среда, в териториалния обхват на които попада общината

Контрол за спазването на изискванията на нормативната уредба по околна среда, в т.ч. изпълнението на Програмата се осъществява от **РИОСВ - Русе**:

7000 Русе, „Придунавски булевард“ №20, п.к. 26,

Тел: +359 82 820 772,

Факс: 359 82 820 779,

E-mail: riosv@riosv-ruse.org

Община Ценово извършва обмен на информация за състоянието на околната среда и със следните институции: Басейнова дирекция „Дунавски район“ - гр. Плевен, РЗИ Русе, Регионална дирекция по горите, ОДБХ - Русе и др.

Отчетността е основен елемент на документирането и систематизирането на събраната информация за състоянието на компонентите и факторите на околната среда. Следвайки йерархичната схема на документиране, е необходимо всички физически и юридически лица, които извършват дейности, оказващи въздействие върху околната среда, да разработват и предоставят на общината нормативно указаната документация.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Отчети, както и други документи, все още не се подават от всички причинители на замърсяване, което води до непълноти в събираната информация.

Съвременната нормативна уредба дава възможност да се изгради една цялостна система за документиране. Спазването на разпоредбите на специализираните наредби ще осигури основната част от документирането на системата за опазване на околната среда.

1.9.5. Сътрудничество в разглежданата област със съседни общини, бизнеса, НПО

Сътрудничество с НПО по проблемите на околната среда

Общината членува в следните организации:

- Национално сдружение на общините в Република България.

В областта на околната среда общинската администрация и общинският съвет си взаимодействат както с обществени структури, така и с неправителствения сектор. Това сътрудничество осигурява адекватност на общинската програма по опазване на околната среда и на свързаните с нея „подпрограми“ по отношение на обществения интерес. Програмата е отворен документ и може да бъде актуализирана и допълвана в зависимост от този интерес.

При реализирането на проекти и инициативи с екологична насоченост активно участие вземат граждани, ученици, еко-клубове, фирми, както и бизнесмени.

Сътрудничество с бизнеса

Общината поддържа тясно сътрудничество с бизнеса по въпроси, свързани с екологични проблеми. Експерти от общината участват в проверки, общината съдейства и подкрепя екологосъобразни инвестиционни намерения и проекти.

Трансгранично сътрудничество

Община Ценово се намира до река Дунав и има възможност за провеждане на съвместни инициативи и привличане на средства по програма за трансгранично сътрудничество „INTERREG“.

Сътрудничество с други общини

Община Ценово е член на Регионално сдружение за управление на отпадъците регион Борово (Бяла, обл. Русе), в което се включват общините Бяла, Полски Тръмбеш, Борово, Две могили, Ценово и Опака.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

1.9.6. Информирание на обществеността – използвани подходи и механизми

Действията на Общинска администрация в областта на опазване на околната среда и управление на отпадъците достигат до гражданите на общината, чрез публикации в медиите (местно радио, регионални вестници), чрез сесиите на общински съвет, чрез публични прояви и събития, публикации в сайта на общината, брошури, рекламни материали и др.

Информирането на населението цели повишаване на тяхната култура за опазване на околната среда, за намаляване на количеството на отпадъците и екологосъобразното им събиране и обезвреждане. Необходима е по-широка гласност, както за възникнали проблеми пред общината, така и за търсене на решението им и привличане на обществеността в изпълнение на предприетите мерки.

Община Ценово обръща специално внимание на екологичното образование на местното население и повишаване ролята на обществеността при решаване на екологичните проблеми. В тази връзка дейността ѝ е насочена към:

- Навременно информиране на гражданите, относно проблемите на околната среда (замърсяването на въздуха, проблеми с битовите и строителните отпадъци, криминални сметища и т.н.);
- Повишаване на общественото съзнание чрез получаване на екологично образование;
- Включване на обществеността при вземане на решения, касаещи околната среда;
- Осъществяване на ползотворно сътрудничество между местните власти, обществеността и неправителствените организации.

1.9.7. Мобилни и стационарни системи за наблюдение и контрол на качеството на околната среда

Националната система за мониторинг на околната среда

Наблюдение и контрол на околната среда се извършва чрез Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС). Системата е създадена и функционира в съответствие с чл. 1, т. 7 от Закона за опазване на околната среда. Чрез нея се осигурява своевременна и достоверна информация за състоянието на елементите на околната среда и факторите, въз основа на която да се правят анализи, оценки и прогнози за обосноваване на дейностите по опазване и защита на околната среда от вредни въздействия.

Системата се ръководи от Министъра на околната среда и водите чрез Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС), която администрира системата.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Оценките на състоянието на компонентите на околната среда на регионално ниво се извършват от РИОСВ - Русе; оценките и докладванията на състоянието на водните ресурси на басейново ниво – от БДДР.

Системата включва Националните мрежи за мониторинг на: атмосферен въздух, води, земи и почви, гори и защитени територии, биологично разнообразие, радиологичен мониторинг и мониторинг на шума. В обхвата на НСМОС се включват и контролно-информационните системи за: емисии на вредни вещества в атмосферния въздух, емисиите на отпадъчни води във водни обекти, информационна система за отпадъците, информационна система за опазване на земните недра.

ИАОС поддържа информационни бази данни на национално и регионално ниво. Базите данни и на национално, и регионално ниво са структурирани по компоненти на околната среда с използване на общи номенклатури.

Община Ценово е обхваната в НСМОС по следните компоненти:

Въздух

По отношение чистотата на атмосферния въздух, районът на с. Ценово не е сред проблемните. За чистотата на атмосферния въздух, освен климатичните фактори и релефът, допринасят и липсата на големи промишлени предприятия или топлоцентрали, както и големи животновъдни ферми.

По данни на РИОСВ – Русе на територията на община Ценово няма регистрирани организирани източници на емисии отпадни газове от промишлени обекти за периода 2014-2020 г.

На територията на общината няма регистрирани източници на неорганизираните емисии за периода 2014-2020 г.

На територията на община Ценово няма разположен пункт за наблюдение на КАВ. През периода 2014-2020 г. не са извършвани измервания на КАВ в община Ценово с Мобилна автоматична станция за КАВ.

Води

Мониторингът на **повърхностните води** се извършва по мониторингова програма, съгласно Заповед на Министъра на околната среда и водите. Програмата включва:

- Физикохимичен мониторинг на повърхностни води;
- Изпълнение на програмата за хидрометричен мониторинг на повърхностни води;
- Емисионен контрол на отпадъчни води.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

- Мониторингът на водите на територията на община Ценово като част от НСМОС е подробно описан в т.1.3. от настоящата Програма.

РИОСВ – Русе извършва **контролен мониторинг** на:

- Обектите, формиращи отпадъчни води, в т.ч. параметрите и изпълнението на условията и изискванията в издадените разрешителни за водовземане и заустване на отпадъчни води и комплексните разрешителни, издадени по реда на Закона за опазване на околната;
- Пречиствателните станции на населените места;
- Аварийните изпускания на отпадъчни води.

Собствен мониторинг

Собствен емисионен мониторинг на производствените отпадъчни и битово-фекални води извършват операторите на инсталациите по силата на Комплексните разрешителни и/или на разрешенията за водовземане и заустване.

Мониторингът на **подземните води** в община Ценово като част от Националната програма за мониторинг, се осъществява на основание Заповед № РД–182/26.02.2013 г. на Министъра на околната среда и водите. Изпълняват се два вида програми:

- за качество (химично състояние) на подземните води и
- за количество (количествено състояние) на подземните води.

Мониторингът на водите на територията на община Ценово е описан в т.1.3. от настоящата програма.

Питейни води

За извършването на мониторинга на качеството на питейната вода съгласно изискванията на Наредба №9 за качеството на водата, предназначена за питейно–битови цели, обн. ДВ. бр. 30/2001 г., посл. изм. ДВ. бр. 6/2018 г., ежегодно се разработват мониторингови програми.

РЗИ Русе извършва контрол над качеството на питейните води, като осъществява системен мониторинг.

Мониторингът се извършва трикратно през различните сезони, в по два пункта във всяко населено място. В община Ценово са обособени три зони на водоснабдяване с общо девет подземни водоизточници – ЗВ 43 Ценово, която водоснабдява селата Ценово и Долна Студена, ЗВ 44, която водоснабдява селата Беляново, Караманово, Новград,

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Кривина, Белцов и Джулюница, и ЗВ 45 Пиперково, която водоснабдява село Пиперково. Годишно се изследват общо по десет проби по показателите от група А, т. нар. постоянен мониторинг, и по две проби по показателите от група Б – периодичен мониторинг, по смисъла на Наредба №9 за качеството на водите, подавани за питейно-битови цели. Ежегодно се проверяват и санитарно-охранителните зони на експлоатираните девет подземни водоизточници и се вземат за анализ проби от суровите води, за анализ по показателите от група Б.

Данните от този вид контролен мониторинг на РЗИ от последните три години (2019-2021 г.) показват, че водата отговаря на нормите и изискванията на Наредба №9 за качеството на питейно-битовите води. Данните от анализите на сурови води от подземните водоизточници също не показват отклонения по химични показатели. През периода 2019-2021 г. са анализирани сурови води от следните водоизточници в община Ценово: Дренаж Изворите с. Долна Студена, Дренаж в с. Ценово от ЗВ 43 и Дренаж „Овчарски дол“ с. Караманово.

Подаваната вода за питейно-битови цели от обществения воден оператор „ВиК“ ООД Русе в населените места на община Ценово отговаря на изискванията на Наредба 9/2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели (ДВ, бр. 30/2001 изм. ДВ, бр. 6/16.01.2018 г.) по химични и микробиологични показатели.

Информационна система

В ИАОС има изградена Информационната система за разрешителни и мониторинг при управление на водите, която функционира на основание чл. 171, ал. 1 от Закона за водите и Глава пета от Наредба №1/11.04.2011 г. за мониторинг на водите.

От 01.11.2012 г. Регионалните инспекции по околната среда и водите, в т.ч. и РИОСВ – Русе въвеждат данните от контролната дейност, включително и протоколите от изпитване за физико-химичен анализ на отпадъчни води по влезли в сила разрешителни за ползване на воден обект, за заустване на отпадъчни води, издадени по ЗВ и на комплексни разрешителни, издадени по ЗООС. Системата е обществено достъпна - <http://eea.government.bg/bg/nsmos/spravki>

Почви

Землището на община Ценово е включено в НСМОС, подсистема „Почви“ чрез мониторингов пункт № 344 съответно в землището на с. Белцов. Измерват се концентрации на тежки метали и металоиди (**As, Hg, Cd, Cu, Ni, Cr, Pb, Zn**). Анализът е описан в т. 1.5. Почви и нарушени терени от настоящата програма.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Отпадъци

Прилагане на система за наблюдение, отчет и оценка на Националния план за управление на отпадъците е предвидено като изискване в ЗУО. Тъй като ЗУО изисква общинските програми за управление на отпадъците да се разработват в съответствие със структурата на Националния план за УО, такава система е включена и в общинската програма за управление на отпадъците на Ценово. В допълнение, чл. 52 от ЗУО поставя рамкови изисквания към разработването на програми за управление на отпадъците от общините. Поставени са следните най-общи изисквания по отношение на наблюдението, отчета и контрола:

- програмата се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия;
- кметът на общината информира ежегодно в срок до 31 март общинския съвет за изпълнението на програмата през предходната календарна година. Отчетът се публикува на Интернет страницата на общината, а копие от отчета се изпраща на РИОСВ.

Кметът на общината организира наблюдението на изпълнението на общинската програма за управление на отпадъците. Той трябва да определи звеното в структурата на общинската администрация, което ще отговаря за събиране и обобщаване на информацията за изпълнение на включените в програмата мерки, както и за изготвяне на годишния отчет за изпълнение на програмата. Такива функции са възложени на специалист по екология в Дирекция „Специализирана администрация“ в специализираната общинска администрация, който изпълнява функциите за управление на отпадъците.

Съгласно чл. 44, ал. 6 от Закона за управление на отпадъците годишните отчети за отпадъци се предоставят в Изпълнителна агенция по околна среда.

Съгласно чл. 45, ал. 1 Изпълнителният директор на ИАОС или оправомощено от него длъжностно лице води публични регистри. Достъпът до тези регистри е публичен чрез Националната информационна система за отпадъците (НИСО) и чрез интернет страниците на РИОСВ – Русе – <https://www.riosv-ruse.org/>.

ИАОС е отговорна институция за събиране на информация по Наредба №1 от 04.06.2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри и по всички наредби, регламентиращи управлението на масово разпространени отпадъци.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

ИАОС е отговорна институция и за водене и поддържане на публични регистри по чл. 45, ал. 1 - 9 от ЗУО.

Биоразнообразие

Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие представлява комплексен механизъм за проследяване и обобщаване на промените в биологичното разнообразие на Република България в дългосрочен план. Това се осъществява, от една страна, чрез целенасочени и дългосрочни наблюдения на елементите на биологичното разнообразие, съпроводени със събиране, обработка, съхранение и пренос на данни, а от друга страна – чрез система за оценка и анализ на въздействията върху биологичното разнообразие, неговото състояние и мерките, които се предприемат за предотвратяване на загубата му.

Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие обслужва нуждите от информация на възможно най-широк кръг потребители.

Разработена и внедрена е информационна система БИОМОН за въвеждане и обобщаване на информацията от мониторинга на биологичното разнообразие. БИОМОН поддържа национална и регионални бази данни.

Ежегодно се изготвят, съгласуват и утвърждават от министъра на околната среда и водите графици за изпълнение на мониторинговите дейности в рамките на НСМБР.

1.10. УСЛУГИ, ПРЕДОСТАВЯНИ ОТ ОБЩИНАТА И НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА, СВЪРЗАНИ С ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА – ОБХВАТ НА ДЕЙНОСТ И СТАТУТ НА ФИРМИТЕ, ОСЪЩЕСТВЯВАЩИ СЪОТВЕТНАТА ДЕЙНОСТ

Общинската администрация осъществява административно, методическо и финансово управление и контрол на второстепенни разпоредители с бюджетни кредити и дейности, и предоставя административни и публични услуги на населението.

1.10.1. Третиране на отпадъците и комунално-битови услуги

Изпълнението на дейностите е от звено към Община Ценово То извършва следните дейности:

- сметосъбиране и сметоизвозване;
- поддържане на улични платна, алеи и други площи за обществено ползване;
- поддържане на общинските зелени площи.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Община Ценово е член на Регионално сдружение за управление на отпадъците в регион Борово (Бяла), в което се включват общините Бяла, Полски Тръмбеш, Борово, Две могили, Ценово и Опака.

„Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Бяла, Полски Тръмбеш, Борово, Две могили, Ценово и Опака“, включващо инсталация за депониране, се намира в гр. Бяла, местност „Трапито“. Клетка за депониране с площ 16,06 дка с капацитет, съгласно КР № 499-Н0/2014 г. – 65 450 т. или 39 т./24 ч.

Община Бяла е оператор и притежател на комплексното разрешително за инсталация „Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Бяла, Полски Тръмбеш, Борово, Две могили, Ценово и Опака“.

Регионалната система за управление на отпадъците включва депо за неопасни отпадъци, от което е изградена първа клетка, инсталация за механично третиране, състояща се от инсталация за сепариране на постъпващите отпадъци и инсталация за третиране на биологично разградими сепарирани отпадъци и разделно събрани зелени такива, пречиствателна станция за отпадъчни води и други спомагателни съоръжения, обслужващи сгради.

1.10.2. Водоснабдяване, канализация и пречистване на отпадъчните води

ВиК услугите се осъществяват от „ВиК“ ООД гр. Русе. Населените места в общината се водозахранват от водоснабдителна група „Батин“, с изключение на селата Пиперково и Караманово, които се захранват от собствени водоизточници. На територията на община Ценово всички населени места (9 села) имат изградена водоснабдителна система.

До 2020 г. Канализационна или пречиствателна станция не е изградена в нито едно от селищата на територията на община Ценово.

1.10.3. Чистота на територията на населените места и местата за отдих извън населените места - състояние, честота на почистването, на миенето на улиците, кошчетата за отпадъци в населените места

Зелените площи се стопанисват от група работници, назначени по програми за временна заетост при Община Ценово. Поддържането на зелените площи на територията на общината се изразява в следните дейности:

- Метене, оборка, извозване на отпадъците до Регионално депо за регион Борово (Бяла, обл. Русе), както и други дейности;
- Извършване на ежегодни санитарни и подмладяващи резитби в озеленените площи;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

- Засаждане на дървесна и храстова растителност и цветя, оформяне на короните на улични дървета с оглед осигуряване на условия за нормално движение на пешеходците и видимост на МПС.

1.10.4. Задължения на гражданите

Учрежденията, обществените организации, държавните, общинските или частни фирми, домсъветите на етажните собственици и гражданите имат задължения по отношение опазване на околната среда, за ежедневно почистване и поддържане чистотата в ползваните от тях сгради, дворове и прилежащите им територии.

Настоящата програма формулира детайлно всички дейности, които община Ценово осъществява с цел опазване и подобрене на състоянието на околната среда:

- **По фактор отпадъци** – дейност „Чистота“ към община Ценово;
- **По компонент води** – Водоснабдяване и канализация;
- **По компонент въздух** – дейности по жилищно строителство, благоустройство и регионално развитие, енергийна ефективност, включително осветление на улици и площади, изграждане, ремонт и поддържане на уличната мрежи;
- **По компонент биоразнообразие и зелени системи** – общинските дейности по озеленяване и развитие на културните, етнографските и туристическите комплекси;
- **По отношение на осигуряване на устойчиво управление на околната среда и информационно обслужване на населението** – дейности, свързани с обучение на децата и учениците, осигуряване на информационна разгласа за населението, развитие на културните институти – читалища, музеи, художествени галерии и етнографски комплекси с местен характер.

1.11. ИКОНОМИЧЕСКИ ФАКТОРИ

1.11.1 Състояние и развитие на отделните отрасли в общината, които влияят или могат да повлияят върху състоянието на околната среда

За територията на община Ценово основен двигател на икономиката е селското стопанство.

В община Ценово най-голям принос към местната икономика има аграрния сектор. 52% от предприятията, които развиват дейност на територията на общината са от сектор селско, горско и рибно стопанство. Показателите на произведената продукция и приходите от дейността също са с най-високи стойности.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Таблица 23. Основни икономически показатели в община Ценово през 2019 г.

Икономически дейности (A21)	Предпри- ия	Произведена продукция	Приходи от дейността	Заети лица
	Брой	Хиляди левове		Брой
ОБЩО:	179	22 186	35 772	458
A Селско, горско и рибно стопанство	93	19 476	27 385	282
B Добивна промишленост	-	-	-	-
C Преработваща промишленост	7	203	253	18
D Производство и разпределение на ел. и топлинна енергия и на газообразни горива	..	..	..	..
E Доставка на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-	-
F Строителство	..	..	..	..
G Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	49	1 036	6 449	98
H Транспорт, складиране и пощи	3	484	488	10
I Хотелиерство и ресторантьорство	8	75	248	11
J Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	-	-	-	-
L Операции с недвижими имоти	..	..	..	..
M Професионални дейности и научни изследвания	3	..	..	4
N Административни и спомагателни дейности	-	-	-	-
P Образование	-	-	-	-
Q Хуманно здравеопазване и социална работа	..	..	..	..
R Култура, спорт и развлечения	..	..	..	..
S Други дейности	7	43	43	..

Източник: НСИ

Таблица 24. Фирми осигуряващи най-голяма заетост в община Ценово

Предприятие	Заети	Дейност
ППК „СТАРТ-93“ – с. Караманово	70	Селско стопанство – зърнени, клубеноплодни, технически и фуражни култури
„Еколес 2002“ ЕООД – с. Ценово	38	Горско стопанство и дърводобив
„Полис инженеринг“ ЕООД – с. Ценово	22	Строителство – строителство на тръбопроводни инсталации
ЗКПУ „Янтра“ – с. Ценово	21	Селско стопанство – селско и ловно стопанство и свързани с тях услуги
„Надежда 2008“ ООД – с. Белцов	14	Селско стопанство
ЕТ „Маринела Симитчиева“ – с. Ценово	13	Производство на хляб, хлебни и пресни сладкарски изделия
„Наутилиус“ ООД – с. Ценово	12	Магазин и заведение
ЕТ „Сика – Симеон Монеv – Милена Монеvа“ – с. Ценово	12	Поставяне на ПВЦ дограма, производство на други мебели
ЗКПУ „Зора - Белцов“ – с. Белцов	11	Селско стопанство

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Предприятие	Заети	Дейност
ЕТ „Галина Александрова - Галя“ – с. Ценово	10	Селско стопанство

Източник: „Апис Регистър – Субекти по Булстат и Търговски регистър“

Туризмът е припознат като приоритетен сектор в община Ценово, като в ПИРО Ценово са определени и зони з развитие на туризма.

Общината има голям обем от туристически забележителности:

- исторически – разкопки, църкви, предания;
- природни – меандри, пещери;
- етнографски – обичаи;
- спорт – кану-кааяк, риболов, алпинизъм.

Пет забележителности/обекти са включени в националния туристически регистър, с което общината се конкурира само с община Свищов от съседните общини.

Общината няма места за настаняване на гости и туристи – хотели, хижи, къщи за гости. Това силно затруднява развитието на туризма в общината и разкриването на работни места, респективно задържането на населението и намаляване на вътрешната миграция.

1.11.2 Състояние на инфраструктурата – пътища, пристанища и т.н.

• Електроенергийна инфраструктура

Общината има достъп само до елетроразпределителна мрежа 20KV. Това ограничава възможностите за изграждане на предприятия с висока консумация на електроенергия, респ. трифазно напрежение.

Всички селища в общината са електрифицирани. Община Ценово като съставна част на област Русе попада в територията на обслужване от „Енерго Про“ ЕАД.

По данни на общината уличното осветление е изцяло с енергоспестяващи луминесцентни лампи 18W, 36W, 42W и натриеви по 50W. В общинските паркове осветлението също е с енергоспестяващи лампи от 20W до 26W. През 2015 г. е изградено улично осветление с използване на слънчева енергия във всички населени места в община Ценово по Програма за развитие на селските райони.

• Газоснабдяване

Нито едно населено място в общината не е газифицирано. Най-близката Автоматизирана газоразпределителна станция е до град Бяла.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

- **Телекомуникации и съобщения**

На територията на общината е осигурено покритие от всички мобилни оператори.

- **Транспортна инфраструктура**

През общината не минават транспортни коридори от национално и международно значение.

Община Ценово е разположен в близост от първокласния път Русе - Бяла - Велико Търново, част от трансграничен транспортен коридор № 9. В относителна близост до община Ценово преминава железопътна линия. Най-близката гара (Бяла) се намира на около 7 км. от с. Ценово. Общинският център е разположен на около 45 км. от гр. Русе и на 32 км. от гр. Свищов.

Основните пътни артерии са с градовете Русе, Бяла и Свищов. Пътища от републиканската пътна мрежа:

- II-54 (Бяла – Полски Тръмбеш) кв. гара Бяла – Ценово – Пиперково – Караманово – Свищов;
- II-52 (Русе – Бяла) – Мечка – Новград - Свищов;
- III-5201 Новград – Джулюница – Пиперково;
- III-5402 Ценово – Обретеник.

1.12. ФИНАНСИРАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

В следващата таблица е представена финансова информация относно дейностите по опазване на околната среда на община Ценово за периода 2014-2020 г.

Таблица 25. Финансова информация за дейностите по опазване на околната среда за периода 2014-2020 г.

Приходи и разходи по години	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Планирани приходи за околна среда, в т.ч. такса битови отпадъци, позволителни за лечебни растения и др.	160 000	140 000	133 000	131 000	165 000	165 000	180 000
Реализирани приходи за околна среда	136 000	162 000	136 000	189 000	151 000	179 000	172 000
Относителен дял на приходите, свързани с опазване на околната среда, от всички приходи на общината	8,68%	9,64%	8,78%	14,63%	10,27%	13,26%	10,29%
Планирани разходи за околна	190 000	179 000	189 000	202 000	252 000	297 000	287 000

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приходи и разходи по години	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
среда							
Реализирани разходи за околна среда	163 000	153 000	153 000	160 000	191 000	218 000	344 000
Относителен дял на разходите, свързани с опазване на околната среда, от всички разходи на общината	5,12%	3,77%	4,36%	3,94%	4,08%	3,76%	5,95%

Източник: Община Ценово

Основните приходи, които постъпват в общината са от такси за битови отпадъци. Събирането на такси за битовите отпадъци е регламентирано от ЗМДТ. Същите се събират от данъчна администрация въз основа на прието Решение на Общински съвет – Ценово за определяне размера на таксите за битови отпадъци.

Основните разходи са направени за:

- Осигуряване на съдове за съхранение на битови отпадъци – контейнери, кофи и др.;
- Събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата, или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;
- Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци, или други инсталации и съоръжения за обезвреждане на битовите отпадъци;
- Почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

Размерът на приходите през разглеждания период е непостоянен и варира през годините. Най-много парични средства са постъпили през 2020 г. 180 хил. лв.

При разходите се наблюдава увеличаване за периода 2014-2020 г. Най-много разходи са направени през 2020 г. – 344 хил. лв.

Реализираните разходи, които са направени за околната среда надвишават приходите през целия разглеждан период. През 2020 г. това превишение е два пъти.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

2. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ (SWOT)

Този раздел включва анализа на силните страни на общината, възможностите да се възползва от тях, вътрешните слаби страни на общината и възможностите да ги преодолее или сведе до минимум, външните възможности/перспективи за общината, както и външните заплахи, които са пречка за развитието и представляват риск за реализацията на програмата. Вследствие на този етап се предлага типа стратегия, която е подходяща да реализира общината в бъдеще.

2.1. АНАЛИЗ НА КОМПОНЕНТ ВЪЗДУХ

ВЪЗДУХ	
Силни страни	Възможности
○ За територията на община Ценово не е регистрирано и установено превишение на показателите на КАВ; ○ Въведени мерки за енергийна ефективност в общински сгради.	○ Въвеждане на високи екологични стандарти за междуселищни автобуси; ○ Стимулиране населението за преминаване на друг вид отопление през зимния период; ○ Потенциал за развитие на производството на енергия от възобновяеми енергийни източници (биомаса), ФТЕЦ и плаващи ВЕЦ.
Слаби страни	Заплахи
○ Липса на постоянен пункт за контрол на КАВ; ○ Масово използване на локални, нискоефективни топлоизточници и уреди.	○ Увеличаване на автомобилния трафик и нарастването на остарелите автомобили; ○ Високо потребление на отоплителни материали през зимния период.

Община Ценово се характеризира с нисък потенциал на замърсяване – няма установено превишаване на пределно допустимите концентрации (ПДК), климатичните условия не благоприятстват задържане и събиране на атмосферни замърсители в приземния въздушен слой.

2.2. АНАЛИЗ НА КОМПОНЕНТ ВОДИ

ВОДИ	
Силни страни	Възможности
○ Всички населени места в общината са водоснабдени; ○ Липса на големи промишлени предприятия.	○ Гарантиране качеството на питейните води; ○ Изграждане на канализационна система, обхващаща територията на цялата община; ○ Изграждане на ПСОВ.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Слаби страни	Заплахи
○ Процентът на загубите на вода във водопреносната мрежа е висок; ○ Липса на изградена канализационна система за отпадни битови води в цялата община; ○ Няма изградени ПСОВ.	○ Риск за замърсяване на подземните водоизточници от неизградена канализационна система; ○ Поради ниските доходи, съществува праг на икономическата достъпност на таксите за населението, което ограничава възможностите за финансиране на инвестиционната програма; ○ Опасност от заустване и пресъхване на повърхностните водни източници в резултат на глобално затопляне.

На територията на община Ценово липсват големи предприятия – източници на отпадни води. Няма изградена канализационна система. Във всички селища, населението е изградило в личните си дворове локални септични ями. Може да се приеме, че източници на замърсяване на питейните водоизточници на територията на общината, липсват.

Основните проблеми, свързани с опазване чистотата на водите на територията на община Ценово, са:

- Липсват пречиствателни съоръжения за отпадъчните води, което е причина за неконтролираното изпускане на замърсени води в реките и причинява замърсявания на околната среда;
- По отношение на компонент „Води“ основните усилия следва да са насочени към подобряване състоянието и експлоатацията на водоснабдителната система;
- Амортизираната водопреносна мрежа е причина за значителни загуби на питейна вода и за влошаването на нейните качества;
- Замърсяването и нередовното почистване на речните корита в границите на населените места и извън тях е предпоставка за бедствия вследствие непредвидими природни явления.

2.3. АНАЛИЗ НА ФАКТОР ОТПАДЪЦИ

ОТПАДЪЦИ	
Силни страни	Възможности
○ Общинска нормативна уредба, регламентираща управлението на отпадъците на местно ниво е разработена с изискванията на ЗУО; ○ Всички населени места на територията на община Ценово са обхванати от организирано събиране и транспортиране на	○ Използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с ефективно управление на отпадъците на местно ниво, развиване на потенциала за ПЧП и др.; ○ Промяна на обществените нагласи в полза на екологосъобразно управление на отпадъците, съобразно въведената йерархия;

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

битови отпадъци; ○ Участие в Регионално сдружение за управление на отпадъците; ○ Използване на регионално депо за неопасни отпадъци, отговарящо на нормативните изисквания; ○ Община Ценово е с по-добри стойности от средните за страната по показателя „норма на натрупване на битови отпадъци на жител“; ○ Изграден са два вида инсталации - за компостиране и за предварително третиране; ○ Провеждат се информационни кампании предимно с деца посещаващи училище, раздават се брошури на населението по населени места; ○ Системата за разделно събиране на отпадъците обхваща всички населени места ○ За по-голямата част от МРО са сключени договори.	○ Потенциал за работа в насока справедливо формиране на такса за битови отпадъци – според количеството образувани битови отпадъци, а не според данъчната оценка на имота; ○ Промяна на обществените нагласи в полза на намаляване количеството на образуваните отпадъци и тяхното ефективно управление; ○ Разрастване на пазара на суровини от рециклируеми отпадъци; ○ Нови ефективни технологии, позволяващи рециклиране и оползотворяване на отпадъците; ○ Успешно коопериране с общините в рамките на РСУО Бяла за изграждане на по-ефективни регионални съоръжения за третиране на отпадъци; ○ Развитие и разширения на системите за разделно събиране на МРО; ○ Прилагане на добри практики за намаляване на отпадъците; ○ Изграждане на инсталации за третиране на биоразградими отпадъци в регионалното депо.
Слаби страни	Заплахи
○ Малък брой информационни кампании за информиране на обществеността и насочване на вниманието към високите нива в йерархията за управление на отпадъците – предотвратяване образуването и рециклиране на отпадъците; ○ Малките количества отпадъци са предпоставка за по-високи разходи на тон отпадъци и по-ниска заинтересованост и конкуренция от страна на фирмите, предоставящи услуги свързани с управлението на отпадъци; ○ Културата на населението по отношение на разделното събиране не е на високо ниво; ○ Не се прилагат целенасочени стимули, които да допринесат за предотвратяване образуването на отпадъци и рециклиране на отпадъците; ○ Нивото на депониране на отпадъците е високо.	○ Недостатъчно познаване на нормативната база в областта на управлението на отпадъците и задълженията, произтичащи от нея от населението – необходимост от популяризирането ѝ сред широката общественост, на достъпен език; ○ Необходимост от засилване на контрола върху третирането на битовите отпадъци и изхвърлянето им на неразрешени места; ○ Недостатъчна информираност на гражданите за нормативните изисквания за управление на дейностите по отпадъците; ○ Заплащането на такса, чийто размер е определен на база, различна от количеството на изхвърлените отпадъци, на практика не създава стимул на населението да изхвърля по-малко количество отпадъци; ○ Слаба покупателна способност на домакинствата и трудност на нискодоходните групи да отделят допълнителни средства за услуги и дейности, свързани с управление на отпадъците.

Планираните мерки за подобряване на управлението на дейностите с отпадъци на територията на община Ценово са подробно разгледани в *Програма за управление на отпадъците на община Ценово за периода 2021-2028 г.*, която е неразделно приложение от ПООС – Приложение №3.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

2.4. АНАЛИЗ НА РИСКА И ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА

РИСК ОТ ИЗМЕНЕНИЕ НА КЛИМАТА	
Силни страни	Възможности
○ Ясно определени задължения на компетентните органи по отношение на защитата при бедствия, съгласно ЗЗБ (изм. и доп. ДВ. бр. 51 от 5 юли 2016 г.). ○ Въведени механизми за осигуряване на единен подход при планиране на защитата при бедствия, съответно планиране на намаляването на риска от бедствия, съгласно ЗЗБ (изм. и доп. ДВ. бр. 51 от 5 юли 2016 г.).	○ Използване на Европейски структурни и инвестиционни фондове за финансиране на дейности за намаляване на риска от бедствия; ○ Достъп до, и съответно предпоставки за въвеждане на добри практики от други страни.
Слаби страни	Заплахи
○ В голяма част от подзаконовите нормативни актове, свързани със защитата при бедствия, липсват необходимите яснота и конкретика, което не позволява ефективното им прилагане; ○ Въведените със ЗЗБ (изм. и доп. ДВ. бр. 51 от 5 юли 2016 г.) механизми за сътрудничество и обмен на информация все още не функционират ефективно; ○ Липса на достатъчен ресурс (експертен, финансов, технически и т.н.) в общината; ○ Все още планирането на защитата при бедствия е несистематизирано; ○ Неразбиране на риска от бедствия във всичките му измерения от страна на компетентните органи и населението.	○ Повече рискове от бедствия, включително и такива, произтичащи от изменението на климата; ○ Внезапни бедствия с висок интензитет.

2.5. АНАЛИЗ ПО КОМПОНЕНТ ПОЧВИ И НАРУШЕНИ ТЕРЕНИ

ПОЧВИ	
Силни страни	Възможности
○ Благоприятни условия за развитие на разнообразно и високопродуктивно земеделско производство; ○ Липса на почви, замърсени с тежки метали и органични замърсители.	○ Съществуват възможности за специализирано земеделско производство, за ефективно използване на богатия почвен ресурс, за увеличаване на дела на трайните насаждения и лозята, за подобряване структурата на земеползване чрез земеустройствени и комасационни проекти в землищата на общината; ○ Възможност за извличане на максималния ефект от пасищата, мерите и обработваемите

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

	зеделски площи чрез механизма на субсидирането от Европейските фондове по линия на Оперативните програми (напр. ПРСР 2014 – 2020 г.), които, освен чрез преките инвестиции, също и чрез насърчаването на повишаването на знанията на земеделските стопани, ще подпомагат прилагането на добри земеделски практики, водещи до устойчиво управление на почвите и водите и до опазване на биоразнообразието.
Слаби страни	Заплахи
○ Депониране на отпадъци от селскостопанските обори.	○ Липсват механизми за налагане прилагането на почвозащитни земеделски практики на частните земеделски производители и на арендаторите, обработващи частните земи, чийто дял е най-голям; ○ На общините е вменен контрол по опазване на почвите съгласно Закона за почвите, за който не са предвидени ресурси – финансови и човешки, в рамките на структурата на общинската администрация.

2.6. АНАЛИЗ ПО КОМПОНЕНТ БИОРАЗНООБРАЗИЕ

БИОРАЗНООБРАЗИЕ и ЕКО ТУРИЗЪМ	
Силни страни	Възможности
○ Богато природно разнообразие; ○ Наличие на редки и защитени растителни и животински видове; ○ Наличие на 2 защитени територии и 2 защитени зони; ○ Наличие на стратегия за развитие на туризма.	○ Благоприятна обстановка и имидж, който България има като туристическа дестинация; ○ Интензивно развитие на националния туристически пазар и утвърждаване на туризма като приоритетен отрасъл на икономиката; ○ Непрекъснато нарастващ чуждестранен туристически поток към страната; ○ Наличие на европейски финансиращи програми в областта на туризма; ○ Интеграционни процеси по линия на трансграничното сътрудничество; ○ Включване на община Ценово в национални и международни туристически маршрути; ○ Извършване на проучвания за находища на лечебни растения; ○ Засилване на контрола върху ловния туризъм; ○ Предотвратяване на браконьерство; ○ Въвеждане на система от мерки на местно ниво, които да насърчават и гарантират устойчивото ползване на биологичните ресурси.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Слаби страни	Заплахи
○ Липса на туроператори и туристически агенции в региона; ○ Липса на леглова база; ○ Липса на предприемачески опит и мотивация у населението; ○ Недостатъчен брой подготвени специалисти в областта на туризма; ○ Липса на опит в разработване на проекти от страна на бизнеса; ○ Липса на единна информационна база данни за развитието на туризма в региона.	○ Преса върху дивеча, в резултат от все по-интензивното развитие на ловния туризъм; ○ Браконьерство; ○ Глобалното изменение на климата и попадането на страната в зоната на засушаване; ○ Тежки административни процедури за стартиране и развитие на бизнес; ○ Силна конкуренция от други райони в страната и чужбина, които предлагат сходни туристически продукти.

Състоянието на биологичното разнообразие зависи от всички стопански дейности – строителство, туризъм, селско и горско стопанство, промишленост. Тази комплексност на негативно влияние изисква използването на комбинирани защитни методи, при спазване на съответните нормативни правила и регламентиранията способности за въздействие.

2.7. АНАЛИЗ ПО ФАКТОР ШУМ

На територията на община Ценово няма предприятия и съоръжения създаващи излъчване на шум.

Основни източници на шум в общината са движението на транспортни средства (леки, товарни автомобили и др.), което не е много натоварено.

2.8. АНАЛИЗ ПО КОМПОНЕНТ ЗЕЛЕНИ СИСТЕМИ

Устройството на озеленени и залесени площи се регламентира със Закона за устройството на територията. В териториите на общините се устройват озеленени площи, обединени в зелена система, като средство за подобряване на микроклимата и хигиенните условия и за организиране на отдиha на населението. Озеленените площи за широко обществено ползване и площите със специфично предназначение, собственост на държавата и общините, са публична собственост. Зелените системи и озеленените площи се устройват в съответствие с одобрените общи и подробни устройствени планове на урбанизираните територии и подробни устройствени планове за парковете и градините, като се спазват правилата и нормативите в Наредба № 7 от 22 декември 2003 г. за „Правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони“. Озеленените територии, в населените места, селищните образувания и извън тях се определят с общите и подробните устройствени планове. Зелената система включва обществените озеленени площи, в т.ч. всички паркове, градини, улично озеленяване,

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

извънселищни паркове и горски паркове, гробищни паркове, ботанически градини, дендрариуми, защитни насаждения и разсадници.

Зелените площи се стопанисват от Общината – поддържат се от група работници назначени по програма – временна заетост при Община Ценово. Наличието на паркове и паркови елементи, систематичното поддържане на същите допринасят за екологизирането на околната среда и хармонично изграждане на селищата.

2.9. АНАЛИЗ ПО КОМПОНЕНТ РАДИАЦИОННИ ЛЪЧЕНИЯ

Производствени и др. дейности, източници на радиационно замърсяване на територията на общината няма. Радиационният фон се движи в нормални граници. Източници на вредни лъчения не са установени.

2.10. АНАЛИЗ ПО КОМПОНЕНТ ОПАСНИ ВЕЩЕСТВА

На територията на община Ценово не са регистрирани източници на неорганизираните емисии. В общината не са регистрирани инсталации, извършващи дейности с употреба на разтворители за периода 2014-2020 г.

2.11. ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО НА ИНФРАСТРУКТУРАТА КАТО ФАКТОР ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА

Общинските пътища, които обслужват населението на община Ценово са с обща дължина 149,12 км.

Поради спецификата на релефа и наличие на значително количество водни обекти, достъпността на населените места се обезпечава със следните съоръжения, изградени над р. Янтра и наличните притоци към нея:

- Мост над дере (с. Пиперково) - път № II-54, км. 13+810;
- Мост над дере (с. Караманово) - път № II-54, км. 20+275;
- Мост над река Студена (след с. Караманово) - път № II-54, км. 24+191;
- Мост над река Янтра - път № II-52, км. 30+257;
- Мост над река Студена - път № II-52, км. 31+968;
- Мост над река Янтра - път № III-5402, км. 1+522;
- Мост над дере - на III-5201 С II-54 / път № III-5201 км. 8+182;
- Мостът между с. Кривина и с. Новград.

Територията на община Ценово се обслужва от „**Водоснабдяване и канализация**“ ЕООД – град Русе. Населените места в общината се водозахранва от ВГ „Батин“, с изключение на селата Пиперково и Караманово, които се захранват от собствени водоизточници. В тези села снабдяването с питейна вода е недостатъчно, особено през

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

летните месеци и предстои да бъдат включени във водопровода Батин-Джулюница-Пиперково-Караманово.

Водопроводната мрежа е изградена от тръби от различни видове материали, по-голямата част от нея е изградена в периода 1960 – 1980 г. Най-голям е дялът на етернитовите и стоманените тръби. Това прави мрежата морално и физически амортизирана, с висока аварийност, ниска ефективност при експлоатацията и високи загуби. Състоянието на мрежата оказва пряко влияние върху загубите на питейна вода и създава предпоставки за нарушаване на водоподаването.

До 2020 г. канализация или пречиствателна станция не е изградена в нито едно от селищата на територията на община Ценово.

Електроснабдяването на община Ценово обхваща територията на цялата община. Община Ценово има достъп до захранване от 20 KV, което предопределя възможната консумирана мощност от промишлени предприятия.

2.12. АНАЛИЗ НА ОРГАНИЗАЦИОННАТА И ИКОНОМИЧЕСКАТА СТРУКТУРА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

ОРГАНИЗАЦИОННА И ИКОНОМИЧЕСКА СТРУКТУРА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	
Силни страни	Възможности
○ В общината работят компетентни служители в областта на околната среда и съществува воля за постигане на нормативните изисквания от екипа на общинска администрация; ○ Община Ценово има собствена нормативна база – общински наредби и програми, както и общи стратегии за развитието на общината, в които управлението на отпадъците е важен елемент.	○ Възможности за трансгранично сътрудничество в областта на околната среда.
Слаби страни	Заплахи
○ Недостатъчно е ресурсното обезпечаване на отговорното звено в общинска администрация и на общинското предприятие за управлението на отпадъците спрямо повишаващите се нормативни изисквания и очакванията на обществеността.	○ Влошаване на качествата на околната среда и допълнително замърсяване на компонентите на средата.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

3. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНАТА

Община Ценово – отворена към света европейска община с балансирано развитие и защитено природно и културно наследство

4. ЦЕЛИ

В резултат от извършените анализи и проучвания за характерните дадености и проблеми на община Ценово в областта на околната среда, са определени и идентифицирани силните и слабите страни на общината, възможностите и заплахите, стоящи пред нея. След като бе избрана визия на общината, се определиха и целите, достигането на които ще е определящо за качеството на живот на местното население.

При определянето на целите бяха взети предвид основните силни страни, които трябва да бъдат запазени, основните проблеми (слаби страни), които следва да бъдат решени и се отчетоха заплахите пред община Ценово в областта на околната среда.

Генерална стратегическа цел на ПООС:

Подобряване на качеството на живот и намаляване на риска за здравето на населението чрез осигуряване на благоприятна околна среда, запазване на биоразнообразието и устойчиво управление на околната среда.

ПРИОРИТЕТ 1. ВОДИ

Специфична цел 1: Насърчаване на устойчивото управление на водите

ПРИОРИТЕТ 2. ВЪЗДУХ

Специфична цел 2: Поддържане на доброто качество на атмосферния въздух и нивата на емисиите под пределно допустимите норми за опазване на човешкото здраве

ПРИОРИТЕТ 3. ОТПАДЪЦИ

Специфична цел 3: Устойчиво управление на отпадъците

ПРИОРИТЕТ 4. РИСК И ИЗМЕНЕНИЕ НА КЛИМАТА

Специфична цел 4: Насърчаване на адаптирането към изменението на климата, на предотвратяването и управлението на риска

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

ПРИОРИТЕТ 5. ПОЧВИ

Специфична цел 5: Поддържане на доброто състояние на почвите и предотвратяване на тяхното замърсяване, борба с почвената ерозия

ПРИОРИТЕТ 6. БИОРАЗНООБРАЗИЕ

Специфична цел 6: Засилване на биоразнообразието, „зелената“ инфраструктура, както и намаляване на замърсяването

ПРИОРИТЕТ 7. ШУМ

Специфична цел 7: Поддържане нивата на шума в границите на нормативните изисквания

ПРИОРИТЕТ 8. ЗЕЛЕНИ СИСТЕМИ

Специфична цел 8: Поддържане и развитие на зелените площи за широко обществено ползване

**ПРИОРИТЕТ 9. ПОВИШАВАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНОТО ОБРАЗОВАНИЕ НА
НАСЕЛЕНИЕТО В Т.Ч. ЕКОЛОГИЧНА КУЛТУРА, ЕКОЛОГИЧНИ ЗНАНИЯ,
ЕКОЛОГИЧНОТО МИСЛЕНЕ И ПОДОБРЯВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ
КАПАЦИТЕТ**

Специфична цел 9: Подобряване на административния капацитет за управление на околната среда и ангажиране на местното население

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

5. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Планът за действие към Програмата за опазване на околната среда на община Ценово за периода 2021-2028 г. предвижда изпълнението на конкретни и целенасочени мерки по отделните компоненти на околната среда, с цел постигане на съответствие с действащите норми и стандарти в екологичното законодателство.

***Забележка:** Дейностите, предвидени за изпълнение по компоненти **Отпадъци**, са съгласно:

- Програма за управление на отпадъците на община Ценово за периода 2021-2028 г. – Приложение №3

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Таблица 26. План за действие на ПООС Ценово 2021-2028 г.

№	Приоритети, специфични цели, мерки/дейности	Бюджет	Източник на финансиране	Показатели	Отговорна/ партньорска структура	Време за реализация							
		(хил. лв.)	Фонд/Програма			21	22	23	24	25	26	27	28
План за действие на ПООС Ценово 2021-2028 г.		17 890											
Приоритет 1. Води		4 676											
1	Реконструкция и рехабилитация на съществуващи водопроводи	1 171	Фондове на ЕС; Общински бюджет	Км. ремонтиран/подменен водопровод	Община Ценово, ВиК Русе	X	X	X	X	X	X	X	X
2	Изграждане на канализация и ПСОВ	2 000	Фондове на ЕС; Общински бюджет	Км изградена канализация, брой изградени ПСОВ	Община Ценово			X	X	X			
3	Провеждане на информационни кампании за състоянието на водните ресурси и методи за пестеливо използване	5	Общински бюджет	Проведени две информационни кампании	Община Ценово		X			X			
4	Обезпечаване с достатъчно водни ресурси на изградените водоснабдителни системи	500	Фондове на ЕС; Общински бюджет	Обезпечени водоснабдителни системи	Община Ценово, ВиК Русе	X	X	X	X	X	X	X	X
5	Намаляване на ползването на питейни води в промишлеността за сметка на увеличаване ползването на условно чисти води за промишлени нужди (затворени оборотни системи)	1 000	Фондове на ЕС; Общински бюджет	1 изградена оборотна система	Община Ценово, ВиК Русе			X	X	X	X	X	X
Приоритет 2. Въздух		3 808											
1	Почистване на пътните артерии от натрупани кал и прах, и осигуряването на поддържането им в добро техническо състояние	8	Общински бюджет	8 бр. годишно почистване	Община Ценово	X	X	X	X	X	X	X	X
2	Намаляване на енергопотреблението и прилагане на нови технологии и ВЕИ при изграждане на зоните за въздействие	3 100	Общински бюджет; Фондове на ЕС; Фондове на ЕИП	Изпълнени мерки за повишаване на енергийната ефективност	Община Ценово	X	X	X	X	X	X	X	X
3	Внедряване на мерки за енергийната ефективност в публичната инфраструктура	300	Общински бюджет; Фондове на ЕС; Фондове на	Изпълнени мерки за повишаване на енергийната ефективност	Община Ценово	X	X	X	X	X	X	X	X

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

№	Приоритети, специфични цели, мерки/дейности	Бюджет	Източник на финансиране	Показатели	Отговорна/ партньорска структура	Време за реализация							
		(хил. лв.)	Фонд/Програма			21	22	23	24	25	26	27	28
			ЕИП										
4	Създаване на соларни мощности върху покривни пространства	400	Общински бюджет; Фондове на ЕС; Фондове на ЕИП	Брой изпълнени проекта	Община Ценово	X	X	X	X	X	X	X	X
Приоритет 3. Отпадъци		8 267											
1	Изпълнение на Програма по управление на отпадъците 2021-2028	8 267	Фондове на ЕС; Общински бюджет; Държавен бюджет	Събрани и обезвредени отпадъци	Община Ценово	X	X	X	X	X	X	X	X
Приоритет 4. Риск и изменение на климата		124											
1	Благоустрояване на речните корита с цел предпазване от наводнения	50	Фондове на ЕС; Общински бюджет	Брой изпълнени проекти	Община Ценово	X	X	X	X	X	X	X	X
2	Почистване на речните корита	30	Фондове на ЕС; Общински бюджет	Брой изпълнени проекти	Община Ценово	X	X	X	X	X	X	X	X
3	Координация и сътрудничество между всички управленски нива (национално, басейново и местно) от единната спасителна система	0	Фондове на ЕС; Общински бюджет		Община Ценово	X	X	X	X	X	X	X	X
4	Анализи на риска и прилагане на мерки за превенция и защита при процеси, свързани с движение на земни маси – свлачища, срутища, ерозии, абразии и пр.	20	Фондове на ЕС; Общински бюджет	1 бр. извършен анализ на риска	Община Ценово			X					
5	Информационни кампании, насочени към повишаване на готовността на населението и капацитета на силите за реагиране в случай на наводнения, пожари и земетресения	4	Фондове на ЕС; Общински бюджет	4 бр. информационни кампании	Община Ценово		X		X		X		X
6	Оптимизиране и разширяване на съществуващи системи за предупреждение, наблюдение,	20	Фондове на ЕС; Общински	1 бр. оптимизирана	Община Ценово	X	X	X	X	X	X	X	X

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

№	Приоритети, специфични цели, мерки/дейности	Бюджет	Източник на финансиране	Показатели	Отговорна/ партньорска структура	Време за реализация							
		(хил. лв.)	Фонд/Програма			21	22	23	24	25	26	27	28
	докладване; прогнозиране и сигнализиране; разработване на цифрови модели и анализи и прогнози във връзка с климатичните изменения		бюджет	система									
Приоритет 5. Почви		55											
1	Залесяване на негодни и изоставени земеделски земи	50	Общински бюджет	Дка залесена площ	Община Ценово, земеделски производители	X	X	X	X	X	X	X	X
2	Провеждане на почвен мониторинг и превенция на замърсявания с нитрати и пестициди	5	Общински бюджет; Държавен бюджет	30 дка залесени земеделски земи	Община Ценово, РИОСВ-Русе	X	X	X	X	X	X	X	X
Приоритет 6. Биоразнообразие		610											
1	Подобряване на свързаността между съществуващите природни зони, за да се противодейства на разпокъсването и да се повиши тяхната екологична съгласуваност	500	Фондове на ЕС; Общински бюджет	1 бр. изпълнен проект	Община Ценово	X	X	X	X	X	X	X	X
2	Опазване на природата и биологичното разнообразие, екологосъобразна инфраструктура: Възстановяване на съществуващи/ потенциални местообитания	20	Фондове на ЕС; Общински бюджет	2 бр. изпълнени проекта	Община Ценово	X	X	X	X	X	X	X	X
3	Опазване на горите от сеч и пожари	60	Фондове на ЕС; Общински бюджет	8 бр. извършени дейности	Община Ценово	X	X	X	X	X	X	X	X
4	Въвеждане на щадящи лесовъдски системи	30	Фондове на ЕС; Общински бюджет	1 бр. изпълнени проекта	Община Ценово, ДГС Бяла	X	X	X	X	X	X	X	X
Приоритет 7. Шум		10											
1	Разработване и въвеждане на дейности за ограничаване и снижаване на шума в населените места, отчитащи ефекта и значимостта на междусекторното взаимодействие	10	Фондове на ЕС; Общински бюджет	1 бр. изпълнени проекта	Община Ценово, Външни организации	X	X	X	X	X	X	X	X

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

№	Приоритети, специфични цели, мерки/дейности	Бюджет	Източник на финансиране	Показатели	Отговорна/ партньорска структура	Време за реализация							
		(хил. лв.)	Фонд/Програма			21	22	23	24	25	26	27	28
	„градоустройство, строителство, благоустройство, контрол и организация на движението на МПС, здравни ефекти от въздействието на шума“												
Приоритет 8. Зелени системи		305											
1	Поддържане на паркови пространства и градинки	100	Фондове на ЕС; Общински бюджет; Държавен бюджет	Площ на реконструирани и поддържани паркове и градинки	Община Ценово	X	X	X	X	X	X	X	X
2	Благоустрояване и поддържане на детски площадки	200	Фондове на ЕС; Общински бюджет; Държавен бюджет	Брой реконструирани и рехабилитирани спортни съоръжения и детски площадки	Община Ценово	X	X	X	X	X	X	X	X
3	Обновяване на гробищните паркове	5	Фондове на ЕС; Общински бюджет; Държавен бюджет	Площ обновени гробищни паркове	Община Ценово	X	X	X	X	X	X	X	X
Приоритет 9. Повишаване на екологичното образование на населението в т.ч. екологична култура, екологични знания, екологичното мислене и подобряване на административния капацитет		35											
1	Повишаване на професионалната квалификация на служителите в общинската администрация в областта на околната среда	20	Общински бюджет	Брой проведени обучения	Община Ценово	X	X	X	X	X	X	X	X
2	Създаване на партньорства с други общини за съвместно кандидатстване по програми и проекти, касаещи околната среда	5	Общински бюджет	Брой създадени партньорства	Община Ценово	X	X	X	X	X	X	X	X
3	Провеждане на образователни кампании за повишаване на екологичното съзнание в	5	Общински бюджет	Брой проведени кампании	Община Ценово	X	X	X	X	X	X	X	X

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

№	Приоритети, специфични цели, мерки/дейности	Бюджет	Източник на финансиране	Показатели	Отговорна/ партньорска структура	Време за реализация							
		(хил. лв.)	Фонд/Програма			21	22	23	24	25	26	27	28
	населението												
4	Засилване на контрола по отношение опазване на околната среда	5	Общински бюджет	Издадени наказателни актове	Община Ценово	X	X	X	X	X	X	X	X

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

6. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

Процесът на организация на изпълнението, осъществяване на мониторинг, контрол и последваща оценка на изпълнението на политиката за опазване на околната среда, в частност на настоящата Програма за опазване на околната среда, която дефинира тази политика за периода 2021-2028 г., се организира от Кмета на общината или от упълномощено от него длъжностно лице.

В процеса на наблюдение общинската администрация осигурява участието на организации, физически и юридически лица, като се спазва принципа за партньорство, публичност и прозрачност. Предметът на наблюдение включва изпълнението на целите и приоритетите на ПООС, организацията и методите на изпълнение, прилагани от съответните административни структури, организациите и юридическите лица, участващи в изпълнението им. Целта на мониторинга е да отбелязва отклоненията от целите на ПООС достатъчно рано, за да бъде възможно тяхното коригиране, преди последствията от тях да станат толкова сериозни, че да не могат да бъдат преодолени. Наблюдението е важен елемент, който позволява да се засили или намали активността в конкретна насока, да се предприемат коригиращи действия, ако напредъкът е неудовлетворителен или ако условията се изменят.

Контролът има за цел да създаде условия за подобряване работата на общинската администрация и за формулиране на правилни управленски решения във връзка с изпълнението на ПООС. Предвид разпределението в обхвата на работа и функционалните задачи, присъщи на контрола, неговата основна задача е свързана с осигуряване на законосъобразност при изпълнението на политиките за опазване на околната среда, както и целесъобразност, изразяваща се в процеса на детайлизирано проследяване работата по изпълнение на ангажиментите на длъжностните лица по тази политика. Същностната характеристика, дефинираща обхвата и съдържанието на контролния процес, във висока степен се определя от съществуващите законови изисквания по отношение осигуряване на законосъобразност в публични институции и органи на местната власт. Контролът върху изпълнението на ПООС 2021-2028 г. на община Ценово се извършва от Общински съвет - Ценово, който приема програмата и следи за нейното изпълнение.

Координацията по изпълнението на ПООС ще се осъществява от лицата, които със заповед на Кмета на общината (във връзка с изискването на чл. 15, ал. 1, т. 10 от Закона за опазване на околната среда) са определени като притежаващи необходимата

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

професионална квалификация за осъществяване на дейностите по управление на околната среда.

На основание на чл. 79, ал. 5 от Закона за опазване на околната среда, Кметът на общината ежегодно внася в общинския съвет отчет за изпълнението на програмата за околна среда, а при необходимост и предложения за нейното допълване и актуализиране. В годишния отчет се отбелязва напредъка при постигането на набелязаните цели и приоритети на ПООС, отчитат се настъпилите промени в екологичната обстановка, измененията в законовата и нормативна база и произтичащите от това промени в отговорностите и задълженията на местните власти, както и препоръки за подобряване на резултатите от наблюдението на изпълнението на програмата. Актуализация на общинската програма по опазване на околната среда се извършва при съществена промяна на нормативната база и условията, при които е разработена.

В допълнение, на основание на чл. 79, ал. 6 от Закона за опазване на околната среда, годишните отчети, които Кметът на общината внася в Общинския съвет, се предоставят за информация в РИОСВ.

За информиране на обществеността отчетите по изпълнение на ПООС могат да бъдат публикувани на официалния сайт на общината.

7. ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ПРОГРАМАТА

Неделима част от настоящата програма са:

1. Приложение №1 Доклад с резултати от анкетно проучване
2. Приложение № 2 Раздел Лечебни растения
3. Приложение №3 Програма за управление на отпадъците на община Ценово за периода 2021-2028 г.

**ДОКЛАД С РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРОВЕДЕНО АНКЕТНО
ПРОУЧВАНЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕТО НА ПРОГРАМА
ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ЦЕНОВО 2021-2028 г.**

Доклад с резултати от проведено анкетно проучване за разработването на ПООС Ценово 2021-2028 г

Въведение

Във връзка с разработването на Общинска програма за опазване на околната среда на община Ценово 2021-2028 г. е проучено мнението на гражданите по въпроси, свързани с опазването на околната среда на територията на общината. Целта на анкетирването бе да се вземат предвид и да се отразят мненията и препоръките на заинтересованите страни в разработваната Програма за опазване на околната среда на община Ценово за периода 2021-2028 г.

Целеви групи:

- Неправителствени организации (НПО);
- Бизнес;
- Общински съветници;
- Кметове на населени места;
- Експерти – общинска администрация;
- Училища и детски градини;
- Читалища и музеи;
- Граждани;
- Медии.

Метод за набиране на информацията: самостоятелно попълване от респондентите на специално изготвена анкетна карта.

Начин на провеждане: публикуване на съобщение и на самата анкетна карта в официалния сайт на общината; разпечатани екземпляри от анкетната карта бяха осигурени в приемната на деловодството на общината; чрез електронната поща беше изпратен линк за попълването ѝ в електронен вариант на всички идентифицирани заинтересовани страни.

Период на провеждане: септември - ноември 2021 година.

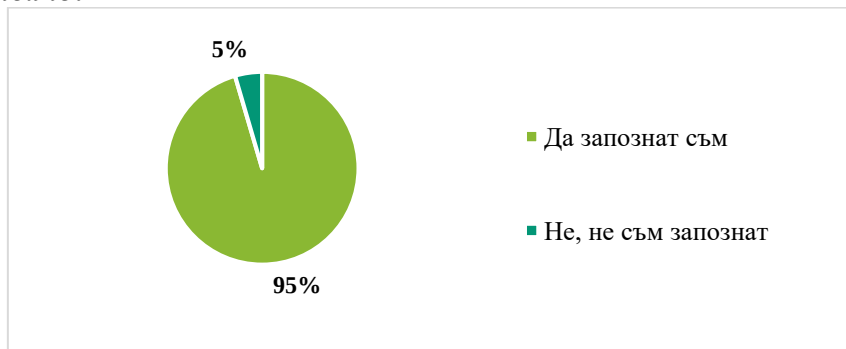
Ограничения: поради приетия от Народното събрание Закон за мерките и действията по време на извънредното положение, с грижа за здравето и сигурността на служителите и респондентите и във връзка с мерките за ограничаване на разпространението на COVID-19, не се реализира проучване чрез директен контакт с населението и не са правени интервюта „лице в лице“.

Анкетната карта се състои от 23 въпроса. Въпросите от анкетата са както затворени - с изброени възможности за отговор, така и отворени - без посочени възможности за отговор.

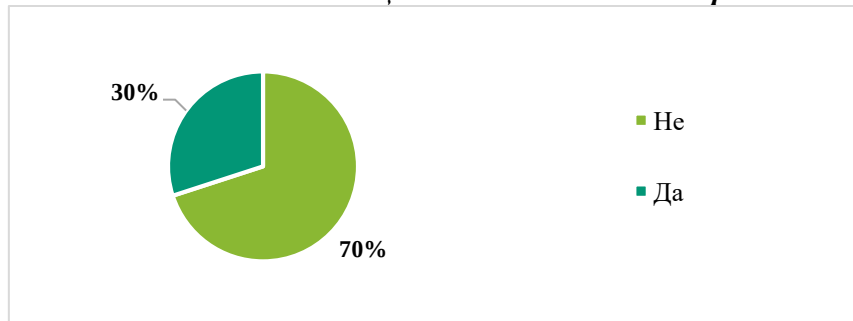
Резултати от анкетното проучване

Въпрос 1. Запознати ли сте с необходимостта и ползите от намаляване на количеството на генерираните/изхвърляни отпадъци и повторното им оползотворяване?

По-голям дял от анкетираните граждани (95%) в община Ценово са запознати с необходимостта и ползите от намаляване на количеството на генерираните/изхвърляни отпадъци и повторното им оползотворяване.

Въпрос 2. Желаете ли да бъдете информирани за необходимостта и ползите от намаляване количеството на отпадъците и тяхното повторно оползотворяване?

По-голяма част от респондентите (70%) не проявяват интерес да бъдат информирани за необходимостта и ползите от намаляване количеството на отпадъците и тяхното повторно оползотворяване. Именно тази тенденция следва да се промени с провеждане на информационни кампании, тъй като самосъзнанието на гражданите е основна част от постигане на целите за общество с нулеви отпадъци.

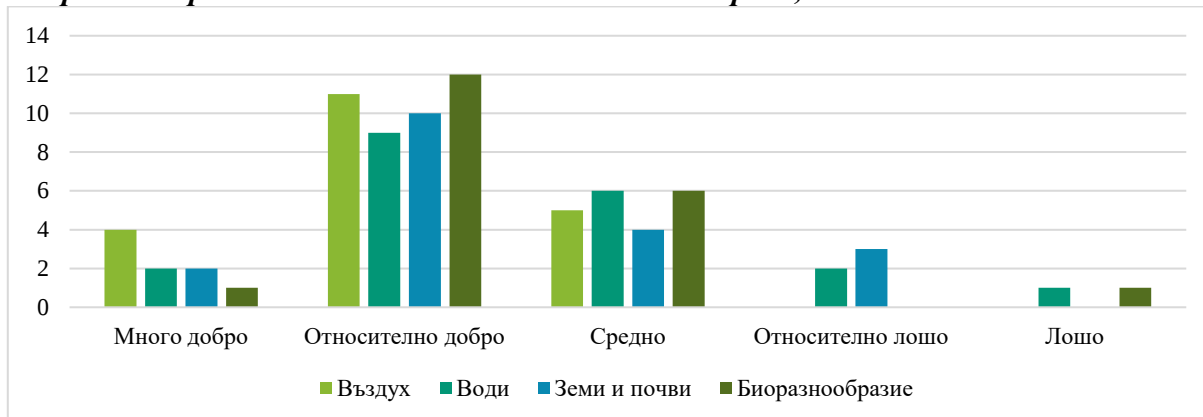
Тези, които са изявили желание да бъдат информирани, смятат, че това е най-подходящо да става чрез: местни медии, сайта на община Ценово, имейл, с брошури, информационни кампании.

Доклад с резултати от проведено анкетно проучване за разработването на ПООС Ценово 2021-2028 г

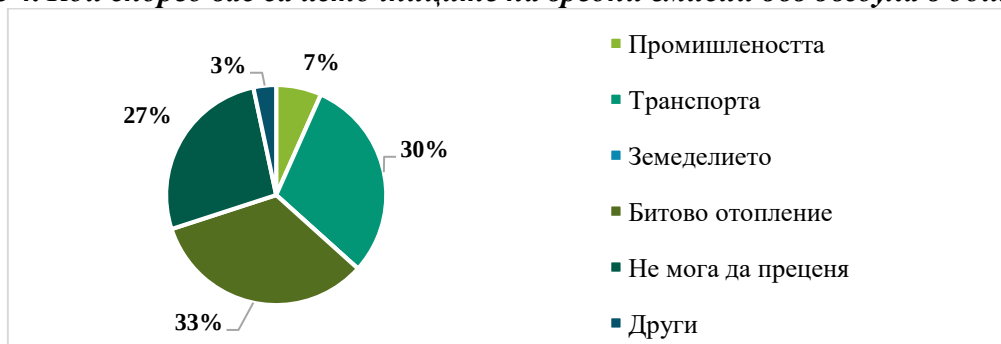

Въпрос 3. Определете състоянието на околната среда, която Ви заобикаля?

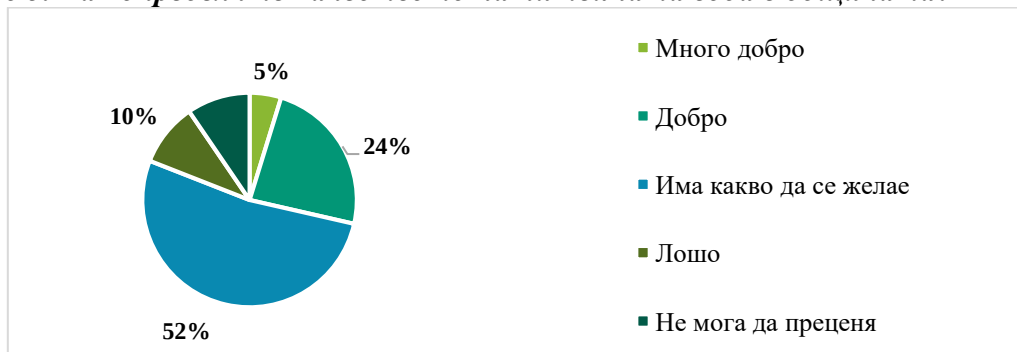
Респондентите определят състоянието на околната среда „относително добро“ по основните четири компонента – въздух, води, земи и почви и биоразнообразие. Много малка част от анкетираните граждани намират състоянието на водите и биоразнообразието за „лошо“.

Въпрос 4. Кои според вас са източниците на вредни емисии във въздуха в общината?

Като основни източници на вредни емисии във въздуха в общината са посочени битовото отопление (33%) и транспорта (30%). Необходимо е в Програмата за опазване на околната среда да се предвидят такива мерки за подобряване на качеството на въздуха, свързани с тези замърсители.

Въпрос 5. Как определяте качеството на питейната вода в общината?

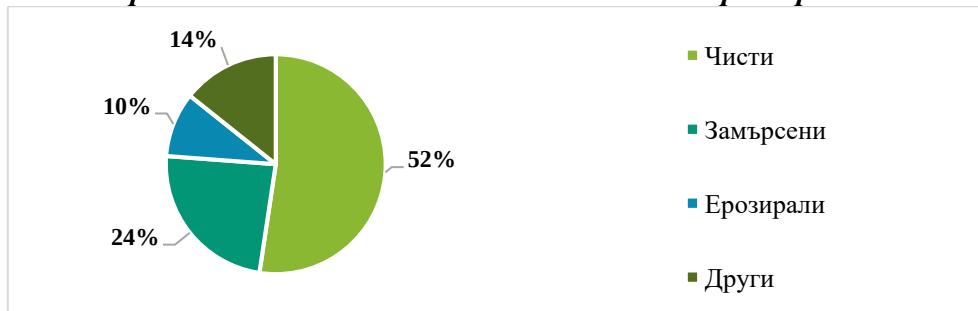

Доклад с резултати от проведено анкетно проучване за разработването на ПООС Ценово 2021-2028 г

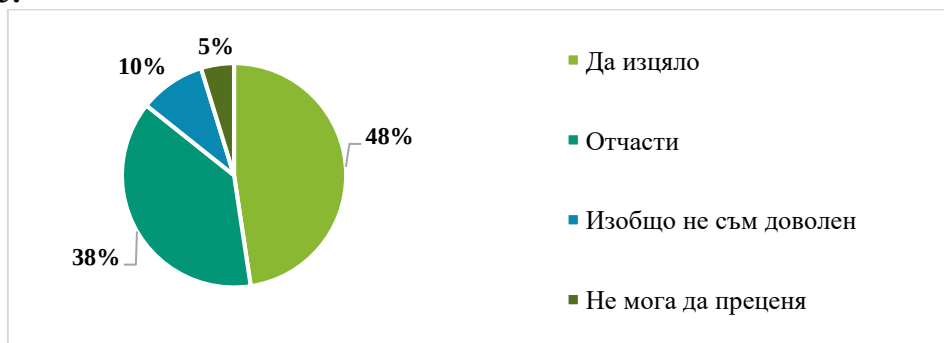
Най-голям дял от респондентите определят, че за качеството на питейната вода „има какво да се желае“ (52%), следвани от тези, които мислят, че е „добро“ (24%).

Въпрос 6. Как определяте състоянието на почвите на територията на общината?

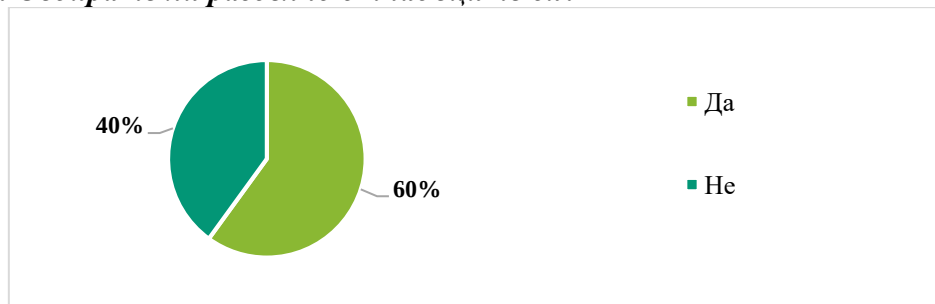
Според 52% от анкетираните граждани, почвите в общината са „чисти“. Част от гражданите ги намират „замърсени“ (24%), 10% - „ерозирани“ и 14% посочват „други“.

Въпрос 7. Доволни ли сте от услугата сметосъбиране и сметоизвозване, която ползвате?

По-голям дял от респондентите са „изцяло“ доволни от услугата сметосъбиране и сметоизвозване (48%), следвани от тези, които „отчасти“ са доволни – 38%. Изобщо не са доволни - 10% от анкетираните граждани.

Въпрос 8. Събирате ли разделно отпадъците си?

По отношение на разделното събиране на отпадъците, по-голям дял от респондентите (60%) са отговорили положително.

Доклад с резултати от проведено анкетно проучване за разработването на ПООС Ценово 2021-2028 г

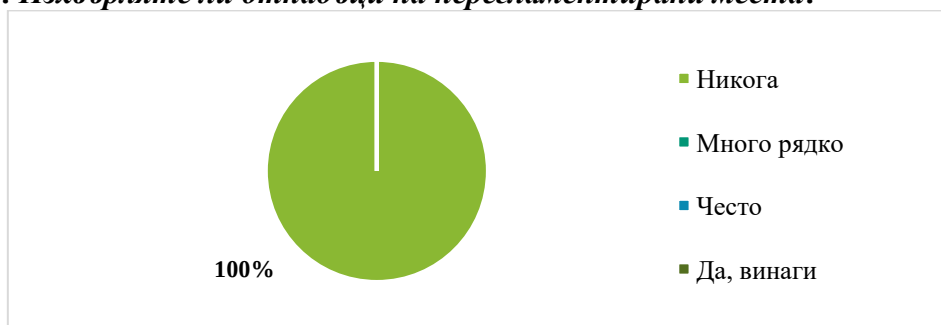

Тези, които не събират разделно отпадъците си, са посочили следните причини защо не го правят:

- Не са осигурени достатъчно на брой кофи за разделно събиране на отпадъците;
- Наличните съдове за разделно събиране са в лошо състояние;
- Почистването на съдовете за разделно събиране се осъществява през твърде голям интервал от време;
- Не е въведена система за разделно събиране.

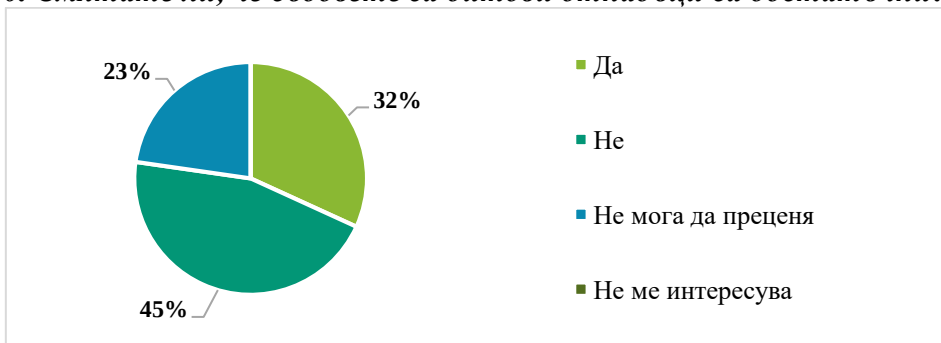
Необходимо е да се правят информационни кампании и да се насърчава разделното събиране на отпадъците. Възможно е и да се преосмисли организацията и местата на разположение на контейнерите, така че да са локализирани по-близо до гъсто заселени квартали с по-голямо население.

Въпрос 9. Изхвърляте ли отпадъци на нерегламентирани места?

На този въпрос всички участвали респонденти отговарят, че не изхвърлят отпадъци на нерегламентирани места.

Въпрос 10. Смятате ли, че съдовете за битови отпадъци са достатъчни?

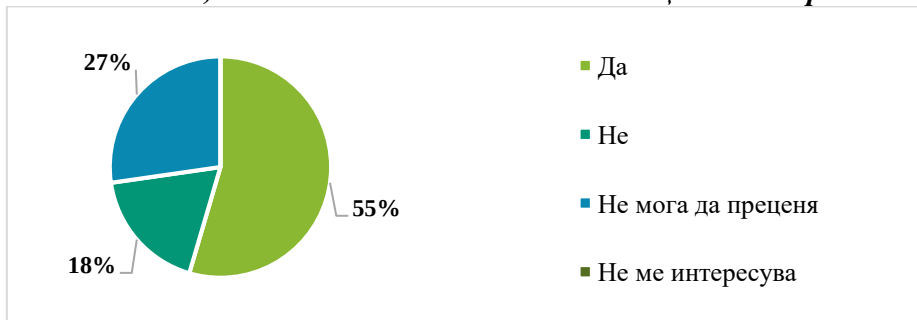
По отношение на броя съдове в общината, отговорите показват, че наличните съдове за битови отпадъци са по-скоро недостатъчни (45%).

Доклад с резултати от проведено анкетно проучване за разработването на ПООС Ценово 2021-2028 г

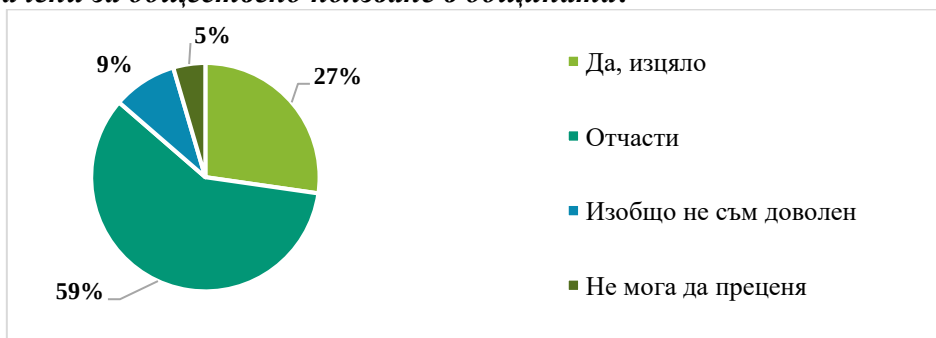

Въпрос 11. Смятате ли, че съдовете за битови отпадъци са в добро състояние?

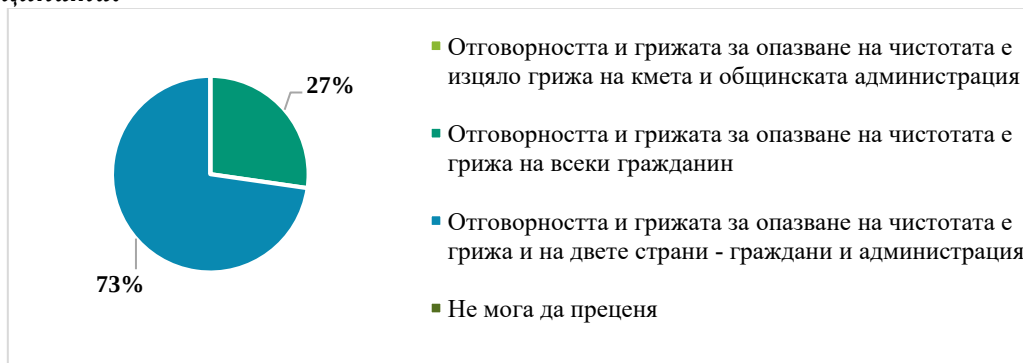
По отношение на състоянието на съдовете, по-голям дял от респондентите ги намират в добро състояние (55%), докато за 18% от тях те са в лошо състояние.

Въпрос 12. Доволни ли сте от услугите по почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване в общината?

По-голям дял от респондентите (59%) са „отчасти“ доволни от услугите по почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, а 27% са „изцяло“ доволни. Изобщо не са доволни 9% от гражданите.

Въпрос 13. Според Вас кой е отговорен за опазване на чистотата на територията на общината:

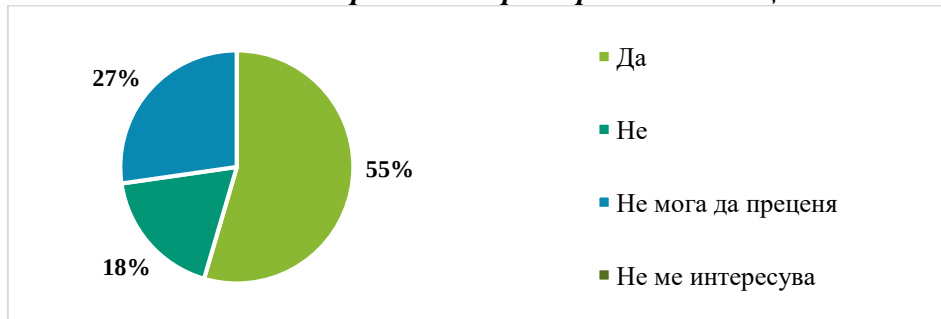
По-голям дял от респондентите (73%) смятат, че гражданите и администрацията са солидарно отговорни за опазване на чистотата на територията на общината.

Доклад с резултати от проведено анкетно проучване за разработването на ПООС Ценово 2021-2028 г

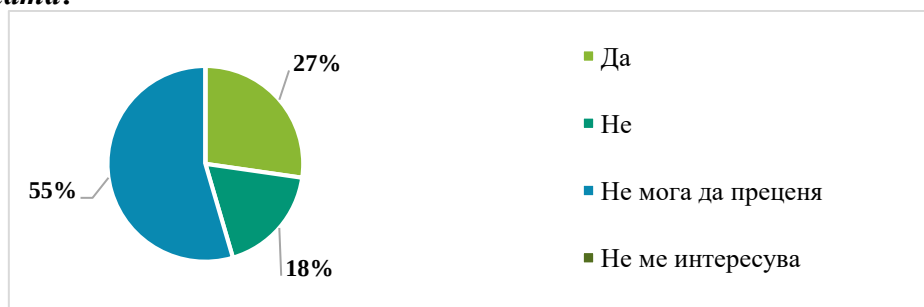

Въпрос 14. Според Вас осъществява ли се ефективен контрол от компетентните органи за опазване на околната среда на територията на общината?

Мнозинството от респонденти (55%) мислят, че компетентните органи за опазване на околната среда на територията на общината осъществяват ефективен контрол.

Въпрос 15. Според Вас има ли проблеми, свързани с околната среда на територията на общината?

Мнозинството от респондентите (55%) не могат да преценят дали има проблеми, свързани с околната среда на територията на общината. В същото време 27% смятат, че има проблеми, като те са свързани с:

- Отпадъци – 35%;
- Води – 24%;
- Животни – 12%;
- Зелени площи в населените места – 12%;
- Защитени територии – 6%;
- Растения – 6%;
- Почви – 6%;
- Шум – 0%;
- Въздух – 0%.

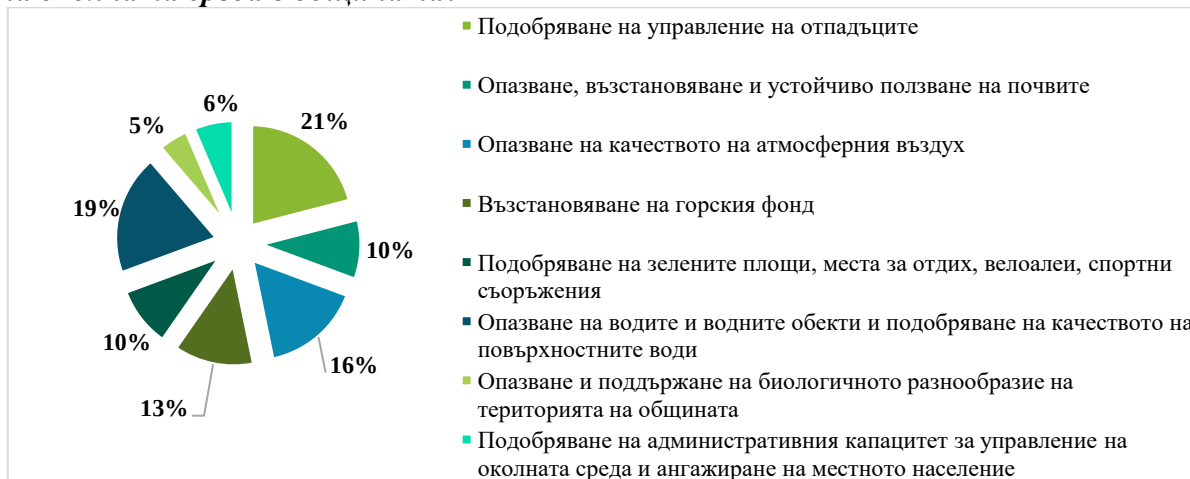

Въпрос 16. Посочете конкретни проблеми в населеното място, в което живеете, за които е необходимо предприемане на спешни мерки?

На този въпрос респондентите посочват следните проблеми:

- Недостатъчен брой на съдове за разделно събиране на отпадъци от опаковки;
- Липсват съдове за разделно събиране на други масово разпространени отпадъци;
- Предотвратяване образуването на нерегламентирани сметища;
- Предотвратяване изхвърлянето на отпадъци по р. Янтра;
- По-често пръскане срещу комари и кърлежи;
- Увеличаване броя на съдовете за отпадъци;
- Организиране и провеждане на кампании сред населението на общината за разясняване ползите от разделното събиране;
- Почистване на главните улици, тротоарите и тревните площи около тях;
- Предоставяне на контейнери за растителни отпадъци;
- Липсва събиране и транспортиране на следните видове отпадъци: мебели, гуми, строителни материали, стари дрехи и др.;
- Бездомни животни.

Въпрос 17. Кой според Вас трябва да са трите основни приоритета за опазването на околната среда в общината?

Мнозинството от респондентите определя, че трите основни приоритета за опазването на околната среда в общината следва да бъдат:

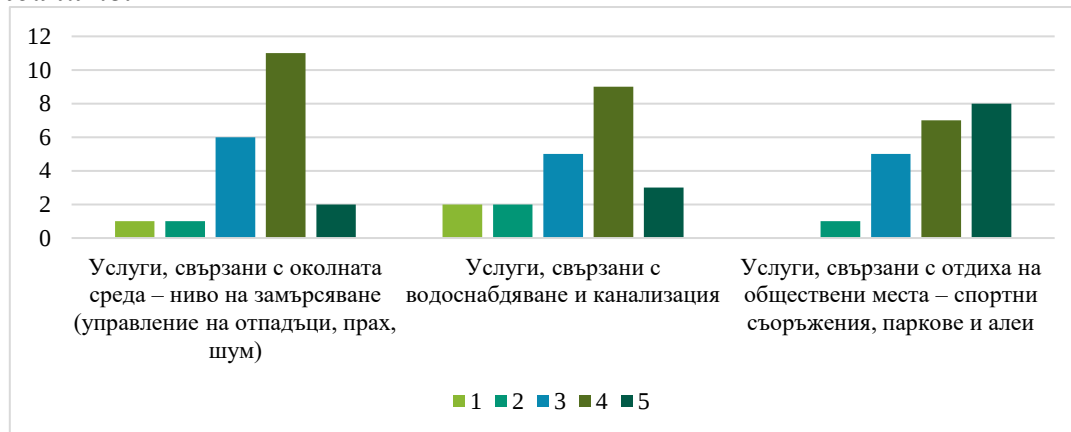
- Подобряване управление на отпадъците (21%);
- Опазване на водите и водните обекти и подобряване на качеството на повърхностните води (19%);
- Опазване на качеството на атмосферния въздух (16%).

Доклад с резултати от проведено анкетно проучване за разработването на ПООС Ценово 2021-2028 г

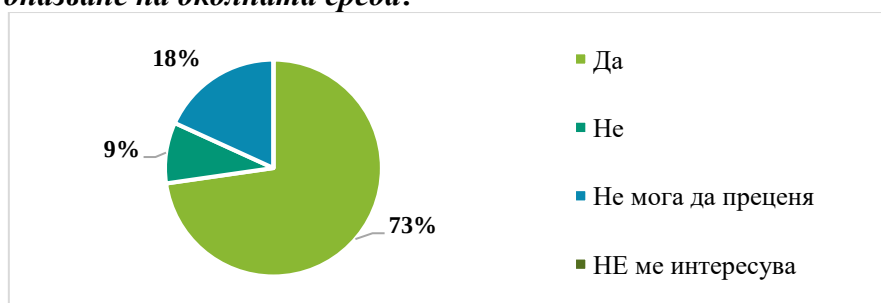

Въпрос 18. По скалата от 1 до 5 (1 - в най-малка степен, 5 - в най-голяма степен) смятате ли, че качеството на околната среда в общината отговаря на нуждите на гражданите:

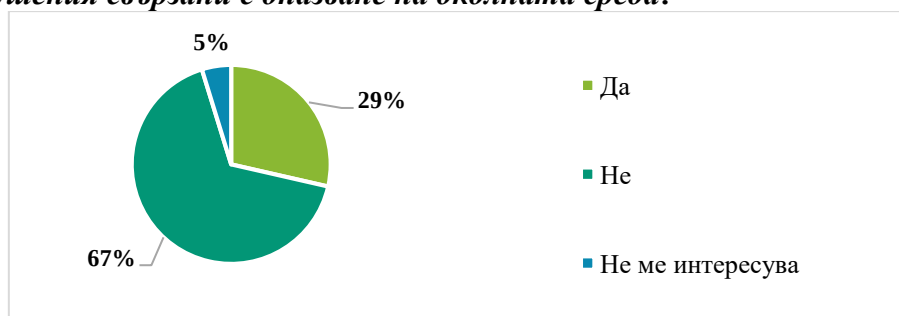
Изводът е, че предоставянето на всички услуги отговаря на нуждите на гражданите в голяма степен, но въпреки това могат да се направят и някои подобрения.

Въпрос 19. Смятате ли, че трябва да се санкционират много строго лицата, които изхвърлят отпадъци на нерегламентирани места или извършват други нарушения свързани с опазване на околната среда?

73% от респондентите смята, че нарушителите, които изхвърлят отпадъци на нерегламентирани места или извършват други нарушения, свързани с опазване на околната среда, трябва да бъдат санкционирани строго.

Въпрос 20. Информирали ли сте общинска администрация или други органи за констатирани от Вас нарушения, свързани с изхвърляне на отпадъци на нерегламентирани места, запалване/чупене на съдове за битови отпадъци и/или други нарушения свързани с опазване на околната среда?

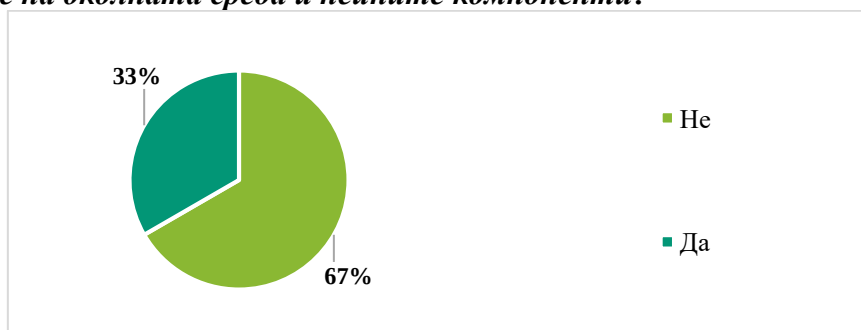

Доклад с резултати от проведено анкетно проучване за разработването на ПООС Ценово 2021-2028 г

Все още голяма част от гражданското общество (67%) не счита за важно да информира компетентните органи от общинска администрация или други органи за констатирани нарушения, свързани с изхвърляне на отпадъци на нерегламентирани места, запалване/чупене на съдове за битови отпадъци и/или други нарушения, свързани с опазване на околната среда. Именно това следва да се промени, тъй като понякога установяването на нарушителите е трудно, а това би допринесло в голяма степен за превенцията.

Въпрос 21. Желаете ли да бъдете информирани относно кампании, свързани с подобряване на околната среда и нейните компоненти?

Над половината от респондентите (67%) не желаят да бъдат информирани относно кампании, свързани с подобряване на околната среда и нейните компоненти.

Гражданите, които желаят да бъдат информирани (33%) относно кампании, свързани с подобряване на околната среда посочват следните начини за най-подходящи:

- Официалния сайт на община Ценово;
- Средства за масова информация;
- Информационни кампании и събития;
- Плакати и билбордове;
- Имейл.

Въпрос 22. Ако сме пропуснали нещо, което е важно като въпрос за Вас, моля споделете го тук, защото Вашето мнение е важно!

Жителите искат да се обърне внимание и на следните проблеми, които са цитирани от проучването:

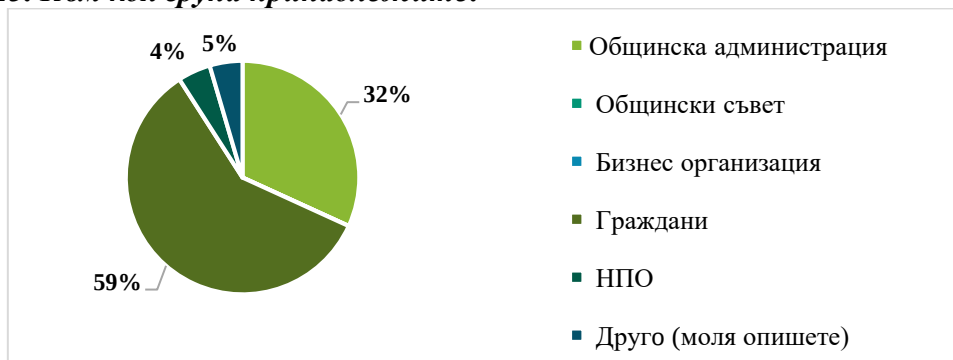
- Подобряване на инфраструктурата;
- Служителите от сметопочистване не събират падналия боклук от контейнерите, когато минават.

Доклад с резултати от проведено анкетно проучване за разработването на ПООС Ценово 2021-2028 г

Въпрос 23. Към коя група принадлежите:

Ядрото на проучването е основно от граждани на община Ценово.

Проучването показва, че са необходими политика и инвестиции за подобряване на околната среда в община Ценово в многостранни аспекти.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 2 РАЗДЕЛ ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

СЪДЪРЖАНИЕ

I.	Въведение	3
II.	Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите на територията на община Ценово	3
III.	Анализ на дейностите за опазване на екосистемите и ресурсите от лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване	13
IV.	Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове	17
V.	Избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях	18
VI.	Предложения за разработване на местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановите документи от по-висока степен	19

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

I. Въведение

Събирането и износът на билки са традиционни за нашата страна. За да бъде опазено богатството от лечебни растения, е необходимо прилагане на система от мерки и механизми, която да осигури устойчивото развитие на ресурсите.

През последните години все повече нарастват изискванията към качеството на билките, предлагани на световните пазари и изискванията за опазване на околната среда. За да бъдат българските фирми конкурентоспособни при новите условия, те трябва да се стремят към все по-добро качество на продукта, непрекъснато да развиват технологиите, да включват нови асортименти, да удостоверяват, че при събирането на билки от естествените им находища не се нанасят увреждания на природата. Нараства делът на култивираните билки и производството на биологична продукция.

Във връзка с изискванията на чл. 50, т. 3 от Закона за лечебните растения (ЗЛР, ДВ бр. 29/2000 г., посл. изм. ДВ бр. 17/2021 г.) и Наредба №2 от 20.01.2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения (ДВ, бр. 14 от 20.02.2004 г.) към Общинската програма за опазване на околната среда на Община Ценово за периода 2021-2028 г. е разработено настоящето Приложение „Раздел Лечебни растения“.

С приложението „Раздел Лечебни растения“ към Общинската програма по опазване на околната среда се цели да се постигне ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и свързаните с тях компоненти на околната среда, с цел задоволяване потребностите от лечебни растения на населението.

Разделът включва информация за видовете лечебни растения, разпространението им, режимът на тяхното ползване, морфологичните части, предмет на събиране, на които може да разчита местната икономика.

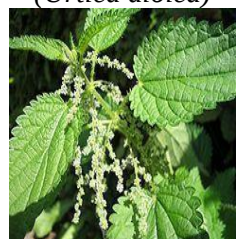
II. Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите на територията на община Ценово

На Таблица 1. е представена основна информация относно лечебните растения, разпространени на територията на община Ценово:

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

Таблица 1. „Лечебни растения“ към Общинската програма за опазване на околната среда на община Ценово за периода 2021-2028 г.

Лечебно растение	Използвани части с лечебна цел	Местонахождение (землище, местност)	Срещаемост	Прогнозно количество в		Период за възстановяване
				кг.	%	
Дребнолистна липа <i>(Tilia cordata)</i> 	Цветовете с прицветниците и листа	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината местност „Липите“ землище село Белцов	Единично или на петна край пътища и населени места	20 000	70% цвят 14 000 кг	Не е необходим
Обикновен дрян <i>(Cornus mas)</i> 	Събират се плодовете	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Подлес в гори, храсталаци и тревисти склонове	2 000	70% плод 1 400 кг	Не е необходим
Коприва <i>(Urtica dioica)</i> 	Използват се коренището и листата	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	На петна върху влажни и богати почви	15 000	70% стрък 10 500 кг	Не е необходим

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

Жълт кантарион (<i>Hypericum perforatum</i>) 	Събира се горната част на стъблото с листата и цветовете.	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Сухи тревисти и каменливи места, горски поляни	5 000	70% стрък 3 500 кг	Не е необходим
Мащерка Тревисти и каменливи (<i>Thymus serpyllum</i>) 	Цветове и стръкове	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Слънчеви скалисти места и поляни	3 500	70% стрък 2 450 кг	Не е необходим
Риган обикновен поляни и храсталаци (<i>Origanum vulgare</i> L) 	Цветове и стръкове	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Храсталаци, разредени гори и горски поляни	2 500	70% стрък 1 750 кг	Не е необходим

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

Маточина (<i>Melisa officinalis</i>) 	Листата и цъфтящите върхни части на стъблото	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Влажни места около населените места, разредени храсталаци и горски поляни	4 000	70% стрък 2 800 кг	Не е необходим
Синя жлъчка пътища (<i>Cichorium intubus L</i>) 	Използва се надземната част на растението	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Ливади и тревисти места, край пътища	2 500	70% цвят 1 750 кг	Не е необходим
Великденче из всички видове гори (<i>Veronika officinalis</i>) 	Събира се надземната част по време на цъфтежа	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Около всички видове гори и тревисти места	5 000	70% стрък 3 500 кг	Не е необходим

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

Дяволска уста (<i>Leonorus cardica</i>) 	Използва се надземната част на растението	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Тревисти и влажни места, покрай пътища	2 000	80% стрък 1 600 кг	Не е необходим
Бял равнец ливади сухи тревисти (<i>Achillea millefolium</i>) 	Събират се облистените цветоносни стебла и цветните кошнички по време на цъфтеж	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Ливади, пасища, сухи тревисти и каменисти места	10 000	70% стрък 7 000 кг	Не е необходим
Змийско мляко влажни, сенчести места (<i>Chelidonium majus</i>) 	Използва се надземната част на растението	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Каменисти, сенчести и открити влажни места	4 000	70% стрък 2 800 кг	Не е необходим

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

Черен бяз (<i>Sambucus nigra</i>) 	Корени, плодове, листа, цветове	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Влажни и сенчести места	10 000	80 % цвят 8 000 кг	Не е необходим
Шипка (<i>Rosa canina</i>) 	Използва се плодът	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Из храсталаци, гори и каменливи места	12 000	80% плод 9 600 кг	Не е необходим
Подбел (<i>Tussilago farfara</i>) 	Използват се листата	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Влажни ронливи места	2 000	1 800	1 година

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

Лайка (<i>Mutricaria chamomilla</i>) 	Цвят	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Ливади, пасища	2 000	80% цвят 1 600 кг	Не е необходим
Овчарска торбичка (<i>Capssela bursa - pastoris</i>) 	Стрък	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Край пътища	3 000	2 700	Не е необходим
Червен божур (<i>Raeonia peregrina</i>) 	Използват се семената, венчелистчета и корените (грудки)	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Храсталаци, сухи и каменисти места	Допустими те за събиране количества се определят годишно		2 години грудки - корен

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

Лазаркиня (<i>Galium odoratum</i>) 	Използва се надземната част на растението	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Среща се в сенчести гори в предпланински райони	Допустими те за събиране количества се определят годишно		Не е необходим
Лудо биле (<i>Atropa bella donna</i>) 	Използват се листата и корените по време на цъфтеж	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Сенчести места, гори	Допустими те за събиране количества се определят годишно		1 година лист 3 години корен
Глухарче (<i>Taraxacum officinale</i>) 	Използва се надземната част, коренището и цветните кошнички	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Повсеместно разпространено	3 000	70 % корен, коренище 2 100 кг	Не е необходим

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

Червен глог (обикновен) <i>(Crataegus monogina)</i> 	В лечебната практика се използват цветовете, листата и плодовете	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Храсталаци и гори край полски пътеки	10 000 плод 10 000 цвят	80% плод 8000 кг 80% цвят 8000 кг	Не е необходим Не е необходим
Смрадлика <i>(Cotinus coggygria)</i> 	За лечебни цели се използват листата	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	Сухи и каменливи почви, из храсталаци	10 000	70% лист 7 000 кг	1 година
Тревист бяз <i>(Sambucus ebulus)</i> 	Цвят и плод	Повсеместно в землищата на населените места на територията на общината	На петна край пътища и населени места	3 000 цвят 6 000 плод	80% цвят 2 400 кг 80% плод 4 200 кг	Не е необходим Не е необходим

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

Обикновен сладник (<i>Glycyrrhiza glabra</i>) 	Корен	Местността „Вехто село“ имот с № 000009 в землище на с. Белцов с ЕКАТТЕ 03745, площ на имота 2,865 дка.	Защитена местност „Находище на обикновен сладник“, единично петно			Защитен вид, с ограничено ползване
---	-------	---	---	--	--	--

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

III. Анализ на дейностите за опазване на екосистемите и ресурсите от лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване

Ползването на лечебните растения и техните ресурси включва:

1. събирането на билки от диворастващи и култивирани лечебни растения;
2. придобиването на билки за първична обработка или преработка;
3. събирането на генетичен материал от диворастващи лечебни растения за култивиране, за опазване при условия, извън естествената среда на лечебните растения или за възстановяване на други места в природата.

Събирането на билки от естествените находища на лечебни растения се извършва съобразно изискванията на Закона за лечебните растения и настоящата програма.

Ползването на лечебните растения, представляващо стопанска дейност, се извършва въз основа на разрешително за ползване, издадено по реда на Закона за лечебните растения. Разрешително не се изисква при събиране на билки за лични нужди от земи, гори и водни обекти – общинска собственост. Разрешително не се изисква и когато лечебните растения са култивирани от собственици или ползватели на земи, гори или водни обекти, освен когато са култивирани от общината. Разрешителното задължително придружава събраните билки до и в билкозаготвителния пункт и складовете към него.

Съгласно чл. 22 от Закона за лечебните растения, разрешително за ползване на лечебните растения се издава от:

1. директора на държавното горско стопанство или на държавното ловно стопанство в определения им териториален обхват - когато ползването е от горски територии - държавна собственост, както и за такива, предоставени им за управление въз основа на договор - след заплащане на такса в държавното горско стопанство или в държавното ловно стопанство;

2. кмета на общината, когато ползването е от:

- а) земеделски земи от поземления фонд и такива, включени в строителните граници на населените места - общинска собственост, след заплащане на такса в общината;
- б) територии в строителните граници на населените места - общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в общината;
- в) земеделски земи от поземления фонд - частна собственост; разрешително се издава на собственика/арендатора или упълномощено от него лице, без заплащане на такса с възможност за преотстъпването му на трети лица - възмездно или безвъзмездно, при свободно договаряне;

3. областния управител, когато ползването е от земеделски земи - държавна собственост, в границите на населените места и в поземления фонд, след заплащане на такса в областната администрация;

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

4. директора на дирекцията на националния парк, когато ползването е от териториите и акваториите на националните паркове, след заплащане на такса в съответната дирекция;

5. лице с висше лесовъдско образование, оправомощено от кмета на съответната община и регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии - общинска собственост, след заплащане на такса в общината, както и за такива, предоставени на общината за управление въз основа на договор;

6. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горски територии, за което горско сдружение е сключило договор;

7. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии извън посочените в т. 1 и 5, за които собственикът има сключен договор за конкретния имот.

Съгласно чл. 24, ал. 1 от Закона за лечебните растения, таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - държавна собственост, се определят с тарифа, одобрена от Министерския съвет. Таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост, се определят от съответните общински съвети в размер не по-голям от размера на таксите по ал. 1.

Таксите постъпват в бюджета на общината и се изразходват за: плановите документи; дейности по поддържането и възстановяването на лечебни растения и техните находища; научни изследвания и наблюдение на лечебните растения; изграждане и поддържане на специализираните карта, регистър и информационна система за лечебните растения; култивиране и преработка на лечебните растения; обучение, издаване на образователни материали, провеждане на конференции по лечебни растения; други дейности, свързани с управлението и контрола по Закона за лечебните растения.

Позволително за ползване на лечебни растения се издава от кмета на общината, когато ползването е от земеделски земи от поземления фонд и такива, включени в строителните граници на населените места – общинска собственост, както и от териториите в строителните граници на населените места, независимо от предназначението им, след заплащане на таксата.

Позволителното за ползване се издава на билкозаготвител - юридическо лице, или на физическо лице, което събира билки за продажба или генетичен материал от лечебни растения, и определя: вида на ползването; разрешеното количество билки или генетичен материал по видове морфологични части; района или конкретното находище; начина на ползване; срока на ползване; други условия, свързани с опазване на находището; лицата, извършващи ползването, ако те са различни от титуляря на позволителното.

Позволителното се издава преди осъществяване на ползването.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

При издаването на разрешителни на територията на Община Ценово се осъществява контрол по отношение на:

- Уведомяване на РИОСВ - Русе за организираните билкозаготвителни пунктове и складове за билки до започване на дейността в тях от съответния билкозаготвител;
- Водене на книга за изкупените, реализираните и наличните количества билки, регистрирана в РИОСВ - Русе;
- Периодични проверки на наличните или намиращите се в процес на първична обработка билки и на необходимата документация;
- Спазване на законоустановения срок - до 20 януари, за представяне в РИОСВ - Русе на обобщена информация за изкупените, обработените и реализираните през предходната година билки, както и за складовите наличности;
- Водене на регистър на издадените разрешителни за ползване на лечебни растения на територията на община Ценово;
- Изпълнение задълженията на всеки ползвател на лечебни растения след приключване и по време на ползването им;
- Отнемане на разрешителното за ползване със заповед на кмета на общината, при настъпило увреждане или унищожаване на находищата на лечебни растения в резултат от дейността на титуляря на разрешителното за ползване.

Ползвателят на разрешителното за ползване на лечебни растения е длъжен да:

- Да не се допуска ползване на лечебните растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- Да не допуска ползване на защитени от закона лечебни растения;
- Да почиства прилежащите територии след приключване на ползването;
- След изтичането на посочените в разрешителното срокове да не се разпорежда с останалите недобити лечебни растения, които заедно със заплатените такси остават за общината;
- При извършване на ползването да носи винаги в себе си разрешителното.

На територията на цялата страна е забранено събирането на билки от следните видове лечебни растения от естествените им находища: Бенедиктински трън, пресечка (*Chicus benedictus* L.), Волски език (*Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm.), Горичвет пролетен (*Adonis vernalis* L.), Дилянка лечебна, валериана (*Valeriana officinalis* L.), Залист бодлив (*Ruscus aculeatus* L.), Изтравниче, страшниче (*Asplenium trichomanes* L.), Исландски лишей (*Cetraria islandica* (L.) Ach.), Исоп лечебен (*Hyssopus officinalis* L. ssp. *aristatus*), Какула едрочветна (*Salvia tomentosa* Mill.), Копитник (*Asarum europaeum* L.), Мечо грозде (*Arctostaphylos uva-ursi* (L.) Spreng), Момина сълза (*Convallaria majalis* L.), Оман бял (*Inula helenium* L.), Папаронка жълта, жълт мак (*Glaucinum Flavum* Crantz), Пелин сантонитов (*Artemisia santonicum* L.), Пирински/Мурсалски/Алиботушки чай (*Sideritis scaedica* Grisb.), Пищялка панчичева (*Angelica pancici* Vand), Плаун бухалковиден (*Lycopodium clavatum* L.), Риган бял (*Origanum vulgare* L. Ssp. *Hirtum* (Link) letswaart), Ружа лечебна (*Althaea officinalis* L.), Салеп (*Orchis* sp. *diversa*), Смил жълт

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

(*Helichrysum arenarium* (L.) Moech.), Хуперция иглолистна, плаун обикновен (*Huperzia inundata* (L.) Bernh = *L.selago*), Цистозира (*Cystoseira barbata* (Good et Vood) Ag.).

Под специален режим на опазване и ползване се поставят отделни диворастващи лечебни растения, чиито ресурси проявяват трайна тенденция за намаляване и съществува заплаха за естественото им разпространение в природата. Със Заповед № РД-135 от 04.02.2022 г. на министъра на околната среда и водите са определени допустимите за събиране количества билки от 11 вида лечебни растения от естествени находища извън територията на националните паркове – лечебна иглика, червен божур, лазаркиня, лудо биле, лютивя тлъстига, кисел трън, лечебен ранилист, шапиче, решетка безстъблена, бял пелин (катраника) и зърнастец елшовиден.

Посочените в заповедта на Министъра на околната среда и водите ограничения и забрани не се отнасят за количествата билки, събирани за лични нужди.¹ Изключенията не се прилагат за пирински (мурсалски, алиботушки) чай (*Sideritis scardica* Griseb.).

Ежегодно за съответната календарна година, министърът на околната среда и водите издава Заповед за специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения. Режимът на опазване и ползване се прилага за видове, чиито ресурси проявяват трайна тенденция за намаляване и съществуваща заплаха за естественото им разпространение в природата. С тази заповед се определят допустимите за събиране количества от 11 билки (кг сухо тегло) от естествени находища, извън територията на трите Национални парка. Към тях спадат лечебна иглика, червен божур, бял пелин, лазаркиня, лудо биле и други.

Лечебните растения в естествените им находища, се опазват от увреждане или унищожаване, с цел осигуряване на устойчивото им ползване, като част от естествения растителен генетичен фонд със сегашна или бъдеща ценност. Опазването включва поддържане и съхраняване на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания и на популациите от видове лечебни растения, както и контрол по отношение устойчивото им ползване и оценка състоянието на естествените им находища.

За устойчивото управление на лечебните растения на територията на общината е необходимо да бъдат проведени теренни проучвания, чрез които ще се набави необходимата информация относно местоположението на естествените находища на лечебните растения, количеството и състоянието на ресурсите и ще се създадат условия за създаването на регистър и регистрационни карти, за изготвяне на планове за дългосрочното им ползване и управление и ще се подобри възможността за генериране

¹ Съгласно Закона за лечебните растения **билки за лични нужди** са количества билки в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден, както следва: корени, коренища, луковичи или грудки - до 1 кг; стръкове - до 2 кг; листа - до 1 кг; кори - до 0,5 кг; цветове - до 0,5 кг; семена - до 0,1 кг; плодове - до 10 кг; пъпки - до 0,5 кг; талус - до 1 кг.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

на доходи от управлението на тези ресурси. До момента е известно само видовото разнообразие от лечебни растения.

По данни на РИОСВ – Русе на територията на община Ценово има 1 бр. регистриран билкозаготвителен пункт, който се намира в с. Ценово, стопанисван от ЕТ „Йорданка Кулева-Синчец-Валери Петров“.

За периода 2014-2020 г. няма издадени разрешителни за събиране на лечебни растения на територията на община Ценово.

IV. *Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове*

Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване.

Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. То включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете. Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри растения, популациите на видовете и екосистемите, включващи популацията.

За изпълнение целите на ПООС 2021-2028 г. ще бъдат предприети следните мерки:

- Осъществяване на контрол за недопускане на ползване на лечебни растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- Запознаване на жителите на общината чрез кметовете на кметства със заповедите на Министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения през съответната година и осъществяване на контрол по нейното изпълнение;
- Запознаване на ползвателите на лечебни растения с техните задължения и отговорности;
- Предоставяне на собствениците и ползвателите на земеделски земи на наличната информация за лечебните растения на територията на общината, за пригодността на земята за отглеждането им, както и информация за задълженията и препоръките относно земеползването, включително използване на екологосъобразни технологии за отглеждане, свързани с лечебните растения в общината;
- Даване на указания, относно начина на ползване на лечебните растения на територията на община Ценово, както и правилата и изискванията за събиране на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

билки или генетичен материал от лечебни растения, регламентирани с наредбата по чл. 27 от Закона за лечебните растения;

- Определяне на режим за ползване на находищата при наличие на увреждане на същите;
- Предписания към собствениците на земи, гори, води или водни обекти, около които има находища на лечебни растения, недопускане увреждането на естествените находища при използването на пестициди и минерални торове;
- Забраняване ползването на лечебните растения по начини и със средства, които водят до увреждане на находищата им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие, както и в нарушение на наредбата по чл. 27 от Закона за лечебните растения;
- Участие на обществеността по вземане на решения, във връзка с опазване на лечебните растения на територията на общината;
- Недопускане на палене на стърнища и предотвратяване на горски пожари.

V. Избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях

На територията на община Ценово със Заповед за обявяване № 1635 от 27.05.1976 г. на министъра на горите и горската промишленост, прекатегоризирана със Заповед № 1198/24.09.2003 г. на министъра на околната среда и водите; актуализирана площ със Заповед № РД-540/ 12.07.2007 г. от 2,000 дка на 2,865 дка., с Държавен регистрационен номер: ЗМ № 404, като защитена територия под режима и смисъла на Закона за защитените територии е обявена защитена местност **„Находище на обикновен сладник“** (*Glycyrrhiza glabra*), с местоположение с. Белцов. Площта на находището е 2,865 дка, поземлен фонд и се стопанисва от кметство с. Белцов.

Режими: Забранява се сечене, кастрене и повреждане на дървета; изкореняване на растения; паша на добитък; преследване на диви животни, птици и техните малки и развалянето на гнездата и леговищата им; разкриване на кариери; строителство.

На територията на общината се намира и ЗМ **„Находище на българска гърлица-село Караманово“** (*Limonium bulgaricum* Ancev), обявена със Заповед № РД-300/29.03.2013 г. на Министъра на околната среда и водите с цел опазване на българския ендемит.

Режими: Забранява се промяната на предназначението и начина на трайно ползване на земята; забранява се търсене, проучване и добив на подземни богатства; забранява се строителство, с изключение на дейности, свързани с ремонт и реконструкция на съществуващи съоръжения; забранява се внасяне на неместни видове; забранява се извършването на мелиоративни дейности, водещи до нарушаване на естествения характер на местообитанието; забранява се употребата на пестициди и изкуствени торове.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

Находището се разпростира върху естествени ливади - частна собственост. Характерно за терена е наличието на почви с висока засоленост, което ги прави неподходящи за земеделски нужди. Ливадите могат да бъдат използвани за сенокос, извън периода на цъфтеж и семеобразуване. Българската гърлица (*Limonium bulgaricum* Ancev) е многогодишно тревисто растение, критично застрашен български ендемит, защитен съгласно Закона за биологичното разнообразие. Среща се в Дунавската равнина, по долината на р. Студена в района между градовете Свищов, Павликени и Бяла.

На територията на Община Ценово, съгласно списъка на защитените зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (Директива 92/43/ЕЕС) попадат следните зони от Натура 2000:

- **BG 0000233 „Студена река“** (попада на територията на Община Ценово (Караманово и Новград) и Област Велико Търново). Общата площ на защитената територия е 13 900 ха. Предмет и цели на опазване:

- Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона;

- Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата;

- Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

- **BG 0000610 „Река Янтра“** (попада на територията на общините Борово, Бяла и Ценово от Област Русе, както и през общини от областите Велико Търново и Габрово. Общата площ на защитената територия „Река Янтра“ е 5 301 ха. Предмет на опазване са:

- Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона;

- Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата;

- Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

VI. Предложения за разработване на местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановите документи от по-висока степен

В Наредба № 3 за местните данъци, такси и цените на услуги извършвани от общинската администрация в община Ценово (приета с Решение № 30 по Протокол № 7/31.01.2008 г. с изм., Решение № 273 по Протокол № 40/22.12.2017 г.),

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

както и приложенията към нея, са определени начините за земеползване и издаване на позволително за ползване на лечебни растения, лицата, на които се издават, както и таксите, които се заплащат за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти – общинска собственост.

Чл. 105а За издаване на позволително за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти – общинска собственост – се събират такси, съгласно тарифа, одобрена с Решение № 153/27.07.2001 г. на Общински съвет.

Чл. 105б За издаване на удостоверение за билки, събрани от култивирани лечебни растения, се събира такса за всяка билка поотделно:

- 1) За оригинал и едно копие:
 - 1.1. Обикновена поръчка – срок за изпълнение – 2 дни – 5,00 лв.;
 - 1.2. Бърза поръчка – срок за изпълнение – 4 часа – 10,00 лв.
- 2) За дубликат:
 - 2.1. обикновена поръчка – срок за изпълнение – 2 дни – 3,50 лв.;
 - 2.2. бърза поръчка – срок за изпълнение – 4 часа – 7,00 лв.

В следващата таблица са описани таксите, които се заплащат за ползване на лечебни растения от земи, гори, води, и водни обекти – общинска собственост.

Таблица 2. Такси за ползване на лечебни растения

Наименование	Мярка	Такса лв.
I. Билки в сурово състояние		
Грудки, корени и коренища		
божур, лудо биле, горска ягода	кг	0,09
кукуряк, папрат мъжка, папрат сладка, чемерика	кг	0,07
бъзак, гръмотрън, синя жлъчка, трескот	кг	0,02
глухарче, девесил, пищялка, чобанка	кг	0,01
други	кг	0,03
Листа		
мечо грозде	кг	0,08
боровинка червена и черна, лудо биле	кг	0,04
бръшлян, чобанка	кг	0,03
глог, живовлек, леска, дрян, липа, люляк, ягода горска	кг	0,02
бреза, върба, къпина, лопен, малина, подбел	кг	0,01
други, салвия, мента, невен, слез, смрадлика	кг	0,03
Стръкове		
блатно кокиче	кг	0,10
горицвет, лазаркиня	кг	0,08
гълъбови очички, зайча сянка, залист бодлив, лечебен исоп, прозориче жълто, шапиче, ветрогон	кг	0,05
зимзелен, лудо, биле, ранилист, теменуга миризлива, чубрица планинска, котешка стъпка	кг	0,04
дяволска уста, кантарион жълт, кантарион червен, мащерка, очанка, риган обикновен	кг	0,03
великденче, върбинка, жаблек, златна пръчица, изсипливче, камшик, лепка, медуница, пача трева, пелин обикновен,	кг	0,03

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

подъбиче бяло, пчелник, равнец бял, босилек, водно пипериче		
врабчови чревца, вратига, глухарче, ендовче, змийско мляко, имел бял, комунига жълта, мокреш, росопас, теменуга трицветна, хвош	кг	0,01
други, луличка, овчарска торбичка	кг	0,03
Цветове		
липа, лайка	кг	0,05
божур, иглика	кг	0,05
метличина, подбел, ралица, слез, тъжник блатен	кг	0,03
акация бяла, бъз	кг	0,01
вратига, глог, равнец бял	кг	0,01
други	кг	0,03
Плодове		
боровинка, червена и черна	кг	0,15
къпина, малина, шипка	кг	0,04
бъз, глог, конски кестен, киселица	кг	0,02
бъзак, трънка	кг	0,01
други, ким, копър, кориандър	кг	0,03
Семена		
есенен минзухар	кг	0,15
други	кг	0,08
Пъпки		
странични борови връхчета	кг	0,15
бяла бреза, черна топола	кг	0,10
други	кг	0,08
Кори		
мъждрян, ясен	кг	0,20
зърнастец, кисел трън, леска	кг	0,10
върба	кг	0,05
дъб	кг	0,03
бреза	кг	0,02
други	кг	0,03
Лишен		
исландски	кг	0,10
водорасли	кг	0,30
II. Генетичен материал за култивирано отглеждане, включително при лабораторни условия, за създаване на колекции или възстановяване на други места в природата		
1. От защитени лечебни растения		
луковици, грудки и коренища	100 гр.	20,00
семена	100 гр.	50,00
резници	бр.	2,00
2. От други лечебни растения		
луковици, грудки, коренища от всички видове, с изключение на описаните	бр.	0,10
лук (всички видове), перуника (всички видове)	бр.	0,20
ботурче есенно (есенна циклама)	бр.	1,00
плодове	100 гр.	2,00
семена	100 гр.	5,00
резници	бр.	0,10

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

**ПРИЛОЖЕНИЕ №3
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА
ОТПАДЪЦИТЕ
НА ОБЩИНА ЦЕНОВО 2021-2028 Г.**

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

СЪДЪРЖАНИЕ:

Списък на таблиците.....	3
Списък на фигурите	3
Списък на използвани съкращения	4
I. Въведение.....	6
II. Основни изводи от анализите на състоянието на управление на отпадъците и прогнози за количеството и състава на отпадъците за периода на действие на програмата	11
III. SWOT анализ	17
IV. Цели и приоритети	19
V. Подпрограми за постигане на целите с планове за действие към всяка подпрограма.....	20
V.1. програма за предотвратяване на образуването на отпадъци	20
V.1.1. подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци	30
V.2. Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци	37
V.3. Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради.....	43
V.4. Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО.....	47
V.4.1. Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки .	51
V.5. Програма за намаляване на количествата и риска от депонираните битови отпадъци и други	53
VI. Координация с други общински и регионални планове и програми	55
VII. Система за наблюдение, контрол и отчитане на изпълнението на общинската/регионалната програма за управление на отпадъците	55
VIII. Приложения	57
Приложение № 1 - Отпадъците, които са извън обхвата на ПУО Ценово.....	57
Приложение № 2 - Анализи на състоянието на управлението на отпадъците,	57
Приложение № 3 – Прогнози.....	58

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ

Таблица 1.	Годишни количества битови отпадъци за периода 2014-2020 г.	26
Таблица 2.	Програма за предотвратяване на образуването на отпадъци.....	28
Таблица 3.	Подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци	36
Таблица 4.	Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци	41
Таблица 5.	Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради	45
Таблица 6.	Заложени цели за МРО по години.....	47
Таблица 7.	Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО	50
Таблица 8.	Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки	52
Таблица 9.	Програма за намаляване на количествата и риска от депонираните битови отпадъци и други.....	54

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ

Фигура 1.	Географско положение община Ценово	9
Фигура 2.	Норма на натрупване по вид общини според размера на населените места (2018 г.), кг/жител/г.	26

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

БВП	Брутен вътрешен продукт
БО	Битови отпадъци
БрБО	Биоразградими битови отпадъци
ДФФП	Договор за безвъзмездна финансова помощ
ДДС	Данък добавена стойност
ЕО	Екологична оценка
ЕАОС	Европейска агенция по околна среда
ЕЕО	Електрическо и електронно оборудване
ЕК	Европейска комисия
ЕКАТТЕ	Единен класификатор на административно-териториалните и териториалните единици в Република България
ЕС	Европейски съюз
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗВ	Закон за водите
ЗИД	Закон за изменение и допълнение
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗМСМА	Закон за местното самоуправление и местната администрация
ЗОВВООС	Закон за ограничаване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда
ЗОЗЗ	Закон за опазване на земеделските земи
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗОП	Закон за обществените поръчки
ЗРР	Закон за регионалното развитие
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИУГ	Излезли от употреба гуми
ИУЕЕО	Излезли от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
МЗ	Министерство на здравеопазването
МЗХ	Министерство на земеделието и храните
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МПС	Моторни превозни средства
МРО	Масово разпространени отпадъци
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройство
НН	Норма на натрупване
НПО	Неправителствена организация
НПУДО	Национална програма за управление на дейностите по отпадъците 2009-2013 г.
НПУО	Национален план за управление на отпадъците 2014-2020 г.
НСОРБ	Национално сдружение на общините в Република България
НСРР	Националната стратегия за регионално развитие
НСИ	Национален статистически институт
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
ОВ	Отпадъчни води
ОПР	Общински план за развитие
ООп	Организация по оползотворяване
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда“
ОУП	Общ устройствен план
ПО	Производствени отпадъци

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

ПОО	Предотвратяване образуването на отпадъци
ПУО	Програма за управление на отпадъците
ППЗОЗЗ	Правилник за прилагане на закона за опазване на земеделските земи
ПРЗ	Препарати за растителна защита
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПЧП	Публично-частно партньорство
РИОСВ	Регионална инспекция по околна среда и водите
РДО	Рамкова директива за отпадъците
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РОП	Разширена отговорност на производителя
РСУО	Регионално сдружение за управление на отпадъците
СМР	Строително-монтажни работи
СО	Строителни отпадъци
ТБО	Такса битови отпадъци
УО	Управление на отпадъците
SWOT	Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите (Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats)

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Програмата за управление на отпадъците 2021-2028 г. на община Ценово се явява инструмент за прилагане на законодателството по управление на отпадъците и за постигане на заложените цели на местно ниво с цел постигане на заложените цели на национално ниво и на ниво Европейски съюз.

Ключов елемент при разработване на програмата е съобразяването и прилагането на следния **приоритетен ред (йерархия) при управлението на отпадъците:**

- **предотвратяване на образуването им;**
- **подготовка за повторна употреба;**
- **рециклиране;**
- **друго оползотворяване, например оползотворяване за получаване на енергия;**
- **обезвреждане.**

Като се вземат предвид общите принципи за опазване на околната среда, като предпазни мерки и устойчивост, техническата осъществимост и икономическата приложимост, опазване на ресурсите, както и цялостното въздействие върху околната среда, човешкото здраве, икономиката и обществото.

Разработената програма се основава на следните **основни принципи:**

- **Предотвратяване** - образуването на отпадъци трябва да бъде намалено и избегнато, където това е възможно.
- **Разширена отговорност на производителя и замърсителят плаща** – лицата, които образуват или допринасят за образуването на отпадъци или замърсяват околната среда или сегашните притежатели на отпадъците трябва да покрият пълните разходи за третиране на отпадъците и да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве.
- **Превантивност** – потенциалните проблеми с отпадъците трябва да бъдат предвиждани и избягвани на възможно най-ранен етап.
- **Близост и самодостатъчност** – отпадъците трябва да бъдат обезвреждани възможно най-близко до мястото на тяхното образуване, като отпадъците, генерирани в ЕС, трябва да бъдат третирани в рамките на Съюза.
- **Участие на обществеността** – съответните заинтересовани страни и органи, както и широката общественост, имат възможност да участват в разработването на планове за управление на отпадъците и на програмите за предотвратяване на отпадъците и имат достъп до тях след разработването им.

Географски, демографски и социално-икономически характеристики на община Ценово

Община Ценово се намира в Северна България, част от област Русе. Площта на общината е 258,204 км², която ѝ отрежда 7-о, предпоследно място сред 8-те общини на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

областта, което съставлява 8,92% от територията на областта. Административен център е с. Ценово.

Релефът на общината е низинен и равнинно-хълмист. През средата на общината, от юг на север протича най-долното течение на река Янтра. Районите на запад от долината ѝ са с равнинно-хълмист релеф и надморска височина между 120 и 180 м, а територията на изток от нея е също с равнинно-хълмист релеф, със загладени форми, но малко по-висок – между 150 и 230 м. В най-източната точка на общината, на границата с община Борово се намира максималната ѝ височина в местността Липите – 252,7 м.

На север, покрай река Дунав, релефът е низинен с височина от 20 до 50 м. Тук в пределите на община Ценово попадат най-източната част на Вардимската низина и най-западната част на Батинската низина. Североизточно от село Кривина, на брега на река Дунав е минималната височина на общината – 15 м н.в.

Климатът в общината е умереноконтинентален. Особеностите на релефа създават благоприятни условия за безпрепятствено нахлуване на студените континентални въздушни маси. Поради тези причини, като характерност и за цялата Русенска област е, че в сравнение с другите ниски части на страната, зимата тук е сред най-студените, пролетта настъпва рано и е сравнително хладна, лятото е горещо, а есента е по-топла от пролетта.

По данни от ПИРО Ценово 2021-2027 г., от трите сектора на икономиката на община Ценово най-развит е аграрния сектор.

Населението в община Ценово към 31.12.2020 г. е 4 740 души. Средната гъстота на населението към 31.12.2020 г. е 18,35 души/ км².

Основание и подход за изработване на ПУО-Ценово

Настоящата **Програма за управление на отпадъците на Община Ценово за периода 2021-2028 г.** е изготвена на основание чл. 52, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците (*Обн. ДВ бр. 53 от 13 юли 2012 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 19 от 5 Март 2021 г.*) и в съответствие със структурата, целите и предвижданията на **Националния план за управление на отпадъците** (*приет с Решение №459/17.06.2021 г. на МС*) и указания за разработване на регионални и общински програми, получени с писмо изх. №48-00-566/21.07.2021 година на МОСВ. Тя се изготвя и във връзка със следните основания:

- изтичане периода на действие на съществуващата Програма за опазване на околната среда, част от която е била и подпрограма за управление на дейностите по отпадъци на Община Ценово 2016-2020 г.;
- промени в законодателството по управление на отпадъците – приет през м. юли 2021 г. нов, пети Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г., който заедно с отделните програми към него подпомагат централните и местните власти за концентрация на ограничените ресурси към приоритетни за финансиране проекти в сферата на управление на отпадъците от национални и европейски източници на финансиране.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Подходът за разработване на програмата е съобразен и с изискването такъв вид документ да е достъпен за разбиране от страна на неспециалисти и на широката общественост и същевременно да предоставя възможност на тесните специалисти да получат по-подробна информация чрез приложения към основния текст на аналитичната част.

Съдържание на ПУО Ценово

Предвид представения подход при разработването и приетият НПУО, ПУО Ценово има следната структура и съдържание:

Основен документ, който съдържа:

- Основни изводи от анализа на състоянието на управлението на отпадъците;
- SWOT анализ (анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите);
- Цели и подцели;
- План за действие с Програми от мерки за постигане на целите;
- Координация с други планове и програми;
- Система за контрол на изпълнението, оценка на резултатите, отчети актуализация на ПУО-Ценово;
- Приложения, в които са представени - Подробните анализи за състоянието на управлението на отпадъците;

Географско покритие

ПУО Ценово се отнася за територията на община Ценово. Общинската програма е разработена в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г.

Определените мерки за достигане на целите на ПУО-Ценово за периода 2021-2028 г. са съобразени с обстоятелството, че Община Ценово е член на Регионално сдружение за управление на отпадъците в регион Борово (Бяла, област Русе), в което се включват **общините Бяла, Полски Тръмбеш, Борово, Две могили, Ценово и Опака и което управлява Регионалната система за управление на отпадъците Бяла.**

Община Ценово се намира в Северен централен регион от ниво 2, област Русе. Селищната мрежа на община Ценово включва 9 населени места с административен център – село Ценово.

Граници на община Ценово:

- на изток – община Борово;
- на юг – община Бяла;
- на югозапад – община Полски Тръмбеш (Велико Търново);
- на запад – община Свищов (област Велико Търново);
- на север – Румъния.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Фигура 1. Географско положение община Ценово

Източник: <https://bg.wikipedia.org/>

Времеви хоризонт

ПУО на Община Ценово е разработена за периода 2021-2028 г. в съответствие с времеви хоризонт, за който е приет Националният план за управление на отпадъците 2021-2028 г. в изпълнение на чл. 52, ал. 3 от Закона за управление на отпадъците.

Отпадъци в обхвата на ПУО-Ценово

Програмата за управление на отпадъците на Община Ценово обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на органите на местното самоуправление и местната администрация и необходимите мерки за изпълнение на задълженията на кмета на общината съгласно Глава втора, раздел III на ЗУО, свързани с управлението на отпадъците, което има за цел да се предотврати или намали вредното им въздействие върху човешкото здраве чрез предотвратяване или намаляване на вредното въздействие от образуването и управлението на отпадъците, както и чрез намаляване на цялостното въздействие от използването на ресурси и чрез повишаване ефективността на това използване.

В обхвата на програмата са включени следните видове отпадъци съгласно чл. 2, ал. 1 от ЗУО:

- битови отпадъци;
- производствени отпадъци;
- строителни отпадъци;
- опасни отпадъци.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Отпадъците, които са извън обхвата на Програмата, респективно извън обхвата на НПУО, РДО и ЗУО, са представени като **Приложение** към програмата.

Връзка с други национални, областни и общински планове и програми

При разработване на програмата са взети предвид европейското и национално законодателство в областта на управление на отпадъците. ПУО-Ценово е съобразена и със следните областни и общински стратегически документи:

- Общинския план за развитие на Община Ценово 2014-2020 г.;
- План за интегрирано развитие на Община Ценово за 2021-2027 г.;
- Областна стратегия за развитие на Област Русе за периода 2014-2020 г.;
- Общинска програма за опазване на околната среда 2021-2028 г.

ПУО Ценово се явява неразделна част от Общинската програма за околна среда, съгласно чл. 52, ал. 2 от Закона за управление на отпадъците и е разработена за период, който съвпада с периода на действие на Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г.

Процес на обществени консултации

В най-ранния етап на разработване бяха осъществени консултации с ключови заинтересовани страни чрез проведено анкетно проучване сред гражданите, заинтересованите страни и бизнеса по въпросите, свързани с опазването на околната среда на територията на общината.

Процесът на обществено обсъждане стартира през септември 2021 г. чрез разпространението на *Анкетно проучване на общественото мнение във връзка с разработване на Общинска програма за опазване на околната среда на община Ценово за периода 2021-2028 г.* Анкетата беше публикувана в онлайн платформа за електронно попълване, като съобщение за анкетата беше публикувано на официалната интернет страница на община Ценово.

С цел информиране и консултиране със заинтересованите лица проектът на програмата беше публикуван за запознаване, мнения и препоръки на интернет страницата на общината.

Преди приемането ѝ от ОбС – Ценово, програмата премина през процедура за извършване на преценка на необходимостта от екологична оценка и оценка на съвместимост съгласно изискванията на ЗООС и Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми. С решение на РИОСВ – Русе №РУ-19-ЕО/2022 г. програмата е съгласувана.

Програмата е приета с Решение №298 от Протокол №44 от 25.05.2022 г. на Общински съвет – Ценово и с цел осигуряване на обществен достъп и в съответствие с изискванията на чл. 52, ал. 7 от ЗУО след приемането ѝ, програмата е публикувана на интернет страницата на общината.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Програмата е отворен документ и може да бъде актуализирана вследствие настъпили промени в приоритетите на общината, в националното законодателството и/или други фактори със стратегическо или местно значение.

II. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗИТЕ НА СЪСТОЯНИЕТО НА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ И ПРОГНОЗИ ЗА КОЛИЧЕСТВОТО И СЪСТАВА НА ОТПАДЪЦИТЕ ЗА ПЕРИОДА НА ДЕЙСТВИЕ НА ПРОГРАМАТА

В този раздел са представени най-важните факти и тенденции, идентифицирани в анализа на съществуващото състояние в сектора на управление на отпадъците, както и произтичащите от тях изводи и препоръки. Изложението в тази глава следва реда на изготвените анализи.

Изводи от Анализ на състоянието относно отпадъците

Битови отпадъци

- Общото количество на образуваните битови отпадъци намаляват до 2018 г., след което отново са наблюдава покачване на количествата отпадъци;
- Същата тенденция се проследява и при количествата образувани битови отпадъци на човек от населението – намаляване до 107 кг/ж/година през 2018 г., което е значително под средната стойност за страната (407 кг/ж/година);
- Количествата образувани битови отпадъци на човек от населението намаляват до 2018 г., но през следващите две години се наблюдава леко покачване, като към 2020 г. количеството е 198 кг/ж/година;
- В сравнителен план община Ценово е под средното ниво на образуване на битови отпадъци на жител на година за 2018 г., определено в НПУО 2021-2028 г. за общини с население 3 000-25 000 жители – 346 кг/жител/година;
- Основен източник на битовите отпадъци са домакинствата;
- Депонирането, като метод за обезвреждане на отпадъците, е с най-голям относителен дял в третирането на битовите отпадъци;
- Делът на населението, обхванато от системата за организирано сметосъбиране и транспортиране на битовите отпадъци за територията на община Ценово е 100%.

Производствени отпадъци

- За територията на община Ценово липсват данни за образуваните производствени отпадъци;
- Основните производства на територията на община Ценово са: отглеждане на зърнени, клубеноплодни, технически и фуражни култури, дърводобив, строителство, селско и ловно стопанство, хлебни и сладкарски изделия, производство на мебели, магазини и заведения.

Строителни отпадъци

- Липсват налични данни в община Ценово за количествата строителни отпадъци, които са генерирани за периода;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

- Община Ценово е закупила камион за извозване на 6 м³ метални контейнери, които са предназначени за растителни и строителни отпадъци и при заявяване на контейнер за строителни отпадъци, такъв ще се предоставя на заявителите лица срещу такса и в последствие ще се извозва от общината до Регионално депо Бяла.

Опасни отпадъци

- Липсват налични данни в община Ценово за количествата опасни отпадъци, които са генерирани за периода;
- В България през последните години има известен ръст на БВП, но намаляват опасните отпадъци.

Утайки от ПСОВ

- На територията на общината няма изградени ПСОВ.

Изводи от Анализ и оценка на действащото национално законодателство по управление на отпадъците и стратегическите/програмните документи в контекста на правата и задълженията на общините

- Националното законодателство, уреждащо обществените отношения, свързани с управление на отпадъците е хармонизирано с европейското законодателство, прието до 2017 г.;
- Националната правна рамка е построена в цялост и като логична конструкция и архитектура, която може да бъде допълвана и променяна съобразно новото европейско законодателство. Приети са законодателни изменения и допълнения в ЗУО за въвеждане в националното законодателство на последните изменения в: Рамковата директива за отпадъците 2008/98/ЕС; Директивата 94/62/ЕС относно опаковките и отпадъците от опаковки; Директива 99/31/ЕС относно депата за отпадъци.

Изводи от Анализ и оценка на прилагането на законодателството по управление на отпадъците на местно ниво

- Има действаща Наредба №21 за управление на отпадъците на територията на община Ценово, приета с Решение №348 по Протокол №54/26.09.2018 г. Действащите нормативни актове на територията на община Ценово са съобразени с последните промени в Закона за управление на отпадъците и ЗМДТ;
- Всички нормативни актове, приети от ОбС-Ценово са обществено достъпни чрез официалната интернет страница на община Ценово;
- Сключените договори за изпълнение на задълженията на кмета на общината по чл. 19 от ЗУО са актуални.

Изводи от Анализ на дейността на Регионалното сдружение за управление на отпадъците

- Регионалното сдружение изпълнява своите дейности спрямо всички законови изисквания, наредби и правилници;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

- В изпълнение на приетата ОПУО за периода 2014-2020 г. са предприети действия за осигуряване на необходимата техническа инфраструктура, свързана с намаляване на количествата депонирани отпадъци;
- Община Ценово е активен участник в дейността на РСУО.

Изводи от Анализ и оценка на институционалния капацитет, в т.ч. прилагане на контролните функции съгласно националното законодателство и местните нормативни актове

- Нормативните актове (законови и подзаконови) в областта на управлението на отпадъците (в т.ч. изготвяне на план-сметки за такса битови отпадъци; процеси за проектиране и изпълнение на СМР по изграждане на инсталации и съоръжения за третиране на отпадъци; управление на проекти, финансирани със средства от структурните фондове на ЕС и др.) са многобройни и изискващи специфични компетентности на служителите на всяка администрация;
- За подобряване капацитета на общинските служители е необходимо същите да участват в обучителни програми. Отчитайки големите предизвикателства пред местните власти относно целите за рециклиране на битовите отпадъци и за оползотворяване на биоразградимите отпадъци са необходими целенасочени и практически обучения, особено по прилагане на *Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградими отпадъци*, за която общините нямат практически опит;
- Кметът на Община Ценово изпълнява в пълен обхват правомощията и отговорностите в сферата на управлението на отпадъците съгласно нормативните актове;
- Служителите на отдел „Общинска собственост и специализирани общински дейности“ към дирекция „Специализирана администрация“ имат делегирани с дължностни характеристики функции в областта на отпадъците. Задълженията, вменени чрез дължностните характеристики на служителите от отдела кореспондират с отговорностите/задълженията на кмета на общината по прилагане на законовите разпоредби;
- Квалификацията на всички служители на отдел „Общинска собственост и специализирани общински дейности“ отговаря на заеманата от тях длъжност;
- Техническият капацитет на Община Ценово при изпълнението на нейните функции е на много добро ниво. Служителите на Община Ценово са обезпечени с необходимото офис и техническо оборудване (компютри, принтери, скенери, телефони, автомобил) за изпълнение на ежедневната им дейност, в т.ч. контролните им функции;
- Създаден е капацитет и е натрупан значителен опит при подготовка и изпълнение на проекти с финансиране на структурните фондове на ЕС и др. източници, в т.ч. в областта на управлението на отпадъците;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

- Необходимо е да бъдат проведени обучения на служителите, на които са възложени дейности по управление на отпадъците, в т.ч. изготвяне и отчитане на план-сметките в контекста на динамично променящото се законодателство;
- Предвид демографската криза в региона – намаляване и застаряване на населението и миграция на младите хора към големите областни центрове – да се предвидят стимули и мотивация за запазване на работното място на служителите в общинската администрация – обучения, възможност за кариерно развитие и адекватно заплащане;
- Да се подобри материално-техническа и информационна обезпеченост на служителите, които са пряко ангажирани с управлението на отпадъците, в т.ч. изготвянето и отчитането на план-сметките, служители, осъществяващи контролна дейност и др.

Изводи от Анализ и информация за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъците и осъществени мерки за тяхното възстановяване

- На територията на община Ценово е извършено закриване на общинско депо, но не е извършвана рекултивация;
- Необходимо е да бъде изготвен общински регистър на депата с отпадъци, в т.ч. закрити и рекултивирани.

Изводи от Анализ и оценка на въведените схеми за управление на отпадъците на принципа на „Отговорност на производителя“ и „Замърсителят плаща“

- В България, в т.ч. и на територията на община Ценово се прилагат успешно няколко основни схеми за управление на отпадъците в съответствие с националното законодателство в т.ч.: отговорност на причинителя и притежателя за образуваните отпадъци при производството на стоки и услуги; разширена отговорност на производителя относно 6 групи масово разпространени отпадъци и схема за отговорност на домакинствата и на другите лица, които генерират подобни на битовите отпадъци;
- Схемата за отговорност на причинителя и притежателя за образуваните отпадъци при производството на стоки и услуги се прилага за производствени отпадъци, вкл. производствени опасни отпадъци, болнични отпадъци, ПСБ/ПСТ, утайки от ПСОВ, отпадъци от строителството и от разрушаване на сгради (с изключение на строителните отпадъци от ремонтни дейности на домакинствата и разрушаване на сгради в малки количества по критерии, определени в ЗУО);
- Схемата за отговорност на домакинствата и на другите лица, които генерират подобни на битовите отпадъци, се прилага за битовите отпадъци от домакинствата (с изключение на 6 групи МРО) и за отпадъци, подобни на битовите, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, но образувани от други източници. Задължени лица са домакинствата и лицата, които образуват битови отпадъци и подобни на битовите отпадъци. Задължените лица заплащат такса битови отпадъци, с приходите от

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

която се финансира функционирането на схемата. Понастоящем размерът на таксата се определя като промил от данъчната оценка/отчетната стойност на имотите на гражданите, фирмите и институциите, което води до неспазване на принципа „замърсителят плаща“. През 2017 г. бе приет ЗИД на ЗМДТ, с който бяха въведени нови основи за определяне на такса за битови отпадъци. След няколко отлагания, към настоящия момент за стартова година на новия механизъм за определяне на такса битови отпадъци е приета 01.01.2022 г.

Изводи от Анализ на инфраструктурата и техническите възможности за третиране на отпадъците

- Функционира депо за неопасни отпадъци към „Регионална система за управление на отпадъците в регион Борово (Бяла)“;
- Клетка за депониране с площ от 16,06 дка с капацитет, съгласно КР № 499-Н0/2014 г. – 65 450 т. или 39 т./24 ч.;
- Инсталация за сепариране на отпадъци с проектен капацитет 4 т./час за работа 5 дена седмично в една смяна на непълно работно време и годишен капацитет 6 800 т./год.;
- Инсталация за компостиране на отпадъци (зелени отпадъци) с проектен капацитет 3000 т./год. или 12,5 т./24 ч.
- Община Ценово е добре обезпечена със съдове за смесени битови отпадъци;
- Съдове за разделно събиране разположени в цялата община;
- Няма изградени съоръжения за третиране на утайките от ПСОВ на територията на общината.

Изводи от Анализ на приложените мерки и съществуващи практики по предотвратяване образуването на отпадъците

- Намаляването на използването на продукти за еднократна употреба от пластмаса е широко застъпена практика в България и нейното прилагане трябва да продължи, а обхватът ѝ да се разшири. Особено силен ефект би имало, ако тази мярка се прилага масово в детските градини и училищата;
- Продажбата на стоки в насипно състояние или в контейнери/буркани/кутии за многократна употреба, напр. стъклени, е добра практика, която може да се организира съвместно, както с търговски вериги, така и с отделни магазини и производители;
- Необходими са действия в посока повишаване капацитета на общинска администрация по отношение на нормативните изисквания, процесите и практиките по предотвратяване образуването на отпадъци;
- Необходимо е повишаване на информираността на населението за ползите от предотвратяване на образуването на отпадъците чрез разпространяване на интересна, полезна и достъпна информация;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

- Създаването на партньорства между институциите, бизнеса и научните среди за минимизиране на отпадъците и ресурсна ефективност е добра практика, която е подходящо да се насърчава;
- Предоставяне на компостери за домашно използване на домакинствата в общината.

Изводи от Анализ на икономическите инструменти и стимули в областта на управлението на отпадъците и ефективността от действието им

- Обезпеченията по чл. 60 и отчисленията по чл. 64 от ЗУО са икономически инструменти, насочени към намаляване на количествата на директно депонираните отпадъци и акумулиране на финансови ресурси за закриване и рекултивация на депата за отпадъци след изчерпването на техния капацитет.
- Размерът на отчисленията по чл. 64 на 1 тон отпадък нараства с всяка изминала година. Анализът на данните за постъпленията от отчисленията показва доказаната ефективност на този инструмент.
- Такса за битови отпадъци е икономически инструмент, който трябва да материализира прилагането на принципа „замърсителят плаща“ по отношение на домакинствата и фирмите, генериращи битови отпадъци. Понастоящем, обаче, тя се определя като промил върху данъчната/отчетната стойност на имотите и не е обвързана с количеството на генерираните от лицата отпадъци. Анализът и оценката показват, че бизнесът заплаща в пъти повече на 1 тон генериран отпадък спрямо населението т.е. такса-битови отпадъци понастоящем не изпълнява ролята си на икономически инструмент. През 2017 г. със ЗИД на ЗМДГ влизат в сила нови изисквания по отношение определянето на размера на такса-битови отпадъци с цел превръщането на таксата в истински икономически инструмент. Поради липсата на информационна осигуреност и капацитет от страна на общините да въведат новите промени, стартовата дата на новите изисквания беше отлагана няколко пъти. В Държавен вестник, бр. № 14/17.02.2021 г. се обнародваха промени в Закона за местните данъци и такси, съгласно които новите основи за изчисляване на таксата ще се прилагат от началото на втората година след публикуване на резултатите от преброяването на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 г.

Изводи от Анализ на финансовите потоци по управление на дейностите с отпадъците

- Разходите за управление на отпадъците имат най-висок дял в общите разходи за опазване на околната среда (като този дял непрекъснато нараства);
- Основните разходи, които се правят за управление на отпадъците, са сметосъбиране и сметоизвозване;
- Главните източници за финансиране на оперативните разходи за управление на битовите отпадъци са собствените средства и постъпления от такса за битови отпадъци;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

- Водещият източник за финансиране на инвестиционните разходи за управление на МРО са собствените средства на организациите по оползотворяване;
- Останалите средства за третиране на битовите отпадъци се осигуряват от целеви средства по линия на държавен бюджет, собствени средства на общината и безвъзмездно финансиране (по линия на ОПОС и ПУДООС, в т.ч. от ДБ);
- ОПОС (ПОС) е водещият източник за финансиране на публична инфраструктура в управлението на битовите отпадъци.

III. SWOT АНАЛИЗ

Главната цел на SWOT-анализа е да се извърши взаимообвързана оценка на вътрешните за дадена организация или регион силни (Strengths) и слаби (Weaknesses) страни, както и на външните за организацията или региона възможности (Opportunities) и заплахи (Threats). Приема се, че вътрешните страни (силните и слабите страни) могат да се контролират от организацията, докато външните фактори (възможности и заплахи) определят състоянието на средата, в която се развива организацията или региона. Резултатите от SWOT-анализа позволяват точно формулиране на приоритетите и целите за развитие на общината, както и периодична оценка на мястото ѝ в рамките на региона. Резултатите от SWOT-анализа позволяват да се планират и реализират конкретни мерки за коригиране на състоянието. Сред елементите на анализа има взаимовръзки, които разкриват потенциала за развитие, а също и такива, които показват ограниченията (лимитиращите фактори) и проблемите, които предстои да бъдат преодолени.

- **Силни страни.** Силните страни са ресурс, умение или друго преимущество, което притежава секторът. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство.
- **Слаби страни.** Слабите страни представляват ограниченията или недостигът на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на сектора.
- **Възможности.** Възможностите представляват най-благоприятните елементи на външната среда. Това са благоприятни външни фактори, от които секторът се възползва или би могъл да се възползва.
- **Заплахи.** Заплахите са най-неблагоприятните сегменти на външната среда. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние.

Настоящият SWOT – анализ е изготвен след преглед на:

- Законови изисквания на национално ниво в областта на управлението на отпадъците, в т.ч. действащи програми, планове, стратегии, методики и др.;
- Стратегически и планови документи, действащи на местно ниво, в т.ч. отчитане на изпълнението им;
- Съществуващо състояние на изграденост на инфраструктурата на отпадъците;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

- Договори за обществени поръчки в областта на управлението на отпадъците, по които Община Ценово е страна;
- Решения на Общото събрание за управление на отпадъците за регион Бяла от момента на неговото създаване до момента на изготвяне на Програмата, и тяхното изпълнение;
- Наличие на замърсени с отпадъци площи, в т.ч. nereкултивирани депа/сметища за отпадъци на територията на общината;
- Документи във връзка с приемането и отчитането на план-сметката за такса битови отпадъци, в т.ч. одитни доклади на Сметна палата и др.;
- Структура на Общинска администрация Ценово, длъжностни характеристики, вътрешни правила и др.

СИЛНИ СТРАНИ (STRENGTHS)	ВЪЗМОЖНОСТИ (OPPORTUNITIES)
○ Общинска нормативна уредба, регламентираща управлението на отпадъците на местно ниво е разработена с изискванията на ЗУО; ○ Всички населени места на територията на община Ценово са обхванати от организирано събиране и транспортиране на битови отпадъци; ○ Участие в Регионално сдружение за управление на отпадъците; ○ Използване на регионално депо за неопасни отпадъци, отговарящо на нормативните изисквания; ○ Община Ценово е с по-добри стойности от средните за страната по показателя „норма на натрупване на битови отпадъци на жител“; ○ Изградени са два вида инсталации - за компостиране и за предварително третиране; ○ Провеждат се информационни кампании, раздават се брошури на населението по населени места; ○ Системата за разделно събиране на отпадъците обхваща всички населени места; ○ За по-голямата част от МРО са сключени договори.	○ Използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с ефективно управление на отпадъците на местно ниво, развиване на потенциала за ПЧП и др.; ○ Промяна на обществените нагласи в полза на екологосъобразно управление на отпадъците съобразно въведената йерархия; ○ Потенциал за работа в насока справедливо формиране на такса за битови отпадъци – според количеството образувани битови отпадъци, а не според данъчната оценка на имота; ○ Промяна на обществените нагласи в полза на намаляване количеството на образуваните отпадъци и тяхното ефективно управление; ○ Разрастване на пазара на суровини от рециклируеми отпадъци; ○ Нови ефективни технологии, позволяващи рециклиране и оползотворяване на отпадъците; ○ Успешно коопериране с общините в рамките на РСУО за регион Борово за изграждане на по-ефективни регионални съоръжения за третиране на отпадъци; ○ Развитие и разширения на системите за разделно събиране на МРО; ○ Прилагане на добри практики за намаляване на отпадъците; ○ Изграждане на инсталации за третиране на биоразградими отпадъци в регионалното депо.
СЛАБИ СТРАНИ (WEAKNESSES)	ЗАПЛАХИ (THREATS)
○ Малък брой информационни кампании за информиране на обществеността и насочване	○ Недостатъчно познаване на нормативната база в областта на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

на вниманието към високите нива в йерархията за управление на отпадъците – предотвратяване образуването и рециклиране на отпадъците; ○ Малките количества отпадъци са предпоставка за по-високи разходи на тон отпадъци и по-ниска заинтересованост и конкуренция от страна на фирмите, предоставящи услуги свързани с управлението на отпадъци; ○ Културата на населението по отношение на разделното събиране не е на високо ниво; ○ Не се прилагат целенасочени стимули, които да допринесат за предотвратяване образуването на отпадъци и рециклиране на отпадъците; ○ Нивото на депониране на отпадъците е високо.	управлението на отпадъците и задълженията, произтичащи от нея за населението – необходимост от популяризирането ѝ сред широката общественост, на достъпен език; ○ Необходимост от засилване на контрола върху третирането на битовите отпадъци и изхвърлянето им на неразрешени места; ○ Недостатъчна информираност на гражданите за нормативните изисквания за управление на дейностите по отпадъците; ○ Заплащането на такса, чийто размер е определен на база, различна от количеството на изхвърлените отпадъци, на практика не създава стимул на населението да изхвърля по-малко количество отпадъци; ○ Слаба покупателна способност на домакинствата и трудност на нискодоходните групи да отделят допълнителни средства за услуги и дейности, свързани с управление на отпадъците.
--	---

IV. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ

Изготвеният SWOT анализ е основа за формулирането на стратегическите цели при управлението на отпадъците на територията на община Ценово.

Генералната стратегическа цел в сферата на управление на отпадъците е:

Общество и бизнес, които подобряват прилагането на йерархията на управление на отпадъците във всички процеси и нива

Стратегическите цели, гарантиращи постигането на генералната стратегическа цел и съответстващите на тях програми от мерки, са:

ЦЕЛ	ПРОГРАМА
Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване	Общинска програма за предотвратяване образуването на отпадъци с Подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци
Цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци	Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци; Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради; Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

ЦЕЛ	ПРОГРАМА
	с Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки
Цел 3: Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други	Програма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други

В рамките на ОПУО 2021-2028 г. са разработени пет програми, които чрез своите дейности водят до постигане на изпълнението на конкретните програмни цели.

V. ПОДПРОГРАМИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ С ПЛАНОВЕ ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ВСЯКА ПОДПРОГРАМА

V.1.ПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ

Цел 1:

Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Управлението на отпадъците трябва да се усъвършенства непрекъснато и да се превърне в устойчиво управление на материалите с цел да се опазва, съхранява и подобрява качеството на околната среда, да се опазва човешкото здраве, да се гарантира разумното и ефективно използване на природните ресурси, да се насърчават принципите на кръговата икономика, и да се намалява зависимостта на ЕС и на държавите членки от вносни ресурси, като по този начин се осигуряват нови икономически възможности и дългосрочна конкурентоспособност. За постигането на този екологичен приоритет Директива (ЕС)2018/851 от 30 май 2018 г. за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците отделя специално приоритетно място на политиките по предотвратяване на отпадъците, като насочва вниманието към следните основни аспекти:

- Предотвратяването на отпадъци е най-ефикасният начин за подобряване на ресурсната ефективност и за намаляване на въздействието на отпадъците върху околната среда.
- Насърчаването на устойчивостта при производството и потреблението може да допринесе съществено за предотвратяването на образуването на отпадъци (ПОО).
- Някои суровини са от голямо значение за икономиката на Съюза и снабдяването с тях е свързано с голям риск.

С оглед на сигурността на доставките на тези суровини и в съответствие с инициативата за суровините, установена от Комисията, в нейното съобщение от 4 ноември 2008 г. относно „Инициатива за суровините: посрещане на нашите основни потребности от растеж и работни места в Европа“ и целите и целевите стойности на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Европейското партньорство за иновации в областта на суровините, държавите членки следва да предприемат мерки за насърчаване на повторната употреба на продукти, съдържащи значително количество суровини от изключителна важност, с цел предотвратяване на превръщането на тези материали в отпадъци.

Целенасоченото и ефективно планиране на политиките за предотвратяване на отпадъците може да се осъществи чрез разработване на програми за предотвратяване на отпадъците на различни териториални и организационни равнища.

В България изискването за разработване на Национална програма за предотвратяване на отпадъците се въведе в Закона за управление на отпадъците, приет през 2012 г., а първата за страната програма се разработи от МОСВ и одобри от МС в края на 2014 г. като част от Националния план за управление на отпадъците 2014-2020 г. В изпълнение на целенасочената държавна политика в областта община Ценово разработи и прие първата си Общинска програма за управление на отпадъците през 2017 г. Програмата е с период на действие до 2020 г.

Национална програма за предотвратяване образуването на отпадъците за периода 2021-2028 г. е втората за страната програма. В отговор на държавната политика общинската администрация изготвя настоящата втора програма на общинско ниво.

Предвид високия приоритет на предотвратяването на хранителните отпадъци на глобално ниво и изискванията на Директива (ЕС) 2018/851 от 30 май 2018 г. за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците, към настоящата програма се разработи отделна подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителните отпадъци, която следва стъпките на разработване и философията на настоящата програма за предотвратяване на образуването на отпадъците. Ето защо специфичните предизвикателства и мерки, отнасящи се до предотвратяване на хранителните отпадъци не се разглеждат в настоящата програма.

II. ОПРЕДЕЛЕНИЕ И МЯСТО В ЙЕРАРХИЯТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕТО НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ

Рамковата директива за отпадъците 2008/98/ЕО въвежда йерархия на управлението на отпадъците. Тя е крайъгълен камък на законодателство и политиката относно отпадъците. Тази последователност определя приоритетния ред на това какво представлява най-добрата възможност за околната среда в законодателството и в политиката относно отпадъците. Спазването на йерархията на управление на отпадъците гарантира най-високо ниво на съответствие с европейските документи за ефективно използване на ресурсите и кръгова икономика, поради което следва да се насърчава по всякакъв начин.

Йерархията задава пет възможни начина за институциите, бизнеса и домакинствата за справяне с отпадъците и дава приоритет на мерките в следната последователност:

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

- Предотвратяване на образуването на отпадъци;
- Подготовка за повторна употреба;
- Рециклиране;
- Друго оползотворяване, напр. оползотворяване за получаване на енергия;
- Обезвреждане (контролирано депониране, изгаряне без оползотворяване на енергията и др.).

При прилагането на посочената по-горе йерархия на отпадъците, държавите членки предприемат мерки за насърчаване на вариантите, които обезпечават най-благоприятните за околната среда резултати като цяло.

Предотвратяването на образуване на отпадъци е определено в Чл. 3, т. 12 от РДО, респективно в §1, т. 28 от ДР на ЗУО, като: „Мерките, взети преди веществото, материалът или продуктът да стане отпадък, с което се намалява:

- количеството отпадъци, включително чрез повторната употреба на продуктите или удължаването на жизнения им цикъл;
- вредното въздействие от образуваните отпадъци върху околната среда и човешкото здраве; или
- съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите“.

Имайки предвид съдържанието, дадено в определението на предотвратяването на отпадъците и високите екологични цели, които се поставят, мотото на предходната и на настоящата програма за предотвратяване на образуването на отпадъците е:

„Най-полезният отпадък е този, който въобще не е възникнал!“

Един от ефективните начини за предотвратяване на отпадъците е „повторна употреба“ на продуктите, за което в РДО е дадено следното определение: „Всяка дейност, посредством която продуктите или компонентите, които не са отпадъци, се използват отново за целта, за която са били предназначени“. Повторната употреба е средство за предотвратяване на отпадъците и не е дейност по третиране, тъй като се осъществява преди продуктът да е изхвърлен/предаден като отпадък. Типични действия за повторна употреба са действията на домакинствата да ремонтират домакински електрически електроуреди, дрехи, обувки, вместо да ги предадат за подготовка за повторна употреба, оползотворяване или в най-лошия случай-да ги изхвърлят с общия битов отпадък за депониране.

Повторната употреба следва да се разграничава от действието „подготовка за повторна употреба“, за което определението е следното „проверка, почистване или ремонт, операции по оползотворяване, посредством които продуктите или компонентите на продукти, които вече са предадени като отпадък/излезли от употреба продукти, се подготвят, така че да могат да бъдат повторно използвани без всякаква друга предварителна обработка“.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Основната разлика между „повторна употреба“ и „подготовка за повторна употреба“ е, че в първия случай материалът или предметът не е станал отпадък, докато в случаите на „подготовка за повторна употреба“, въпросният материал е изхвърлен/предаден като отпадък/непотребен продукт и след това се ремонтира и обработва, за да бъде пуснат на пазара като продукт втора употреба или дарен като такъв. Например, ако домакинство претapiцира мебели, а не ги изхвърли, това е действие по повторна употреба. Ако домакинството изхвърли/предаде същите мебели в център за подготовка за повторна употреба, мебелите се почистят и претapiцират с цел да се продадат/подарят за да се използват отново, това е действие за подготовка за повторна употреба.

Количества отпадъци, преминали действие за подготовка за повторна употреба се отчитат при изчисляване на целите за рециклиране на битовите отпадъци, поставени пред държавите членки, като право да отчитат тези количества за рециклирани има държавата, от които са събрани съответните отпадъци, а не в държавата, в която са преминали операцията „подготовка за повторна употреба“.

III. ОСНОВНИ УЧАСТНИЦИ В ДЕЙНОСТИТЕ ПО ПРЕДОТВРЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ

За да бъдат постигнати целите за ПОО, се изисква в най-висока степен участието на всички групи от обществения живот и на всички нива. Основните участници в тези процеси са:

- **Държава**

Държавата чрез законодателната и изпълнителната власт трябва да създаде ефективни предпоставки и регулации за подпомагане на участниците в дейностите по предотвратяване образуването на отпадъци, за да изпълни задължението си, съгласно РДО и ЗУО. За целта държавата може да предвиди в съответните нормативни актове, например, различни данъци и/или такси, които стимулират производства или потребление с по-малко отпадъци, да предвиди програми за финансово подпомагане прилагането на мерки за предотвратяване на отпадъците на всички нива, да въведе административно-регулаторни мерки, с които да се облекчи даряването на продукти, които биха се превърнали в отпадъци и др. Освен това по силата на чл. 49 и чл. 50 от ЗУО държавата трябва да прилага мерки за планиране като изготвя програма за предотвратяване на образуването на отпадъци. Въвеждането на разрешителни и регистрационни режими също е задължение на държавата, което е регламентирано в ЗУО, чрез които мерки могат да се предписват мерки по предотвратяване на отпадъците, когато е приложимо.

- **Общини**

Общините са отговорни за събирането на отпадъците на тяхната територия, като извършват тази дейност самостоятелно или чрез регионални сдружения. По силата на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

чл. 52 от ЗУО те са длъжни да изготвят програма за управление на отпадъците, чиято структура, цели и предвиждания отговарят на НПУО, включително за ПОО. Общините могат да се възползват активно от различни програми за изпълнението на проекти за ПОО, да организират и координират създаването и функционирането на местна общност, обединена около идеите за „нулеви отпадъци“, под тяхна координация да се осъществяват различни дарителски кампании и дейности, водещи до ПОО. За някои общини е наложително да се повиши човешкият ресурс в дългосрочен план.

Освен екологични, ще имат и икономически ползи от активни дейности по ПОО, тъй като съвременното управление и третиране на отпадъците изисква сериозни финансови ресурси и всеки тон предотвратени битови отпадъци е равносвален на спестени разходи от бюджета на общината за един тон третиране на битовите отпадъци.

• **Икономически и научни организации**

За предотвратяване на образуването на отпадъци икономическите субекти, подпомагани от научните среди, могат да разработят продукти и производствени процеси, които са екологосъобразни и с ниски нива на отпадъци и да оптимизират съществуващи процеси и продукти. Предлаганите на пазара продукти трябва да бъдат с по-дълъг живот, да са лесни за поправяне и да са произведени и търгувани без излишни опаковки. Тоест икономическите субекти, подпомагани от научни организации, могат да предприемат мерки, с които се отказват от производството на неекологосъобразни продукти. Засега този отказ е по-скоро добровolen и продиктуван от маркетингови или други съображения, но той може да стане и задължителен при разработване и влизане в сила на съответни закони, наредби и стандарти, например за екодизайн на продуктите.

• **Неправителствени организации**

Юридически лица с нестопанска цел, които подкрепят идеите за общество, стремящо се към нулеви отпадъци, могат да създадат платформи и доброволни мрежи за всички субекти, които имат желание да допринесат за реализация на тези политики, да осъществяват проекти за информационни и образователни кампании, както на национално, така и на местно ниво; да организират дарителски дейности, водещи до ПОО.

• **Домакинства**

Всеки потребител може да ограничи купуването на стоки, които водят до образуване на много отпадъци и по този начин да принуди производителите да спрат или поне да намалят производството на такива стоки, например стоки, които имат няколко опаковки. Домакинствата могат да удължат живота на редица продукти, които ползват в ежедневието си чрез ремонтирането им. На сегашния етап това означава потребителят да има такова съзнание, че дори да е готов да понесе ограничения в своите „удобства“, да вложи повече усилия и време за намаляване на отпадъците. Освен екологичните ползи, домакинствата могат да имат и икономически ползи чрез спестени разходи за нови продукти.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

IV. ЕВРОПЕЙСКИ ДОКУМЕНТИ, АДРЕСИРАЩИ ВЪПРОСИТЕ ЗА ПОО

Европейските стратегически документи от последните години променят философията и подхода към отпадъците, и по-конкретно предлагат преход от целенасочено управление на отпадъците като фактор, увреждащ околната среда, към политика на предотвратяване на тяхното образуване и ефективното им използване като ресурси.

Този подход цели прекъсване на връзката между икономическия растеж и генерирането на отпадъци, вредящи на околната среда и създаващи риск за човешкото здраве. Редица са политическите и законодателни актове, които адресират въпросите с ПОО и водят до намаляване количествата образувани отпадъци, например:

- Намаляване на потреблението на тънки пластмасови торбички за пазаруване

Политиката на ЕС в тази област се въвеждат чрез Директива (ЕС) 2015/720 от 29 април 2015 г. по отношение на намаляване на потреблението на тънки пластмасови торбички за пазаруване.

- Намаляване на потреблението на пластмасови продукти за еднократна употреба

Директива (ЕС) 2019/904 от 5 юни 2019 г. относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда, насърчава подходите на кръговата икономика, даващи приоритет на устойчивите и нетоксични продукти като се цели преди всичко да се намали количеството на образуваните пластмасови отпадъци и

- Специфични ключови мерки, препоръчани на държавите членки, съгласно Директива(ЕС) 2018/851 от 30 май 2018 г. за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците:
 - да насърчават проектирането, производството и използването на продукти, които позволяват ефективно използване на ресурсите и които са трайни и могат да бъдат ремонтирани, повторно употребявани и актуализирани;
 - да набележат продукти, съдържащи суровини с критично значение за ЕС, така че да се предотврати колкото е възможно превръщането на продукти, които съдържат такива суровини в отпадъци или да се рециклират.

V. ОПИСАНИЕ НА СЪЩЕСТВУВАЩИ/ПРИЛОЖЕНИ МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ И ОЦЕНКА НА ПОЛЗИТЕ ОТ ПРИЛАГАНЕ НА МЕРКИТЕ ЗА ПО

Анализът на изпълнението на Общинската програмата за предотвратяването на образуването на отпадъците 2016-2020 г. показва, че към последната година, за която има налични отчетни данни, редица мерки от плана за действие към програмата са изпълнени, като по-важните от тях са:

- Изпълнени са указанията за разработване на подпрограма за предотвратяване на образуването на отпадъци на територията на община Ценово, която е приета от общинския съвет;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

- Ограничена е продажбата на пластмасови торбички за пазаруване на територията на общината в резултат на прилагане на новата Наредба за определяне на реда и размера за заплащане на продуктова такса за пластмасови торбички за пазаруване, която транспонира Директива (ЕС) 2015/720 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2015 г. за изменение на Директива 94/62/ЕО по отношение на намаляване на потреблението на тънки пластмасови торбички за пазаруване.
- Съществена мярка, водеща до прилагането на политиката за намаляване образуването на отпадъците, е непрекъснато увеличаващата се в отчетния период такса за депониране на битовите отпадъци, която представлява икономически стимул за мерки в разглежданата област.

За периода 2014-2018 г. общото количество на образуваните битови отпадъци в страната намалява от 3 193 хил. т. на 2 862 хил. т. или общото намаление е 331 хил. т.

На територията на община Ценово, не се наблюдава ясно изразена тенденция. Количествата образувани битови отпадъци намаляват до 2018 г. (522 т.), през следващите две години има леко увеличение на количествата отпадъци, като през 2020 г. те са 938 т.

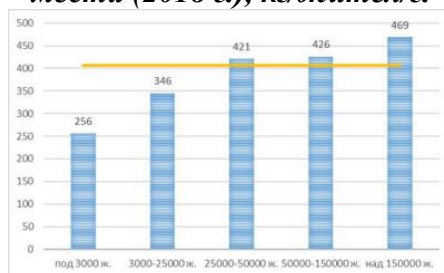
Таблица 1. Годишни количества битови отпадъци за периода 2014-2020 г.

Година	Смесен битов отпадък (тон)
2014	1 211,63
2015	733,81
2016	694,77
2017	714,60
2018	522,00
2019	733,80
2020	938,04

Източник: Община Ценово

Важен показател за управление на отпадъците е нормата на натрупване на отпадъците, представена като количеството на образуваните битови отпадъци за година на човек от населението. Нормата на натрупване на битовите отпадъци за 2018 г. в България е 407 кг/жител/година. През 2018 г. нормата на натрупване на битовите отпадъци за територията на община Ценово е 106 кг/жител/година, което е значително под средната за страната, определено в НПУО 2021-2028 г. за общини с население 3 000-25 000 жители – 346 кг/жител/година.

Фигура 2. Норма на натрупване по вид общини според размера на населените места (2018 г.), кг/жител/г.

Източник: НПУО 2021-2028

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Като цяло в периода 2008-2018 г. за страната се наблюдава неблагоприятна тенденция на увеличаване на количеството на образуваните производствени отпадъци въпреки колебанията в някои от годините.

VI. ЦЕЛИ И МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Настоящата Програмата за ПОО си поставя стратегическа и оперативна цели, които имат приемственост с целите на Националната програма за предотвратяване на отпадъците 2014-2020 г. и адресират принципите и препоръките на европейското законодателство в областта на предотвратяване на отпадъците.

По-конкретно целите на настоящата програма са:

Стратегическа цел

Прекъсване на връзката между икономическия растеж и подобряване благосъстоянието на хората, от една страна и от друга страна - нарастването на образуването на отпадъци и свързаното с това вредно влияние върху здравето на хората и околната среда.

Оперативна цел

Намаляване на количеството на образуваните отпадъци и на количествата на вредни вещества, съдържащи се в отпадъците.

Предвижда се целите да бъдат постигнати чрез конкретни мерки/дейности, които са представени в Плана за действие към настоящата програма. За всяка мярка са посочени срок за реализация, стойност и възможни източници на финансиране, очакван резултат от изпълнението на мярката, индикатори за проследяване на напредъка и изпълнението на мярката, отговорни институции (водеща и партньор/и).

Посочените в ОПУО 2021-2028 г. мерки ще бъдат изпълнявани в рамките на утвърдения бюджет на общината, съобразен с възможностите на община Ценово за съответната година.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Таблица 2. Програма за предотвратяване на образуването на отпадъци

№	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв)	Източник на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Стратегическа цел: Прекъсване на връзката между икономическия растеж и подобряване благосъстоянието на хората, от една страна и от друга страна - нарастването на образуването на отпадъци и свързаното с това вредно влияние върху здравето на хората и околната среда							
1	Намаляване на отпадъците от хартия и други офис консумативи, чрез изпълнение на националните и секторни програмни документи за „електронно управление“	0,3	„Програма за техническа помощ 2021-2027“	12/2028	Мерките за „електронно управление“ са реализирани в пълен обхват	Изпълнен проект за електронно управление	Община Ценово
2	Изготвяне на план за предотвратяване образуването на отпадъците в ежедневието на общинската администрация	0,4	Общински бюджет	12/2022	Създадени предпоставки за прилагане на мерките за ПОО на всички нива на администрацията	Изготвен план за предотвратяване образуването на отпадъците	Община Ценово
3	Изпълнение на мерки за предотвратяване образуването на отпадъци	8	Общински бюджет, отчисления по чл. 64 от ЗУО, ПОС	01/2022-12/2028	Предотвратени битови отпадъци в резултат на изпълнението на мерките	През 2028 г. в стойността на показателя „образувани битови отпадъци на жител от община Ценово“ е по-малка от стойността на същия показател през 2020 г	Община Ценово, външни изпълнители
4	Изготвяне и прилагане на планове от община Ценово за ПОО в общински социални, здравни, образователни и други общински звена и предприятия	2	Общински бюджет, отчисления по чл. 64 от ЗУО	12/2022-12/2027	Предотвратени битови отпадъци от общински звена като пример за останалите организации в общината	Брой разработени планове	Община Ценово

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

№	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв)	Източник на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
5	Изпълнение на непрекъснати целенасочени кампании за разясняване и предоставяне на информация за политиките по ПОО	4	ПОС, Общински бюджет, отчисления по чл. 64 от ЗУО	01/2022– 12/2028	Гражданите са запознати с ползите от ПОО и възможните действия от страна на домакинствата за прилагане на мерки за ПОО в ежедневието	Брой реализирани кампании на общинско ниво	Община Ценово, НПО, медии, външни организации
6	Включване в информационните кампании на организациите за МРО по схемата за разширена отговорност на производителя на въпросите за ПОО	1	В рамките на ежегодните бюджети за информационни кампании на организациите	Ежегодно до 2028 г	Проведени информационни кампании с включена тематика за ПОО	Брой реализирани информационни кампании с включени темите за ПОО от всяка от организациите за МРО	Община Ценово, Организации за МРО
7	Разширяване на участието на НПО, училища, университети, бизнес организации в Европейската седмица за намаляване на отпадъците	2	Общински бюджет, ПУДООС	Ежегодно до 2028	Разширяване познанията на гражданите и на обществото като цяло за ползите от ПОО	Брой организации, участвали ежегодно в Европейската седмица за намаляване на отпадъците	Община Ценово, НПО, бизнес организации
8	Повишаване на осведомеността относно практиките и поведението във връзка с устойчивото потребление, кръговата икономика, мониторинга на отпадъците, както и информационни и разяснителни кампании за заинтересованите страни и населението	2	ПОС	01/2022– 12/2028	Населението и бизнеса имат необходимите знания относно кръговата икономика, мониторинга на отпадъците	Брой проекти за територията на общината	Община Ценово, юридически лица с нестопанска цел

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

V.1.1. ПОДПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ХРАНИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ

Цел 1:

Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Програмата за устойчиво развитие до 2030 г., приета от Общото събрание на Организацията на обединените нации на 25 септември 2015 г., поставя цел за намаляване наполовина на хранителните отпадъци на глава от населението в световен мащаб при търговията на дребно и потребителите, както и за намаляване на загубите на храни по веригите на производство и доставки до 2030 г. Тези мерки следва да са насочени към предотвратяването и намаляването на хранителните отпадъци в първичното производство, преработването и промишленото производство, при търговията на дребно и разпространението по друг начин на храни, в ресторантите и заведенията за хранене, както и в домакинствата.

Проучване на ЕК на данни от държавите членки на ЕС показва, че хранителните отпадъци в ЕС-28 възлизат на около 88 млн. тона. Тази оценка е за 2012 г. и включва както годни за консумация храни, така и негодни за консумация части от храните. Това се равнява на 173 кг. хранителни отпадъци образувани на човек в ЕС. Общите количества храни, произведени в ЕС за 2011 г., възлизат на около 865 кг/човек, което означава, че около 20% от общо произведените храни се превръщат в отпадъци.

Предвид поставените цели на глобално ниво и значителното разхищение на храни в европейските страни, в Директива 2018/851 от 2018 г. за изменение на Рамковата директива за отпадъците от 2008 г., се призовава държавите от ЕС да намалят хранителните отпадъци на всеки етап от веригата на доставки на храни, да наблюдават нивата на хранителните отпадъци и да докладват за постигнатия напредък с цел постигане на целта за намаляване на хранителните отпадъци на територията на целия ЕС с 30% до 2025 г. и с 50% до 2030 г. Независимо, че посочените количествени цели не са задължителни, като се вземат предвид екологичните, социалните и икономическите ползи от предотвратяването на хранителните отпадъци, се изисква държавите членки да въведат в своите програми за предотвратяване на отпадъците конкретни мерки за предотвратяване на хранителните отпадъци, включително информационни и образователни кампании, които показват начините за предотвратяване на хранителните отпадъци. Освен това държавите членки трябва да измерват напредъка в намаляването на хранителните отпадъци. За предотвратяване на хранителните отпадъци държавите членки следва да предвидят стимули за събиране на непродадените хранителни продукти на всички етапи от веригата на доставка на храни, както и за тяхното безопасно преразпределяне, включително на благотворителни организации. С цел намаляване на хранителните отпадъци от особено значение е да се повиши информираността на потребителите относно значението на датата на трайност („годно до“ и „най-добър до“).

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

За да помогне на държавите членки на ЕС в постигането на целите за намаляване наполовина на хранителните отпадъци, с Директива 2018/851 от 2018 г. ЕК се ангажира да:

- разработи обща методология на ЕС за измерване на количеството на хранителните отпадъци и определяне на подходящи показатели;
- създаде платформа с участието на държавите членки и заинтересованите страни с цел да допринесе за постигането на целите за устойчиво развитие по отношение на хранителните отпадъци чрез обмен на най-добри практики и оценка на постигнатия във времето напредък;
- предприеме мерки за разясняване на законодателството на ЕС относно отпадъците, храните и фуражите и за улесняване на даряването на храна, както и на използването на продукти, които вече не се използват за храна;
- проучи начини за подобряване на използването на посочените дати, особено „най-добър до“, върху храните от участниците в хранителната верига и тяхното разбиране от потребителите.

През 2017 г., Комисията подготви Насоки на ЕС за улесняване даряването на храни. В тези насоки са определени ролята и задълженията на участниците при преразпределянето на храни; дейности на организациите за преразпределяне и благотворителност; сортиране на хранителни излишъци за преразпределяне; възможност за проследяване; определяне на основната и юридическата отговорност при възникване на проблеми с безопасността на храните; последици за преразпределянето на хранителни излишъци, изисквания за информация за предварително опаковани храни и пр.

Създадената Платформа на ЕС относно загубите и разхищението на храни разработи и в края на 2019 г. издаде „Препоръки за действие за предотвратяване на разхищението на храни“. Препоръките са ориентирани към бъдещето и включват набор от хоризонтални или „междусекторни“ препоръки, които са общи за различните етапи на веригата на стойността на храните, често включват множество участници и са необходими за постигане на глобалните цели по отношение на загубите и разхищението на храни. Някои от тях са насочени към специфични горещи точки, като разхищение на храни на равнище потребители, което изисква допълнително разглеждане, проучване и целенасочени действия от страна на всички заинтересовани страни. Препоръките са отправени както към публични, така и към частни организации, като предлагат подходящи действия за конкретни участници и, което е важно, призовават за сътрудничество между различните заинтересовани участници. Въпреки че препоръките не са изчерпателен списък на всичко, което може и трябва да се направи, за да се предотвратят загубите и разхищението на храни, те предоставят важна насока за всички участници, включително самите граждани на ЕС.

ЕК създаде и мрежа на Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица (FEAD) за обмен на опит и добри практики между заинтересованите страни по линия на FEAD. Това е форум, в който партньорските организации могат да споделят

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

своя опит с дарените храни: [FEAD Community - Employment, Social Affairs & Inclusion - European Commission \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/food/communitarian/fead/).

С цел измерване на напредъка по намаляване на хранителните отпадъци и улесняване обмена на добри практики в рамките на Съюза (както между държавите членки, така и между стопанските субекти в областта на храните), ЕК установи обща методика за такова измерване (делегирано Решение (ЕС) 2019/1597 на Комисията от 2019 г. за установяване на обща методика и минимални изисквания за качество за еднаквото измерване на количествата хранителни отпадъци), както и формат за докладване на данни за хранителните отпадъци и за представяне на доклада за проверка на качеството (Решение за изпълнение (ЕС) 2019/2000 на Комисията от 2019 г. за установяване на формат за докладване на данни за хранителните отпадъци и за представяне на доклада за проверка на качеството в съответствие с Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета). Въз основа на тази методика докладването на данните за равнищата на хранителните отпадъци трябва да се осъществява от всяка държава членка на годишна основа.

ЕК има задача до края на 2023 г. да проучва данните за разхищаването на храни, предоставяни от държавите членки в съответствие с приетата единна методика, с цел да прецени дали е удачно да се определи цел за намаляване на хранителните отпадъци, която да бъде постигната до 2030 г. и се очаква ЕК да предостави на Европейския парламент и на Съвета доклад, придружен, ако е целесъобразно, от законодателно предложение.

II. СИТУАЦИЯТА В БЪЛГАРИЯ

Политиката на страната по отношение на хранителните отпадъци е отразена в следните стратегически и нормативни документи:

- Национален план за управление на отпадъците 2014-2020 г. , който включва мерки както за третиране на хранителни отпадъци, така и мерки за предотвратяване на тяхното образуване, напр. мярка към общинските администрации за включване в общинските програми по управление на отпадъците на конкретни мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци (в т.ч. и хранителни отпадъци);
- Национален стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020 г., който предвижда мерки, насочени към намаляване на депонираните биоразградими, в т.ч. хранителни отпадъци и конкретно за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци, като например домашното компостиране;
- Закон за храните. Глава четвърта „Хранително банкиране“ от закона определя дейностите по хранителното банкиране, изискванията към производители и търговци на храни към начина на маркиране на храни, предназначени за даряване, както и изисквания за наличие на система за отчетност на операторите на хранителни банки.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Законът за управление на отпадъците не включва определение за „хранителни отпадъци“, а хранителните отпадъци са включени в определението за „биоотпадъци“.

Съгласно това определение хранителните отпадъци обхващат: „хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.“ Директива ЕС 2018/851 дава следното определение: „хранителни отпадъци“ са всички храни, които са се превърнали в отпадъци“ и препраща към определението за „храни“ в чл. 2 от Регламент (ЕО) №178/2002 на Европейския парламент и на Съвета:

„По смисъла на настоящия регламент „храни“ (или „хранителни продукти“) означава всяко вещество или продукт, независимо дали е преработен или не, частично преработен или непреработен, който е предназначен за или основателно се очаква да бъде приет от хора. Понятието „храни“ включва напитки, дъвки и всякакви вещества, включително вода, които са умишлено вложени в храните по време на тяхното производство, приготвяне или обработка. То включва водата след точката на съответствие, съгласно определението в чл. 6 от Директива 98/83/ЕО и без да се засягат изискванията на Директиви 80/778/ЕИО и 98/83/ЕО. Понятието „храни“ не включва:

- фуражи;
- живи животни, освен ако не са подготвени за пускане на пазара за консумация от човека;
- растения преди прибиране на реколтата;
- медицински продукти по смисъла на Директиви 65/65/ЕИО (21) и 92/73/ЕИО (22) на Съвета;
- козметични средства по смисъла на Директива 76/768/ЕИО на Съвета (23);
- тютюн и тютюневи изделия по смисъла на Директива 89/622/ЕИО на Съвета (24);
- наркотични или психотропни вещества по смисъла на Единната конвенция на Обединените нации за наркотичните вещества от 1961 г. и Конвенцията на Обединените нации за психотропните вещества от 1971 г.;
- остатъчни вещества и замърсители.“

В България (както и в останалите държави членки) все още не са налични прецизни данни относно генерирането на хранителни отпадъци по сектори, съгласно общоевропейската методика, приета през 2019 г. Въпреки това на основата на данни от ИАОС и предвид Наредба №2 за класификация на отпадъците са направени оценки за количествата на хранителните отпадъци на територията на България, съответно и в община Ценово.

Общото количество на хранителните отпадъци в страната през 2018 г. възлиза на близо 500 хил. тона, от които близо 57% са хранителните отпадъци с битов характер.

Следва да се отбележи, че в количествата на последните не са включени потенциалните количества на хранителни отпадъци, които може да се предположи се

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

съдържат в „ситна фракция<4см“ (която се отчита в Националната методология за морфологичен анализ на битовите отпадъци).

Основният сектор, генериращ хранителни отпадъци на територията на общината, са битовите отпадъци. Според анализа на морфологичния състав на генерираните битови отпадъци, общото количество на хранителните отпадъци за територията на община Ценово за 2019 г. възлиза на 44 тона. Намалването на количествата хранителни отпадъци е необходимо по всички източници на образуване и най-вече хранителните отпадъци с битов характер и от преработка и производство на храни.

III. ЕВРОПЕЙСКИ РАЗПОРЕДБИ В ПОДКРЕПА НА ДАРЯВАНЕТО НА ХРАНИ

- Разпоредби относно данък добавена стойност (ДДС)

На 7 декември 2012 г. Комитетът по ДДС на ЕС постигна съгласие относно насоки за гарантиране на еднаквото прилагане на Директивата за ДДС в държавите членки на ЕС. Насоките дават конкретни указания относно прилагането на чл. 16 и 74 по отношение на даряването на храни:

„Комитетът по ДДС единодушно приема, че даряването на храни на нуждаещите се, извършено безвъзмездно от данъчнозадължено лице, се счита за възмездна доставка на стоки в съответствие с чл. 16, първа алинея от Директивата за ДДС освен в случаите, когато дарението отговаря на определените от държавата членка условия, за да се счита за подарък с малка стойност по смисъла на чл. 16, втора алинея от Директивата за ДДС.“

Комитетът по ДДС единодушно приема, че в случаите когато такова дарение трябва да се третира като възмездна доставка на стоки, данъчната основа е покупната цена на дарените стоки (или сходните стоки, или при липса на покупна цена – себестойността), коригирана в съответствие със състоянието на тези стоки към момента на даряването, както е предвидено в чл. 74 от Директивата за ДДС.“

- Фонд за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица и дарения на храни (FEAD)

Храната, която се разпределя от партньорските организации, може да бъде закупена със средства на FEAD, но може също така да бъде дарена. Оперативна програма на FEAD може да предвижда финансиране за дарения на храни, при които храната се дарява на партньорска организация и се разпределя безвъзмездно на най-нуждаещите се лица. Разходите на партньорските организации за събирането на дарената от дарителя храна и за нейното транспортиране, съхраняване и разпределяне на най-нуждаещите се лица може да бъдат покрити със средства от FEAD. По този начин FEAD може да допринесе за намаляване на хранителните отпадъци. FEAD може да подкрепя и дейности за повишаване на осведомеността, които партньорските организации извършват сред потенциалните дарители.

- Обща организация на пазарите на селскостопански продукти

Мерките за предотвратяване и управление на кризи в рамките на общата организация на пазарите на селскостопански продукти (ООП) предлагат на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

организациите на производителите възможността да изтеглят от пазара определени количества плодове и зеленчуци. Предвид факта, че производството на плодове и зеленчуци е подложено на значителни колебания и че продуктите са сезонни и много бързо развалящи се, режимите за изтегляне от пазара улесняват управлението на пазарния излишък, който може да възникне. Финансова подкрепа, изцяло за сметка на бюджета на ЕС, се предоставя, ако изтеглените от пазара плодове и зеленчуци биват предназначени за безвъзмездно разпределяне на продукти посредством благотворителни организации (в рамките на 5 % от обема на търгуваната продукция за всяка ОП).

- Срок на годност („използвай преди“) и минимална трайност („най-добър до“)

Определянето на датите за срок на годност („използвай преди“) и минимална трайност („най-добър до“) е отговорност на производителите на храни. С изключение на яйцата за консумация, законодателството на ЕС не определя начините, по които се определя отбелязването на датите (т.е. избора на срока на годност („използвай преди“) и на минимална трайност („най-добър до“) или срока на съхранение на продукта). Докато консумацията на храни след изтичането на срока на годност може да породи опасения, свързани с безопасността, след изтичането на срока на минимална трайност („най-добър до“) храните все още са безопасни за консумация, при условие че са спазени инструкциите за съхранение и опаковката не е повредена. По отношение на срока на минимална трайност („най-добър до“) производителите гарантират качеството на храните (например хрупкавост, цвят, вкус...) и съответствието с обявеното върху етикета (например хранителни претенции относно нивото на витамин С в дадена храна) до изтичането на срока на минимална трайност.

IV. ЦЕЛИ И МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ХРАНИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 г.

Настоящата Подпрограма за предотвратяване образуването на хранителните отпадъци си поставя стратегическа и оперативна цел, съвместими с целите на Националната програма за предотвратяване на образуването на отпадъци 2021-2028 г. и адресира принципите и препоръките на европейското законодателство в областта на предотвратяване на хранителните отпадъци. По-конкретно целите на настоящата програма са:

Стратегическа цел

Прекъсване на връзката между икономическия растеж и подобряване благосъстоянието на хората, от една страна и от друга страна - нарастването на образуването на хранителните отпадъци и свързаното с това вредно влияние върху здравето на хората и околната среда.

Оперативна цел

Намаляване на количеството на образуваните хранителни отпадъци

Предвижда се целите да бъдат постигнати чрез конкретни мерки/дейности, които са представени в Плана за действие към настоящата програма.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Таблица 3. Подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци

№	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв)	Източник на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Стратегическа цел: Прекъсване на връзката между икономическия растеж и подобряване благосъстоянието на хората, от една страна и от друга страна - нарастването на образуването на хранителни отпадъци и свързаното с това вредно влияние върху здравето на хората и околната среда							
1	Изпълнение на мерките за ПО на хранителните отпадъци от общината	2	Общински бюджет	Ежегодно до 2028	Предотвратени хранителни отпадъци в резултат на изпълнението на мерките	Брой изпълнени мерки за ПО на хранителните отпадъци	Община Ценово, партньори
2	Изготвяне и прилагане на планове за ПО на хранителни отпадъци в общински социални, здравни, образователни и други общински звена и предприятия, общински пазари и др. където се образуват хранителни отпадъци	0,3	Общински бюджет	12/2022 за изготвянето; 12/2028 за прилагането	Предотвратени хранителни отпадъци от общински звена като пример за останалите организации в общините	Брой изпълнени мерки за ПО на хранителните отпадъци	Община Ценово, партньори
3	Изпълнение на демонстрационни проекти за предотвратяване на хранителните отпадъци	8	InvestEU	01/2022-12/2026	Изпълнени проекти за предотвратяване на хранителни отпадъци от бита, ресторантьорство и туризъм, и реализирани и разпространени добри практики	Брой проекти за територията на общината	Община Ценово, юридически лица със стопанска цел

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Цел 2:

Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци

Постигането на Цел 2 ще се осъществи чрез три програми:

- Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци;
- Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради;
- Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО.

V.2. ПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ПОДГОТОВКА ЗА ПОВТОРНА УПОТРЕБА И ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ

Целите за рециклиране на битовите отпадъци, които страната си е поставила да постигне поетапно до 2035 г., са както следва:

- до 1 януари 2020 - най-малко 50 на сто от общото им тегло;
- до 1 януари 2025 - най-малко 55 на сто от общото им тегло;
- до 1 януари 2030 - най-малко 60 на сто от общото им тегло;
- до 1 януари 2035 - най-малко 65 на сто от общото им тегло.

Целите се изпълняват от община Ценово чрез РСУО за регион Борово (Бяла), в съответствие с решението, взето от Общото събрание на „Регионална система за управление на отпадъците в регион Борово (Бяла)“.

Важна предпоставка за постигане на целите за намаляване количествата на депонираните отпадъци и увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци са и част от действията, предприети през последните години в това направление, а именно:

- ясно определената отговорност на общините за управление на битовите отпадъци, включително поставените цели за рециклиране;
- определянето на задължителни количествени цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло;
- въведеното законово изискване към административните, стопанските, образователните, търговските и други подобни обекти, които генерират битови отпадъци, да събират разделно отпадъците от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метал и да сключват договори за предаването им на оторизирани за такава дейност фирми и организации;
- въвеждането на икономически инструменти, стимулиращи общините да подобрят показателите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци (отчисления за депониране на всеки тон битови отпадъци), като тези от тях, които изпълнят посочените цели за рециклиране на битовите отпадъци се освобождават от 50% от дължимите отчисления за депониране;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

- друг икономически стимул по отношение на осигуряване от общините на площадки за предаване на разделно събрани отпадъци от гражданите и фирми е освобождаването на общините от допълнително заплащане с 15% завишение на дължимите отчисления за депониране, за общини, които не изпълнят задължението си за осигуряване на посочената инфраструктура;
- нормативно осигурената възможност общините да използват натрупаните суми от заплатените от тях отчисления за депониране за финансиране на инвестиционни разходи за рециклиране и друго оползотворяване на битовите отпадъци;
- вече функционират инсталации за отделяне на полезните компоненти от битовите отпадъци като резултат от изграждането им посредством публично-частно партньорство между организациите по оползотворяване за отпадъци от опаковки, както и финансово подпомагане чрез ПУДООС, на някои от тях.

„Регионална система за управление на отпадъците в регион Борово (Бяла)“
включва:

- Клетка за депониране с площ 16,06 дка с капацитет, съгласно КР № 499-Н0/2014 г. – 65 450 т. или 39 т./24 ч;
- Инсталация за сепариране на отпадъци с проектен капацитет 4 т./час за работа 5 дена седмично в една смяна на непълно работно време и годишен капацитет 6 800 т./год.;
- Инсталация за компостиране на отпадъци (зелени отпадъци) с проектен капацитет 3000 т./год. или 12,5./24 ч.

Регионалната система за управление на отпадъците включва депо за неопасни отпадъци, от което първоначално е изградена първа клетка, инсталация за механично третиране, състояща се от инсталация за сепариране на постъпващите отпадъци и инсталация за третиране на биологично разградимите сепарирани отпадъци и разделно събраните зелени такива, пречиствателна станция за отпадъчни води и други спомагателни съоръжения, обслужващи сгради. Към изградените инсталации и съоръжения със спомагателна функция е следната моторизирана техника: мини челен товарач, два броя челни товарачи, компактор, товарен автомобил, обръщач на компостни купове, шредер и сито.

Смесено събраните битови отпадъци се транспортират до площадката на Регионалната система за управление на отпадъците със сметосъбираща техника. Същите преминават през електрона взна за отчитане на входящото количество отпадъци, където се извършва и визуалната им проверка, след което сметосъбиращата техника ги транспортира до зоната за приемане в инсталацията за механично сепариране/инсталацията за компостиране на зелени отпадъци или към клетка 1 на депото. В инсталацията за механично сепариране се осъществява отделяне на рециклируемите и органичните отпадъци от потока смесени отпадъци: стъкло, смесена хартия, фолио, PE/PP, PET, черни метали, цветни метали, RDF и органични фракции подлежащи на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

компостиране. На изхода от инсталацията за механично сепариране рециклируемите материали се балират, след което се насочват за съхраняване в склад до тяхната реализация, биоразградимите отпадъци се насочват към зоната за компостиране, а остатъците, които не могат да бъдат използвани за рециклиране или оползотворяване се насочват към клетка 1 на депото за депониране.

Технология на депониране включва: разтоварване, разстилане с уплътняване и запръстяване.

Експлоатацията започва от Клетка 1. Депонирането започва от най-ниската точка на клетката, като в началото компактора прибутва отпадъците от края на площадката към най-ниската точка на клетката, като оформя път от тях. Това се прави, за да не стъпва компактора върху дренажните тръби. След разтоварване на отпадъците се пристъпва към разстилането и уплътняването им до достигане на проектна плътност на пластове от 20- 30 см. Тези процеси се извършват върху определен работен участък за деня. С разриването и пробутването на отпадъците за деня се оформя пресечена пирамида с височина 2 м. и странични откоси с наклон 1:2,5. След завършването на даден хоризонт до проектната кота се насипва междинен изолационен слой от пръст или стабилизирана органична фракция от механично-биологично третиране с дебелина 15 см., които се компактират.

Предназначението на този слой е да спре разнасянето във въздуха на по леки частици, да предотврати възникване и разпространение на пожари и подходяща среда за развитие на насекоми и гризачи. По този начин се оформят хоризонтите депонирани и уплътнени твърди битови отпадъци с височина 1 м.

По проект е заложено изграждането на 6 вертикални кладенци за събиране на образуваното количество биогаз, като разстоянието между тях ще бъде най-малко 50 м. Сондажите ще бъдат с диаметър не по-малък от 80 см. През отчетния период не е започнало тяхното изграждане.

В община Ценово липсват данни за разделно събраните отпадъци от опаковки (хартия, картон, пластмаса, метал, стъкло) на територията на общината.

През 2020 г. общото количество събрани отпадъци на територията на община Ценово е 938,040 т. Количеството депонирани отпадъци е 609,431 т., а останалите 328,609 т. са рециклирани или компостирани.

През 2019 г. количеството на събрани отпадъци е 733,800 т., от тях депонирани са 478,150 т., а останалите 255,650 т. отпадъци са рециклирани или компостирани.

В община Ценово е въведена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, съгласно Договор за безвъзмездно предаване между община Бяла и общините на РСУО за регион Борово (Бяла), на община Ценово са предадени общо 226 бр., от които 113 бр. жълти (пластмаса, хартия и метал) и 113 бр. зелени (стъкло).

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Община Ценово има сключен договор с „Трансинс Батери“ ООД за разделно събиране, съхраняване и предаване за предварително третиране, рециклиране, оползотворяване, и/или обезвреждане на негодни за употреба батерии и акумулатори, образувани на територията на община Ценово.

Община Ценово има сключен договор с „Трансинс технорециклираща компания“ АД за разделно събиране и предаване за предварително третиране, рециклиране, оползотворяване, и/или обезвреждане на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване.

Община Ценово има сключен договор с „Национална компания за събиране и оползотворяване на отработени масла“ ООД за сътрудничество за дейностите по събиране и временно съхраняване на отработени масла и предаването им за оползотворяване.

РСУО за регион Борово (Бяла) е включено в индикативните списъци по Приложения № 8 и 9 към НПУО 2021-2028 за:

- Изграждане на инсталации за третиране на биоразградими отпадъци във връзка със задълженията за разделно събиране на хранителни отпадъци;
- Изграждане на депа за битови отпадъци, допълнителни клетки и довеждаща инфраструктура.

Съгласно тези индикативни списъци на територията на Община Ценово не са предвидени нови съоръжения.

Приемането и прилагането на Национален стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020 г., изигра съществена роля за прилагане на нов подход към биоразградимите отпадъци, увеличаване на количествата на рециклираните биоразградими отпадъци чрез създаване и постепенно разширяване на системите за разделно събиране и изграждане на инфраструктура за рециклиране на зелени, а в последните години - и за рециклиране на хранителни отпадъци, които до приемането на Плана почти изцяло се депонираха. Планът анализира и адресира и мерки за намаляване на депонирането на други потоци биоразградими отпадъци – основно хартия и картон, като количествата депонирани отпадъци от този вид също се намалиха чрез развитие на системите за разделно събиране и инфраструктурата за рециклиране и особено на отпадъците от опаковки от хартия и картон.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Таблица 4. Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци

№	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв)	Източник на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Стратегическа цел:							
Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци							
1	Създаване на център за подготовка за повторна употреба и поправка, и/или друг начин за предотвратяване на отпадъците	50	ПОС	01/2022-12/2025	Създаден център за подготовка за повторна употреба и поправка	Приключил проект	Община Ценово, партньори
2	Изграждане на инсталации за третиране на биоразградими отпадъци	8 000	ПОС	2026	Изградена инсталация за третиране на биоразградими отпадъци	Приключил проект	РСУО Борово (Бяла)
3	Разработване на модел за оптимизиране на процеса на управление на битовите отпадъци от община Ценово	20	ПОС	01/2022-12/2025	Разработен и тестван модел за оптимизиране на процеса на управление на битовите отпадъци	Намаляване на дела на битовите отпадъци в РД	Община Ценово, партньори
4	Широко информиране на населението за точните местонахождения на площадките за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци, вид и количество на отпадъците, които да се оставят на тези площадки и др.	1	Общински бюджет, отчисления по чл. 64 от ЗУО	01/2022-12/2026	Обществеността е информирана относно местонахождението на площадките за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци и вида и количествата на отпадъците, които могат да бъдат предавани	Публикувана информация	Община Ценово
5	Провеждане на информационни кампании за разделно събиране, подготовка за повторна употреба и рециклиране на	5	Общински бюджет, ПОС	01/2022-12/2028	Гражданите и фирмите са информирани за реда, начина и ползите от разделното събиране и	Брой проведени кампании	Община Ценово, партньори

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

№	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв)	Източник на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
	битовите отпадъци като ресурси в съответствие с мерките, предвидени в общинската програма за управление на отпадъците				оползотворяване на битовите отпадъци		
6	Ежегодно провеждане на две кампании за разделно събиране на отпадъци от стара хартия и други материали (в края и в началото на учебната година)	5	Общински бюджет, отчисления по чл. 64 от ЗУО	Ежегодно до 2028	Допълнителни количества разделно събрани отпадъци	Брой проведени кампании	Община Ценово, партньори
7	Осигуряване на необходимото техническо оборудване за общинска администрация, с което служителите, отговарящи за отпадъците, да извършват проверки	1	Общински бюджет	Ежегодно до 2028	Повишена ефективност и възможност за извършване на планови и извънпланови проверки	Брой предоставено оборудване	Община Ценово
8	Изготвяне на морфологичен анализ на отпадъците в община Ценово	10	ПУДООС		Актуален анализ на отпадъците	Изготвен морфологичен анализ на отпадъците	Община Ценово

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

V.3. ПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ И ОТПАДЪЦИ ОТ РАЗРУШАВАНЕ НА СГРАДИ

Строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради се характеризират с висок потенциал за рециклиране и повторна употреба, като някои от техните компоненти имат висока ресурсна стойност. Правилното управление на строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради допринася за постигането на устойчивост и подобряване качеството на живот. Поради тази причина отпадъците от строителство и разрушаване са определени като ключов аспект в пакета за кръгова икономика, представен от ЕК през 2015 г. Според РДО до 2020 г. подготовката за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване следва да се увеличи най-малко до 70% от общото им тегло, като се изключват незамърсени почви, земни и скални маси от изкопи в естествено състояние. Целите не са променени с приетата Директива (ЕС) 2018/851 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 г. за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците.

В националното законодателство заложената крайна цел за рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване до 1 януари 2020 г. от най-малко 70 на сто от общото тегло на отпадъците също не е променяна и се запазва и за периода на НПУО 2021-2028 г.

Важна предпоставка за постигане на целите са част от действията, предприети за постигане на тези цели до момента, а именно одобрените нормативни разпоредби в ЗУО и в Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали от 2017 г.

В тях са разграничени ясно отговорностите на общинските, регионалните и централните институции, като са поставени следните ключови изисквания:

- Възложителят на инвестиционен проект е отговорен за изпълнението на целите за рециклиране на строителните отпадъци.
- Възложителят е длъжен да разработи План за управление на строителните отпадъци като задължителна част от строителната документация за инвестиционния проект за издаване на разрешение за строеж и се одобрява заедно с целия проект. Изпълнението на Плана за управление на строителните отпадъци осигурява проследимост на количествата на отпадъците от момента на тяхното образуване до предаването им за оползотворяване или крайно обезвреждане.

Въвеждането на този механизъм улеснява осъществяването на контрол от страна на компетентните органи за изпълнение на изискванията на наредбата, както превантивно – на етап издаване на разрешение за строеж, така и последващо – при контрол на изпълнението на строителните дейности и в процедурата на въвеждане в експлоатация на обекта.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

- Възложителите на инвестиционни проекти, финансирани с публични средства, са отговорни за влягане в строежите на определен процент материали от рециклирани строителни отпадъци или материално оползотворяване в обратни насипи.
- Възложителите на СМР и/или премахването на строежи извън предходната точка осигуряват селективното разделяне и материално оползотворяване на определени видове отпадъци в минимални количества.

На територията на община Ценово няма съоръжения за третиране/обезвреждане на строителни отпадъци.

Липсват данни за количествата генерирани строителни отпадъци за територията на община Ценово.

На територията на Община Ценово няма депа или съоръжения за предварително третиране на строителни отпадъци, които се образуват на територията на Общината. Практиката показва, че в повечето случаи строителните отпадъци се оползотворяват за последващи строителни работи.

Община Ценово е закупила камион за извозване на 6 м³ метални контейнери, които са предназначени за растителни и строителни отпадъци и при заявяване на контейнер за строителни отпадъци, такъв ще се предоставя на заявителите лица срещу такса и в последствие ще се извозва от общината до Регионално депо Бяла.

Програмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради съдържа както инвестиционни мерки, така и „меки“ мерки.

Посочените в ОПУО 2021-2028 г. мерки ще бъдат изпълнявани в рамките на приетия общински бюджет за съответната година.

Меките мерки са основно насочени към успешното прилагане на практика на нормативната уредба, както и към повишаване на информираността и капацитета в разглежданата област.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Таблица 5. Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради

№	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв)	Източник на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Стратегическа цел:							
Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци							
1	Разделно събиране и рециклиране на строителни отпадъци, вкл. в индустриални зони при доказана необходимост	20	InvestEU; Общински бюджет	01/2023- 12/2028	Намален риск за околната среда и човешкото здраве от вредното въздействие на тези групи отпадъци	Приключил проект	Община Ценово, партньори
2	Прилагане на контрол за изпълнение изискванията на ЗУО относно строителните отпадъци и Наредбата за строителните отпадъци	5	Общински бюджет	Постоянен	Проверки относно спазване на изискванията за строителни отпадъци; брой извършени проверки	Спазване на нормативните изисквания	Община Ценово
3	Включване в тръжните документи за строителство на сгради на изискването за влагане в строежите на рециклирани строителни материали	0	-	Постоянен	2021-2023 - 2%; 2024-2028 - 2,5%	2028-2,5%	Община Ценово, изпълнители на обществени поръчки
4	Включване в тръжните документи за строителство на пътища на изискването за влагане в строежите на рециклирани строителни	0	-	Постоянен	2021-2023 - 8%; 2024-2028 -10%	2028 -10%	Община Ценово, изпълнители на обществени поръчки
5	Включване в тръжните документи за рехабилитация, основен ремонт и реконструкция на пътища на изискването за влагане в	0	-	Постоянен	2021-2023 - 2%; 2024-2028 -3%	2028 -3%	Община Ценово, изпълнители на обществени поръчки

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

№	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв)	Източник на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
	строежите на рециклирани строителни материали						
6	Включване в тържните документи за строителство, реконструкция и основен ремонт на други строежи от техническата инфраструктура на изискването за влягане в строежите на рециклирани строителни материали	0	-	Постоянен	2021-2023 - 5%; 2024-2028 -8%	2028 -8%	Община Ценово, изпълнители на обществени поръчки
7	Включване в тържните документи за строителство на изискването за оползотворяване на строителни отпадъци в обратни насипи	0	-	Постоянен	2021-2022 - 8% 2023-2024 - 9% 2025 - 10% 2026-2028 - 11%	2028 - 11%	Община Ценово, изпълнители на обществени поръчки
8	Изграждане на площадка за разделно събиране и третиране на строителни отпадъци	100	ПООС 2021- 2027	01/2023	Намален риск за околната среда и човешкото здраве от вредното въздействие на отпадъците	Брой изградени площадки - 1	Община Ценово

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

**V.4. ПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И
ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА МРО**

Съгласно ЗУО „Масово разпространени отпадъци“ са отпадъци, които се образуват след употреба на продукти от многобройни източници на територията на цялата страна и поради своите характеристики изискват специално управление. Съгласно националното законодателство са поставени годишни количествени цели за рециклиране и оползотворяване на шест групи масово разпространени отпадъци:

- Отпадъци от опаковки;
- ИУМПС;
- ИУЕЕО;
- Отпадъчни масла и нефтопродукти;
- Отпадъци от гуми;
- Отпадъци от батерии и акумулатори.

Целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, ИУМПС, ИУЕЕО и от батерии и акумулатори са заложили на общоевропейско ниво, а в България са поставени и се изпълняват национални количествени цели и за отпадъци от гуми и за отпадъчни масла и нефтопродукти. Целите за оползотворяване и рециклиране на шестте групи МРО на територията на цялата страна се изпълняват успешно чрез въведените схеми за разширена отговорност на производителя. Поставени са изисквания за ясно определяне на ролите на отделните заинтересовани страни, ефективността на разходите, определянето на вноските, които производителите заплащат, изисквания за прозрачност, както и системи за отчитане и ефективен контрол на дейността на схемите.

Таблица 6. Заложени цели за МРО по години

Група МРО	Цели
Отпадъци от опаковки	До 2025 г.: 65% от теглото на образуваните отпадъци от опаковки се рециклира, в т.ч.: ○ Пластмаси: 50% ○ Дърво: 25% ○ Черни метали: 70% ○ Алуминий: 50% ○ Стъкло: 70% ○ Хартия и картон: 75% До 2030 г.: 70% от теглото на образуваните отпадъци от опаковки се рециклират, в т.ч.: ○ Пластмаси: 55% ○ Дърво: 30% ○ Черни метали: 80% ○ Алуминий: 60% ○ Стъкло: 75% ○ Хартия и картон: 85%
ИУМПС	Ежегодно: ниво на повторна употреба и оползотворяване, не по-ниско от 95% от теглото на всяко ИУМПС

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Група МРО	Цели
	Ежегодно: ниво на повторна употреба и рециклиране, не по-ниско от 85% от теглото на всяко ИУМПС
ИУЕЕО	Ежегодно: разделно е събрано мин. 65% от средното тегло на пуснатото на пазара ЕЕО през предходните три години
Отпадъци от отработени масла	Ежегодно: мин. 40% от количеството масла, пуснати на пазара през съответната година
Отпадъци от гуми	Ежегодно: не по-малко от 50% от количеството гуми, пуснати на пазара на РБ през текущата година се регенерират и/или рециклират
Отпадъци от портативни батерии и акумулатори (ПБА)	Ежегодно: разделно са събрани мин. 45% от пуснатите на пазара ПБА с изключение на ПБА, които са били пуснати на пазара, но са изнесени или изпратени от територията на страната
Отпадъци от индустриални батерии и акумулатори	Ежегодно: разделно са събрани мин. 25% от пуснатите на пазара индустриални батерии и акумулатори
Отпадъци от автомобилни батерии и акумулатори	Ежегодно са събрани разделно 100% от пуснатите на пазара автомобилни батерии и акумулатори

Източник: Подзаконовни актове към Закона за управление на отпадъците

В община Ценово е въведена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, съгласно Договор за безвъзмездно предаване между община Бяла и общините на РСУО за регион Борово (Бяла), на община Ценово са предадени общо 226 бр., от които 113 бр. жълти (пластмаса, хартия и метал) и 113 бр. зелени (стъкло).

Сметосъбиране и сметоизвозване – обхванати са всички населени места на територията на община Ценово. Услугата се извършва от дейност „Чистота“ към Община Ценово с два специализирани автомобила. Целогодишно се извършва и почистване на улиците и териториите за обществено ползване. Събраните отпадъци на територията на община Ценово се извозват до Регионално депо за регион Борово (Бяла, обл. Русе).

В община Ценово е въведена система за разделно събиране на биоразградими отпадъци и биоотпадъци, съгласно Договор за безвъзмездно предаване между община Бяла и общините на РСУО за регион Борово (Бяла), на община Ценово са предадени 14 кафяви 6 м³ контейнера за разделно събиране на битови биоразградими отпадъци. Контейнерите са разпределени по всички населени места на територията на общината и се обслужват два пъти месечно от специален автомобил.

В общината е въведена система за събиране, съхраняване и предаване за последващо оползотворяване и/или обезвреждане на излезли от употреба гуми, има сключен договор с дружество, притежаващо документ за дейности с отпадъци съгласно изискванията на ЗУО - „Трансинс Авторециклиращ консорциум“ АД.

В общината е въведена система за разделно събиране, съхраняване и предаване за предварително третиране, рециклиране, оползотворяване, и/или обезвреждане на негодни за употреба батерии и акумулатори, има сключен договор с дружество, притежаващо документ за дейности с отпадъци съгласно изискванията на ЗУО - „Трансинс Батери“ ООД.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

В общината е въведена система за разделно събиране и предаване за предварително третиране, рециклиране, оползотворяване, и/или обезвреждане на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, има сключен договор с дружество, притежаващо документ за дейности с отпадъци съгласно изискванията на ЗУО - „Трансинс технорециклираща компания“.

В общината има въведена система за събиране и временно съхраняване на отработени масла и предаването им за оползотворяване, има сключен договор с дружество, притежаващо документ за дейности с отпадъци съгласно изискванията на ЗУО - „Национална компания за събиране и оползотворяване на отработени масла“ ООД.

Програмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО включва основно „меки“ мерки, които имат административно-регулаторен и информационно-образователен характер. Предвидени са мерки за повишаване на административния капацитет.

Посочените в ОПУО 2021-2028 г. мерки ще бъдат изпълнявани в рамките на възможностите на общинския бюджет за съответната година.

В Плана за действие към настоящата програма не са включени специфични мерки и дейности за подобряване на системите и достигане на целите относно рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, тъй като те са включени в Плана за действие към Подпрограмата за управление на опаковките и отпадъците от опаковки.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Таблица 7. Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО

№	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв)	Източник на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Стратегическа цел: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци							
1	Изпълнение на информационни кампании за обществеността от ООп на МРО от одобрените им програми	0	-	Постоянен	ООп изпълняват одобрените им програми, вкл. в частта за информиране на обществеността	Брой проведени кампании	Община Ценово, ООп
2	Подобряване и разширяване на системата за разделно събиране на отпадъците	0		2023 г.	Въведена и функционираща система за разделно събиране на отпадъците	Брой въведени и подобрени системи за разделно събиране на отпадъците	Община Ценово

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

V.4.1. Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки

Необходимостта от разработването на настоящата подпрограма към Програмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО произтича от следните основни причини:

- Нормативно изискване – съгласно чл. 52, ал. 4 във връзка с чл. 49, ал. 4, т. 13 от ЗУО, Общинската програма се разработва в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците, с Националния план за управление на отпадъците трябва да съдържа отделна глава за управлението на опаковките и отпадъците от опаковки, включваща и мерки за предотвратяване и повторна употреба.
- За разлика от останалите МРО, в управлението на отпадъците от опаковки общините имат значително по-активно участие и задължения като една от основните заинтересовани страни, което изисква много по-добра координация между всички участници в процеса на управление на отпадъците от опаковки.

В община Ценово е въведена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, съгласно Договор за безвъзмездно предаване между община Бяла и общините на РСУО за регион Борово (Бяла), на община Ценово са предадени общо 226 бр., от които 113 бр. жълти (пластмаса, хартия и метал) и 113 бр. зелени (стъкло).

Настоящата подпрограма си поставя задачата да идентифицира ключовите тенденции по отношение на количествата на опаковките, на генерираните отпадъци от опаковки, от потреблението на опакованите стоки и нивото на рециклиране, и да набележи мерки и действия, които да подпомогнат предотвратяването на образуването на тези отпадъци, повторната употреба и постигането на заложените количествени цели пред страната за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки и за влягане на рециклирани материали в някои видове опаковки.

Количествените цели, които страната ни си поставя по отношение на рециклирането и оползотворяването на отпадъците от опаковки през следващите години, са посочени в Програмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО. В допълнение към тези цели наскоро приетото европейско законодателство от пакета „Кръгова икономика“ поставя по-специални изисквания към едни от най-широко разпространените пластмасови опаковки, а именно пластмасовите бутилки за еднократна употреба. По-конкретно се поставя изискването всяка държава членка да гарантира, че:

- от 2025 г. някои бутилки за напитки трябва да съдържат най-малко 25% рециклирана пластмаса, а от 2030 г. - най-малко 30%.
- държавите членки да осигурят разделното събиране с цел рециклиране на пластмасови бутилки за еднократна употреба до 3 литра на ниво най-малко 77% до 2025 г. и до 2029 г. - 90%.

Посочените в ОПУО 2021-2028 г. мерки ще бъдат изпълнявани в рамките на възможностите на общинския бюджет за съответната година.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Таблица 8. Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки

№	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв)	Източник на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Стратегическа цел: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци							
1	Поемане на доброволни ангажменти от бизнеса за прилагане на практики за предотвратяване генерирането на отпадъци от опаковки от стоки, които предлагат на пазара	0	-	Постоянен	Предотвратени количества отпадъци от опаковки	Изпълнени мерки за предотвратяване на отпадъци от опаковки от бизнеса	Община Ценово, Бизнес организации (търговски обекти и др.)

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Цел 3:

Намаляване на количествата и на риска от депонирани битови отпадъци и други

V.5. ПРОГРАМА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА И РИСКА ОТ ДЕПониРАНИТЕ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ И ДРУГИ

Програмата за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други включва мерки за достигане на Цел 3:

Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други от ОПУО 2020-2028 г.

Предвидените мерки са както инвестиционни, така и „меки“ мерки.

„Меките“ мерки са насочени към реализация на публични, бизнес и научни проекти за разработване/внедряване на различни иновативни методи за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци. Предвидени са мерки за повишаване на капацитета на публичната администрация по отношение трансграничния превоз на отпадъци и др.

Посочените в ОПУО 2021-2028 г. мерки ще бъдат изпълнявани в рамките на възможностите на общинския бюджет за съответната година.

В резултат на изпълнението на програмата за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци се очаква до 2040 г. количеството на депонираните битови отпадъци да се намали до 10% или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци. По-конкретно:

- да бъдат разработени иновативни продукти и технологии, чрез които се подобрява йерархията на управление на отпадъците;
- да бъдат изготвени практически решения за проблемите с най-широко генерираните производствени опасни отпадъци.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.**

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

Таблица 9. Програма за намаляване на количествата и риска от депонираните битови отпадъци и други

№	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв)	Източник на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Стратегическа цел:							
Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други							
1	Изпълнение на проект за устойчиво управление на излезлите от употреба препарати за растителна защита, временно съхранявани в общински складове	20	Бюджет на МОСВ	01/2022-12/2028	Отпадъците от препарати за растителна защита, които се съхраняват временно в общински складове, са изнесени за обезвреждане в оторизирани съоръжения извън страната	Освободен склад за съхранение	Община Ценово, МОСВ

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

VI. КООРДИНАЦИЯ С ДРУГИ ОБЩИНСКИ И РЕГИОНАЛНИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ

За ефективното използване на процеса на стратегическото планиране в публичния сектор, в т.ч. и на общинско ниво, съществено значение има връзката между отделните стратегически документи. Това обвързване допринася за проследяване съвместимостта на целите в отделните програмни документи, както и за недопускане на противоречия между тях. В съответствие със ЗМСМА общинският съвет определя политиката за развитие на общината във връзка с осъществяването на дейностите, свързани с общинското имущество и предприятия, общинските финанси, данъци и такси, устройството и развитието на територията, опазването на околната среда и устойчивото ползване на природните ресурси, образованието, здравеопазването, културата, социалните и комуналните дейности и т.н. Той одобрява стратегии, програми и планове за развитие на местните общности, които отразяват националните и европейски политики.

Общинската програма за управление на отпадъците е елемент от цялостната система за планиране на развитието на общината, региона и страната.

Програмата за управление на отпадъците на Община Ценово трябва да бъде в синхрон с передвижданията на националните програмни документи като:

- Национален план за управление на отпадъците за периода 2021–2028 г.;
- Национален стратегически план за поетапно намаляване количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране;
- Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Р. България;
- Трети национален план за изменение на климата.

Общинската програма за управление на отпадъците е в координация и с основните местни и регионални стратегически планове и програми:

- Интегрирана териториална стратегия за развитие на Северен централен регион от ниво 2;
- План за интегрирано развитие на община Ценово за периода 2021–2027 г.;
- Програмата за опазване на околната среда на община Ценово за 2021-2028 г.

VII. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА/РЕГИОНАЛНАТА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Прилагане на система за наблюдение, отчет и оценка на Националния план за управление на отпадъците е предвидено като изискване в ЗУО. Съгласно чл. 49, ал. 4, т. 20 от Закона за управление на отпадъците, НПУО следва да съдържа система за отчет

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

и контрол на изпълнението, а съгласно т. 21 – система за оценка на резултатите и за актуализация на плана. Тъй като Закона за управление на отпадъците изисква общинските програми за управление на отпадъците да се разработват в съответствие със структурата на НПУО, такава система трябва да бъде разработвана и включена и в общинската програма за управление на отпадъците. В допълнение, чл. 52 от ЗУО поставя рамкови изисквания към разработването на програми за управление на отпадъците от общините. Поставени са следните най-общи изисквания по отношение на наблюдението, отчета и контрола:

- програмата се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия;
- кметът на общината информира ежегодно в срок до 31 март общинския съвет за изпълнението на програмата през предходната календарна година.

Орган за контрол по изпълнение на програмата за управление на отпадъците на Община Ценово е Общински съвет – Ценово. Кметът на общината информира ежегодно общинския съвет за изпълнението на програмата през предходната календарна година. Отчетът се представя в срок до 31 март и се публикува на интернет страницата на общината. Копие от отчета се изпраща на РИОСВ – Русе.

Целта на отчета за изпълнение на програмата през предходната календарна година е да се проследи напредъка при изпълнението и да се идентифицират необходимите промени или адаптиране на програмата за текущата година.

Отчетът се изготвя на достъпен език и стил и е целесъобразно да включва графики, фигури, таблици, които да илюстрират напредъка по изпълнение на мерките и целите. Това е необходимо за по-добро разбиране на съдържанието от страна на неспециалисти в областта на отпадъците – както общински съветници, така и широката общественост.

Целесъобразно е годишният отчет за изпълнение на Програмата за управление на отпадъците на Община Ценово да се изготвя в следния формат:

- Въведение;
- Общи условия за изпълнение и промени в социално-икономическите условия в общината;
- Действия, предприети от общината за осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението;
- Създадени механизми за събиране, обработка и анализ на данни;
- Преглед на проблемите, възникнали в процеса на изпълнение на програмата през съответната година, и предприетите мерки за преодоляването им;
- Резултати от извършени оценки и тематични допитвания към края на съответната година;
- Напредък по изпълнение на целите и мерките в Програмата;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

- Заключение;
- Приложения.

Наблюдението на общинската програма за управление на отпадъците на Община Ценово може да се определи като процес на системно събиране и анализ на информацията относно хода на изпълнение на включените в програмата мерки. В приетата програма за управление на отпадъците за всяка мярка или група от мерки в отделните подпрограми са посочени очаквани резултати от изпълнението, както и индикатори за текущо изпълнение и целеви индикатори. В допълнение към изпълнението на текущите и целевите индикатори, за всяка мярка се наблюдава и спазването на предвидения график и степента на изразходване на ресурсите.

Кметът на община Ценово организира наблюдението на изпълнението на общинската програма за управление на отпадъците. Той трябва да определи звено в структурата на общинската администрация, което ще отговаря за събиране и обобщаване на информацията за изпълнение на включените в програмата мерки, както и за изготвяне на годишния отчет за изпълнение на програмата. Такива функции са възложени на специализираната общинска администрация, която отговаря за управление на дейностите с отпадъците. Ясно трябва да са определени и отговорностите на другите вътрешните звена и на външните за администрацията структури, които ще предоставят информация, както и обхватът на данните и периодичността, с която това ще се извършва. Това става чрез вътрешни правила за дейностите по събиране и съхраняване на информация, свързана с подготовката и изпълнението на програмата. Като административен подход е възможно кметът на общината да издаде заповед, в която подробно да са описани отговорностите на всички структурни звена в общината за набиране на съответната информация със съответните срокове, както и за обобщаването ѝ и подготовката на годишния отчет пред общинския съвет за изпълнението на общинската програма за управление на отпадъците.

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

ПРИЛОЖЕНИЕ № 1 - Отпадъците, които са извън обхвата на ПУО Ценово

ПРИЛОЖЕНИЕ № 2 - Анализи на състоянието на управлението на отпадъците,

в т.ч.:

- Анализ на състоянието относно отпадъците;
- Анализ и оценка на действащото национално законодателство по управление на отпадъците и стратегическите/програмните документи в контекста на правата и задълженията на общините;
- Анализ и оценка на прилагането на законодателството по управление на отпадъците на местно ниво;
- Анализ на дейността на Регионалното сдружение за управление на отпадъците;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ЦЕНОВО ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

Приложение №3. „Програма за управление на отпадъците“

- Анализ и оценка на институционалния капацитет, в т.ч. прилагане на контролните функции съгласно националното законодателство и местните нормативни актове;
- Анализ и информация за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъците и осъществени мерки за тяхното възстановяване;
- Анализ и оценка на въведените схеми за управление на отпадъците на принципа на „Отговорност на производителя“ и „Замърсителят плаща“;
- Анализ на инфраструктурата и техническите възможности за третиране на отпадъците;
- Анализ на приложените мерки и съществуващи практики по предотвратяване образуването на отпадъците;
- Анализ на икономическите инструменти и стимули в областта на управлението на отпадъците и ефективността от действието им;
- Анализ на финансовите потоци по управление на дейностите с отпадъците.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 3 – Прогнози

ПРИЛОЖЕНИЯ

КЪМ

Програма за управление на отпадъците на община Ценово за периода 2021-2028 г.

**ПРИЛОЖЕНИЯ към
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

СЪДЪРЖАНИЕ

Списък на таблици	3
Списък на фигури.....	3
Приложение № 1 Отпадъци, които са извън обхвата на ОПУО Ценово	4
Приложение № 2 Анализи на състоянието на управлението на отпадъците	5
1.1. Анализ на състоянието относно отпадъците.....	5
1.2. Анализ и оценка на действащото национално законодателство по управление на отпадъците и стратегическите/програмните документи в контекста на правата и задълженията на общините	16
1.3. Анализ и оценка на прилагането на законодателството по управление на отпадъците на местно ниво.....	18
1.4. Анализ на дейността на регионалното сдружение за управление на отпадъците.....	21
1.5. Анализ и оценка на институционалния капацитет, в т.ч. прилагане на контролните функции съгласно националното законодателство и местните нормативни актове.....	24
1.6. Анализ и информация за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъците и осъществени мерки за тяхното възстановяване	27
1.7. Анализ и оценка на въведените схеми за управление на отпадъците на принципа на „отговорност на производителя“ и „замърсителят плаща“	28
1.8. Анализ на инфраструктурата и техническите възможности за третиране на отпадъците.....	31
1.9. Анализ на приложените мерки и съществуващи практики по предотвратяване образуването на отпадъците.....	38
1.10. Анализ на икономическите инструменти и стимули в областта на управлението на отпадъците и ефективността от действието им.....	40
1.11. Анализ на финансовите потоци по управление на дейностите с отпадъците	41
Приложение № 3 Прогнози	43

**ПРИЛОЖЕНИЯ към
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИ

Таблица 1.	Генерирани годишни количества смесени битови отпадъци в община Ценово за периода 2014-2020 г.	6
Таблица 2.	Морфологичен състав на генерираните битови отпадъци – смесени и разделно събрани – средно за общината за 2019 г.	10
Таблица 3.	Служители, които са свързани с управление на отпадъците в община Ценово	26
Таблица 4.	Транспортни средства за събиране на битовите отпадъци	35
Таблица 5.	Налични съдове за събиране на битови отпадъци на територията на община Ценово.....	36
Таблица 6.	Регистрирани площадки за събиране, третиране и транспортиране.....	36
Таблица 7.	Приходи от такса – битови отпадъци по групи потребители за периода 2014-2020 г.....	41
Таблица 8.	Разходи за управление на отпадъци за периода 2014-2020 г.	41
Таблица 9.	Прогнози на НСИ за област Русе (при хипотеза за конвергентност).....	43
Таблица 10.	Демографска прогноза за населението в община Ценово (при хипотеза за конвергентност)	43
Таблица 11.	Прогноза за нормата на натрупване на община Ценово за периода 2022-2028 г., кг/ж/година	45
Таблица 12.	Прогнозно количество битови отпадъци за община Ценово	45
Таблица 13.	Прогноза за количествата на образувани отпадъци съгласно морфологичния им състав за община Ценово (тон).....	46

СПИСЪК НА ФИГУРИ

Фигура 1.	Количествата на общо образуваните смесени битови отпадъци за периода 2014-2020 г.	7
Фигура 2.	Регионално депо за неопасни отпадъци.....	9
Фигура 3.	Средногодишно население в община Ценово с прогноза до 2030 г.	44

**ПРИЛОЖЕНИЯ към
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

**ПРИЛОЖЕНИЕ № 1 ОТПАДЪЦИ, КОИТО СА ИЗВЪН ОБХВАТА НА
ОПУО ЦЕНОВО**

1. Радиоактивни отпадъци;
2. Отпадъчни газове, изпускани в атмосферния въздух;
3. Земя (in situ), включително неизкопана замърсена почва и трайно свързани със земята сгради;
4. Незамърсена почва и други материали в естествено състояние, изкопани по време на строителни дейности, когато е сигурно, че материалът ще бъде използван за целите на строителството в естественото си състояние на площадката, от която е изкопан;
5. Излезли от употреба експлозиви;
6. Фекална материя, различна от класифицираната в т. 8, слама и други естествени неопасни материали от селското или горското стопанство, използвани в земеделието и лесовъдството, или за производството на енергия от такава биомаса чрез процеси или методи, които не увреждат околната среда и не застрашават човешкото здраве;
7. Отпадъчни води;
8. Странични животински продукти, включително преработени продукти, по Регламент (ЕО) № 1069/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 г., за установяване на здравни правила относно странични животински продукти и производни продукти, непредназначени за консумация от човека и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1774/2002 (Регламент за страничните животински продукти) (ОВ, L 300/1 от 14 ноември 2009 г.), наричан по-нататък Регламент (ЕО) № 1069/2009, с изключение на предназначените за изгаряне, депониране или използване в съоръжение за биогаз или компост;
9. Трупове на умрели, но не заклани животни, включително такива, които са убити, за да се прекрати разпространението на эпизоотични болести, и които се обезвреждат в съответствие с Регламент (ЕО) № 1069/2009;
10. Отпадъци, получени от проучването, добива, преработването и съхраняването на минерални суровини и при експлоатация на кариери по Закона за подземните богатства и класифицирани като „минни отпадъци“;
11. Седименти, преместени в повърхностни води с цел управление на водите и водните обекти или предотвратяване на наводнения, или намаляване на последствията от наводнения и засушаване, или рекултивация на земи, ако е доказано, че това не противоречи на други закони и седиментите нямат опасни свойства.

**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

**ПРИЛОЖЕНИЕ № 2 АНАЛИЗИ НА СЪСТОЯНИЕТО НА
УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ**

1.1. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО ОТНОСНО ОТПАДЪЦИТЕ

Настоящият раздел съдържа анализ на потоците отпадъци, образувани на територията на община Ценово. В анализа са включени следните видове отпадъци:

- Битови отпадъци. В рамките на битовите отпадъци особено внимание е отделено на биоразградими битови отпадъци и отпадъци от хартия, картон, метал, пластмаса и стъкло;
- Производствени неопасни отпадъци;
- Строителни отпадъци;
- Опасни отпадъци;
- Специфични потоци отпадъци, които включват:
 - Масово разпространени отпадъци (отпадъци от опаковки, негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА), излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО), излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС), отпадъчни масла и нефтопродукти, излезли от употреба гуми);
 - Утайки от ПСОВ;
 - Медицински и биологични отпадъци.

За всеки от посочените видове отпадъци са формулирани въпроси, на които анализът се стреми да отговори, представени в съответната част на раздела.

Битови отпадъци

Анализът на състоянието и прогнозата за количествата и източниците на битовите отпадъци, образувани на територията на община Ценово, включва следните нива на управление на отпадъците – община Ценово и РСУО за регион Борово (Бяла, област Русе). Разгледани са количествата на битовите отпадъци – образувани, събрани, повторно използвани, рециклирани, оползотворени и обезвредени.

На базата на тези анализи се дават отговори на следните въпроси:

- Какви са количествата на образуваните битови отпадъци в община Ценово за разглеждания период?
- Каква е тенденцията спрямо предходните години относно общия поток отпадъци? Увеличава ли се или намалява делът на битовите отпадъци в количеството на общо образуваните в България отпадъци и в потока отпадъци, към които принадлежи?
- Какви са количества на повторно използваните, рециклираните, оползотворените и обезвредените битови отпадъци? В каква степен основно прилаганият в регион Бяла метод за обезвреждане на битови отпадъци съответства на йерархията за управление на отпадъците?
- Какви са тенденциите в третирането на битовите отпадъци?
- Какви количества битови отпадъци са образувани от домакинствата?

**ПРИЛОЖЕНИЯ към
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

- Къде е община Ценово в сравнение с другите общини в България по отношение на образуване и третиране на битовите отпадъци?
- Какъв е съставът на образуваните/събраните/депонираните битови отпадъци в страната и какви са тенденциите през годините?

Определение за битови отпадъци

Съгласно Директива (ЕС) 2018/851 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 г. за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците битови отпадъци са: „а) смесени отпадъци или разделно събирани отпадъци от домакинства, включително хартия и картон, стъкло, метали, пластмаса, биологични отпадъци, дървесина, текстил, опаковки, отпадъци от електрическо и електронно оборудване, отпадъци от батерии и акумулатори, както и обемни отпадъци, включително дюшеци и мебели; б) смесени отпадъци или разделно събирани отпадъци от други източници, когато тези отпадъци са сходни по естество и състав с отпадъците от домакинства; Битовите отпадъци не включват отпадъците от производството, селското стопанство, горското стопанство, рибарството, септичните ями и канализационната система и от третирането на отпадъчните води, включително утайки от пречистване на отпадъчни води, излезли от употреба моторни превозни средства или отпадъци от строителство и разрушаване.“

Генерирани количества, третиране и основни източници

Основни тенденции в образуването на битови отпадъци

Количеството на генерираните отпадъци може да се разглежда като показател за това, колко ефективно е обществото, специално по отношение на използването на природните ресурси, и за избора на най-подходящи методи за третиране на отпадъците.

За периода 2008-2018 г. общото количество на образуваните битови отпадъци на територията на страната намалява с около 36%, а количеството на директно депонираните отпадъци – с около 75%.

Количеството на образуваните смесени битови отпадъци на територията на община Ценово за разглеждания период 2014-2020 г. е непостоянно. Най-голямо количество отпадъци е генерирано през 2014 г. – 1 211,63 т., а най-малко през 2018 г. – 522 т. През 2020 г. генерираните отпадъци са 938,04 т. Наблюдава се същата тенденция и при количествата депонирани битови отпадъци.

Таблица 1. Генерирани годишни количества смесени битови отпадъци в община Ценово за периода 2014-2020 г.

Година	Смесен битов отпадък (тон)
2014	1 211,63
2015	733,81
2016	694,77
2017	714,60
2018	522,00
2019	733,80
2020	938,04

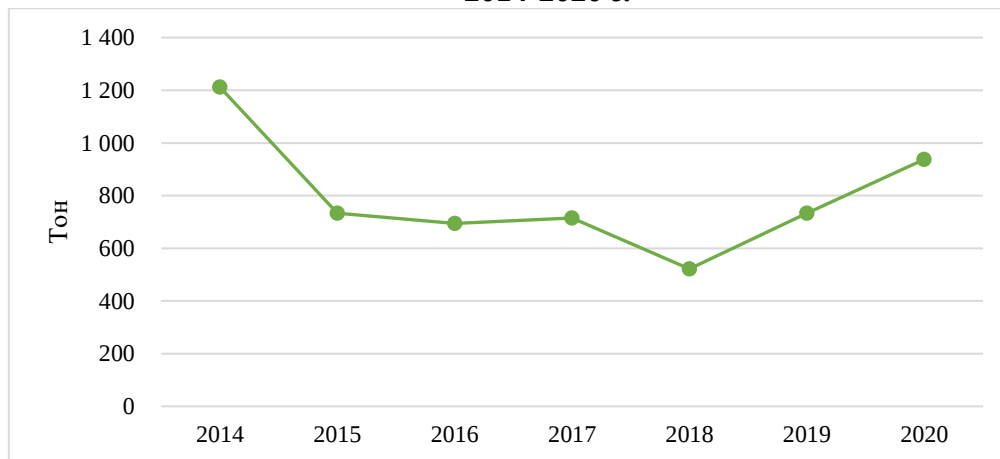
Източник: Община Ценово

**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

Данните за количествата на общо образуваните битови отпадъци за периода 2014-2020 г. по данни на община Ценово са представени на следващата фигура.

Фигура 1. Количествата на общо образуваните смесени битови отпадъци за периода 2014-2020 г.

Източник: Община Ценово

В периода на анализ образуваните в България количества битови отпадъци следват обща тенденция на намаление, която е прекъсната през 2014 и 2017 г. Въпреки непостоянните стойности на количествата битови отпадъци в община Ценово, може да се каже, че след 2014 г. има намаляване на отпадъците. През 2020 г. намалението на отпадъци е с 22,6%, спрямо 2014 г.

Относителният дял на битовите отпадъци в общото количество образувани неопасни (вкл. минерални) отпадъци от икономически дейности в страната остава около 2-4% за периода на анализ. Делът на битовите отпадъци в общото количество на образуваните отпадъци за периода 2014-2020 г. за територията на община Ценово е с непостоянни стойности.

Население и населени места с организирано събиране на битовите отпадъци

Цялото население е обхванато от системите за организирано сметосъбиране и транспортиране на битови отпадъци.

За период от 20 години (1999-2018 г.) делът на населението, обхванато от системите за организирано сметосъбиране и транспортиране на битовите отпадъци, нараства от 77,6% през 1999 г. до 99,8% през 2018 г. Това нарастване се обяснява основно с факта, че са създадени и са започнали да функционират нови системи за организирано сметосъбиране и сметоизвозване в по-малките, изцяло селски общини, както и обхващане с услугата на нови населени места в голяма част от общините, които в началото на разглеждания период не са имали пълно покритие на населените места и населението. Данните на НСИ показват увеличаване на броя на обслужваните населени места от 1 139 през 1999 г. на 4 698 през 2018 г., като най-силно нарастване е отчетено в периода 2004-2010 г.

**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

На територията на община Ценово функционира система за организирано сметосъбиране и сметоизвозване на битовите отпадъци. Системата обхваща всички населени места, включени към община Ценово.

Норма на натрупване на отпадъците

Важен показател за управление на отпадъците е нормата на натрупване на отпадъците, представена като количеството на образуваните битови отпадъци за година на човек от населението. През десетгодишния период 2008-2018 г. по данни на НСИ образуваните битови отпадъци на човек от населението в България намаляват значително от 590 до 407 кг/жител/година.

За територията на община Ценово не се наблюдава определена тенденция на образувани битови отпадъци на човек от населението – за 2018 г. достига 106 кг/жител/година, което е значително под средното за страната (407 кг/жител/година). В сравнителен план община Ценово е много под средното ниво на образуване на битови отпадъци на жител на година за 2018 г., определено в НПУО 2021-2028 г. за общини с население 3 000-25 000 жители – 346 кг/жител/година.

Повторно използване, рециклиране, оползотворяване и обезвреждане на битовите отпадъци

Въпреки че в България е констатирана положителна тенденция относно образуваните битови отпадъци на жител, страната ни все още е с много високи нива на депонираните битови отпадъци спрямо останалите страни-членки на ЕС.

В България количеството на депонирани отпадъци намалява с по-бързи темпове от средното за ЕС в периода 2008-2018 г., но в нашата страна се депонират почти два пъти повече битови отпадъци на жител от средноевропейското ниво.

Положителна е тенденцията обаче, че количеството на директно депонираните битови отпадъци за периода 1999-2018 г. намалява с близо 74%. Най-ниското ниво на показателя е достигнато през 2018 г., а най-високото – през 2009 г. Общото количество на депонираните битови отпадъци също намалява, като за периода 2009-2018 г. намалението е почти 50%.

Намаленията на количествата на общо депонираните и на директно депонираните битови отпадъци могат да се обяснят най-вече с въвеждането в експлоатация на нови инсталации за предварително третиране на битови отпадъци и сепариращи инсталации за смесени битови отпадъци.

През 2013 г. е учредено Регионално сдружение за управление на отпадъците регион Борово (Бяла, област Русе), включени в него са общините: Бяла, Борово, Две могили, Ценово, Полски Тръмбеш и Опака.

През април 2019 г. е въведено в експлоатация „Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Бяла, Борово, Две могили, Ценово, Полски Тръмбеш и Опака“, включващо следните изградени инсталации:

**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

- Клетка за депониране с площ 16,06 дка с капацитет, съгласно КР № 499-Н0/2014 г. – 65 450 т. или 39 т./24 ч.
- Инсталация за сепариране на отпадъци с проектен капацитет 4 т./час за работа 5 дена седмично в една смяна на непълно работно време и годишен капацитет 6 800 т./год.
- Инсталация за компостиране на отпадъци (зелени отпадъци) с проектен капацитет 3000 т./год. или 12,5 т./24 ч.

Община Бяла е оператор и притежател на комплексното разрешително за инсталация „Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Бяла, Борово, Две могили, Ценово, Полски Тръмбеш и Опака“ – гр. Бяла, местност „Трапито“.

Фигура 2. Регионално депо за неопасни отпадъци

Източник: Годишен доклад по околна среда за изпълнение на дейностите през 2020 г., за които е предоставено комплексно разрешително №499-Н0 / 2014 г.

Регионалната система за управление на отпадъците включва депо за неопасни отпадъци, от което е изградена първа клетка, инсталация за механично третиране, състояща се от инсталация за сепариране на постъпващите отпадъци и инсталация за третиране на биологично разградими сепарирани отпадъци и разделно събрани зелени такива, пречиствателна станция за отпадъчни води и други спомагателни съоръжения, обслужващи сгради.

Източници на образуваните битови отпадъци

Основен източник на битовите отпадъци на територията на община Ценово са домакинствата.

**ПРИЛОЖЕНИЯ към
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

Морфологичен състав на битовите отпадъци

Таблица 2. Морфологичен състав на генерираните битови отпадъци – смесени и разделно събрани – средно за общината за 2019 г.

Вид отпадъци	Морфологичен състав	Смесени битови отпадъци		Разделно събрани фракции	Общо	
		среден %	т/год	т/год	т/год	%
Органични (биоразградими)	Хранителни	6,06%	43,3	0	43,3	6,06%
	Хартия и картон	4,36%	31,18	0	31,18	4,36%
	Пластмаса	8,04%	57,44	0	57,44	8,04%
	Текстил	5,26%	37,6	0	37,6	5,26%
	Гума	1,09%	7,78	0	7,78	1,09%
	Кожа	1,67%	11,92	0	11,92	1,67%
	Градински	9,49%	67,85	0	67,85	9,49%
	Дървесни	0,59%	4,2	0	4,2	0,59%
Неорганични	Стъкло	1,74%	12,45	0	12,45	1,74%
	Метали	2,20%	15,73	0	15,73	2,20%
	Инертни - едри	1,39%	9,9	0	9,9	1,39%
Опасни	Опасни	1,36%	9,75	0	9,75	1,36%
Други	Други - неопределими	5,32%	37,99	0	37,99	5,32%
Ситна фракция	Ситна фракция < 4 см	51,43%	367,5	0	367,5	51,43%
Общо:		100%	714,6	0	714,6	100%

Източник: Обобщен финален доклад по проект „Определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци в България“, Изпълнител: „ЕКО-Морфология България“ ДЗЗД, Възложител: ПУДООС, 2019 г.

Преобладаващият отпадък в битовите отпадъци на община Ценово са градинските – 9,49%. Следват рециклируемите отпадъчни материали, като най-значими са пластмаса – 8,04%. На трето място са хранителните отпадъци – 6,06%.

Основни изводи:

- Общото количеството на образуваните битови отпадъци намаляват до 2018 г., след което отново са наблюдава покачване на количествата отпадъци;
- Същата тенденция се проследява и при количествата образувани битови отпадъци на човек от населението – намаляване до 107 кг/ж/година през 2018 г., което е значително под средната стойност за страната (407 кг/ж/година);
- Количествата образувани битови отпадъци на човек от населението започва покачване след 2018 г., като към 2020 г. количеството е 198 кг/ж/година;
- В сравнителен план община Ценово е под средното ниво на образуване на битови отпадъци на жител на година за 2018 г., определено в НПУО 2021-2028 г. за общини с население 3 000-25000 жители – 346 кг/жител/година;
- Основен източник на битовите отпадъци са домакинствата;
- Депонирането, като метод за обезвреждане на отпадъците, е с най-голям относителен дял в третирането на битовите отпадъци;

**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

- Делът на населението, обхванато от системата за организирано сметосъбиране и транспортиране на битовите отпадъци за територията на община Ценово е 100%.

Производствени отпадъци

Анализът се стреми да даде отговор на следните въпроси:

- Какви са количествата на образуваните производствени отпадъци на територията на община Ценово?
- Кои са основните източници на производствени отпадъци на територията на община Ценово?
- Какви са количествата на третираните по различни методи производствени отпадъци в страната за разглеждания период?
- Каква е ситуацията на територията на община Ценово относно показателя производствени отпадъци на единица БВП?

Определение за производствени отпадъци

Производствени отпадъци са отпадъците, образувани в резултат на производствената дейност на физическите и юридическите лица (§1, т. 32 от Допълнителните разпоредби на ЗУО, Обн., ДВ, бр. 53 от 13.07.2012 г.).

На база наличната информация е извършен анализ на съществуващото състояние на производствените отпадъци на територията на община Ценово в следната последователност:

- Образувани производствени отпадъци: от дейността по икономически групи; по групи от Списъка на отпадъците.
- Производствени отпадъци на единица БВП: производствени отпадъци на единица БВП; сравнение между България и други страни от ЕС.

Националният статистически институт и ИАОС са основните източници на информацията, свързана с управление на производствените отпадъци.

Образувани производствени отпадъци

Производствените предприятия на територията на общината са ограничено количество и образуват предимно отпадъци с характер на битови, специфични масово разпространени и рециклируеми отпадъци. Извозването на производствените отпадъци, доколкото има такива, става със собствен превоз на фирмите или чрез сключване на двустранни договори с изпълнителя на договора за сметосъбиране в общината.

Информацията за производствените отпадъци в община Ценово не е налична, тъй като не са представени фирмени програми за управление на отпадъците и годишни отчети. Съгласно ЗУО, всички производствени отпадъци се водят на отчет пред ИАОС, а в предходните години това се извършваше пред РИОСВ, която провежда и контрола по изпълнението на фирмените програми за управление на отпадъците.

**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

Основните производства на територията на община Ценово са: отглеждане на зърнени, клубеноплодни, технически и фуражни култури, дърводобив, строителство, селско и ловно стопанство, хлебни и сладкарски изделия, производство на мебели, магазини и заведения.

За община Ценово липсват данни за образуваните производствени отпадъци.

Отпадъци на единица БВП

През 2016 г. в България се отчита втората най-голяма стойност на количеството генерирани отпадъци на единица БВП (след Естония), която е повече от шест пъти по-голяма от средното за ЕС-27. В периода 2004-2016 г. се наблюдава положителна тенденция и нивата на изследвания индикатор намаляват.

Тенденциите по отношение на производствените отпадъци средно за България до средата на разглеждания период стойностите на показателите намаляват както средно за ЕС, така и в България, като в България стойностите на показателя намалява с по-бързи темпове.

Основни изводи

Поради липса на данни за количествата производствени отпадъци, които се генерират на територията на общината не могат да се направят достоверни изводи.

Строителни отпадъци

Анализът се стреми да даде отговор на следните въпроси:

- Какви са количествата на образуваните и оползотворени строителни отпадъци на територията на община Ценово?
- Кои са основните източници на строителни отпадъци на територията на община Ценово?
- Каква е ситуацията в община Ценово относно показателя строителни отпадъци на глава от населението в сравнение със страната.

Определение

Съгласно ЗУО „строителни отпадъци“ са отпадъците от строителство и разрушаване, съответстващи на кодовете отпадъци, посочени в глава 17 от Индекс към Решение 2000/532/ЕО на Комисията от 3 май 2000 г. за замяна на Решение 94/3/ЕО за установяване на списък на отпадъците в съответствие с член 1, буква „а“ от Директива 75/442/ЕИО на Съвета относно отпадъците и Решение 94/904/ЕО на Съвета за установяване на списък на опасните отпадъци в съответствие с член 1, параграф 4 от Директива 91/689/ЕИО на Съвета относно опасните отпадъци и следващите му изменения.

Национален стратегически план за управление на отпадъци от строителство и разрушаване на територията на Р България за периода 2011-2020 г.

Основната стратегическа цел, която е поставена в Национален стратегически план за управление на отпадъци от строителство и разрушаване на територията на Р България

ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г. ОБЩИНА ЦЕНОВО

за периода 2011-2020 г., е до 2020 г. в България да бъде изградена развита система за управление на отпадъците от строителство и разрушаване (ОСР), която да осигури не по-малко от 70% икономически целесъобразно рециклиране на отпадъците, образувани в резултат на строителните дейности. По този начин България ще отговори на изискванията, съгласно Рамковата Директива за отпадъците.

Други важни стратегически цели са предотвратяването и намаляването на количеството на образуваните ОСР, като по този начин се намалява необходимостта от изграждането на нови депа и други съоръжения за строителни отпадъци. Предвижда се въвеждане на практики за селективно разрушаване, както и събиране и съхраняване на ОСР на строителната площадка по начин, осигуряващ в максимална степен тяхното последващо икономически и технически целесъобразно рециклиране и оползотворяване. Подчертава се необходимостта от създаване на условия за разширяване на пазара на рециклираните строителни материали, увеличаване на инвестициите в сектора и прилагане на принципа „замърсителят плаща“ при интегрирано управление на отпадъците.

В Националния стратегически план за управление на отпадъци от строителство и разрушаване са определени конкретни цели за оползотворяване и рециклиране на строителните отпадъци по години. Процентите са изчислени на база на наличните данни и направени в плана прогнози за образуваните строителни отпадъци.

Разработеното и прието национално законодателство по управление на строителните отпадъци осигури солидна основа и се основа изцяло на Националния стратегически план за управление на отпадъци от строителство и разрушаване до 2020 г.

Национални цели за оползотворяване и рециклиране на строителни отпадъци

Съгласно ЗУО, който определя поетапно по години целите, за да се достигне крайната цел през 2020 г.:

- до 1 януари 2016 г. - най-малко 35 на сто от общото тегло на отпадъците;
- до 1 януари 2018 г. - най-малко 55 на сто от общото тегло на отпадъците;
- до 1 януари 2020 г. - най-малко 70 на сто от общото тегло на отпадъците.

Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, в сила от ноември 2012 г., определя някои допълнителни изисквания за управлението на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали в строителството. Съгласно сроковете, определени в ЗУО, в тази наредба се регламентират конкретни цели за оползотворяване на определени видове строителни отпадъци и етапите за тяхното изпълнение, които са представени в Приложението към анализа.

Образувани и оползотворени строителни отпадъци

За територията на община Ценово няма данни за количествата генерирани строителни отпадъци.

**ПРИЛОЖЕНИЯ към
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

На територията на Община Ценово няма депа или съоръжения за предварително третиране на строителни отпадъци, които се образуват на територията на Общината. Практиката показва, че в повечето случаи строителните отпадъци се оползотворяват за последващи строителни работи.

Община Ценово е закупила камион за извозване на 6 м³ метални контейнери, които са предназначени за растителни и строителни отпадъци и при заявяване на контейнер за строителни отпадъци, такъв ще се предоставя на заявителите лица срещу такса и в последствие ще се извозва от общината до Регионалното депо в гр. Бяла.

Опасни отпадъци

Анализът се стреми да даде отговор на следните въпроси:

- Какви са количествата на образуваните опасни отпадъци на територията на община Ценово?
- Какви са количествата на образуваните опасни отпадъци на територията на община Ценово по отпадъци от дейността по икономически групи?
- Кой са основните източници на опасни отпадъци на територията на община Ценово?
- Каква е ситуацията на територията на община Ценово относно показателя опасни отпадъци на единица БВП?

На база наличната информация анализът за съществуващото състояние на опасните отпадъци в страната е осъществен в следната последователност:

- Образувани опасни отпадъци: от дейността по икономически групи, по групи от Списъка на отпадъците.
- Опасни отпадъци на единица БВП.

Определение

„Опасни отпадъци“ са отпадъците, които притежават едно или повече опасни свойства, посочени в Приложение № 3 на ЗУО (§ 1, т. 12 от Допълнителните разпоредби на ЗУО, Обн. ДВ, бр. 53 от 13.07.2012 г.).

Образувани опасни отпадъци

На територията на Община Ценово не се депонират опасни или болнични отпадъци. На територията на община Ценово има едно предприятие, класифицирано с висок рисков потенциал – „Складова база за пакетирани минерални торове“, с. Долна Студена, с оператор „Бореалис Л.А.Т България“ ЕООД.

Същият има издадено Разрешително за изграждане и експлоатация на предприятие с висок рисков потенциал, издадено от министъра на околната среда и водите с № 179/05.08.2015 г.

**ПРИЛОЖЕНИЯ към
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

Опасни отпадъци на единица БВП

Предотвратяването на опасните отпадъци е един от основните приоритети в политиката на ЕС в областта на управление на отпадъците. Целта е да се разграничи образуването на отпадъците от икономическия растеж в рамките на ЕС, тъй като нарастващото потребление на материали и ресурси продължава да образува големи количества отпадъци. Показателят опасни отпадъци на единица реален брутен вътрешен продукт, макар и с известни условности, характеризира зависимостта между образуваните отпадъци и икономическата активност през даден период.

През периода 2013-2018 г. показателят за опасни отпадъци на единица БВП в България намалява с близо 21%. В периода след 2013 г. се наблюдава известен ръст на БВП и намаляване на количеството на опасните отпадъци, като положителна тенденция е по-бързият спад на опасните отпадъци.

На територията на община Ценово не се съхраняват негодни за употреба препарати за растителна защита.

Община Ценово има сключен договор с „Трансинс Авторециклиращ консорциум“ АД за събиране, съхраняване и предаване за последващо оползотворяване и/или обезвреждане на излезли от употреба гуми.

Община Ценово има сключен договор с „Трансинс Батери“ ООД за разделно събиране, съхраняване и предаване за предварително третиране, рециклиране, оползотворяване, и/или обезвреждане на негодни за употреба батерии и акумулатори, образувани на територията на община Ценово.

Община Ценово има сключен договор с „Трансинс технорециклираща компания“ АД за разделно събиране и предаване за предварително третиране, рециклиране, оползотворяване, и/или обезвреждане на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване.

Община Ценово има сключен договор с „Национална компания за събиране и оползотворяване на отработени масла“ ООД за сътрудничество за дейностите по събиране и временно съхраняване на отработени масла и предаването им за оползотворяване.

Основни изводи

- Липсват налични данни в община Ценово за количествата опасни отпадъци, които са генерирани за периода;
- В България през последните години има известен ръст на БВП, но намаляват опасните отпадъци.

Специфични потоци отпадъци

През 2020 г. общото количество събрани отпадъци на територията на община Ценово е 938,040 т. Количеството депонирани отпадъци е 609,431 т., а останалите 328,609 т. са рециклирани или компостирани.

**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

През 2019 г. количеството на събрани отпадъци е 733,800 т., от тях депонирани са 478,150 т., а останалите 255,650 т. отпадъци са рециклирани или компостирани.

В община Ценово е въведена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, съгласно Договор за безвъзмездно предаване между община Бяла и общините на РСУО за регион Борово (Бяла), на община Ценово са предадени общо 226 бр., от които 113 бр. жълти (пластмаса, хартия и метал) и 113 бр. зелени (стъкло). Честотата на събиране на отпадъците за всяко населено място е един път месечно за разделно събраните отпадъци от опаковки.

Община Ценово има сключен договор с „Трансинс Батери“ ООД за разделно събиране, съхраняване и предаване за предварително третиране, рециклиране, оползотворяване, и/или обезвреждане на негодни за употреба батерии и акумулатори, образувани на територията на община Ценово.

Община Ценово има сключен договор с „Трансинс технорециклираща компания“ АД за разделно събиране и предаване за предварително третиране, рециклиране, оползотворяване, и/или обезвреждане на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване.

Община Ценово има сключен договор с „Национална компания за събиране и оползотворяване на отработени масла“ ООД за сътрудничество за дейностите по събиране и временно съхраняване на отработени масла и предаването им за оползотворяване.

Утайки от ПСОВ

Основен отпадък от дейността на всяка пречиствателна станция за отпадъчни води (ПСОВ) са утайките (отпадъци с код 19 08).

Към момента на разработване на програмата на територията на община Ценово няма изградена и работеща пречиствателна станция за отпадъчни води.

1.2. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ДЕЙСТВАЩОТО НАЦИОНАЛНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ И СТРАТЕГИЧЕСКИТЕ/ПРОГРАМНИТЕ ДОКУМЕНТИ В КОНТЕКСТА НА ПРАВАТА И ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА ОБЩИНТЕ

Анализът има за цел да отговори на следните въпроси:

- Приета ли е нормативна уредба на местно ниво в съответствие с чл. 22 от ЗУО, която да детайлизира правата и задълженията на общинската администрация, на гражданите и юридическите лица по отношение на управление на отпадъците и съдържа ли тя минималните изисквания на ЗУО?
- Има ли планирани/извършени промени в Наредбата по чл. 9 от Закона за местните данъци и такси, отразяващи изискванията за използването на основите за всяка от услугите по чл. 62 от Закона за местните данъци и такси и отчитайки разпоредбата, че количеството битови отпадъци е водеща основа за определяне на размера на таксата за битови отпадъци (чл. 67, ал. 4, ЗМДТ);

**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

- Кои други местни наредби имат отношение към управление на отпадъците?

Информационно осигуряване на анализа

За осигуряване на необходимата информация за анализа са проучени местните нормативни документи, регламентиращи отговорностите на общината, свързани с управлението на отпадъците.

Анализ на общинската нормативна рамка

Правата и задълженията на общинската администрация, на гражданите и юридическите лица по отношение на управление на отпадъците са регулирани в следните общински наредби:

- Наредба №21 за управление на отпадъците на територията на община Ценово, приета с Решение №348 по Протокол №54/26.09.2018 г.

Урежда екологосъобразното управление на отпадъците като съвкупност от права и задължения, решения, действия и дейности, свързани с образуването и третирането им, както и формите на контрол върху тези дейности.

Други наредби, имащи пряко отношение към проблемите на околната среда, са:

- Наредба №3 за определянето и администрирането на местните такси и цените на услуги, предоставяни от община Ценово, приета с Решение №30 по протокол №7/31.01.2008 г., посл. изм. и доп с Решение №80 по протокол №11/24.06.2020 г.
- Наредба № 1 за поддържане и осигуряване на обществения ред, безопасността на движението, опазване на общественото и личното имущество и чистотата на територията на община Ценово, приета с Решение №246 по протокол №43/24.06.2009 г., посл. изм. и доп. с Решение №90 по протокол №12/29.07.2020 г. С наредбата се уреждат обществените отношения, свързани с осигуряването и опазването на обществения ред, опазването на публичната и частна собственост, създаване на условия за спокойствие, труд и отдих на гражданите и поддържане на естетичен вид, природосъобразна екологична среда и чистота на населените места, опазване на здравето на хората, както и здравето на животните и хуманното отношение към тях на територията на общината.

Основни изводи

- Националното законодателство, уреждащо обществените отношения, свързани с управление на отпадъците е хармонизирано с европейското законодателство, прието до 2017 г.
- Националната правна рамка е построена в цялост и като логична конструкция и архитектура, която може да бъде допълвана и променяна съобразно новото европейско законодателство. Приети са законодателни изменения и допълнения в ЗУО за въвеждане в националното законодателство на последните изменения в: Рамковата директива за отпадъците 2008/98/ЕС; Директивата 94/62/ЕС относно

**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

опаковките и отпадъците от опаковки; Директива 99/31/ЕС относно депата за отпадъци.

- Има действаща Наредба за управление на отпадъците на територията на община Ценово, приета с Решение №348 по Протокол №54/26.09.2018 г. Действащите нормативни актове на територията на община Ценово са съобразени с последните промени в Закона за управление на отпадъците и ЗМДТ.
- Сключените договори за изпълнение на задълженията на кмета на общината по чл. 19 от ЗУО са актуални.

1.3. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ПРИЛАГАНЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА МЕСТНО НИВО

Анализът на приетото национално законодателство по управление на отпадъците в НПУО 2021-2018 г. показва, че са въведени всички европейски норми, приети на ниво ЕС до 2018 г. В законодателството са регламентирани специфични национални инструменти, които да подпомогнат процеса на прилагане на ключовите изисквания на европейското законодателство:

- за съобразяване с йерархията на управление на отпадъците;
- за третиране на отпадъците в съоръжения и инсталации, отговарящи на европейските технически изисквания за опазване на околната среда;
- за постигане на целите за рециклиране, подготовка за повторна употреба и оползотворяване на определени потоци отпадъци;
- за намаляване на вредното въздействие на отпадъците, особено опасните отпадъци, върху околната среда.

По-конкретно националните инструменти с най-ефективно въздействие за постигане на ключовите количествени цели и изисквания за екологосъобразно управление на отпадъците на местно ниво, регламентирани в ЗУО и подзаконовите нормативни актове, са:

- Отчисленията за депониране на битови и строителни отпадъци, които се заплащат за всеки тон депонирани отпадъци и натрупаните суми, от които общините могат да ползват за развитие на модерни системи за управление на общинските отпадъци;
- Отчисленията за закриване на депата за отпадъци, въведени с цел собствениците на съоръжения за депониране на отпадъци да акумулират средства за тяхното екологосъобразно третиране след запълването им, в т.ч. за битови отпадъци;
- Схемите за „разширена отговорност на производителя“, прилагани за шест специфични потока масово разпространени отпадъци, включително разрешителните издавани на организациите за оползотворяване на тези потоци отпадъци, програмите, които трябва да разработват и одитите за изпълнението им, както и разрешителните, които се издават за дейността им от МОСВ и контрола за спазване на условията в тях;

**ПРИЛОЖЕНИЯ към
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

- Подпомагане финансирането на проекти на общините за съоръжения, инсталации и дейности за подобряване управлението на отпадъците от: държавния бюджет; националния екологичен фонд ПУДООС; националните (оперативни) програми, съфинансирани от ЕСИФ и държавния бюджет; Националния доверителен екофонд;
- Плановите и извънредните инспекции от общинските органи за спазване на изискванията на ЗУО и наредбите към него, съответно - на общинските наредби за отпадъците и глобите и санкциите, налагани от контролните органи при неспазване на законодателството.

В резултат на приетото законодателство в сектор „Отпадъци“ и на прилагането на национални инструменти ефективно въздействие за постигане на ключовите количествени цели и изисквания за екологосъобразно управление на отпадъците за десетгодишния период 2008-2019 г., се постигнаха добри резултати и значими успехи в разглежданата област и на местно ниво.

През април 2019 г. е въведено в експлоатация „Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Бяла, Борово, Две могили, Ценово, Полски Тръмбеш и Опака“, на което са изградени следните съоръжения за обезвреждане и оползотворяване на отпадъците:

- Клетка за депониране с площ от 16,06 дка с капацитет, съгласно КР №499-Н0/2014 г. – 65 450 т. или 39 т./24 ч.;
- Инсталация за сепариране на отпадъци с проектен капацитет 4 т./час за работа 5 дена седмично в една смяна на непълно работно време и годишен капацитет 6 800 т./год.
- Инсталация за компостиране на отпадъци (зелени отпадъци) с проектен капацитет 3000 т./год. или 12,5 т./24 ч.

Регионалната система за управление на отпадъците включва депо за неопасни отпадъци, от което първоначално е изградена първа клетка, инсталация за механично третиране, състояща се от инсталация за сепариране на постъпващите отпадъци и инсталация за третиране на биологично разградимите сепарирани отпадъци и отделно събраните зелени такива, пречиствателна станция за отпадъчни води и други спомагателни съоръжения, обслужващи сгради. Към изградените инсталации и съоръжения със спомагателна функция е следната моторизирана техника: мини челен товарач, два броя челни товарачи, компактор, товарен автомобил, обръщач на компостни купове, шредер и сито.

Преди да навлязат в зоната на инсталацията за сепариране и депото за неопасни отпадъци, камионите преминават през контролно-пропускателен пункт и електронна везна. На излизане от депото, камионите преминават задължително през съоръжение за измиване на гуми. Факелът за биогаз, отделян от клетките на депото е предвиден да бъде на разстояние по-голямо от 50 м. от всички сгради, в съответствие с нормативните изисквания.

**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

Смесено събраните битови отпадъци се транспортират до площадката на Регионалната система за управление на отпадъците със сметосъбираща техника. Същите преминават през електрона везна за отчитане на входящото количество отпадъци, където се извършва и визуалната им проверка, след което сметосъбиращата техника ги транспортира до зоната за приемане в инсталацията за механично сепариране, инсталацията за компостиране на зелени отпадъци или към клетка 1 на депото. В инсталацията за механично сепариране се осъществява отделяне на рециклируемите и органичните отпадъци от потока смесени отпадъци: стъкло, смесена хартия, фолио, PE/PP, PET, черни метали, цветни метали, RDF и органични фракции, подлежащи на компостиране. На изхода от инсталацията за механично сепариране рециклируемите материали се балират, след което се насочват за съхраняване в склад до тяхната реализация, биоразградимите отпадъци се насочват към зоната за компостиране, а остатъците, които не могат да бъдат използвани за рециклиране или оползотворяване се насочват към клетка 1 на депото за депониране.

Технологията на депониране включва: разтоварване, разстилане с уплътняване и запръстяване.

Експлоатацията започва от клетка 1. Депонирането започва от най ниската точка на клетката, като в началото компактора прибутва отпадъците от края на площадката към най-ниската точка на клетката, като оформя път от тях. Това се прави, за да не стъпва компактора върху дренажните тръби. След разтоварване на отпадъците се пристъпва към разстилането и уплътняването им до достигане на проектна плътност на пластове от 20- 30 см. Тези процеси се извършват върху определен работен участък за деня. С разриването и пробутването на отпадъците за деня се оформя пресечена пирамида с височина 2 м. и странични откоси с наклон 1:2,5. След завършването на даден хоризонт до проектната кота се насипва междинен изолационен слой от пръст или стабилизирана органична фракция от механично-биологично третиране с дебелина 15 см., които се компактират.

Предназначението на този слой е да спре разнасянето във въздуха на по-леки частици, да предотврати възникване и разпространение на пожари, както и среда, подходяща за развитие на насекоми и гризачи. По този начин се оформят хоризонтите депонирани и уплътнени твърди битови отпадъци с височина 1 м.

По проект е заложено изграждането на 6 вертикални кладенци за събиране на образуваното количество биогаз, като разстоянието между тях ще бъде най-малко 50 м. Сондажите ще бъдат с диаметър не по-малък от 80 см. През отчетния период не е започнало тяхното изграждане.

В разглеждания период се наблюдават следните тенденции:

- Количествата на директно депонираните битови отпадъци за периода се увеличават;
- Депонираните битови отпадъци на жител се увеличават;

**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

- За текущия програмен период 2021-2028 г. се очаква нарастване на количествата на рециклираните строителни отпадъци на територията на общината.

Необходимо е усилията в периода 2021-2028 г. да се насочат към:

- Подобряване ефективността на системите за събиране на смесените битови отпадъци и въвеждането на системи за заплащане на такса за битови отпадъци на принципа на количеството изхвърлени отпадъци;
- Разширяване на системата за разделно събиране на отпадъците;
- Изграждане на депо за битови отпадъци, допълнителна клетка и довеждаща инфраструктура;
- Изграждане на инсталации за третиране на биоразградими отпадъци;
- Разделното събиране на строителните отпадъци от малки ремонтни дейности от домакинствата; от едрогабаритни отпадъци от домакинствата; опасни отпадъци от бита.

1.4. АНАЛИЗ НА ДЕЙНОСТТА НА РЕГИОНАЛНОТО СДРУЖЕНИЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Предмет на анализа е участието на общината в РСУО за регион Борово (Бяла, област Русе). Анализът отговаря на следните въпроси:

- Участва ли активно общината в работата на РСУО;
- Взети ли са важни за общината решения за управление на отпадъците от РСУО;
- Необходими ли са подобрения в работата и решенията на РСУО в интерес на общината.

Информационно осигуряване на анализа

За извършване на конкретния анализ са използвани следните информационни източници, в т.ч.:

- Данните от анализите от НПУО 2021-2028 г.;
- Решения, одобрени от РСУО за регион Борово (Бяла, област Русе).

Анализ на дейността на РСУО за регион Борово (Бяла, област Русе)

Община Ценово е член на Регионално сдружение за управление на отпадъците в регион Борово (Бяла, обл. Русе), в което се включват **общините Бяла, Борово, Две могили, Ценово, Полски Тръмбеш и Опака**. Сдружението е учредено през 2013 г. Седалището на Сдружението е в общинска администрация Бяла, обл. Русе.

По-важни решения, които са гласувани и приети в община Ценово за разглеждания период, са:

- През 2015 година:
 - С цел обхващане на всички населени места на община Ценово в системата на организирано сметосъбиране са закупени: метални поцинковани кофи с обем 110 л. (200 бр.) и метални контейнери с обем 1 100 л. (18 бр.);

**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

- Събирането и транспортирането на отпадъците се извършва от общината със сметосъбиращ автомобил (1 бр.), собственост на община Ценово;
- Извършва се: метене, оборка, извозване на отпадъците до общинското депо – гр. Бяла.
- През 2016 година:
 - Закупени са съдове за събиране на отпадъци: метални поцинковани кофи с обем 110 л. – 200 бр.; метални контейнери с обем 1 100 л. – 25 бр.;
 - Общините, които са част от сдружението, кандидатстват за реализирането на проект „Изграждане на регионалната система за управление на отпадъците в региона Борово“.
- През 2017 година:
 - Целогодишно се почистват улиците и тротоарите за обществено ползване;
 - Събраните отпадъци на територията на община Ценово се извозват и депонират на Общинско депо – гр. Бяла;
 - Закупени са съдове за отпадъци: метални поцинковани кофи с обем 110 л. – 250 бр.; метални контейнери с обем 1 100 л. – 25 бр.;
 - Събирането и транспортирането на отпадъци се извършва от общината с 1 сметосъбиращ автомобил;
 - Сключен е договор с „Трансинс Авторециклиращ консорциум“ АД за събиране, съхраняване и предаването за последващо оползотворяване и/или обезвреждане на излезли от употреба гуми;
 - Сключен е договор с „Трансинс Батери“ ООД за разделно събиране, съхраняване и предаване за предварително третиране, рециклиране, оползотворяване, и/или обезвреждане на негодни за употреба батерии и акумулатори, образувани на територията на община Ценово;
 - Сключен е договор с „Трансинс технорециклираща компания“ АД за разделно събиране, съхраняване и предаване за предварително третиране, рециклиране, оползотворяване, и/или обезвреждане на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване;
 - Сключен е договор с „Национална компания за събиране и оползотворяване на отработени масла“ ООД за сътрудничество за дейностите по събиране и временно съхраняване на отработените масла и предаването им за оползотворяване;
 - Извършва се поддържане на зелените площи в общината: метене, оборка, извозване на отпадъците до общинското депо - гр. Бяла, както и др. дейности.
- През 2018 година:
 - Целогодишно се почистват улиците и тротоарите за обществено ползване;
 - Битовите отпадъци са транспортирани и депонирани на Регионално депо Русе;
 - Закупени са метални поцинковани кофи с обем 110 л. – 100 бр.;

**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

- Събирането и транспортирането на отпадъци се извършва от общината с 2 специализирани сметосъбиращи автомобили. Единият е собственост на общината, а вторият е нает;
- Продължава действието на сключените договори за разделно събиране на масово разпространени отпадъци:
 - „Трансинс Авторециклиращ консорциум“ АД за събиране, съхраняване и предаване на последващо оползотворяване и/ или обезвреждане на излезли от употреба гуми;
 - „Трансинс Батери“ ООД за разделно събиране, съхраняване и предаване за предварително третиране, рециклиране, оползотворяване, и/ или обезвреждане на негодни за употреба батерии и акумулатори, образувани на територията на община Ценово;
 - „Трансинс технорециклираща компания“ АД за разделно събиране, съхраняване и предаване за предварително третиране, рециклиране, оползотворяване, и/ или обезвреждане на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване;
 - „Национална компания за събиране и оползотворяване на отработени масла“ ООД за сътрудничество за дейностите по събиране и временно съхраняване на отработени масла и предаването им за оползотворяване;
- Продължава работата по доизграждане на Регионална система за управление на отпадъците;
- Извършва се метене, оборка, извозване на отпадъците до Регионалното депо за регион Русе, както и други дейности.
- През 2019 година:
 - Целогодишно се почистват улиците и тротоарите за обществено ползване;
 - Събирането и транспортирането на отпадъци се извършва от общината с 2 специализирани сметосъбиращи автомобили. Единият е собственост на общината, а вторият е нает;
 - От януари 2019 г. до април 2019 г. включително събраните отпадъци на територията на община Ценово се извозват и депонират на Регионално депо за регион Русе;
 - През април 2019 г. е въведено в експлоатация Регионално депо за регион Борово (Бяла, обл. Русе), което обслужва общините: Бяла, Борово, Две могили, Опака, Полски Тръмбеш и Ценово);
 - Въведена е и система за разделно събиране на отпадъци от опаковки. На територията на общината са разположени 113 жълти и 113 зелени контейнера за разделно събиране на отпадъци от опаковки;
 - На община Ценово е предаден 1 брой автомобил за разделно събиране на отпадъци от опаковки;
 - Закупени са съдове за събиране на отпадъци: метални поцинковани кофи с обем 110 л. – 209 бр.; метални контейнери с обем 1 100 л. – 20 бр.;
 - Поддържане на зелените площи на територията на общината: метене, оборка, извозване на отпадъците до Регионално депо за регион Русе.

ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г. ОБЩИНА ЦЕНОВО

- През 2020 година:
 - Закупени са съдове за отпадъци: метални поцинковани кофи с обем 110 л. – 100 бр; метални контейнери с обем 1 100 л. – 30 бр.;
 - Събирането и транспортирането на отпадъци се извършва от общината с 2 специализирани сметосъбиращи автомобила – 1 брой собственост на общината и 1 брой автомобил за разделно събиране на отпадъци от опаковки, предаден, съгласно договор за управление на Община Ценово от Община Бяла;
 - Битовите отпадъци се извозват до Регионално депо за регион Борово (Бяла, обл. Русе);
 - Поддържане на зелените площи на територията на общината: метене, оборка, извозване на отпадъците до Регионално депо за регион Борово (Бяла, обл. Русе).

Основни изводи:

- В изпълнение на приетата ОПУО за периода 2014-2020 г. са предприети действия за осигуряване на необходимата техническа инфраструктура, свързана с намаляване на количествата депонирани отпадъци;
- Община Ценово е активен участник в дейността на РСУО.

1.5. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ИНСТИТУЦИОНАЛНИЯ КАПАЦИТЕТ, В Т.Ч. ПРИЛАГАНЕ НА КОНТРОЛНИТЕ ФУНКЦИИ СЪГЛАСНО НАЦИОНАЛНОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО И МЕСТНИТЕ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ

Анализът дава отговор на следните основни въпроси:

- Изпълняват ли се в пълен обхват правомощията и отговорностите на кмета в сферата на управление на отпадъците съгласно нормативните актове; кои звена в административната структура на общината имат функции в областта на отпадъците и съответстват ли техните функции на правомощията на кмета на общината; ясно ли са разграничени функциите между отделните звена?
- Какво е състоянието на човешките ресурси, натоварени с функции за отпадъци, и на тяхната техническа и информационна обезпеченост?
- Кои са основните препоръки за оптимизиране на функциите и организационното структуриране на администрацията с цел подобряване на капацитета?

За осигуряване на необходимата информация за анализа са използвани следните методи:

- проучване на ведомствени и национални нормативни документи, регламентиращи правомощията и функциите за управлението на отпадъците;
- проучване на отчетни документи и статистически данни за дейностите по отпадъци и за персонала, ангажиран с функции за управление на отпадъците.

**ПРИЛОЖЕНИЯ към
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

Общински съвет

Законодателният орган на местното самоуправление, който определя политиката на община Ценово за развитието ѝ, в т.ч. и по проблемите на околната среда, е общинския съвет.

В *Правилника за организацията и дейността на Общински съвет са определени* основните дейности, функциите, правата, задълженията и отговорностите, органите за управление, организацията за тяхната работа и взаимодействието им с общинската администрация.

Общинският съвет приема общинската програма за околна среда, както и всички други програми, свързани с компонентите и факторите на околната среда и контролира изпълнението им (чл. 79, ал. 4 от ЗООС).

Общинска администрация

Общинската администрация е изпълнителен орган на местното самоуправление и се представлява от кмета на общината. Функциите на кмета на общината по отношение на околната среда са подробно разписани в чл. 15 от ЗООС.

Кметът на общината е компетентният орган, отговарящ за разработването, в т.ч. актуализирането на програмата по опазване на околната среда, като ежегодно внася в общинския съвет отчет за изпълнението на програмата, а при необходимост - и предложения за нейното допълване и актуализиране (чл. 79, ал. 5 от ЗООС).

Отчетът се представя за информация и в РИОСВ – Русе. До настоящия момент община Ценово стриктно спазва тези свои законови задължения.

Кметът на общината е компетентният орган, отговарящ за разработването, в т.ч. актуализирането и на други „подпрограми“, влизащи в обхвата на Програмата по околна среда. Тези програми са разработени и са неразделна част от нея, а именно:

- Лечебни растения – в проект;
- Общинската програма за управление на отпадъците 2021-2028 г. – в проект.

От съществено значение за постоянното подобряване на социално-икономическата среда и устойчивото развитие в общината е ефикасното и ефективно управление на процесите и ресурсите, в т.ч. по околна среда.

Община Ценово разполага с добре изградена административна структура и има нужния човешки ресурс и капацитет за изпълнение на своите отговорности. Структурата на Общината отговаря на функционалните направления, по които осъществява своята дейност. Дели се на две дирекции, като всяка една от тях съдържа съответните отдели.

Околната среда е структурирана в Дирекция „Специализирана администрация“, отдел „Общинска собственост и специализирани общински дейности“.

Функциите на звеното са по изготвяне на програми, стратегии и планове, свързани с дейността; разработва, провежда и контролира мероприятия, касаещи опазването и

**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

възстановяването на природата и екологичната политика на територията на общината; оформя и подsigурява финансовата обезпеченост на екологичните общински мероприятия и обекти; координира дейността на общинската администрация в областта на екологията с РИОСВ, РИОКОЗ, ДВСК, РДНСК, РДВР; упражнява редовен контрол по опазване на чистотата и зелените площи, стопанисване на зелените площи от граждани, физически и юридически лица.

С проблемите на околната среда е натоварен един специалист. Същият отдел има и контролни функции по отношение на чистота на територията на населените места и на местата за отдих. Експертът притежава необходимия ценз и професионален опит, но броят не е достатъчен за големите отговорности в общината по отношение на околната среда. **Необходимо е този ресор да се разшири с експерти и развие до ниво самостоятелен отдел към специализираната администрация.**

Таблица 3. Служители, които са свързани с управление на отпадъците в община Ценово

Година	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Брой служители, които осъществяват контрол, както по управление на отпадъците, така и по изпълнение на други изисквания на закони и общински наредби	4	4	4	4	4	4	4

Източник: Община Ценово

За придобиване на административен, технически и финансов опит на общинската администрация голям принос има и реализацията на редица проекти за периода 2014-2020 г., насочени към повишаване на квалификацията на общинска администрация.

Постоянното повишаване на капацитета на администрацията е гаранция не само за добро управление на проблемите, свързани с околната среда и човешкото здраве, но и за увеличаване на проектите, финансирани със средства на ЕС.

Основни изводи:

- Нормативните актове (законови и подзаконови) в областта на управлението на отпадъците (в т.ч. изготвяне на план-сметки за такса битови отпадъци; процеси за проектиране и изпълнение на СМР по изграждане на инсталации и съоръжения за третиране на отпадъци; управление на проекти, финансирани със средства от структурните фондове на ЕС и др.) са многобройни и изискващи специфични компетентности на служителите на всяка администрация;
- За подобряване капацитета на общинските служители е необходимо същите да участват в обучителни програми. Отчитайки големите предизвикателства пред местните власти относно целите за рециклиране на битовите отпадъци и за оползотворяване на биоразградимите отпадъци, са необходими целенасочени и практически обучения, особено по прилагане на *Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградими отпадъци*, за която общините нямат практически опит;

**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

- Кметът на Община Ценово изпълнява в пълен обхват правомощията и отговорностите в сферата на управлението на отпадъците съгласно нормативните актове;
- Служителите на отдел „Общинска собственост и специализирани общински дейности“ към дирекция „Специализирана администрация“ имат делегирани с длъжностни характеристики функции в областта на отпадъците. Задълженията, вменени чрез длъжностните характеристики на служителите от отдела кореспондират с отговорностите/задълженията на кмета на общината по прилагане на законовите разпоредби;
- Квалификацията на всички служители на отдел „Общинска собственост и специализирани общински дейности“ отговаря на заеманата от тях длъжност;
- Техническият капацитет на Община Ценово при изпълнението на нейните функции е на много добро ниво. Служителите на Община Ценово са обезпечени с необходимото офис и техническо оборудване (компютри, принтери, скенери, телефони, автомобил) за изпълнение на ежедневната им дейност, в т.ч. контролните им функции;
- Създаден е капацитет и е натрупан значителен опит при подготовка и изпълнение на проекти с финансиране на структурните фондове на ЕС и др. източници, в т.ч. в областта на управлението на отпадъците;
- Необходимо е да бъдат проведени обучения на служителите, на които са възложени дейности по управление на отпадъците, в т.ч. изготвяне и отчитане на план-сметките в контекста на динамично променящото се законодателство;
- Предвид демографската криза в региона – намаляване и застаряване на населението и миграция на младите хора към големите областни центрове – да се предвидят стимули и мотивация за запазване на работното място на служителите в общинската администрация – обучения, възможност за кариерно развитие и адекватно заплащане;
- Да се подобри материално-техническа и информационна обезпеченост на служителите, които са пряко ангажирани с управлението на отпадъците, в т.ч. изготвянето и отчитането на план-сметките, служители, осъществяващи контролна дейност и др.

**1.6. АНАЛИЗ И ИНФОРМАЦИЯ ЗА ЗАМЪРСЕНИ В МИНАЛОТО
ПЛОЩАДКИ ЗА ОБЕЗВРЕЖДАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ И ОСЪЩЕСТВЕНИ
МЕРКИ ЗА ТЯХНОТО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ**

От 16.07.2009 г. в изпълнение на чл. 92, ал. 2 от Закон за управление на отпадъците, битовите отпадъци генерирани от територията на общината се депонират на Общинско депо гр. Бяла, с което е преустановена дейността на депото за битови

ПРИЛОЖЕНИЯ към ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г. ОБЩИНА ЦЕНОВО

отпадъци Ценово, действало от 1995 г. Площадката на преустановеното депо за битови отпадъци е разположена в землището на с. Ценово, в местността „Сърт баир“. Теренът на депото е общинска публична собственост и заема площ от 24,902 ха. Земята е с начин на трайно ползване - пасище, мера. Не попада върху защитени територии и паметници на културата.

Община Ценово търси възможност за финансиране рекултивацията на спряното от експлоатация общинско депо в с. Ценово.

През 2009 г. всички селски сметища на територията на общината са ликвидирани и запръстени със средства от общинския бюджет. Поставени са обозначителни табели за забрана за изхвърляне на отпадъци на вече почистените терени. С цел предприемане на мерки за недопускане на повторно замърсяване на терените, кметовете на населените места са отговорни да упражняват контрол.

- На територията на община Ценово е извършено закриване на общинско депо, но не е извършвана рекултивация;
- Необходимо е да бъде изготвен общински регистър на депата с отпадъци, в т.ч. закрити и рекултивирани.

1.7. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ВЪВЕДЕНИТЕ СХЕМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ПРИНЦИПА НА „ОТГОВОРНОСТ НА ПРОИЗВОДИТЕЛЯ“ И „ЗАМЪРСИТЕЛЯТ ПЛАЩА“

Анализът има за цел да отговори на следните въпроси:

- Прилага ли се принципа „Замърсителят плаща“, който е заложен в Договора за функционирането на Европейския съюз (чл. 191) и за кои отпадъчни потоци?
- Прилага ли се принципа „Разширена отговорност на производителя“?

Източници на информационно обезпечаване на анализа:

- Правилници, наредби, решения, одобрени от общински съвет и заповеди на кмета на общината;
- Интернет страница на общината;
- Договори за оползотворяване на МРО, с които общината има сключени договори за сътрудничество (опаковки, ИУЕЕО, НУБА, ИУГ, отработени масла).

Същност на принципите „Замърсителят плаща“ и „Разширена отговорност на производителя“.

Рамковата директива за отпадъците (Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. относно отпадъците и за отмяна на определени директиви) (изменена с Директива (ЕС) 2018/851 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 г. за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците), съответно ЗУО, оперират както с принципа „Замърсителят плаща“, така и с принципа за „Разширена отговорност на производителя“, които взаимно се допълват.

**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

Принципът „Замърсителят плаща“ е заложен в Договора за функционирането на Европейския съюз (чл. 191). Този принцип във връзка с отпадъците изисква:

- причинителят и притежателят на отпадъци да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита за околната среда и човешкото здраве;
- причинителите на отпадъци да поемат отговорност за отпадъците си;
- разходите за опазване на околната среда и човешко здраве, свързани с образуването и третирането на отпадъците, трябва да бъдат отчитани при определяне цената на продуктите и услугите;
- разходите за третиране и транспортиране на отпадъците са за сметка на причинителите и притежателите на отпадъците.

Принципът „Разширена отговорност на производителя“ (РОП) е екологичен принцип, който се прилага като съвкупност от мерки с цел намаляване на общото въздействие върху околната среда от даден продукт и въвежда задължения и отговорности за производителя на продукта по време на целия му жизнен цикъл за: ограничаване на съдържанието на опасни вещества, обратно приемане, повторна употреба, рециклиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъците, получени в резултат на употребата на продукта.

В съответствие с този принцип, производителите на продукти трябва да поемат отговорност, включително финансирането, за:

- предотвратяване и намаляване на отпадъци, образувани при производството на техните продукти;
- проектиране и разработване на продукти, които подлежат на многократна употреба, са технически издръжливи, не съдържат или имат ограничено съдържание на материали и вещества, представляващи риск за околната среда;
- развиване на пазари за повторната употреба и рециклиране на отпадъците, образувани след крайната употреба на пусканите на пазара продукти.

Организацията за икономическо сътрудничество и развитие определя разширената отговорност на производителя като подход за екологична политика, при който отговорността на производителя за продукта обхваща и етапа след потреблението от целия жизнен цикъл на продукта. Политиката за разширената отговорност на производителя се характеризира с:

- (1) изместването на отговорността (физически и/или икономически, напълно или частично) във възходящ ред към производителя и извън общините;
- (2) осигуряването на стимули на производителите, за да вземат предвид екологичните съображения при създаването на своите продукти. Докато други инструменти на политиката обикновено имат за цел изолирана точка от веригата, разширената отговорност на производителя се стреми да интегрира сигналите, свързани с екологичните характеристики на продуктите и производствените процеси в цялата продуктова верига.

**ПРИЛОЖЕНИЯ към
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

Схеми за управление на отпадъците

Община Ценово, съвместно с общините Бяла, Борово, Две могили, Полски Тръмбеш и Опака, членува в Регионално сдружение на отпадъците регион Борово (Бяла, област Русе).

Регионалната система за управление на отпадъците включва депо за неопасни отпадъци, от което първоначално е изградена първа клетка, инсталация за механично третиране, състояща се от инсталация за сепариране на постъпващите отпадъци и инсталация за третиране на биологично разградимите сепарирани отпадъци и разделно събраните зелени такива, пречиствателна станция за отпадъчни води и други спомагателни съоръжения, обслужващи сгради. Към изградените инсталации и съоръжения със спомагателна функция е следната моторизирана техника: мини челен товарач, два броя челни товарачи, компактор, товарен автомобил, обръщач на компостни купове, шредер и сито.

В община Ценово е въведена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, съгласно Договор за безвъзмездно предаване между община Бяла и общините на РСУО за регион Борово (Бяла), на община Ценово са предадени общо 226 бр., от които 113 бр. жълти (пластмаса, хартия и метал) и 113 бр. зелени (стъкло).

В община Ценово е въведена система за разделно събиране на биоразградими отпадъци и биоотпадъци, съгласно Договор за безвъзмездно предаване между община Бяла и общините на РСУО за регион Борово (Бяла), на община Ценово са предадени 14 кафяви 6 м³ контейнера за разделно събиране на битови биоразградими отпадъци. Контейнерите са разпределени по всички населени места на територията на общината и се обслужват два пъти месечно от специален автомобил.

В общината е въведена система за събиране, съхраняване и предаване за последващо оползотворяване и/или обезвреждане на излезли от употреба гуми, има сключен договор с дружество, притежаващо документ за дейности с отпадъци съгласно изискванията на ЗУО - „Трансинс Авторециклиращ консорциум“ АД.

В общината е въведена система за разделно събиране, съхраняване и предаване за предварително третиране, рециклиране, оползотворяване, и/или обезвреждане на негодни за употреба батерии и акумулатори, има сключен договор с дружество, притежаващо документ за дейности с отпадъци съгласно изискванията на ЗУО - „Трансинс Батери“ ООД.

В общината е въведена система за разделно събиране и предаване за предварително третиране, рециклиране, оползотворяване, и/или обезвреждане на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, има сключен договор с дружество, притежаващо документ за дейности с отпадъци съгласно изискванията на ЗУО - „Трансинс технорециклираща компания“.

В общината има въведена система за събиране и временно съхраняване на отработени масла и предаването им за оползотворяване, има сключен договор с

**ПРИЛОЖЕНИЯ към
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

дружество, притежаващо документ за дейности с отпадъци съгласно изискванията на ЗУО - „Национална компания за събиране и оползотворяване на отработени масла“ ООД.

Основни изводи:

- В България, в т.ч. и на територията на община Ценово се прилагат успешно няколко основни схеми за управление на отпадъците в съответствие с националното законодателство в т.ч.: отговорност на причинителя и притежателя за образуваните отпадъци при производството на стоки и услуги; разширена отговорност на производителя относно 6 групи масово разпространени отпадъци и схема за отговорност на домакинствата и на другите лица, които генерират подобни на битовите отпадъци;
- Схемата за отговорност на причинителя и притежателя за образуваните отпадъци при производството на стоки и услуги се прилага за производствени отпадъци, вкл. производствени опасни отпадъци, болнични отпадъци, ПСБ/ПСТ, утайки от ПСОВ, отпадъци от строителството и от разрушаване на сгради (с изключение на строителните отпадъци от ремонтни дейности на домакинствата и разрушаване на сгради в малки количества по критерии, определени в ЗУО);
- Схемата за отговорност на домакинствата и на другите лица, които генерират подобни на битовите отпадъци, се прилага за битовите отпадъци от домакинствата (с изключение на 6 групи МРО) и за отпадъци, подобни на битовите, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, но образувани от други източници. Задължени лица са домакинствата и лицата, които образуват битови отпадъци и подобни на битовите отпадъци. Задължените лица заплащат такса битови отпадъци, с приходите от която се финансира функционирането на схемата. Понастоящем размерът на таксата се определя като промил от данъчната оценка/отчетната стойност на имотите на гражданите, фирмите и институциите, което води до неспазване на принципа „замърсителят плаща“. През 2017 г. бе приет ЗИД на ЗМДТ, с който бяха въведени нови основи за определяне на такса за битови отпадъци. След няколко отлагания, към настоящия момент за стартова година на новия механизъм за определяне на такса битови отпадъци е приета 01.01.2022 г.

1.8. АНАЛИЗ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА И ТЕХНИЧЕСКИТЕ ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ТРЕТИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Анализът на инфраструктурата по управление на отпадъците е ключов анализ. Той се стреми да отговори на следните въпроси:

- Какви са тенденциите и настоящата ситуация по отношение на осигуряване от общината на инфраструктура за отпадъци, чието управление е от компетенциите на местните власти?
- Осигурената, изградената и в процес на планиране, осигуряване и изграждане инфраструктура достатъчна ли е за третиране на отпадъците на територията на

**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

общината и за постигане на количествените цели за рециклиране и оползотворяване на отпадъците, поставени пред местните власти?

- Необходима ли е допълнителна инфраструктура за подобряване на услугите и постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците, в т.ч. по потоци отпадъци?
- Какви са основните изводи и препоръки за бъдещи действия?

ИНСТАЛАЦИИ ЗА ТРЕТИРАНЕ НА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

През 2019 г. е изградена и въведена в експлоатация „Регионална система за управление на отпадъците за регион Борово (Бяла, обл. Русе)“, която включва регионално депо за неопасни отпадъци с обща площ 100,009 дка в местност „Трапището“ в землище на гр. Бяла, включващо следните изградени инсталации:

- Клетка за депониране с площ 16,06 дка с капацитет, съгласно КР № 499-Н0/2014 г. – 65 450 т. или 39 т./24 ч.
- Инсталация за сепариране на отпадъци с проектен капацитет 4 т./час за работа 5 дена седмично в една смяна на непълно работно време и годишен капацитет 6 800 т./год.
- Инсталация за компостиране на отпадъци (зелени отпадъци) с проектен капацитет 3000 т./год. или 12,5 т./24 ч.

Регионалната система за управление на отпадъците включва депо за неопасни отпадъци, от което първоначално е изградена първа клетка, инсталация за механично третиране, състояща се от инсталация за сепариране на постъпващите отпадъци и инсталация за третиране на биологично разградимите сепарирани отпадъци и разделно събраните зелени такива, пречиствателна станция за отпадъчни води и други спомагателни съоръжения, обслужващи сгради. Към изградените инсталации и съоръжения със спомагателна функция е следната моторизирана техника: мини челен товарач, два броя челни товарачи, компактор, товарен автомобил, обръщач на компостни купове, шредер и сито.

Основният подход до депото е по второстепенният път от юг. Функционалното зониране е съобразено с технологичната последователност на процесите. Непосредствено след входа е зоната с административно-битова сграда, работилница за камиони и резервоар за противопожарни нужди. На север от нея е зоната на пречиствателната станция и площадката за вземане на проби. Преди да навлязат в зоната на инсталацията за сепариране и депото за неопасни отпадъци, камионите преминават през контролно-пропускателен пункт и електронна взна. Инсталацията за сепариране с прилежащите ѝ сгради – склад за продукция и трафопост и площадката за компостиране са на север. След тях е входът на клетките на депото. На излизане от депото, камионите преминават задължително през съоръжение за измиване на гуми. Факелът за биогаз, отделен от клетките на депото е предвиден да бъде на разстояние по-голямо от 50 м. от всички сгради, в съответствие с нормативните изисквания.

**ПРИЛОЖЕНИЯ към
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

Регионалната система се обслужва от вътрешен асфалтов двулентов път, който удовлетворява изискванията и на противопожарните норми за експлоатация и достига до навеса за компактираща техника на депото. От там до пречиствателната станция води асфалтов път. Около клетките на депото е макадамов път за движение на верижната техника.

Площадките на инсталацията за сепариране на постъпващите отпадъци, на инсталацията за компостиране и на пречиствателната станция са бетонова настилка, а на административно-битовата сграда е асфалтова.

Сградите на територията на площадката на РДНО се разделят според функционалното им предназначение на:

- Производствени сгради - инсталация за сепариране на материали, навес за продукция, навеси на площадката за компостиране;
- Обслужващи сгради - административно-битова сграда, работилница и мивка за камиони, контролно-пропускателен пункт и охрана;
- Спомагателни сгради – резервоар, пречиствателна станция за отпадъчни води, техническа сграда към пречиствателната станция за отпадъчни води, техническа сграда – обезводняване на утайки.

Обособен е зелен пояс по контура на цялата площадка и зелени площи между отделните зони там, където това е технологично възможно.

Смесено събраните битови отпадъци се транспортират до площадката на Регионалната система за управление на отпадъците със сметосъбираща техника. Същите преминават през електрона везна за отчитане на входящото количество отпадъци, където се извършва и визуалната им проверка, след което сметосъбиращата техника ги транспортира до зоната за приемане в инсталацията за механично сепариране/инсталацията за компостиране на зелени отпадъци или към клетка 1 на депото. В инсталацията за механично сепариране се осъществява отделяне на рециклируемите и органичните отпадъци от потока смесени отпадъци: стъкло, смесена хартия, фолио, PE/PP, PET, черни метали, цветни метали, RDF и органични фракции, подлежащи на компостиране. На изхода от инсталацията за механично сепариране рециклируемите материали се балират, след което се насочват за съхраняване в склад до тяхната реализация, биоразградимите отпадъци се насочват към зоната за компостиране, а остатъците, които не могат да бъдат използвани за рециклиране или оползотворяване се насочват към клетка 1 на депото за депониране.

Технологията на депониране включва: разтоварване, разстилане с уплътняване и запръстяване.

Експлоатацията започва от Клетка 1. След като транспортното средство напусне зоната за сепариране, навлиза в района на клетката за депониране. В клетката се навлиза по вътрешен експлоатационен път, завършващ с обръщателна площадка. Транспортното средство разтоварва отпадъците в края на обръщателната площадка. Депонирането започва от най-ниската точка на клетката, като в началото компактора прибутва

**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

отпадъците от края на площадката към най-ниската точка на клетката, като оформя път от тях. Това се прави, за да не стъпва компактора върху дренажните тръби. След разтоварване на отпадъците се пристъпва към разстилането и уплътняването им до достигане на проектна плътност на пластове от 20-30 см. Тези процеси се извършват върху определен работен участък за деня. С разриването и пробутването на отпадъците за деня се оформя пресечена пирамида с височина 2 м. и странични откоси с наклон 1:2,5. След завършването на даден хоризонт до проектната кота се насипва междинен изолационен слой от пръст или стабилизирана органична фракция от механично-биологично третиране с дебелина 15 см., които се компактират.

Предназначението на този слой е да спре разнасянето във въздуха на по-леки частици, да предотврати възникване и разпространение на пожари, както и среда, подходяща за развитие на насекоми и гризачи. По този начин се оформят хоризонтите депонирани и уплътнени твърди битови отпадъци с височина 1 м.

По проект е заложено изграждането на 6 вертикални кладенци за събиране на образуваното количество биогаз, като разстоянието между тях ще бъде най-малко 50 м. Сондажите ще бъдат с диаметър не по-малък от 80 см. През 2020 г. все още не е започнало тяхното изграждане.

Съгласно ДИРЕКТИВА (ЕС) 2018/851 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 30 май 2018 г. за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците

Чл. 11, параграф 2

- в) до 2025 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци следва да се увеличат най-малко до 55% от теглото;
- г) до 2030 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци следва да се увеличат най-малко до 60% от теглото;
- д) до 2035 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци следва да се увеличат най-малко до 65% от теглото.

Съгласно ДИРЕКТИВА (ЕС) 2018/850 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 30 май 2018 г. за изменение на Директива 1999/31/ЕО относно депонирането на отпадъци, Чл. 5 се изменя, както следва (добавят се следните параграфи):

5. Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да осигурят до 2035 г. количеството на депонираните битови отпадъци да бъде намалено до 10% или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло).

Съгласно НАРЕДБА ЗА РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ НА БИООТПАДЪЦИ И ТРЕТИРАНЕ НА БИОРАЗГРАДИМИТЕ ОТПАДЪЦИ

Чл. 13 (4) за 2020 г. разрешените за депониране биоразградими отпадъци в съответния регион са 201 кг/жител, като е задължително разделно събиране на биоотпадъци от 2023 г., а именно - биоразградими отпадъци от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за

**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.

Анализът на възможностите за стабилизиране на подситовата фракция в регионалните системи, в които не се прилага стабилизиране, показва, че, в случай че бъдат изградени подобни системи, годишно ще бъде предотвратено депонирането на около 100 000 тона отпадък. Това, освен преките ползи по заложените в ЗУО цели, ще има и косвени ползи като:

1. Удължаване на „експлоатационния“ живот на съоръженията за обезвреждане на отпадъци;
2. Намаляване на опасните за околната среда свойства на отпадъците;
3. Намаляване на емисиите от парникообразуващи газове;
4. Определяне на по-ниски такси за населението за третиране на битовите отпадъци;
5. Намаляване на образуването на инфилтрат в депата и респективно намаляване на експлоатационните разходи и минимизиране на рисковете за околната среда.

КОНТЙНЕРИ И ТРАНСПОРТНИ СРЕДСТВА ЗА СЪБИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИ

Транспортните средства за събиране на битови отпадъци, собственост на общината, са 2 бр.

Таблица 4. Транспортни средства за събиране на битовите отпадъци

Технически характеристики	Транспортно средство №		
	1	2	3
Година на производство/регистрация	2006	2016	2011
Вид на транспортното средство	Сметосъбиращ автомобил ISUZU	Специален автомобил SCANIA	Специален автомобил за извозване на зелени отпадъци VOLVO
Брой	1	1	1
Собственост	Община Ценово	Община Бяла	Община Ценово
Обем на надстройката (м ³)	10,5 м ³	-	7, 1м ³

Източник: Община Ценово

В следващата таблица са представени наличните съдове за събиране на битови отпадъци на територията на община Ценово.

**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

Таблица 5. Налични съдове за събиране на битови отпадъци на територията на община Ценово

Вид на контейнерите	Материал	Собственост	Обем (л)	Брой	Честота на обслужване на контейнерите,
Метални кофи Пластмасови кофи	Метал Пластмаса	Община Ценово	0,11 0,12	2 300	2 пъти месечно
Метални контейнери	Метал	Община Ценово	1,1	174	2 пъти месечно
Жълти контейнери тип бобър за разделно събиране на отпадъци от опаковки от пластмаса, хартия и метал	Пластмаса	Община Бяла	1,5	113	2 пъти месечно
Зелени контейнери тип бобър за разделно събиране на отпадъци от опаковки от стъкло	Пластмаса	Община Бяла	1,5	113	2 пъти месечно

Източник: Община Ценово

ПЛОЩАДКИ ЗА СЪБИРАНЕ, ТРАНСПОРТИРАНЕ, ТРЕТИРАНЕ, СЪХРАНЕНИЕ

На територията на община Ценово има регистрирана една площадка за събиране и транспортиране на отпадъци от растителни тъкани, трици, талаш и дървесина, която се намира в с. Ценово. Регистрирани са и две площадки за третиране на отпадъците. Едната площадка е за третиране на растителни тъкани, трици, талаш и дървесина и се намира в с. Ценово. Втората площадка е за отпадъци от растителни тъкани, и животински изпражнения, тя се намира в с. Караманово.

Таблица 6. Регистрирани площадки за събиране, третиране и транспортиране

Оператор	№ на документа	Адрес	Разрешени дейности	Отпадъци
НАУТИЛИУС ООД	10-РД-800-03/03.09.2021 г.	с. Ценово, ул. Опълченска №6	С и Т	Отпадъци от растителни тъкани, трици, талаш и дървесина
НАУТИЛИУС ООД	10-РД-799-00/01.02.2019 г.	с. Ценово, имот с № 043004, стопански двор	R12 - палетизиране R13 - съхраняване	Отпадъци от растителни тъкани, трици, талаш и дървесина
ППК СТАРТ 93	10-РД-763-00/29.03.2018 г.	с. Караманово, местност „Ливадите“	R3 - възстановяване на органични вещества	Отпадъци от растителни тъкани, и животински изпражнения

Източник: РИОСВ Русе

*С- събиране; R - третиране; Т - транспортиране

На територията на община Ценово няма изградени претоварни станции, нито сепариращи и др. площадки от този тип. Поради изграденото регионално депо за неопасни отпадъци в гр. Бяла, местност „Трапито“ и близостта на община Бяла, към момента не се предвижда изграждане на претоварна станция или сепарираща инсталация

ПРИЛОЖЕНИЯ към ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г. ОБЩИНА ЦЕНОВО

в общината. Не е изключено обаче в бъдеще развитието на системите за управление на отпадъците да създадат необходимост от такива обекти.

ДЕПА ЗА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

С цел осигуряване на основната инфраструктура за третиране на отпадъците, страната е разделена на региони за управление на отпадъците.

Община Ценово е включена в регион Бяла. Общината е член на РСУО за регион Борово (Бяла, област Русе), като оператор на Регионалното депо е община Бяла съгласно издадено комплексно разрешително № 499 – Н0/2014 г. Събраните ТБО се транспортират до регионалното депо.

Общата площ на площадката е 100,009 дка, включва клетка за депониране с площ 16,06 дка с капацитет, съгласно КР № 499-Н0/2014 г. – 65 450 т. или 39 т./24 ч.

ИНФРАСТРУКТУРА ЗА ОТПАДЪЦИ ОТ СТРОИТЕЛСТВО И РАЗРУШАВАНЕ

На територията на община Ценово няма изградена площадка за събиране, предварително третиране и рециклиране на строителните отпадъци. Практиката показва, че в повечето случаи строителните отпадъци се оползотворяват за последващи строителни работи.

Община Ценово е закупил камион за извозване на 6 м³ метални контейнери, които са предназначени за растителни и строителни отпадъци и при заявяване на контейнер за строителни отпадъци, такъв ще се предоставя на заявителите лица срещу такса и в последствие ще се извозва от Общината до Регионалното депо в гр. Бяла.

ИНСТАЛАЦИИ И СЪОРЪЖЕНИЯ ЗА ТРЕТИРАНЕ НА УТАЙКИТЕ ОТ ГПСОВ

На територията на общината няма изградени съоръжения за третиране на утайките от ПСОВ.

Основни изводи:

- Функционира депо за неопасни отпадъци към „Регионална система за управление на отпадъците в регион Борово (Бяла)“;
- Клетка за депониране с площ от 16,06 дка с капацитет, съгласно КР № 499-Н0/2014 г. – 65 450 т. или 39 т./24 ч.;
- Инсталация за сепариране на отпадъци с проектен капацитет 4 т./час за работа 5 дена седмично в една смяна на непълно работно време и годишен капацитет 6 800 т./год.;
- Инсталация за компостиране на отпадъци (зелени отпадъци) с проектен капацитет 3000 т./год. или 12,5 т./24 ч.
- Община Ценово е добре обезпечена със съдове за смесени битови отпадъци;
- Съдове за разделно събиране има разположени във всички населени места в общината;
- Няма изградени съоръжения за третиране на утайките от ПСОВ на територията на общината.

**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

1.9. АНАЛИЗ НА ПРИЛОЖЕНИТЕ МЕРКИ И СЪЩЕСТВУВАЩИ ПРАКТИКИ ПО ПРЕДОТВРЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ

Предмет на анализа са приложените мерки и съществуващи практики по предотвратяване образуването на отпадъците на територията на община Ценово.

Извършването на анализа отговаря на следните въпроси:

- Има ли установени практики по предотвратяване на отпадъците в общината?
- Има ли планирани и приложени административни мерки, които са стимул за физическите и юридическите лица да прилагат предотвратяване на отпадъците?

Информационно обезпечаване на анализа

- информация за проекти на местно ниво, насочени към предотвратяване на отпадъците;
- преглед на нормативните актове на местно ниво, с цел установяване на наличието на подходящи условия, стимулиращи прилагане на предотвратяването на отпадъците.

Приложените мерки и съществуващите практики по предотвратяване образуването на отпадъци

Мерки и проекти по предотвратяване на отпадъците са сравнително нови за общините. Съгласно предходният програмен документ – ОПУО 2014-2020 г. са набелязани следните мерки за изпълнение:

- За намаляване на генерираното количество производствени отпадъци - създаването на информационна база - регистър на действащите и планираните на територията на общината производствени и търговски дейности и въвеждането на задължение за годишно отчитане на генерираните от тях отпадъци. За общинската администрация остава анализа на количествената тенденция и съвместна работа с предприятията за намаляване на генерацията им.
- За отпадъците от населението, разумната алтернатива е създаването съвместно със социалните организации на програми за създаване на мрежи за разпределяне на дрехи и пособия за повторна употреба от социално слабите жители на общината. Приемането им би могло да се организира на общинска площадка за разделно приемане на отпадъци от населението с център за подготовката им за повторна употреба.

Набелязаните мерки не са изпълнени поради следните причини:

- Липса на нормативни основания за изискване на информация от страна на общината относно количествата генерирани отпадъци на нейна територията. Съгласно ЗУО и подзаконовите нормативни актове не са вменени подобни правомощия на кмета, в т.ч. и на общинска администрация, което възпрепятства регулирането на тези правомощия и на местно ниво;

**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

- Не е проявено желание от страна на социалните организации за създаване на мрежи за разпределяне на дрехи и пособия за повторна употреба.

Добра практика от България по предотвратяване образуването на отпадъците, вкл. на хранителни отпадъци, е следната: Администрацията на община Бургас разработва „План за ограничаване употребата на пластмасови продукти за еднократна употреба“. Целта е да се направят обстойно обследване за използваните в общинската администрация, общинския съвет, общинските предприятия и общинските търговски дружества пластмасови продукти за еднократна употреба, да се направят технически и финансово-икономически анализи за ограничаване и премахване използването на пластмасови продукти за еднократна употреба и да се изготви план с мерки, които да се приложат в организации под контрола на община Бургас за предотвратяване образуването на пластмасови отпадъци. Решението на Общинския съвет е взето по предложение на общински съветници от Общински съвет Бургас през месец ноември 2018 г. и е със следното съдържание: „Възлага на администрацията на Община Бургас да изготви план за ограничаване употребата на пластмасови продукти за еднократна употреба в сградите и помещенията, в които се извършват дейности на Общински съвет – Бургас и Общинска администрация – Бургас, общинските предприятия и търговски дружества с общинско участие.“

Практиката е приложима и за територията на община Ценово.

Добра практика за предотвратяване образуването на отпадъците е чрез създаване на интернет страници или разпространението на такива, чрез които да се представя интересна, полезна и достъпна за гражданите и други заинтересовани страни информация за управлението на отпадъците, спазвайки йерархията за управлението им. Примерите са многобройни. Сред тях на европейско ниво може да се посочи интернет-страницата на Европейската комисия „Готови ли сте за промяна? Изкусителната сила на пластмасовите продукти за еднократна употреба“: <https://www.bereadytochange.eu/bg/>, или Европейска комисия - Околна среда – отпадъци – предотвратяване - https://ec.europa.eu/environment/topics/waste-and-recycling/waste-framework-directive_en.

На ниво национални институции може да се посочи интернет-страницата на Министерство на околната среда и водите, където на ниво отпадъци има полезна информация за специфичните потоци отпадъци: <https://www.moew.government.bg/bg/otpaduci/>.

Основни изводи:

- Намаляването на използването на продукти за еднократна употреба от пластмаса е широко застъпена практика в България и нейното прилагане трябва да продължи, а обхватът ѝ да се разшири. Особено силен ефект би имало, ако тази мярка се прилага масово в детските градини и училищата;
- Продажбата на стоки в насипно състояние или в контейнери/буркани/кутии за многократна употреба, напр. стъклени, е добра практика, която може да се организира съвместно, както с търговски вериги, така и с отделни магазини и производители;

**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

- Необходими са действия в посока повишаване капацитета на общинска администрация по отношение на нормативните изисквания, процесите и практиките по предотвратяване образуването на отпадъци;
- Необходимо е повишаване на информираността на населението за ползите от предотвратяване на образуването на отпадъците чрез разпространяване на интересна, полезна и достъпна информация;
- Създаването на партньорства между институциите, бизнеса и научните среди за минимизиране на отпадъците и ресурсна ефективност е добра практика, която е подходящо да се насърчава;
- Предоставяне на компостери за домашно използване на домакинствата в общината.

1.10. АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ИНСТРУМЕНТИ И СТИМУЛИ В ОБЛАСТТА НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ И ЕФЕКТИВНОСТТА ОТ ДЕЙСТВИЕТО ИМ

Такса за битови отпадъци е икономически инструмент, който трябва да материализира прилагането на принципа „замърсителят плаща“ по отношение на домакинствата и фирмите, генериращи битови отпадъци. Понастоящем, обаче, тя се определя като промил върху данъчната/отчетната стойност на имотите и не е обвързана с количеството на генерираните от лицата отпадъци. Анализът и оценката показват, че бизнесът заплаща в пъти повече на 1 тон генериран отпадък спрямо населението т.е. такса битови отпадъци понастоящем не изпълнява ролята си на икономически инструмент. През 2017 г. със ЗИД на ЗМДТ влизат в сила нови изисквания по отношение определянето на размера на такса битови отпадъци с цел превръщането на таксата в истински икономически инструмент. Поради липсата на информационна осигуреност и капацитет от страна на общините да въведат новите промени, стартовата дата на новите изисквания беше отлагана няколко пъти. В Държавен вестник, бр. № 14/17.02.2021 г. се обнародваха промени в Закона за местните данъци и такси, съгласно които новите основи за изчисляване на таксата ще се прилагат от началото на втората година след публикуване на резултатите от преброяването на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 г.

Обезпеченията по чл. 60 и отчисленията по чл. 64 от ЗУО са икономически инструменти, насочени към намаляване на количествата на директно депонираните отпадъци и акумулиране на финансови ресурси за закриване и рекултивация на депата за отпадъци след изчерпването на техния капацитет.

Размерът на отчисленията по чл. 64 на 1 тон отпадък нараства с всяка изминала година. Анализът на данните за постъпленията от отчисленията показва доказаната ефективност на този инструмент.

**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

1.11. АНАЛИЗ НА ФИНАНСОВИТЕ ПОТОЦИ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ С ОТПАДЪЦИТЕ

Приходите, които постъпват към общината от такса битови отпадъци са от домакинствата и юридическите лица. Паричните потоци са описани в следващата таблица.

Таблица 7. Приходи от такса – битови отпадъци по групи потребители за периода 2014-2020 г.

Година	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Общо приходи (хил. лв.):	136	162	136	189	151	179	172
Домакинства	88	98	90	87	75	89	90
Юридически лица	48	64	46	102	76	90	82

Източник: Община Ценово

Събирането на такси за битовите отпадъци е регламентирано от ЗМДТ. Същите се събират от данъчна администрация въз основа на прието Решение на Общински съвет – Ценово за определяне размера на таксите за битови отпадъци.

Всички дейности по третиране на отпадъците в общината се извършват от общинската администрация по предварително направени разчети. Разходите за отделните видове дейности се одобряват от дирекции „Специализирана администрация“ и „Обща администрация“ при Община Ценово.

Разходите, за управление на дейностите с отпадъци, които се правят от общината за периода 2014-2020 г. са описани в следващата таблица.

Таблица 8. Разходи за управление на отпадъци за периода 2014-2020 г.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Общо разходи за управление на отпадъците (хил. лв.):	163	153	153	160	191	218	344
Закупуване на съдове за битови отпадъци	18	20	23	26	5	22	56
Сметосъбиране и сметоизвозване на битови отпадъци	50	41	41	43	98	79	79
Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депа за битови отпадъци	32	51	48	51	33	69	150
Саниране, закриване и рекултивация на стари замърсявания	0	0	0	0	0	0	0
Зимно и лятно почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване	63	41	41	40	55	48	59

Източник: Община Ценово

Основни изводи:

- Разходите за управление на отпадъците имат най-висок дял в общите разходи за опазване на околната среда (като този дял непрекъснато нараства);

**ПРИЛОЖЕНИЯ към
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

- Основните разходи, които се правят за управление на отпадъците, са сметосъбиране и сметоизвозване;
- Главните източници за финансиране на оперативните разходи за управление на битовите отпадъци са собствените средства и постъпления от такса за битови отпадъци;
- Водещият източник за финансиране на инвестиционните разходи за управление на МРО са собствените средства на организациите по оползотворяване;
- Останалите средства за третиране на битовите отпадъци се осигуряват от целеви средства по линия на държавен бюджет, собствени средства на общината и безвъзмездно финансиране (по линия на ОПОС и ПУДООС, в т.ч. от ДБ);
- ОПОС (ПОС) е водещият източник за финансиране на публична инфраструктура в управлението на битовите отпадъци.

**ПРИЛОЖЕНИЯ към
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

ПРИЛОЖЕНИЕ № 3 ПРОГНОЗИ

Основа за изготвяне на прогнозните са анализите за съществуващото положение на дейностите по отпадъци в община Ценово и получените базови данни.

Прогноза за населението

В страната, както и в областта, се наблюдава тенденция на намаляване на броя на населението, която е присъща и за община Ценово.

Националният статистически институт е публикувал на сайта си прогнози за броя на населението в област Русе. Очаква се населението в областта да намалее с 7,3% до 2030 г. (15,4% до 2040 г.).

Таблица 9. Прогнози на НСИ за област Русе (при хипотеза за конвергентност)

Прогноза население област Русе	2020	2025	2030	2035	2040
Общо население	212 729	206 373	197 152	188 256	180 038
Мъже	103 521	101 068	96 881	92 943	89 324
Жени	109 208	105 305	100 271	95 313	90 714

Източник: НСИ

Отчитайки, че населението в община Ценово към 2020 г. е 2,2% от цялото население на областта, то следва прогнозните темпове за областта да са релевантни за община Ценово.

Таблица 10. Демографска прогноза за населението в община Ценово (при хипотеза за конвергентност)

2020 ¹	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
4 740	4 688	4 631	4 571	4 507	4 439	4 368	4 294	4 216	4 136	4 053

Източник: Собствени изчисления

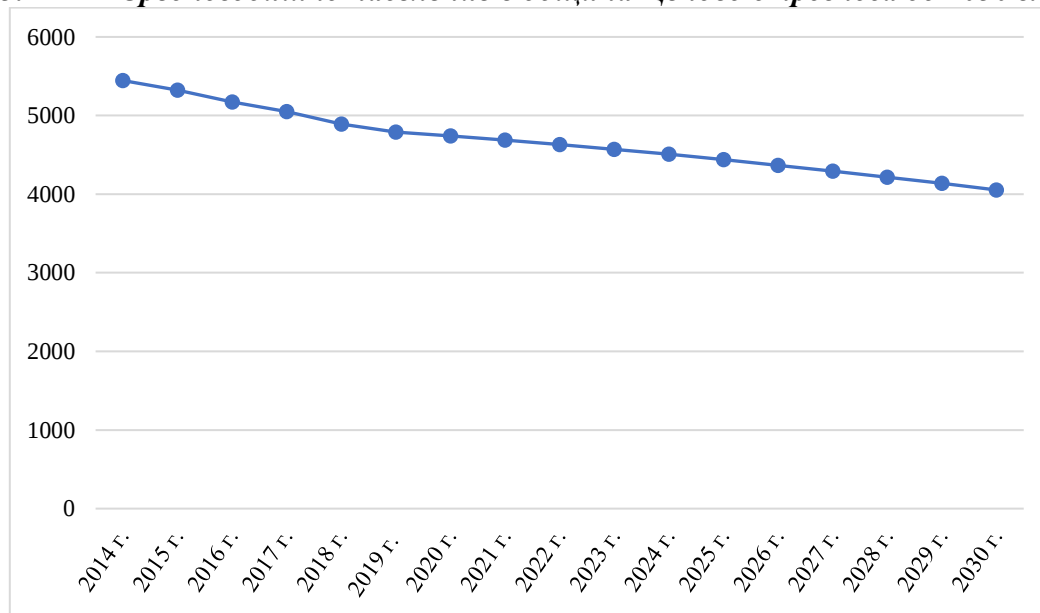
Очертава се негативна тенденция по отношение на броя на населението, тъй като статистиката в последните 5 години показва устойчиво намаляване на населението. Населението в общината ще намалее с 301 д. (6,3%) до 2025 г. и с 687 д. (14,5%) до 2030 г.

¹ По данни на НСИ

**ПРИЛОЖЕНИЯ към
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

Фигура 3. Средногодишно население в община Ценово с прогноза до 2030 г.

Източник: НСИ до 2020 г. и собствени изчисления от 2021 г.

Норма на натрупване (НН)

Важен показател за управлението на отпадъците е нормата на натрупване на отпадъците, представена като количеството на образуваните битови отпадъци за година на човек от населението.

Нормата на натрупване на населените места от община Ценово за разглеждания период 2014-2020 г. до 2018 г. намалява и през следващите две години се наблюдава отново покачване. През 2020 г. нормата на натрупване е 198 кг/ж/година.

Видно от горните данни е, че нормата на натрупване за населените места от община Ценово към 2020 г. е по-ниска в сравнение с населени места с аналогично население – 346 кг/ж/година.

Средното натрупване на битови отпадъци на глава от населението, като функция на икономическото развитие, ще се развива към средно количество на образуваните отпадъци, което се наблюдава днес в Европа. Тяхното нарастване не е линейно, а е по-ускорено в началото и по-забавено в края. Благодарение на техническия напредък и съзнателността на обществото, се очаква средната норма на натрупване да спре да нараства в даден бъдещ момент. Извършените проучвания в България показват, че ръстът на образуването на отпадъци е по-бавен от този на брутния вътрешен продукт (БВП) и доходите. Предполага се, че ръстът на образуването на отпадъците ще намалява слабо, но постоянно спрямо годишното нарастване на доходите (ръстът на образуването на отпадъци намалява приблизително от 30% на 10% от ръста на доходите за прогнозния период). С увеличаването на количеството отпадъци се приема, че в определен момент нормата на натрупване ще остане относително постоянна, но това се очаква да бъде за годините след 2030 г.

**ПРИЛОЖЕНИЯ към
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

Таблица 11. Прогноза за нормата на натрупване на община Ценово за периода 2022-2028 г., кг/ж/година

Година	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Население	4 631	4 571	4 507	4 439	4 368	4 294	4 216
Норма на натрупване кг/жител	153	152	150	149	147	146	144

Източник: Собствени изчисления

Прогнозата за нормата на натрупване е с тенденция за намаляване спрямо базовата 2020 г. с оглед очакванията за увеличаване на благосъстоянието на населението и потреблението на територията на община Ценово.

Определяне на количествата образувани отпадъци на територията на община Ценово и прогнозиране при отчитане на морфологичния състав

След като е изчислена нормата на натрупване и е налична прогноза за населението, която отговаря на съвременните тенденции в демографско отношение, е прогнозирано и количеството на генерираните битови отпадъци за периода до 2028 г.

На база направените прогнози за:

- Броя на населението на територията на община Ценово,
 - Нормата на натрупване за програмния период,
- изчисляваме очакваното количество битови отпадъци от територията на общината.

Таблица 12. Прогнозно количество битови отпадъци за община Ценово

Година	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Население	4 631	4 571	4 507	4 439	4 368	4 294	4 216
Норма на натрупване кг/жител/г	153	152	150	149	147	146	144
Количество битови отпадъци, т/г	709	693	677	660	643	626	608

Източник: Собствени изчисления

Прогнозираното количество на генерираните битови отпадъци за периода до 2028 г. се намалява в съответствие с прогнозата за намаление на нормата за натрупване, както и намаляващото население, и вследствие от предприетите мерки на общината за предотвратяване на образуването на битовите отпадъци и допускането, че нормата на натрупване в общината ще е по-малка от нарастването на БВП в страната.

Морфологичен състав на битовите отпадъци

Прогнозата за количествата на образувани отпадъци е изготвена съгласно собствените изчисления, изготвени на база утвърдената актуализирана Методика за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци и посочената по-горе прогноза за количеството образувани отпадъци при хипотеза, че морфологичният състав остава постоянен, количествата от всеки вид отпадък се променят с промяната на нормата на натрупване и броя на населението.

**ПРИЛОЖЕНИЯ към
ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.
ОБЩИНА ЦЕНОВО**

Таблица 13. Прогноза за количествата на образувани отпадъци съгласно морфологичния им състав за община Ценово (тон)

Година	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Генерирани отпадъци	709,443	693,200	676,643	659,812	642,746	625,485	608,069
Хранителни	42,567	41,592	40,599	39,589	38,565	37,529	36,484
Хартия	13,125	12,824	12,518	12,207	11,891	11,571	11,249
Картон	17,807	17,399	16,984	16,561	16,133	15,700	15,263
Пластмаса	57,039	55,733	54,402	53,049	51,677	50,289	48,889
Текстил	37,317	36,462	35,591	34,706	33,808	32,901	31,984
Гума	7,733	7,556	7,375	7,192	7,006	6,818	6,628
Кожа	11,848	11,576	11,300	11,019	10,734	10,446	10,155
Градински	67,397	65,854	64,281	62,682	61,061	59,421	57,767
Дървесни	4,186	4,090	3,992	3,893	3,792	3,690	3,588
Стъкло	12,344	12,062	11,774	11,481	11,184	10,883	10,580
Метали	15,608	15,250	14,886	14,516	14,140	13,761	13,378
Инертни>4 см	9,861	9,635	9,405	9,171	8,934	8,694	8,452
Опасни	9,648	9,428	9,202	8,973	8,741	8,507	8,270
Други	37,742	36,878	35,997	35,102	34,194	33,276	32,349
Ситна Фракция<4см	364,866	356,513	347,998	339,341	330,564	321,687	312,730

Източник: Собствени изчисления

Целевата прогноза до 2028 г. показва, че и след приключване на този програмен период като най-голям % от общите битови отпадъци, насочени към регионалната инсталация, остава ситната фракция.